

Međunarodni ugovori o zaštiti kulturne baštine

Jadran Antolović

Nakladnik
Hadrian d.o.o. Zagreb

Za nakladnika
Dr. sc. Jadran Antolović

Urednik
Dr. sc. Jadran Antolović

Autor
Dr. sc. Jadran Antolović

Recenzenti
Dr. sc. Zoran Pičuljan
Mr. sc. Tomislav Jelić

Lektorirala
Nada Kresojević-Glas

Fotografija
Dr. sc. Jadran Antolović

ISBN 978-953-7984-00-7

© HADRIAN d.o.o. Zagreb, 2013.

Sadržaj

1. UVOD	5
2. ODREDBE O ZAŠTITI KULTURNIH DOBARA U MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA O RATNOM PRAVU I SIGURNOSTI	7
Povijesni pregled razvoja pravnih normi o zaštiti kulturnih dobara u oružanom sukobu	7
Konvencija za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba sa Protokolima	12
Obveze države članice Konvencije i protokola	13
Konvencija za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba i Protokoli (Haag, 14. svibnja 1954.)	17
Pravilnik o izvršavanju Konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba	28
Protokol uz Konvenciju za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba	35
Drugi Protokol uz Konvenciju za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba (Haag, 26. ožujka 1999.)	37
3. KONVENCIJE UNESCO-A O ZAŠTITI KULTURNE BAŠTINE	54
Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine	54
Obveze države članice Konvencije	54
Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine (Pariz, 23. studenoga 1972.)	55
Konvencija o mjerama zabrane i sprječavanja nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara	65
Obveze države članice Konvencije	65
Konvencija o mjerama zabrane i sprječavanja nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara (Pariz, 14. studenoga 1970.)	66
Konvencija o zaštiti podvodne kulturne baštine	73
Obveze države članice Konvencije	75
Konvencija o zaštiti podvodne kulturne baštine (Pariz, 2. studeni 2001.)	77
Konvencija o zaštiti nematerijalne kulturne baštine	92
Obveze države članice Konvencije	93
Konvencija o zaštiti nematerijalne kulturne baštine (Pariz, 17. listopada 2003.)	93
4. KONVENCIJE VIJEĆA EUROPE O ZAŠTITI KULTURNE BAŠTINE	104
Konvencija o zaštiti graditeljske baštine Europe	104
Obveze države članice Konvencije	104
Konvencija o zaštiti graditeljske baštine Europe (Granada, 3. listopada 1985.)	105
Europska konvencija o zaštiti arheološke baštine	112
Obveze države članice Konvencije	112
Europska konvencija o zaštiti arheološke baštine – revidirana (Valetta, 16. siječnja 1992.)	114
Konvencija u europskim krajobrazima	120
Obveze države članice Konvencije	121
Konvencija u europskim krajobrazima (Firenca, 20. listopada 2000.)	122
Okvirna konvencija o vrijednosti kulturne baštine za društvo	127

Obveze države članice Konvencije	127
Okvirna konvencija o vrijednosti kulturne baštine za društvo	129
Europska konvencija za zaštitu audiovizualne baštine	136
Obveze države članice Konvencije	136
Europska konvencija za zaštitu audiovizualne baštine	137
5. DRUGE KONVENCije O ZAŠTITI KULTURNE BAŠTINE	144
UNIDROIT-ova Konvencija o ukradenim ili nezakonito izvezenim kulturnim dobrima	144
Obveze države članice Konvencije	144
UNIDROIT-ova Konvencija o ukradenim ili nezakonito izvezenim kulturnim dobrima (Rim, 24. lipnja 1995.)	145
6. BILATERALNI MEĐUNARODNI UGOVORI	155
Sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Sjedinjenih Američkih Država o zaštiti i očuvanju određenih kulturnih dobara	155
Ugovor između UNESCO-a i Vlade Republike Hrvatske o uspostavljanju Regionalnog centra za podvodnu arheologiju u Zadru, Hrvatska, kao centra kategorije 2 pod pokroviteljstvom UNESCO-a	158
7. ŽIVOTOPIS AUTORA	165

1. UVOD

Republika Hrvatska stranka je brojnih međunarodnih ugovora u području zaštite kulturnih dobara, budući da je bogata raznovrsnom kulturnom baštinom i ima poseban interes zaštititi to nacionalno bogatstvo, a što je posebno uređeno i Ustavom Republike Hrvatske. Prema Ustavu Republike Hrvatske kulturna baština uživa posebnu zaštitu. U odnosu, pak, na međunarodne ugovore člankom 140. Ustava propisano je da međunarodni ugovori sklopljeni u skladu s Ustavom i objavljeni, čine dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske, a po pravnoj su snazi iznad zakona.

Neki se ugovori bave pitanjem općih mjera zaštite kulturne baštine, dok drugi razrađuju specifične teme zaštite u ratnim uvjetima, sprječavanje nezakonitog prometa kulturnim dobrima ili pak tretiraju određenu vrstu kulturne baštine (arhitektonsko blago, nematerijalna kulturna baština i podvodna kulturna baština).

Provođenjem mjera zaštite cijele ili posebnih kategorija svjetske kulturne baštine bave se Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, Konvencija o zaštiti arhitektonskog blaga Europe, Europska konvencija o zaštiti arheološke baštine (revidirana), Konvencija o zaštiti podvodne kulturne baštine i Konvencija o zaštiti nematerijalne kulturne baštine.

Važno je istaknuti da su međunarodni ugovori u području zaštite kulturne baštine rezultat predanog rada međunarodnih organizacija, koje između ostalog skrbe i o zaštiti kulturne baštine. U ovom području radi se o ugovorima UN-a, UNESCO-a, Vijeća Europe i UNIDROIT-a.¹ Također je kroz vrijeme doneseno niz preporuka i rezolucija koje obrađuju gotovo iste teme kao i međunarodni ugovori, s time što one nisu pravno obvezujući akti. Međutim, unatoč toj činjenici preporuke i rezolucije predstavljaju odraz i smjernice u provedbi međunarodnih ugovora, te ih u tom smislu treba poštivati i primjenjivati.

Međunarodni ugovori o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara

Konvencije UN-a

Konvencija za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba s Protokolom (Haška konvencija 1954)

Drugi protokol uz Hašku konvenciju (1999)

Konvencija UN-a o pravu mora (1982) - (članci 33. i 303.)

Konvencija o međunarodnim izložbama (1928, 1948, 1966, 1972, 1982, 1988)

Konvencije UNESCO-a

Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine (1972)

Konvencija o mjerama zabrane i sprječavanja nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara (1970)

Konvencija o zaštiti podvodne kulturne baštine (2001)

Konvencija o zaštiti nematerijalne kulturne baštine (2003)

Konvencije Vijeća Europe

Konvencija o zaštiti graditeljske baštine Europe (1985)

Europska konvencija o zaštiti arheološke baštine – revidirana (1992)

Konvencija o europskim krajobrazima (2000)

¹ Međunarodni institut za privatno pravo, Rim

Okvirna konvencija o vrijednosti kulturne baštine za društvo (2005)
Europska konvencija o zaštiti audiovizualne baštine (2001)

Druge konvencije

UNIDROIT-ova konvencija o ukradenim ili nezakonito izvezenim kulturnim dobrima

Uz međunarodne ugovore Republika Hrvatska zaključila je bilateralne međunarodne ugovore koji se odnose na područje zaštite i očuvanja kulturnih dobara. Među tim ugovorima osobito su važna dva: Sporazum zaključen sa Vladom SAD-a o zaštiti i očuvanju određenih kulturnih dobara i Ugovor zaključen s UNESCO-om o uspostavljanju Regionalnog centra za podvodnu arheologiju u Zadru, kao centra II kategorije pod pokroviteljstvom UNESCO-a.

2. ODREDBE O ZAŠTITI KULTURNIH DOBARA U MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA O RATNOM PRAVU I SIGURNOSTI

POVIJESNI PREGLED RAZVOJA PRAVNIH NORMI O ZAŠTITI KULTURNIH DOBARA U ORUŽANOM SUKOBU

Misao o potrebi utvrđivanja pravila ratovanja stara je koliko i samo ratovanje. Ovu tezu potvrđuje naređenje amfiktonije² delfijske doneseno oko 1100. godine prije naše ere prema kojem se ne smije niti jedan savezni grad do temelja razoriti niti mu se smije oduzeti voda ili kineski vojni traktat pod nazivom „Umijeće ratovanja“ koga je u 6. stoljeću prije naše ere napisao Sun Tzu.

Ratovanje je donijelo i problem uništavanja baštine o čemu svjedoče povijesni zapisi. Tako 73 godine prije naše ere u sudskom govoru Cicerona protiv Vera, zloglasnog propretora na Siciliji kojeg je sud osudio zbog pljačke i nasilništva u kojem su stradale i brojne umjetnine. Pojam vandalizma rođen je 445 godine kada su Vandali osvojili Rim, te uništili mnoštvo umjetnina.

Utvrdjivanje ratnih pravila međunarodnim pravnim aktima započelo je u 50-tim godinama 19. stoljeća, a među prvim aktima doneseni su: 1864. godine Ženevska konvencija o sudbini ranjenih u kopnenom ratu, 1865. godine Pariška deklaracija o pomorskom ratu, 1868. godine Petrogradska deklaracija o odreknuću upotrebe eksplozivnih zrna težine manje od 400 grama itd.

Osim međunarodnih akata donose se i odgovarajuća vojna pravila, tako je Uputa za kopnene trupe američke vojske donesena 1863. s ciljem da propiše pravila ponašanja vojske za vrijeme građanskog rata u Americi (1861 - 1865). Člankom 34. navedene Upute propisano je da se kulturna dobra ne mogu smatrati plijenom bilo koje ratne strane, dok se narednim člankom propisuje dužnost čuvanja umjetničkih dijela, znanstvenih zbirki i biblioteka u svim slučajevima, pa i onda kada se nalaze u utvrđenim mjestima pod opsadom ili kada su izložena bombardiranju. Uputa razlikuje razinu zaštite imovine u odnosu na vlasništvo, tako u cjelosti štiti imovinu u privatnom vlasništvu, dok od imovine u državnom vlasništvu zaštićuje samo crkvena dobra i zbirke muzeja i znanstvenih institucija (sveučilišta, akademija znanosti i sl.). Uputa brani uništavanje ili oštećivanje navedenih dobara, a u pogledu njihova odnošenja sa zatečenih lokacija dozvoljava mogućnost okupacionim vlastima da kulturna dobra koja su u državnom vlasništvu budu prenesena na druge lokacije, ali se ista ne mogu prodavati ili na drugi način otuđiti, te moraju ostati pristupačna javnosti. Konačna sudbina, glede vlasništva nad odnesenim kulturnim dobrima prema Uputi rješava se tek mirovnim ugovorom. Iako je ova Uputa imala karakter internog vojnog propisa, načela iz ove Upute imala su utjecaj na daljnji razvitak međunarodnog ratnog prava o zaštiti kulturnih dobara.

Projekt međunarodne deklaracije o zakonima i običajima rata, Konferencija u Bruxellesu (1874)

²vjersko politički savez starogrčkih država sa zajedničkim vjerskim svečanostima, jedan od važnijih ciljeva takova sveza je ublažavanje neprijateljstava

Konferencija u Bruxellesu koja je trajala mjesec dana i to od 27. srpnja do 27. kolovoza 1874. godine bio je jedan od prvih ozbiljnih pokušaja kodifikacije pravila o vođenju rata. Rezultat Konferencije bio je "Projekt međunarodne deklaracije o zakonima i običajima rata", koji je pokušao utvrditi pravila rata na kopnu.

Među načelima koja će se i kasnije pojavljivati u sustavu međunarodno pravne zaštite kulturnih dobara, a bila su ugrađena u "Projekt međunarodne deklaracije o zakonima i običajima rata, izdvajamo sljedeća:

- ◆ **ograničenja u upotrebi oružja** - ratna pravila nameću ograničavanje u izboru oružja kojima će se nanositi šteta neprijatelju;
- ◆ **zabrana uništavanja ili zapljene neprijateljske imovine** - ova zabrana ima i svoj izuzetak te se ne primjenjuje u slučaju kada postoji prijeka potreba uvjetovana vojnom operacijom ili drugom vojnom nužnošću. Ovakav izuzetak će u kasnijim konkretnim situacijama izazivati sporove što jest, a što ne može biti "vojna nužnost";
- ◆ **zabrana opsjedanja, napadanja i bombardiranja** - ova zabrana utvrđuje pravilo da se samo utvrđena mjesta smiju opsjedati, dok se gradovi, sela i druga naselja koja nisu branjena ne smiju napadati niti bombardirati. U slučaju kada se radi o branjenim naseljima zapovjednik napadačke vojske dužan je o svojoj namjeri da bombardira naselje obavijestiti vlasti napadnutog naselja;
- ◆ **pri napadu poštudu zgrada namijenjenih: vjerskim sadržajima, umjetnosti, znanosti, humanitarnim svrhama, zdravstvenoj zaštiti** - pod uvjetom da branitelj, odnosno bilo koja od ratnih strana takove zgrade ne koristi u vojne svrhe;
- ◆ **obilježavanje zaštićenih zgrada posebnim znakom** - zgrade koje uživaju zaštitu prema ratnim pravilima mora napadnuta strana označiti posebnim vidljivim oznakama, kako bi se upozorilo napadača. I ovo načelo će kroz praksu pokazati vrlo različite rezultate, tako da će posebne oznake u pojedinim ratnim sukobima postati "najomiljenije mete" napadača;
- ◆ **ograničavanje prava okupacionoj sili raspolaganja zatečenom imovinom** - okupaciona sila smije zaplijeniti samo: gotov novac, fondove i potraživanja države, skladišta oružja, prometna sredstva, skladišta i robu za snabdijevanje, te svu pokretnu državnu imovinu koja može biti upotrijebljena za ratne operacije. Okupaciona sila smatra se samo korisnikom javnih zgrada, nekretnina, šuma i poljoprivrednih dobara koja se nalaze na okupiranom području, te je dužna čuvati tu imovinu i upravljati istom po pravilima uzusfrukta;
- ◆ **obveza progona i kažnjavanja počinitelja koji su plijenili, uništavali ili oštećivali zaštićene zgrade, spomenike kulture, umjetnička djela i druga zaštićena dobra.**

Projekt deklaracije nikad nije postao prihvaćeni i ratificirani međunarodni akt, ali je bio od znatnog utjecaja na teoriju i praksu u daljnjem razvitku pravne misli o zaštiti kulturnih dobara u slučaju rata.

Oxfordski priručnik zakona o ratu na kopnu (1880)

Po uzoru na "Projekt deklaracije" s Konferencije u Bruxellesu pravni stručnjaci sačinili su još jedan dokument, koji također nikada nije postao međunarodni pravni akt, već je ostao još jedan prijedlog ratnih pravila o ratu na kopnu. Taj prijedlog imao je naziv "Priručnik zakona o ratu na kopnu", a kasnije je poznat i kao "Oxfordski priručnik".

Oxfordski priručnik ne razlikuje se bitno od "Projekta deklaracije". Možemo konstatirati da Oxfordski priručnik, koji je sadržavao 86 članaka, nije imao kaznenih odredbi, ali je zbog toga po prvi puta izrijekom u članku 56. propisao zabranu oštećivanja ili uništenja kulturnih dobara u arhivima.

Haška konvencija o zakonima i običajima rata na kopnu (1899)

Institut za međunarodno pravo iz Oxforda, koji je osnovan još 1872. godine, organizirao je "Međunarodni kongres za zaštitu umjetničkih dijela i spomenika"³ u Parizu od 24-29. lipnja 1889. godine. Nakon dva dokumenta koja su ostala na razini prijedloga Kongres je donio zaključak kojim traži da vlade označe one spomenike koji bi morali biti zaštićeni u vrijeme rata, te da se zaštita tih spomenika osigura donošenjem jedne međunarodne konvencije. Istovremeno je Kongres istakao značaj spomenika čija vrijednost pripada cijelom čovječanstvu, te stoga postoji i odgovornost za njihovu zaštitu od ratnih opasnosti.

Nakon toga održana je Prva haška mirovna konferencija na kojoj je sudjelovalo dvadeset i šest država. Iako su na Konferenciji donesene tri konvencije, tri deklaracije i jedna rezolucija, kojima se utvrđuju ratna pravila, za područje zaštite kulturnih dobara najznačajnija je druga konvencija, koja nosi naziv: Konvencija o zakonima i običajima rata na kopnu. Ovoj su Konvenciji pristupile još iste godine 24 države.

U pravilniku koji je sastavni dio Konvencije ugrađena su dva principa zaštite kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba i to:

- članak 27 - pri napadu i bombardiranju moraju biti poduzete sve potrebne mjere kako bi se poštovali, što se više može, hramovi, zgrade namijenjene umjetnosti, nauci i humanitarnim ciljevima, uz propisanu obavezu napadnute strane da označi ove građevine vidljivim znacima sa kojima će unaprijed biti upoznat napadač.
- članak 56 - da je uzapćenje, uništenje ili oštećenje hramova, zgrada umjetničkih i naučnih ustanova, povijesnih spomenika, umjetničkih i naučnih djela zabranjeno i mora biti predmet zakonskog postupanja.

Haška konvencija o zakonima i običajima rata na kopnu, Pravilnik o zakonima i običajima rata na kopnu

Haške konvencije su međunarodni ugovori koji su zaključeni na Prvoj i Drugoj haškoj mirovnoj konferenciji u Haagu 1899. i 1907. i koji, zajedno sa Ženevskim konvencijama, čine temelje kodifikacije važećeg ratnog i humanitarnog međunarodnog prava koje je tada bilo tek u nastajanju.

Pravilnik o zakonima i običajima rata na kopnu je prilog Konvenciji o zakonima i običajima rata na kopnu⁴ između ostalih odredbi sadrži:

Dio II - O neprijateljstvima

Glava I - O sredstvima borbe protiv neprijatelja, o opsadama i bombardiranjima

Članak 27.

Prilikom opsada i bombardiranja moraju biti poduzete sve potrebne mjere da se poštede, koliko god je to moguće, zgrade posvećene vjerskim obredima, umjetnosti, znanosti i dobrotvornim svrhama, povijesni spomenici, bolnice i sabirališta bolesnika i ranjenika, pod uvjetom da nisu u isto vrijeme upotrijebljeni u vojne svrhe.

³Kongres je održan za vrijeme trajanja svjetske izložbe, kada je održan i prvi svjetski kongres mira, te kada je osnovana i Interparlamentarna unija.

⁴IV Haška konvencija iz 1907 godine

Dužnost je opsjednutih da označe te zgrade i sabirališta specijalnim vidnim znacima koji će biti unaprijed saopćeni opsađivaču.

Članak 28.

Zabranjeno je prepustiti pljački grad ili mjesto, makar bili i na juriš osvojeni.

Dio III - O vojnoj vlasti na teritoriju neprijateljske države

Članak 56.

S općinskim dobrima, dobrima ustanova posvećenih vjerskim obredima, dobročinstvu, nastavi, umjetnosti i znanostima, čak i kad pripadaju državi, postupa se kao s privatnom svojinom.

Svaka zapljena, uništenje ili namjerno oštećenje sličnih ustanova, povijesnih spomenika, umjetničkih i znanstvenih dijela zabranjeno je i mora biti predmet zakonskog postupanja.

Konvencija o bombardiranju od strane pomorskih snaga u vrijeme rata - IX haška konvencija iz 1907. godine

U okviru IX Haške konvencije donesene 1907. Godine nalazimo i sljedeće odredbe:

Glava II - Opće odredbe

Članak 5.

Prilikom bombardiranja od strane pomorskih snaga, zapovjednik mora poduzeti sve potrebne mjere da bi poštedio, koliko je to moguće, zgrade namijenjene vjerskim obredima, umjetnosti, znanosti i dobrotvornim ciljevima, povijesne spomenike, bolnice i sabirališta bolesnika ili ranjenika, pod uvjetom da ne budu istovremeno upotrebljavani u vojne svrhe.

Dužnost stanovnika je da označe te spomenike, zgrade ili sabirališta vidljivim znacima koji će se sastojati od velikih pravokutnih čvrstih panoa, dijagonalno podijeljenih na dva obojena trokuta, crni gore i bijeli dolje.

Članak 6.

Osim u slučaju kada vojni razlozi to ne dozvoljavaju, zapovjednik pomorskih snaga koje vrše napad s mora, prije nego što otpočne bombardiranje, čini sve što je u njegovoj moći da opomene vlasti.

Članak 7.

Zabranjeno je prepustiti pljački jedan grad ili mjesto, čak i ako su uzeti na juriš.

Dopunski protokol uz Ženevske konvencije od 12. kolovoza 1949. godine o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba

U dopunski protokol I Ženevske konvencije o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba iz 1977. godine⁵ nalazimo i ove odredbe:

Dio IV - Civilno stanovništvo

Odjeljak I - Opća zaštita od djelovanja neprijateljstava

Glava I - Osnovno pravilo i polje primjene

Članak 48.
Osnovno pravilo

Da bi osigurale poštovanje i zaštitu civilnog stanovništva i civilnih objekata, strane u sukobu treba u svako doba da prave razliku između civilnog stanovništva i boraca i između civilnih objekata i vojnih objekata i da, prema tome, usmjere svoje vojne operacije samo protiv vojnih objekata.

Glava III - Civilni objekti

Članak 53.
Zaštita kulturnih objekata i hramova

Ne dirajući u odredbe Haške konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba od 14. svibnja 1954. i drugih odgovarajućih međunarodnih instrumenata, zabranjeno je:

- a) vršiti bilo kakav neprijateljski akt uperen protiv povijesnih spomenika umjetničkih djela ili hramova koji čine kulturno ili duhovno nasljeđe naroda;*
- b) koristiti takve objekte za pomoć vojnim akcijama;*
- c) da takvi objekti budu predmet represalija.*

Glava IV - Mjere opreznosti

Članak 57.
Opreznost pri napadu

1. U provođenju vojnih operacija mora se stalno voditi računa o tome da se poštedi civilno stanovništvo, civili i civilni objekti.

2. U vezi s napadima moraju se poduzeti ove mjere:

a) oni koji planiraju ili odlučuju o napadu dužni su:

(i) poduzeti sve što je moguće da provjere da objekti koje će napasti nisu ni civili niti civilni objekti, i da nisu obuhvaćeni posebnom zaštitom, već da su vojni objekti u smislu stava 2. članka 52. i da, odredbama ovog protokola, nije zabranjeno napadati ih;

(ii) poduzeti sve moguće mjere opreznosti pri izboru sredstava i metode napada da bi se izbjegli, i u svakom slučaju sveli na minimum, slučajni gubici života civila, povreda civila i oštećenje civilnih objekata;

(iii) suzdržavati se odluke da se krene u bilo koji napad od kojeg se može očekivati da će uzrokovati slučajne gubitke života civila, povrede civila, oštećenje civilnih objekata ili kombinaciju toga, koji bi bili nerazmjerno veliki u odnosu na predviđenu konkretnu i izravnu vojnu prednost;

b) napad treba da bude opozvan ili prekinut ako postane jasno da cilj nije vojni ili da je obuhvaćen posebnom zaštitom, ili da se može očekivati da će uzrokovati slučajne gubitke života civila, povrede civila, oštećenje civilnih objekata ili kombinaciju toga, koji bi bili nerazmjerno veliki ili u odnosu na predviđenu konkretnu i izravnu vojnu prednost;

⁵ Međunarodni ugovori br. 16/78 - Službeni list SFRJ str. 1083-1145.

c) davanje uspješnog upozorenja unaprijed o napadu koji može ugroziti civilno stanovništvo, osim ako okolnosti to ne dopuštaju.

3. Kada je moguć izbor između nekoliko vojnih objekata, pri čemu će se dobiti slična vojna prednost, odabrat će se onaj objekt kod koga se očekuje da će napad uzrokovati najmanju opasnost za živote civila i civilne objekte.

4. U vođenju vojnih operacija na moru ili u zraku svaka strana u sukobu mora, u skladu sa svojim pravima i dužnostima, po pravilima međunarodnog prava koja se primjenjuju u oružanom sukobu, poduzeti sve razumne mjere opreznosti da bi se izbjegli gubici života civila i oštećenje civilnih objekata.

5. Nijedna odredba ovog članka ne može se protumačiti tako da odobrava bilo kakav napad na civilno stanovništvo, civile i civilne objekte.

Dopunski protokol uz Ženevske konvencije od 12. kolovoza 1949. o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba

U dopunskom Protokol II Ženevske konvencije iz 1977. godine⁶ nalazimo i sljedeću odredbu:

Dio IV - Civilno stanovništvo

Članak 16.

Zaštita kulturnih objekata i hramova

Ne dirajući u odredbe Haške konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba od 14. svibnja 1954, zabranjeno je vršiti bilo kakve neprijateljske akte uperene protiv povijesnih spomenika, umjetničkih dijela ili hramova, koji predstavljaju kulturno i duhovno nasljeđe naroda, te ih koristiti za podršku vojnih akcija.

KONVENCIJA ZA ZAŠTITU KULTURNIH DOBARA U SLUČAJU ORUŽANOG SUKOBA SA PROTOKOLIMA

Iako je kroz povijest čovjek ratujući nerijetko uništavao kulturnu baštinu stvorenu kroz generacije pokušaji da se donesu propisi koji će to osuditi kao neprihvatljivo ponašanje vrlo su teško nastajali. Poseban poticaj bili su svjetski ratovi. Nakon Prvog svjetskog rata pojavile su se inicijative za donošenje specijalne konvencije, te je u okviru tih inicijativa Nizozemsko arheološko društvo izradilo 1918. godine konkretan nacrt takvog dokumenta. U rujnu 1935. godine u Washingtonu je potpisan Pakt o zaštiti umjetničkih i znanstvenih ustanova i povijesnih spomenika, poznat kao Roerichov pakt i prvi međunarodni akt koji se bavio zaštitom kulturnih dobara u ratnim uvjetima. Od tada, a osobito nakon 1937. godine se intenziviraju aktivnosti na izradi nacrtu takvoga dokumenta, sve dok 1950. godine na Općoj skupštini UNESCO-a talijanska vlada nije prezentirala gotov nacrt konvencije koji je poslužio kao osnova za sazivanje diplomatske konferencije u Haagu 1954. Upravo na toj konferenciji donesen je prvi tekst Konvencije koja je stupila na snagu tek 1956. godine.

⁶ Međunarodni ugovori br. 16/78 - Službeni list SFRJ str. 1146-1154.

Obveze države članice Konvencije i protokola

U pogledu primjene ove Konvencije, između ostaloga, vrijedi pravilo da se ona primjenjuje u slučaju objavljenog rata i svakog drugog oružanog sukoba koji izbije između dvije ili više visokih ugovornih stranaka, čak i ako ratno stanje nije priznato od jedne ili više njih. Ona se također primjenjuje u svim slučajevima okupacije dijela ili čitavog područja visoke ugovorne stranke, čak i u slučajevima kada ta okupacija ne nailazi ni na kakav oružani otpor. Za svrhu primjene njezinih odredbi, Konvencija definira kulturna dobra i to: pokretna ili nepokretna kulturna dobra, zgrade u kojima se nalaze kulturna dobra, te spomenička središta (središta koja sadrže znatnu količinu dobara prethodno navedenih).

Mjere zaštite kulturnih dobara

Konvencija:

- određuje da zaštita kulturnih dobara obuhvaća njihovo čuvanje (u vrijeme mira treba poduzimati primjerene mjere pripremanja za čuvanje kulturnih dobara od predvidivih posljedica rata) i poštovanje (obuhvaća zaštitu kulturnih dobara na svojem i tuđem državnom području, te zabranu i sprječavanje krađe, pljačke i otuđenja, te vandalskog čina, kao i rekvizicije pokretnih kulturnih dobara; također ova obveza obuhvaća suzdržavanje od represalija prema kulturnim dobrima).
- propisuje da se od obveze poštivanja kulturnih dobara može odstupiti jedino u slučaju kad vojna potreba imperativno nalaže takvo odstupanje.
- određuje da je u slučaju okupacije, visoka ugovorna stranka koja je okupirala tuđe područje dužna poduprijeti napore državnih vlasti okupiranog područja za čuvanje i očuvanje svojih kulturnih dobara, te zajedno s tom vlasti, ako je to moguće, poduzeti najnužnije mjere zaštite.
- predviđa označavanje kulturnih dobara kako bi se olakšala njihova identifikacija.
- određuje da visoke ugovorne stranke u okviru vojnih mjera trebaju u vrijeme mira u vojne propise i napatke unijeti takve odredbe koje osiguravaju pridržavanje ove Konvencije, te svoje oružane snage poučiti o zaštiti kulturnih dobara, kao i ustanoviti određene službe u svrhu provedbe mjera zaštite kulturnih dobara.

Odobranje posebne zaštite kulturnih dobara

Prema Konvenciji, pod posebnu zaštitu se može staviti ograničeni broj skloništa namijenjenih sklanjanju pokretnih kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, spomenička središta i druga nepokretna kulturna dobra od vrlo velike važnosti, pod uvjetom:

- a) da se nalaze na dovoljnoj udaljenosti od velikoga industrijskog središta ili od ikojega važnoga vojnog cilja koji je izloženo mjesto, kao što su primjerice, aerodrom, radiopostaja, organizacija koja se bavi poslovima nacionalne obrane, razmjerno važna luka ili željeznička postaja ili glavni prometni pravac,
- b) da se ne upotrebljavaju u vojne svrhe.

Sklonište za pokretna kulturna dobra može se, također, bez obzira na lokaciju staviti pod posebnu zaštitu ako je sagrađeno tako da ga bombardiranja najvjerojatnije ne bi oštetila. Također je moguće dobiti odobrenje posebne zaštite za sklonište koje ne zadovoljava prethodno navedene uvjete, a nalazi se blizu nekog važnog vojnog cilja, ako se država

ugovornica koja zahtijeva zaštitu obveže da taj cilj neće upotrijebiti. Ako se radi o luci, željezničkoj postaji ili aerodromu, ona se mora obvezati da će odatle skrenuti sav promet.

Posebna se zaštita odobrava kulturnim dobrima njihovim upisom u „Međunarodni registar kulturnih dobara pod posebnom zaštitom“ koji vodi glavni direktor UNESCO-a. Postupak upisa u ovaj Registar uređen je Pravilnikom o izvršavanju Konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba. Zahtjev za upis podnosi se glavnom direktoru UNESCO-a (skloništa, spomenička središta i ostala nepokretna kulturna dobra).

Postupak stjecanja posebne zaštite za improvizirana skloništa također je uređen Pravilnikom o izvršavanju Konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba. Zahtjev za stjecanje posebne zaštite upućuje se glavnom povjereniku za kulturna dobra, koji nakon provedenog propisanog postupka predlaže glavnom direktoru UNESCO-a upis skloništa u Registar kulturnih dobara pod posebnom zaštitom.

Imunitet kulturnih dobara pod posebnom zaštitom

Kulturna dobra pod posebnom zaštitom uživaju imunitet, što obuhvaća suzdržavanje od svakog neprijateljskog čina usmjerenog protiv tih dobara, te njihove uporabe u vojne svrhe. Imunitet može biti opozvan ako visoka ugovorna stranka u odnosu na koju je kulturno dobro pod zaštitom krši preuzete obveze, a što može zatražiti protivnička strana. Štoviše, dok kršenje traje, protivnička strana je oslobođena svoje obveze da osigura imunitet dotičnog kulturnog dobra. Opoziv imuniteta kulturnog dobra pod posebnom zaštitom moguć je samo u iznimnim slučajevima neizbježne vojne potrebe i samo tako dugo dok ta potreba traje. Takvu potrebu može utvrditi samo zapovjednik postrojbe koja je po veličini jednaka diviziji ili veća. U svim slučajevima, kad to okolnosti dopuštaju odluka o opozivu imuniteta dovoljno vremena unaprijed priopćuje se protivničkoj stranki, a o razlozima se obavještava glavni povjerenik za kulturna dobra.

Prijevoz kulturnih dobara

Transport isključivo namijenjen transportu kulturnih dobara može biti, na zahtjev zainteresirane strane, pod posebnom zaštitom, te je pod međunarodnim nadzorom. Prijevoz u hitnim slučajevima, kada se ne može tražiti posebna zaštita, može se provesti uz isticanje znaka raspoznavanja za kulturna dobra, uz priopćenje protivničkoj strani, kad god je to moguće. Kulturna dobra u transportu pod posebnom zaštitom, kulturna dobra u prijevozu u hitnom slučaju, te prijevozna sredstva isključivo namijenjena prijevozu kulturnih dobara uživaju imunitet od konfiskacije, zaplijene i zapljene. Postupak stjecanja imuniteta uređen je Pravilnikom o izvršavanju Konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba. Zahtjev za stjecanje imuniteta upućuje se glavnom povjereniku za kulturna dobra, koji provodi postupak odobravanja imuniteta, te imenuje jednog ili više inspektora za praćenje transporta.

Osoblje

Prema Konvenciji osoblje zaduženo za zaštitu kulturnih dobara mora se u interesu tih dobara poštovati, a ako padne u ruke protivničke strane, mora mu se omogućiti da nastavi izvršavati svoje dužnosti kad kulturna dobra za koje je odgovorno također padnu u protivničke ruke.

Upotreba znaka

Znak raspoznavanja kao skup od tri znaka kao sredstvo identifikacije može se upotrijebiti samo:

- a) za nepokretna kulturna dobra pod posebnom zaštitom
- b) za transporte kulturnih dobara
- c) za improvizirana skloništa

Pravilnik

Sastavni dio Konvencije je Pravilnik o izvršavanju Konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, koji između ostaloga propisuje:

- da glavni direktor UNESCO-a utvrđuje popis osoba sposobnih za obavljanje dužnosti glavnog povjerenika za kulturna dobra, a povjerenik se imenuje po posebnom postupku,
- organizaciju kontrole putem predstavnika za kulturna dobra kojeg imenuje visoka ugovorna stranka koja je u sukobu, te sile zaštitnice protivničkih strana,
- imenovanje delegata sila zaštitnica koji utvrđuju kršenja ove Konvencije,
- korištenje inspektora i stručnjaka na preporuku glavnog povjerenika za kulturna dobra,
- postupak upisa u Registar kulturnih dobara pod posebnom zaštitom, te stjecanje imuniteta za kulturna dobra u transportu.

Protokol u vezi sa zabranom izvoza kulturnih dobara s okupiranih teritorija

Protokolom se svaka visoka ugovorna strana obvezuje:

- sprječavati izvoz kulturnih dobara s područja koje je okupirala u vrijeme oružanog sukoba,
- sekvestrirati kulturna dobra koja su na njezino područje izravno i neizravno uvezena s bilo kojeg okupiranog područja,
- nakon prestanka neprijateljstava nadležnim vlastima prethodno okupiranog područja vratiti dobra koja se kod nje nalaze, odnosno platiti odštetu poštenom posjedniku kulturnog dobra,
- vratiti kulturna dobra koja su joj predana u ostavu.

Članak Izričite obveze država članica Konvencije

1	sukladno definiciji kulturnih dobara u Konvenciji osigurati provedbu odredaba kroz domaće zakonodavstvo
3	obvezuju se da će, poduzimajući mjere koje smatraju odgovarajućima, još u vrijeme mira pripremiti čuvanje kulturnih dobara smještenih na njihovu vlastitu području od predvidivih posljedica oružanog sukoba.

4	obvezuju se da će poštivati kulturna dobra smještena na njihovu vlastitu području, kao i na području ostalih visokih stranaka ugovornica, uzdržavajući se od upotrebe tih dobara, sredstava za njihovu zaštitu i njihove neposredne okoline u svrhe koje bi ta dobra mogle izložiti razaranju ili oštećenju od oružanog sukoba, te uzdržavajući se od bilo kojeg čina neprijateljstva prema tim dobrima
4	obvezuju se uz to da će zabraniti, spriječiti i, prema potrebi, zaustaviti svako djelo krađe, pljačke ili nezakonitog prisvajanja kulturnih dobara, izvršeno na bilo koji način, kao i svaki čin vandalizma prema tim dobrima.
4	uzdržavati se od svih mjera represalija prema kulturnim dobrima
6	kulturna dobra mogu biti označena znakom raspoznavanja kako bi se olakšala njihova identifikacija
7	obvezuju se da će još u vrijeme mira u vojne pravilnike i upute unijeti takve odredbe koje osiguravaju pridržavanje ove Konvencije
7	obvezuju da će još u vrijeme mira, u okviru svojih oružanih snaga, pripremiti ili ustanoviti službe ili stručno osoblje čija će zadaća biti da paze na poštivanje kulturnih dobara
25	obvezuju se da će u svojim odnosnim zemljama što je više moguće, u vrijeme mira i u vrijeme oružanog sukoba, vršiti difuziju teksta ove Konvencije i Pravilnika o njezinu izvršavanju.
25	naročito obvezuju da će njegovo proučavanje unijeti u vojne i, po mogućnosti, civilne obrazovne programe kako bi se s načelima Konvencije upoznalo cjelokupno stanovništvo, a osobito oružane snage i osoblje zaduženo za zaštitu kulturnih dobara

Drugi Protokol uz Konvenciju za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba (Haag, 26. ožujka 1999.)

Drugi Protokol uz Konvenciju za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba dopunjava Konvenciju za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba iz 1954. godine u pitanjima odnosa između stranaka, koji se tiču poboljšanja zaštite kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, a na način da su pojedine odredbe Konvencije dodatno uređene kako ne bi došlo do njihove primjene koja nije povoljna za kulturna dobra.

Tako su dodatno uređena sljedeća pitanja primjene Konvencije:

- privremene mjere koje se poduzimaju za vrijeme mira radi čuvanja kulturnih dobara od predvidivih posljedica oružanog sukoba (članak 3. Konvencije), kao što su: izrada popisa kulturnih dobara, planovi zaštite od požara ili urušavanja i dr.,
- precizirani su slučajevi kada se na temelju imperativne vojne potrebe može odstupiti od Konvencije radi usmjeravanja neprijateljskog čina prema kulturnom dobru (ako je kulturno dobro svojom funkcijom pretvoreno u vojni cilj i nema drugog stvarno mogućeg rješenja za postizanje slične vojne prednosti kakvu pruža usmjeravanje neprijateljskog čina prema tom cilju),
- precizirane su mjere opreza pri napadu, odnosno od posljedica neprijateljstva sa svrhom zaštite kulturnih dobara,
- zaštita kulturnih dobara na okupiranom području,
- uspostava pojačanog sustava zaštite posebno određenih kulturnih dobara, te imunitet kulturnih dobara pod pojačanom zaštitom,
- kaznena odgovornost za kršenje Konvencije ili Protokola,
- zaštita kulturnih dobara u oružanim sukobima koji nemaju međunarodni karakter,

- objavljivanje informacija radi poticanja zaštite i očuvanja kulturnih dobara, te međunarodne pomoći.

Ovim Protokolom osniva se Fond za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba koji može dodijeliti financijsku ili drugu pomoć strankama ovog Protokola za potporu pripremnim ili drugim mjerama u vrijeme mira i trajanja oružanog sukoba.

Članak Izričite obveze država članica II. Protokola uz Konvenciju	
5	pripreme mjere poduzete u vrijeme mira za očuvanje kulturne baštine od predvidivih posljedica nekog oružanog sukoba slijedom članka 3. Konvencije moraju prema potrebi obuhvatiti pripremu popisa, planiranje izvanrednih mjera zaštite od požara ili rušenja građevine, pripremu za premještanje pokretne kulturne baštine ili osiguranje primjerene zaštite takve baštine <i>in situ</i> , te imenovanje nadležnog tijela odgovornog za čuvanje kulturne baštine.
15	svaka država članica dužna je poduzeti potrebne mjere kako bi se prekršaji odredaba Konvencije i protokola utvrdili kao kaznena djela prema domaćem pravu i kako bi bili kažnjivi odgovarajućim kaznama.
17	država članica na čijem teritoriju se nalazi navodni počinitelj prekršaja izloženog u članku 15. podstavci 1 (a) do (c) dužna je bez iznimke i bez neopravdana odlaganja, ukoliko ne izruči takvu osobu, predati slučaj nadležnim tijelima u svrhu sudske gonidbe putem postupka u skladu s njezinim domaćim pravom.
19	države članice dužne su jedna drugoj pružiti najveću moguću pomoć u svezi s istragama, kaznenim postupkom ili postupkom izručenja pokrenutim s obzirom na prekršaje izložene u članku 15., uključujući pomoć u pribavljanju dokaza njima na raspolaganju potrebnih za postupak.
30	države članice će širiti ovaj Protokol najviše što mogu, kako u doba mira tako i u doba oružanih sukoba (uključujući sve potrebne mjere za širenje odredbi ovog Protokola među svojim vojnim snagama koje sudjeluju u operacijama Ujedinjenih naroda).
30	države članice su po potrebi dužne: uvrstiti smjernice i napatke o zaštiti kulturne baštine u svoje vojne propise; izraditi i provoditi, u suradnji s UNESCO-m i odgovarajućim vladinim tijelima i nevladinim udrugama, mirnodopske programe naobrazbe; priopćavati obavijesti o zakonima, administrativnim odredbama i mjerama.
38	države članice su dužne prevesti ovaj Protokol na svoje službene jezike i dostaviti takve službene prijevode Generalnom direktoru.
38	države članice su dužne podnijeti Odboru svake četiri godine izvješće o provedbi ovog Protokola.

Konvencija za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba i Protokoli (Haag, 14. svibnja 1954.)⁷

⁷ Narodne novine, međunarodni ugovori 12/93

Visoke stranke ugovornice,

Konstatirajući da su tijekom posljednjih oružanih sukoba kulturna dobra pretrpjela teška oštećenja i da su ona, zbog razvitka ratne tehnike, sve ugroženija od razaranja;

Uvjerene da štete nanesene kulturnim dobrima, bez obzira na to kojemu narodu pripadala, predstavljaju štetu kulturnoj baštini čitavoga čovječanstva jer svaki narod daje svoj doprinos svjetskoj kulturi;

Smatrajući da je očuvanje kulturne baštine od velike važnosti za sve narode svijeta i da je važno toj baštini osigurati međunarodnu zaštitu;

Vođene načelima o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba ustanovljenih u Haškim Konvencijama iz 1899. i 1907.⁸ te u Washingtonskom paktu od 15. travnja 1935;⁹

Smatrajući da zaštita tih dobara, kako bi bila djelotvorna, mora biti organizirana još u vrijeme mira poduzimanjem kako nacionalnih, tako i međunarodnih mjera;

Odlučne da poduzmu sve moguće korake radi zaštite kulturnih dobara;

Složile su se o sljedećim odredbama;

GLAVA I. OPĆE ODREDBE O ZAŠTITI

Članak 1.

Definicija kulturnih dobara

U svrhe ove Konvencije, kulturnim dobrima, bez obzira na njihovo porijeklo ili njihova vlasnika, smatraju se:

a) pokretna ili nepokretna dobra od velike važnosti za kulturnu baštinu svakog naroda, kao što su spomenici arhitekture, umjetnički ili povijesni spomenici, bilo vjerski ili svjetovni; arheološki lokaliteti; skupovi građevina koji su kao cjeline povijesno ili umjetnički zanimljivi; umjetnička djela; rukopisi, knjige i drugi umjetnički, povijesno ili arheološki zanimljivi predmeti; kao i znanstvene zbirke i važne zbirke knjiga, arhiva ili reprodukcija gore definiranih dobara;

b) zgrade čija je glavna i stvarna namjena očuvanje ili izlaganje kulturnih dobara definiranih u točki a), kao što su muzeji, velike knjižnice, mjesta pohrane arhiva te skloništa namijenjena sklanjanju pokretnih kulturnih dobara definiranih u točki a) u slučaju oružanog sukoba;

c) središta koja sadrže znatnu količinu kulturnih dobara definiranih u točkama a) i b), nazvana "spomenička središta".

Članak 2.

Zaštita kulturnih dobara

U svrhe ove Konvencije, zaštita kulturnih dobara obuhvaća čuvanje¹⁰ i poštovanje tih dobara.

Članak 3.

Čuvanje kulturnih dobara

⁸ Odnosi se na Konvenciju o zakonima i običajima rata na kopnu iz 1899. i istoimenu konvenciju iz 1907.

⁹ Odnosi se na Ugovor o zaštiti umjetničkih i znanstvenih ustanova i povijesnih spomenika (tzv. Roerichov pakt), potpisan u Washingtonu 15. 4. 1935, stupio na snagu 26. 8. 1935.

¹⁰ S obzirom na razmjerno veliki broj sličnih izraza upotrebljenih u ovoj konvenciji, napominjemo da engleski "safeguarding" (francuski "sauvegarde") prevodimo s "čuvanje", engleski "preservation" (francuski "conservation") s "očuvanje", a engleski (i francuski) "protection" sa "zaštita".

Visoke stranke ugovornice obvezuju se da će, poduzimajući mjere koje smatraju odgovarajućima, još u vrijeme mira pripremiti čuvanje kulturnih dobara smještenih na njihovu vlastitu području od predvidivih posljedica oružanog sukoba.

Članak 4.

Poštovanje kulturnih dobara

1. Visoke stranke ugovornice obvezuju se da će poštovati kulturna dobra smještena na njihovu vlastitu području, kao i na području ostalih visokih stranaka ugovornica, uzdržavajući se od upotrebe tih dobara, sredstava za njihovu zaštitu i njihove neposredne okoline u svrhe koje bi ta dobra mogle izložiti razaranju ili oštećenju oružanog sukoba, te uzdržavajući se od bilo kojeg čina neprijateljstva prema tim dobrima.

2. Od obveza navedenih u stavku 1. ovoga članka može se odstupiti jedino u slučajevima kad vojna potreba imperativno nalaže takvo odstupanje.

3. Visoke stranke ugovornice obvezuju se uz to da će zabraniti, spriječiti i, prema potrebi, zaustaviti svako djelo krađe, pljačke ili nezakonitog prisvajanja kulturnih dobara, izvršeno na bilo koji način, kao i svaki čin vandalizma prema tim dobrima. One će se uzdržati od rekviriranja pokretnih kulturnih dobara smještenih na području druge visoke stranke ugovornice.

4. One će se uzdržavati od svih mjera represalija prema kulturnim dobrima.

5. Nijedna se visoka stranka ugovornica ne može u odnosu na drugu visoku stranku ugovornicu osloboditi obveza ustanovljenih u ovome članku na temelju činjenice da potonja nije primijenila mjere čuvanja propisane u članku.

Članak 5.

Okupacija

1. Svaka će visoka stranka ugovornica koja je u cijelosti ili djelomično okupirala područje druge visoke stranke ugovornice, koliko je god to moguće, podržati napore nadležnih domaćih vlasti okupiranoga područja za čuvanje i očuvanje svojih kulturnih dobara.

2. Ako je potrebno poduzeti hitne mjere za očuvanje kulturnih dobara smještenih na okupiranom području i oštećenih vojnim operacijama i ako su nadležne domaće vlasti u nemogućnosti da ih poduzmu, okupacijska će sila, u uskoj suradnji s tim vlastima, poduzeti najnužnije mjere očuvanja.

3. Svaka će visoka stranka ugovornica, čiju vladu pripadnici nekog pokreta otpora smatraju svojom zakonitom vladom, upozoriti te pripadnike, ako je moguće, na obvezu da se pridržavaju onih odredaba Konvencije koje se odnose na poštovanje kulturnih dobara.

Članak 6.

Označavanje kulturnih dobara

U skladu s odredbama članka 16, kulturna dobra mogu biti označena znakom raspoznavanja kako bi se olakšala njihova identifikacija.

Članak 7.

Vojne mjere

1. Visoke stranke ugovornice obvezuju se da će još u vrijeme mira u vojne pravilnike i uputstva unijeti takve odredbe koje osiguravaju pridržavanje ove Konvencije i da će kod

pripadnika svojih oružanih snaga poticati duh poštovanja prema kulturi i kulturnim dobrima svih naroda.

2. One se obvezuju da će još u vrijeme mira, u okviru svojih oružanih snaga, pripremiti ili ustanoviti službe ili st ručno osoblje čija će zadaća biti da paze na poštovanje kulturnih dobara i da surađuju s civilnim vlastima zaduženima za čuvanje tih dobara.

GLAVA II. POSEBNA ZAŠTITA

Članak 8.

Odobrovanje posebne zaštite

1. Pod posebnu zaštitu može se staviti ograničeni broj skloništa namijenjenih sklanjanju pokretnih kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, spomeničkih središta i drugih nepokretnih kulturnih dobara vrlo velike važnosti pod uvjetom:

a) da se nalaze na dovoljnoj udaljenosti od nekoga velikoga industrijskog središta ili od bilo kojega važnoga vojnog cilja koji predstavlja osjetljivu točku, kao što je, primjerice, aerodrom, radiopostaja, ustanova koja radi na poslovima narodne obrane, luka, razmjerno važna željeznička postaja ili glavni prometni pravac;

b) da se ne upotrebljavaju u vojne svrhe.

2. Sklonište za pokretna kulturna dobra može se, također, bez obzira na položaj, staviti pod posebnu zaštitu ako je sagrađeno tako da bombardiranjima najvjerojatnije ne bi bilo oštećeno.

3. Smatra se da je spomeničko središte upotrebljavano u vojne svrhe kad se upotrebljava za premještanje vojnog osoblja ili materijala, čak i u provozu. Isto vrijedi kad se djelatnosti izravno povezane s vojnim operacijama, smještanje vojnog osoblja ili proizvodnja ratnog materijala obavlja unutar središta.

4. Nadziranje nekoga od kulturnih dobara nabrojanih u stavku 1. od u tu svrhu posebno ovlaštenih naoružanih stražara ili nazočnost redarstvenih snaga odgovornih za održavanje javnog reda u blizini tih kulturnih dobara, ne smatra se upotrebom u vojne svrhe.

5. Ako je neko od kulturnih dobara nabrojanih u stavku 1. ovoga članka smješteno u blizini nekoga važnoga vojnog cilja u smislu toga stavka, ono se ipak može staviti pod posebnu zaštitu ako se visoka stranka ugovornica koja takvu zaštitu zahtijeva obveže da u slučaju oružanog sukoba taj cilj neće upotrebljavati i osobito, ako se radi o luci, željezničkoj postaji ili aerodromu, da će skrenuti sav promet. U tom slučaju takvo skretanje mora biti pripremljeno još u vrijeme mira.

6. Posebna zaštita odobrava se kulturnim dobrima njihovim upisom u "Međunarodni registar kulturnih dobara pod posebnom zaštitom". Taj upis može biti izvršen samo u skladu s odredbama ove Konvencije i pod uvjetima predviđenima Pravilnikom o izvršavanju Konvencije.

Članak 9.

Imunitet¹¹ kulturnih dobara pod posebnom zaštitom

Visoke stranke ugovornice obvezuju se da će osigurati imunitet kulturnih dobara pod posebnom zaštitom uzdržavajući se, od trenutka upisa u Međunarodni registar, od svakog čina neprijateljstva prema njima i, osim u slučajevima predviđenima u stavku 5. članka 8, od svake upotrebe tih dobara ili njihove okoline u vojne svrhe.

¹¹ Unatoč hrvatskoj riječi "izuzeće", zbog neodumice o tome da li se baš u potpunosti radi o sinonimu, čini nam se primjerenijim u ovom kontekstu upotrijebiti "imunitet".

Članak 10.
Označavanje i kontrola

Za vrijeme oružanog sukoba kulturna dobra pod posebnom zaštitom moraju biti označena znakom raspoznavanja opisanim u članku 16. i biti dostupna međunarodnoj kontroli kakva je predviđena u Pravilniku o izvršavanju Konvencije.

Članak 11.
Obustavljanje imuniteta

1. Ako neka od visokih stranaka ugovornica u odnosu na bilo koje kulturno dobro pod posebnom zaštitom prekrši obveze preuzete prema članku 9, protivnička će stranka, tako dugo dok to kršenje traje, biti oslobođena svoje obveze da osigura imunitet dotičnog dobra. Ona će, međutim, kad je god to moguće, prethodno zahtijevati prestanak takvog kršenja u razumnom roku.

2. Osim u slučaju predviđenome u stavku 1. ovoga članka, imunitet kulturnog dobra pod posebnom zaštitom može biti obustavljen samo u iznimnim slučajevima neizbježne vojne potrebe i samo tako dugo dok ta potreba traje. Takvu potrebu može ustanoviti samo zapovjednik jedinice koja je po veličini jednaka diviziji ili veća. U svim slučajevima, kad to okolnosti dopuštaju, odluka o obustavljanju imuniteta bit će dovoljno unaprijed priopćena protivničkoj stanci.

3. Stranka koja obustavlja imunitet mora, što je prije moguće, pismeno i navođenjem razloga, obavijestiti glavnog komesara za kulturna dobra, predviđenoga u Pravilniku o izvršavanju Konvencije.

GLAVA III. PRIJEVOZ KULTURNIH DOBARA

Članak 12.
Transport¹² pod posebnom zaštitom

1. Transport isključivo namijenjen prijevozu kulturnih dobara, bilo unutar nekog područja ili na neko drugo područje, može, na zahtjev zainteresirane visoke stranke ugovornice, biti pod posebnom zaštitom, pod uvjetima predviđenima u Pravilniku o izvršavanju Konvencije.

2. Transport pod posebnom zaštitom bit će pod međunarodnim nadzorom predviđenim u spomenutom pravilniku i isticat će znak za raspoznavanje opisan u članku 16.

3. Visoke stranke ugovornice uzdržavat će se od svakog čina neprijateljstava prema transportu pod posebnom zaštitom.

Članak 13.
Prijevoz u hitnim slučajevima

1. Ako visoka stranka ugovornica ocijeni da sigurnost određenih kulturnih dobara zahtijeva njihov prijevoz i da se radi o toliko hitnom pitanju da se postupak predviđen u članku 12. ne može provesti, osobito na početku oružanog sukoba, transport može isticati znak raspoznavanja opisan u članku 16, osim ako je zahtjev za imunitetom u smislu članka

¹² Izraz "transport" ne upotrebljavamo u smislu prijevoza ili prometa (što je čest slučaj u mnogim drugim jezicima i što otežava prevođenje), nego da bismo označili jedno prijevozno sredstvo ili skup tih sredstava prilikom obavljanja prijevoza.

12. već bio podnesen i odbijen. Koliko je god to moguće, priopćenje o transportu trebalo bi uputiti protivničkim strankama. Transport kojim se kulturna dobra prevoze na područje druge zemlje ne može isticati znak raspoznavanja, osim ako mu je imunitet izričito odobren.

2. Visoke stranke ugovornice poduzet će, koliko je to moguće, mjere opreza potrebne da se izbjegnu čini neprijateljstva upereni protiv transporta koji je opisan u stavku 1. ovoga članka i koji ističe znak raspoznavanja.

Članak 14.

Imunitet od konfiskacije, uzapćenja i zapljene

1. Imunitet od konfiskacije, uzapćenja i zapljene uživat će:

- a) kulturna dobra kojima pripada zaštita predviđena člankom 12. ili ona predviđena člankom 13;
- b) prijevozna sredstva isključivo namijenjena prijevozu tih dobara.

2. Ništa u ovome članku ne ograničava pravo pregleda i kontrole.

GLAVA IV. OSOBLJE

Članak 15.

Osoblje

Koliko je to spojivo s interesima sigurnosti, osoblje zaduženo za zaštitu kulturnih dobara mora, u interesu tih dobara, biti poštovano i, ako padne u ruke protivničke stranke, mora moći nastaviti izvršavati svoje dužnosti kad kulturna dobra za koja je odgovorno, također, padnu u ruke protivničke stranke.

GLAVA V. ZNAK RASPOZNAVANJA

Članak 16.

Znak Konvencije

1. Znak raspoznavanja Konvencije ima oblik šiljastog štita okrenutoga nadolje, unakrsno podijeljenoga na modra i bijela polja (štit se sastoji od jednoga modrog četverokuta, čiji jedan kut tvori šiljak štita, i od jednog trokuta iznad četverokuta, a preostali prostor popunjavaju po jedan bijeli trokut sa svake strane).

2. Znak se upotrebljava pojedinačno ili kao skup od tri znaka u trokutastom obliku (jedan znak ispod), pod uvjetima predviđenima u članku 17.

Članak 17.

Upotreba znaka

1. Znak raspoznavanja kao skup od tri znaka može se upotrijebiti samo:

- a) za nepokretna kulturna dobra pod posebnom zaštitom;
- b) za transporte kulturnih dobara pod uvjetima predviđenima u člancima 12. i 13.;
- c) za improvizirana skloništa pod uvjetima predviđenima u Pravilniku o izvršavanju Konvencije.

2. Znak raspoznavanja može se upotrijebiti pojedinačno samo:

- a) za kulturna dobra koja nisu pod posebnom zaštitom;

- b) za osobe odgovorne za obavljanje kontrole u skladu s Pravilnikom o izvršavanju Konvencije;
- c) za osoblje zaduženo za zaštitu kulturnih dobara;
- d) za osobne iskaznice predviđene u Pravilniku o izvršavanju Konvencije.

3. Za vrijeme oružanog sukoba zabranjena je upotreba znaka raspoznavanja u slučajevima koji nisu spomenuti u prethodnim stavcima ovoga članka i upotreba u bilo koju svrhu znaka sličnoga znaku raspoznavanja.

4. Znak raspoznavanja ne može se staviti ni na koje nepokretno kulturno dobro a da se istodobno ne istakne i ovlaštenje, propisno datirano i potpisano od nadležne vlasti visoke stranke ugovornice.

GLAVA VI. POLJE PRIMJENE KONVENCIJE

Članak 18.

Primjena Konvencije

1. Osim odredaba koje moraju vrijediti još u vrijeme mira, ova će se Konvencija primjenjivati u slučaju objavljenog rata i svakoga drugoga oružanog sukoba koji bi izbio između dviju ili više visokih stranaka ugovornica, čak i ako ratno stanje nije priznato od jedne ili više njih.

2. Konvencija će se, također, primjenjivati u svim slučajevima okupacije dijela ili čitavoga područja visoke stranke ugovornice, čak i ako ta okupacija ne nailazi ni na kakav vojni otpor.

3. Ako jedna od sila u sukobu nije stranka ove Konvencije, sile koje su stranke ostaju njome vezane u svojim međusobnim odnosima. One će, uz to, biti vezane Konvencijom u odnosu na navedenu silu ako je ona izjavila da prihvaća odredbe Konvencije, i to tako dugo dok ih ne primjenjuje.

Članak 19.

Sukobi nemeđunarodnog karaktera

1. U slučaju oružanog sukoba koji nema međunarodni karakter i koji izbije na području jedne od visokih stranaka ugovornica, svaka od stranaka sukoba dužna je primjenjivati najmanje one odredbe ove Konvencije koje se tiču poštovanja kulturnih dobara.

2. Stranke sukoba nastojat će posebnim sporazumima staviti na snagu sve ili dio ostalih odredaba ove Konvencije.

3. Organizacija Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu¹³ može strankama sukoba ponuditi svoje usluge.

4. Primjena prethodnih odredaba neće dirati u pravni položaj stranaka sukoba.

GLAVA VII. IZVRŠAVANJE KONVENCIJE

Članak 20.

Pravilnik o izvršavanju Konvencije

¹³ Organizacija čiji je ovo puni naziv gotovo da je poznatija po engleskoj kratlici UNESCO (prema United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), što dolazi do izražaja i u naslovu članka 23, gdje je upotrijebljena na svim službenim jezicima Konvencije.

Načini primjene ove Konvencije određeni su u Pravilniku o izvršavanju Konvencije, koji je njezin sastavni dio.

Članak 21.
Sile zaštitnice

Ova će se Konvencija i Pravilnik o njezinu izvršavanju primjenjivati uz suradnju sila zaštitnica zaduženih za zaštitu interesa stranaka sukoba.

Članak 22.
Postupak mirenja

1. Sile zaštitnice pružit će svoje dobre usluge u svim slučajevima kad to ocijene korisnim u interesu kulturnih dobara, osobito ako postoji neslaganje između stranaka sukoba o primjeni ili tumačenju odredaba ove Konvencije ili Pravilnika o njezinu izvršavanju.

2. U tu svrhu svaka od sila zaštitnica može, na poziv jedne stranke, glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu ili samoinicijativno, strankama sukoba predložiti sastanak njihovih predstavnika i, osobito, vlasti zaduženih za zaštitu kulturnih dobara, ako je to primjereno, na prikladno odabranome neutralnom području. Stranke sukoba dužne su provesti prijedloge o sastanku koji su im podneseni. Sile zaštitnice predložit će strankama sukoba na privolu ličnost koja pripada nekoj neutralnoj sili ili koju predlože glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, a koja će u svojstvu predsjedatelja biti pozvana da sudjeluje na tom sastanku.

Članak 23.
Pomoć UNESCO-a

1. Visoke stranke ugovornice mogu pozvati Organizaciju Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu radi pružanja tehničke pomoći u organizaciji zaštite njihovih kulturnih dobara ili u vezi sa svakim drugim problemom koji proizlazi iz primjene ove Konvencije i Pravilnika o njezinu izvršavanju.

2. Organizacija je ovlaštena da o tom pitanju samoinicijativno podnosi prijedloge visokim strankama ugovornicama.

Članak 24.
Posebni sporazumi

1. Visoke stranke ugovornice mogu sklapati posebne sporazume o svim pitanjima za koja im se čini prikladnim da ih urede izdvojeno.

2. Ne može biti sklopljen nijedan posebni sporazum koji bi umanjio zaštitu koju ova Konvencija osigurava kulturnim dobrima i osoblju zaduženome za njihovu zaštitu.

Članak 25.
Difuzija¹⁴ Konvencije

Visoke stranke ugovornice obvezuju se da će u svojim odnosnim zemljama što je više moguće, u vrijeme mira i u vrijeme oružanog sukoba, vršiti difuziju teksta ove Konvencije i Pravilnika o njezinu izvršavanju. One se naročito obvezuju da će njegovo proučavanje unijeti u vojne i, po mogućnosti, civilne obrazovne programe kako bi se s načelima Konvencije

¹⁴ U ovom je kontekstu izraz "difuzija" nemoguće drugačije prevesti, jer bi upotreba bilo koje druge, inače odgovarajuće riječi (npr. "širenje", "raspačavanje") iskrivila smisao.

upoznalo cjelokupno stanovništvo, a osobito oružane snage i osoblje zaduženo za zaštitu kulturnih dobara.

Članak 26.
Prijevod i izvještaji

1. Visoke stranke ugovornice obavještavat će jedna drugu, posredovanjem glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, o službenim prijevodima ove Konvencije i Pravilnika o njezinu izvršavanju.

2. Uz to, najmanje jednom svake četvrte godine, one će glavnom direktoru dostavljati izvještaj s obavijestima koje ocjenjuju prikladnima o poduzetim, pripremljenim i razmatranim mjerama njihovih odnosnih uprava u provedbi ove Konvencije i Pravilnika o njezinu izvršavanju.

Članak 27.
Sastanci

1. Glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu može, s pristankom Izvršnog vijeća, sazvati sastanke predstavnika visokih stranaka ugovornica. On je dužan da to čini ako to zahtijeva najmanje jedna petina visokih stranaka ugovornica.

2. Bez prejudiciranja drugih funkcija koje su mu povjerene ovom Konvencijom i Pravilnikom o njezinu izvršavanju, zadaća je sastanka da proučava probleme koji se odnose na primjenu Konvencije i Pravilnika o njezinu izvršavanju i da u tu svrhu formuliра prijedloge.

3. Osim toga, sastanak može razmatrati reviziju Konvencije ili Pravilnika o njezinu izvršavanju ako je zastupljena većina visokih stranaka ugovornica, i to u skladu s odredbama članka 39.

Članak 28.
Sankcije

Visoke stranke ugovornice obvezuju se da će, u okviru svojega krivičnog zakonodavstva, poduzeti sve potrebne mjere kako bi osobe, bez obzira na svoje državljanstvo, koje su izvršile ili naredile da se izvrši povreda ove Konvencije, bile gonjene i podvrgnute krivičnim ili disciplinskim sankcijama.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 29.
Jezici

1. Ova je Konvencija sastavljena na engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jeziku i sva su četiri teksta jednako vjerodostojna.

2. Organizacija Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu dat će izraditi prijevode Konvencije na ostalim službenim jezicima svoje Opće konferencije.

Članak 30.
Potpisivanje

Ova će Konvencija nositi datum 14. svibnja 1954. i ostat će do 31. prosinca 1954. otvorena potpisivanju svih država pozvanih na Konferenciju koja je održana u Haagu od 21. travnja 1954. do 14. svibnja 1954.

Članak 31.
Ratifikacija

1. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji država potpisnica u skladu s njihovim odnosnim ustavnim postupkom.

2. Isprave o ratifikaciji položit će se kod glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

Članak 32.
Pristupanje

Od dana stupanja na snagu ova će Konvencija biti otvorena pristupanju svih država spomenutih u članku 30. koje nisu potpisnice, kao i svake druge države koju je Izvršno vijeće Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu pozvalo da pristupi. Pristupanje će se izvršiti polaganjem isprave o pristupanju kod glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

Članak 33.
Stupanje na snagu

1. Ova će Konvencija stupiti na snagu tri mjeseca nakon što bude položeno pet isprava o ratifikaciji.

2. Poslije toga ona će stupiti na snagu za svaku visoku stranku ugovornicu tri mjeseca nakon polaganja njezine isprave o ratifikaciji ili pristupanju.

3. U slučajevima predviđenima u člancima 18. i 19., za stranke koje su položile isprave o ratifikaciji ili pristupanju prije ili nakon početka neprijateljstava ili okupacije, Konvencija stupa na snagu odmah. U takvim će slučajevima glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu na najbrži mogući način dostaviti obavijesti predviđene u članku 38.

Članak 34.
Stvarna primjena

1. Državne stranke Konvencije poduzet će na dan njezina stupanja na snagu sve potrebne mjere kako bi osigurale njezinu stvarnu primjenu u razdoblju od šest mjeseci nakon toga stupanja na snagu.

2. To će razdoblje, za svaku državu koja položi ispravu o ratifikaciji ili pristupanju nakon dana stupanja Konvencijena snagu, biti šest mjeseci od dana polaganja njezine isprave o ratifikaciji ili pristupanju.

Članak 35.
Primjena Konvencije na druga područja

U trenutku ratifikacije ili pristupanja, ili u bilo koje vrijeme nakon toga, svaka visoka stranka ugovornica može, priopćenjem upućenim glavnom direktoru Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, izjaviti da će se ova Konvencija primjenjivati na sva ili na neko od područja za čije je međunarodne odnose ona odgovorna. Spomenuto će priopćenje početi djelovati tri mjeseca nakon datuma njegova primitka.

Članak 36.
Odnos prema prethodnim konvencijama

1. U odnosima između sila koje su vezane haškim konvencijama o zakonima i običajima rata na kopnu (IV) i o bombardiranju od strane pomorskih snaga u vrijeme rata (IX), bilo onima od 29. srpnja 1899. ili onima od 18. listopada 1907. i koje su stranke ove Konvencije, potonja će dopuniti spomenutu Konvenciju (IX) i Pravilnik pridodan spomenutoj Konvenciji (IV) te zamijeniti znak opisan u članku 5. spomenute Konvencije (IX) znakom opisanim u članku 16. ove Konvencije u slučajevima u kojima ova Konvencija i Pravilnik o njezinu izvršavanju predviđaju upotrebu tog znaka raspoznavanja.

2. U odnosima između sila koje su vezane Washingtonskim paktom od 15. travnja 1935. za zaštitu umjetničkih i znanstvenih ustanova i povijesnih spomenika (Roerichov pakt) i koje su stranke ove Konvencije, potonja će dopuniti Roerichov pakt i zamijeniti zastavu raspoznavanja opisanu u članku III. Roerichova pakta znakom određenim u članku 16. ove Konvencije u slučajevima u kojima ova Konvencija i pravilnik o njezinu izvršavanju predviđaju upotrebu tog znaka raspoznavanja.

Članak 37. *Otkazivanje*

1. Svaka visoka stranka ugovornica može otkazati ovu Konvenciju u vlastito ime ili u ime svakoga područja za čije je međunarodne odnose ona odgovorna.

2. Otkazivanje će biti priopćeno pismenom ispravom položenom kod glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

3. Otkazivanje će početi djelovati godinu dana nakon primitka isprave o otkazivanju. Međutim, ako u trenutku isteka te godine stranka koja otkazuje postane sudionicom oružanog sukoba, otkazivanje neće djelovati do prestanka neprijateljstava i u svakom slučaju tako dugo dok operacije vraćanja kulturnih dobara ne budu završene.

Članak 38. *Priopćenja*

Glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu obavijestit će države navedene u člancima 30. i 32., kao i Ujedinjene narode o polaganju svih isprava o ratifikaciji, pristupanju i prihvaćanju predviđenih u člancima 31., 32. i 39. te o priopćenjima i otkazivanjima predviđenima u odnosnim člancima 35, 37. i 39.

Članak 39. *Revizija Konvencije i Pravilnika o njezinu izvršavanju*

1. Svaka visoka stanka ugovornica može predložiti izmjene ove Konvencije i Pravilnika o njezinu izvršavanju. O tekstu svake predložene izmjene bit će obaviješten glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, koji će ga dostaviti svakoj visokoj stranci ugovornici, sa zahtjevom da ga u roku od četiri mjeseca izvijesti o tome:

- a) da li želi da se sazove konferencija radi razmatranja predložene izmjene;
- b) da li je sklona prihvaćanju predložene izmjene bez održavanja konferencije;
- c) da li je sklona odbijanju predložene izmjene bez sazivanja konferencije.

2. Glavni će direktor odgovore primljene prema stavku 1. ovoga članka dostaviti svim visokim strankama ugovornicama.

3. Ako su sve visoke stranke ugovornice, koje su u određenom roku obavijestile glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, sukladno točki b) stavka 1. ovoga članka, obavijestile glavnog direktora da su sklone prihvaćanju izmjene bez održavanja konferencije, on će priopćenje njihove odluke izvršiti u skladu s člankom 38. Izmjena će stupiti na snagu za sve visoke stranke ugovornice kad istekne devedeset dana od dana takvog priopćenja.

4. Glavni će direktor sazvati konferenciju visokih stanaka ugovornica radi razmatranja predložene izmjene ako to zahtijeva više od jedne trećine visokih stranaka ugovornica.

5. Izmjene Konvencije ili Pravilnika o njezinu izvršavanju, podvrgnute postupku predviđenome u prethodnom stavku, stupit će na snagu tek nakon što budu jednoglasno usvojene od visokih stranaka ugovornica zastupljenih na konferenciji i prihvaćene od svake visoke stranke ugovornice.

6. Prihvaćanje, od visokih stranaka ugovornica, izmjena Konvencije ili Pravilnika o njezinu izvršavanju koje bude usvojila konferencija spomenute u stavcima 4. i 5, izvršit će se polaganjem službene isprave kod glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

7. Nakon stupanja na snagu izmjena ove Konvencije ili Pravilnika o njezinu izvršavanju, samo će tako izmijenjeni tekst Konvencije i Pravilnika o njezinu izvršavanju ostati otvoren ratifikaciji ili pristupanju.

Članak 40. *Registriranje*

U skladu s člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ova će Konvencija biti registrirana u Tajništvu Ujedinjenih naroda na zahtjev glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

U potvrdu toga su potpisani, propisno ovlašteni, potpisali ovu Konvenciju.

Sastavljeno u Haagu, 14. svibnja 1954, u jednome jedinom primjerku koji će biti položen u archive Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu i čiji će vjerni ovjerovljeni prijepisi biti dostavljeni svim državama navedenima u člancima 30. i 32, kao i Ujedinjenim narodima.

Pravilnik o izvršavanju Konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba

GLAVA I. KONTROLA

Članak 1. *Međunarodni spisak ličnosti*

Čim Konvencija stupi na snagu, glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu ustanovit će međunarodni spisak sastavljen od svih ličnosti imenovanih od Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, sposobnih za obavljanje dužnosti glavnog komesara za kulturna dobra. Taj će spisak biti periodično revidiran na inicijativu glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, a na temelju zahtjeva visokih stranaka ugovornica.

Članak 2. *Organiziranje kontrole*

Čim neka visoka stranaka ugovornica postane sudionicom oružanog sukoba na koji se primjenjuje članak 18. Konvencije:

a) ona će imenovati predstavnika za kulturna dobra smještena na njezinu području; ako okupira neko drugo područje, dužna je imenovati posebnog predstavnika za kulturna dobra na tom području;

b) sila zaštitnica svake stranke koja je protivnička toj visokoj stranci ugovornici imenovat će delegata kod potonje, u skladu s člankom 3. koji slijedi;

c) kod te visoke stranke ugovornice bit će imenovan glavni komesar za kulturna dobra, u skladu s člankom 4.

Članak 3.

Imenovanje delegata sila zaštitnica

Sila zaštitnica imenovat će svoje delegate iz reda članova diplomatskog ili konzularnog osoblja ili, uz privolu stranke kod koje će obavljati svoju misiju, iz reda drugih osoba.

Članak 4.

Imenovanje glavnog komesara

1. Glavni komesar bit će od stranke kod koje će obavljati svoju misiju i od sila zaštitnica protivničkih stranaka zajedničkim sporazumom izabran s međunarodnog spiska ličnosti.

2. Ako se stranke unutar tri tjedna od početka pregovora o tom pitanju ne sporazume, zahtijevat će od predsjednika Međunarodnoga suda da imenuje glavnog komesara, koji će preuzeti svoju dužnost tek pošto dobije privolu stranke kod koje će obavljati svoju misiju.

Članak 5.

Dužnosti delegata

Delegati sila zaštitnica konstatirat će kršenja Konvencije, istraživat će, uz pristanak stranke kod koje obavljaju svoju misiju, okolnosti u kojima su se dogodila, poduzimat će korake na mjestu događaja kako bi ih zaustavili te će, ako je potrebno, obavijestiti glavnog komesara. Njega će stalno obavještavati o svojem djelovanju.

Članak 6.

Dužnosti glavnog komesara

1. Glavni komesar za kulturna dobra razmatrat će, s predstavnicima stranke kod koje obavlja svoju misiju i zainteresiranim delegatima, pitanja koja se pojave u vezi s primjenom Konvencije.

2. U slučajevima predviđenima ovim Pravilnikom on ima ovlaštenje za donošenje odluka i imenovanja.

3. Uz privolu stranke kod koje obavlja svoju misiju, on ima pravo da naredi istragu ili da je sam vodi.

4. Kod stranaka sukoba ili njihovih sila zaštitnica on će poduzimati sve korake što ih smatra potrebnima za primjenu Konvencije.

5. On će sastavljati potrebne izvještaje o primjeni Konvencije i priopćavati ih zainteresiranim strankama i njihovim silama zaštitnicama. Prijepise tih izvještaja upućivat će glavnom direktoru Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, koji se može koristiti samo sadržanim tehničkim podacima.

6. Ako nema sile zaštitnice, glavni će komesar obavljati dužnosti povjerene sili zaštitnici člancima 21. i 22. Konvencije.

Članak 7.

Inspektori i stručnjaci

1. Svaki put kad glavni komesar za kulturna dobra, na zahtjev zainteresiranih delegata ili nakon savjetovanja s njima, to smatra potrebnim, predložiti će stranci kod koje

obavlja svoju misiju na privolu osobu u svojstvu inspektora za kulturna dobra, kojemu će biti povjerena određena misija.

2. Glavni komesar, delegati i inspektori mogu se obratiti za usluge stručnjacima, koji će, također, biti predloženi na privolu stranci spomenutoj u prethodnome stavku.

Članak 8. *Obavljanje kontrole*

Glavni komesari za kulturna dobra, delegati sila zaštitnica, inspektori i stručnjaci ni u kojem slučaju ne smiju prekoračiti svoja ovlaštenja. Oni će osobito voditi računa o potrebama sigurnosti visoke stranke ugovornice kod koje obavljaju svoju misiju i u svim okolnostima postupati u skladu sa zahtjevima vojne situacije o kakvoj ih je obavijestila ta visoka stranka ugovornica.

Članak 9. *Zamjena sila zaštitnica*

Ako se stranka sukoba ne koristi ili više ne koristi djelovanjem sile zaštitnice, neka neutralna država može biti zamoljena da preuzme funkcije sile zaštitnice koje se tiču imenovanja glavnog komesara za kulturna dobra u skladu s postupkom predviđenim u članku 4. Tako imenovani glavni komesar, ako zatreba, povjerit će inspektorima dužnosti delegata sila zaštitnica određene ovim Pravilnikom.

Članak 10. *Troškovi*

Plaća i troškovi glavnog komesara za kulturna dobra, inspektora i stručnjaka padaju na teret stranke kod koje se misija obavlja. Plaća i troškovi delegata sila zaštitnica bit će predmetom sporazuma između tih sila i država čije interese štite.

GLAVA II. POSEBNA ZAŠTITA

Članak 11. *Improvizirana skloništa*

1. Ako je, tijekom oružanog sukoba, visoka stranka ugovornica nepredviđenim okolnostima prisiljena urediti improvizirano sklonište i ako želi da ono bude stavljeno pod posebnu zaštitu, ona će o toj činjenici odmah obavijestiti glavnog komesara koji kod nje obavlja svoju misiju.

2. Ako glavni komesar smatra da okolnosti i važnost kulturnih dobara koja su sklonjena u to improvizirano sklonište opravdava takvu mjeru, on može ovlastiti visoku stranku ugovornicu da takvo sklonište označi znakom raspoznavanja određenim u članku 16. Konvencije. O svojoj će odluci bez odgađanja obavijestiti zainteresirane delegate sila zaštitnica, od kojih svaki može, u roku od trideset dana, narediti bezodvlačno skidanje znaka.

3. Čim ti delegati izraze svoje slaganje ili ako je rok od trideset dana protekao bez da je ijedan od zainteresiranih delegata stavio prigovori i ako improvizirano sklonište, prema mišljenju glavnog komesara, ispunjava uvjete predviđene u članku 8. Konvencije, glavni će komesar zahtijevati od glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu da sklonište upiše u Registar kulturnih dobara pod posebnom zaštitom.

Članak 12. *Međunarodni registar kulturnih dobara pod posebnom zaštitom*

1. Ustanovit će se Međunarodni registar kulturnih dobara pod posebnom zaštitom.

2. Glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu vodit će taj registar. Prijepise će dostavljati glavnom tajniku Ujedinjenih naroda i visokim strankama ugovornicama.

3. Registar će biti podijeljen na dijelove, svaki od njih u ime jedne visoke stranke ugovornice. Svaki će dio biti podijeljen na tri odjeljka pod ovim naslovima: skloništa, spomenička središta, ostala nepokretna kulturna dobra. Glavni će direktor odrediti koje će podatke sadržavati svaki dio.

Članak 13. *Zahtjevi za upis*

1. Svaka visoka stranka ugovornica može glavnom direktoru Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu podnijeti zahtjeve za upis u Registar određenih skloništa, spomeničkih središta ili drugih kulturnih dobara smještenih na njezinu području. Takvi će zahtjevi sadržavati podatke o mjestu gdje se ta dobra nalaze i potvrdu da ta dobra ispunjavaju uvjete predviđene u članku 8. Konvencije.

2. U slučaju okupacije okupacijska sila ima pravo podnijeti takav zahtjev.

3. Glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu poslat će bez odgađanja prijepise zahtjeva za upis svakoj visokoj stranci ugovornici.

Članak 14. *Prigovori*

1. Svaka visoka stranka ugovornica može, pismom upućenim glavnom direktoru Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, podnijeti prigovor za upis nekoga kulturnog dobra. On to pismo mora primiti u roku od četiri mjeseca od dana kad je poslao prijepis zahtjeva za upis.

2. Takav prigovor mora biti obrazložen, time da jedini valjani razlozi mogu biti:

a) da dobro nije kulturno dobro;

b) da uvjeti spomenuti u članku 8. Konvencije nisu ispunjeni.

3. Glavni će direktor bez odgađanja poslati prijepis pisma s prigovorom visokim strankama ugovornicama. Ako je to potrebno, on će tražiti mišljenje Odbora za spomenike, umjetničke i povijesne lokalitete i arheološke iskopine te, ako to ocijeni korisnim, svakoga drugoga nadležnog tijela ili ličnosti.

4. Glavni direktor ili visoka stranka ugovornica koja zahtijeva upis može, kod visoke stranke ugovornice koja je podnijela prigovor, poduzeti sve korake koje smatra potrebnima da bi prigovor bio povučen.

5. Ako visoka stranka ugovornica, nakon što je u vrijeme mira podnijela zahtjev za upis nekoga kulturnog dobra u Registar, postane sudionicom oružanog sukoba prije nego što je upis izvršen, glavni će direktor bezodvlačno upisati dotično kulturno dobro u Registar privremeno, u očekivanju usvajanja, povlačenja ili poništenja svakog prigovora koji može ili je mogao biti podnesen.

6. Ako u roku šest mjeseci od dana kad je primio pismo s prigovorom glavni direktor ne primi od visoke stranke ugovornice koja je podnijela prigovor obavijest o tome da je prigovor povučen, visoka stranka ugovornica koja je podnijela zahtjev za upis može zahtijevati arbitražu u skladu s postupkom predviđenim u sljedećem stavku.

7. Zahtjev za arbitražu mora biti podnesen najkasnije godinu dana od dana kad je glavni direktor primio pismo s prigovorom. Svaka od dviju stranaka spora imenovat će jednog arbitra. U slučaju kada je neki zahtjev za upis bio predmetom više od jednog prigovora, visoke stranke ugovornice koje su podnijele prigovor imenuju zajedno jednog arbitra. Ta će dva arbitra izabrati glavnog arbitra s međunarodnog spiska predviđenoga u članku 1. ovoga Pravilnika; ako se ne mogu složiti o tom izboru, zamolit će predsjednika Međunarodnoga suda da imenuje glavnog arbitra, koji ne mora nužno biti izabran s međunarodnog spiska. Tako ustrojeni arbitražni sud odredit će vlastiti postupak; na njegove odluke nema priziva.

8. Svaka visoka stranka ugovornica može, u trenutku kad izbije spor u kojemu je stranka, izjaviti da ne želi primijeniti arbitražni postupak predviđen u prethodnom stavku. U tom će slučaju glavni direktor prigovor na zahtjev za upis podastrijeti visokim strankama ugovornicama. Prigovor će biti usvojen samo ako to visoke stranke ugovornice odluče dvotrećinskom većinom onih koje su glasovale. Glasovat će se dopisno, osim ako glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu ne smatra prijeko potrebnim sazivanje sastanka na temelju ovlaštenja koja su mu dana člankom 27. Konvencije. Ako glavni direktor odluči da se glasuje dopisno, pozvat će visoke stranke ugovornice da mu u zapečaćenim pismima dostave svoje glasove u roku šest mjeseci od dana kad im je upućen poziv da to učine.

Članak 15.

Upis

1. Glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu dat će upisati u Registar, pod rednim brojem, svako kulturno dobro za koje je podnesen zahtjev za upis kad taj zahtjev nije, u roku predviđenome u stavku 1. članka 14, bio predmetom prigovora.

2. U slučaju kad je podnesen prigovor, a s iznimkom odredbe stavka 5. članka 14., glavni direktor neće upisati dobro u Registar, osim ako je prigovor povučen ili ako nije usvojen sukladno postupku ustanovljenome u stavku 7. članka 14. ili onome ustanovljenome u stavku 8. istoga članka.

3. U slučaju predviđenome u stavku 3. članka 11. glavni direktor će upisati dobro u Registar ako to zahtijeva glavni komesar za kulturna dobra.

4. Glavni će direktor, bez odgađanja, glavnom tajniku Ujedinjenih naroda, visokim strankama ugovornicama i, na zahtjev stranke koja zahtijeva upis, svim ostalim državama navedenima u člancima 30. i 32. Konvencije, poslati ovjereni prijepis svakog upisa u Registar. Upis stupa na snagu trideset dana nakon slanja tog prijepisa.

Članak 16.

Brisanje

1. Glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu dat će kulturno dobro brisati iz Registra;

a) na zahtjev visoke stranke ugovornice na čijem se području dobro nalazi;

b) ako je visoka stranka ugovornica koja je podnijela zahtjev za upis otkazala Konvenciju i kada to otkazivanje stupi na snagu;

c) u slučaju predviđenome u stavku 5. članka 14. kad je neki prigovor usvojen sukladno postupku spomenutome u stavku 7. članka 14. ili onome predviđenome u stavku 8. istoga članka.

2. Glavni direktor će bez odgađanja, glavnom tajniku Ujedinjenih naroda i svim državama koje su primile prijepis upisa u Registar, poslati ovjereni prijepis svakoga brisanja iz Registra. Brisanje stupa na snagu trideset dana nakon slanja tog prijepisa.

GLAVA III. PRIJEVOZ KULTURNIH DOBARA

Članak 17.

Postupak za stjecanje imuniteta

1. Zahtjev spomenut u stavku 1. članka 12. Konvencije uputit će se glavnom komesaru za kulturna dobra. U njemu moraju biti navedeni razlozi za njegovo podnošenje te približan broj i važnost kulturnih dobara što ih treba prevesti, mjesto gdje se ta dobra trenutno nalaze, novo predviđeno mjesto, prijevozna sredstva, put što će ga slijediti, predviđeni datum prijevoza i sve druge korisne informacije.

2. Ako glavni komesar, nakon što prihvati mišljenja koja smatra prikladnima, ocijeni da je taj prijevoz opravdan, savjetovat će se sa zainteresiranim delegatima sila zaštitnica o mjerama za njegovo obavljanje. Nakon takvog savjetovanja, on će o transportu obavijestiti zainteresirane stranke sukoba, uključujući u to priopćenje sve korisne informacije.

3. Glavni komesar će imenovati jednoga ili više inspektora koji će se uvjeriti da transport sadrži samo dobra navedena u zahtjevu, da se prijevoz obavlja na odobrene načine i da transport nosi znak raspoznavanja; taj će inspektor ili ti inspektori pratiti transport do odredišta.

Članak 18. *Prijevoz u inozemstvo*

Ako se prijevoz pod posebnom zaštitom obavlja na područje druge zemlje, bit će uređen ne samo člankom 12. Konvencije i člankom 17. ovoga Pravilnika, nego i sljedećim odredbama;

a) Za vrijeme dok se kulturna dobra nalaze na području druge države, ta će država biti ostavoprimalac¹⁵ i brinut će se o tim dobrima ne manje nego o svojim kulturnim dobrima slične važnosti.

b) Država ostavoprimalac vratit će ta dobra tek nakon prestanka sukoba; to će se vraćanje izvršiti u roku šest mjeseci nakon što je zatraženo.

c) Za vrijeme uzastopnih prijevoza i za vrijeme dok se nalaze na području druge države, kulturna dobra će biti izuzeta od konfiskacije i ne mogu biti predmetom raspolaganja ni ostavodavca¹⁶ niti ostavoprimalca. Međutim, ako to sigurnost dobara zahtijeva, ostavoprimalac može, uz pristanak ostavodavca, dati prevesti dobra na područje treće zemlje, pod uvjetima predviđenima u ovome članku.

d) Zahtjev za stavljanje pod posebnu zaštitu mora navesti da država na čije se područje dobra prevoze prihvaća odredbe ovoga članka.

Članak 19. *Okupirano područje*

Kad visoka stranka ugovornica koja okupira područje druge visoke stranke ugovornice prevozi kulturna dobra u sklonište smješteno drugdje na tom području, a u nemogućnosti da se pridržava postupka predviđenoga u članku 17. Pravilnika, taj se prijevoz neće smatrati protuzakonitim prisvajanjem u smislu članka 4. Konvencije, ako glavni komesar za kulturna dobra, nakon što se savjetuje s redovnim osobljem za zaštitu, pismeno potvrdi da su okolnosti uzrokovale neophodnost tog prijevoza.

GLAVA IV. ZNAK RASPOZNAVANJA

Članak 20. *Postavljanje znaka*

1. Stavljanje znaka raspoznavanja i stupanj njegove vidljivosti prepušteni su procjeni nadležnih vlasti svake visoke stranke ugovornice. Znak može biti istaknut na zastavama i na trakama oko ruke; on može biti naslikan na nekom predmetu ili prikazan na bilo koji drugi prikladan način.

2. Međutim, u slučaju oružanog sukoba, bez prejudiciranja mogućega potpunijeg označavanja, znak mora biti stavljen na transporte u slučajevima predviđenim u člancima 12. i 13. Konvencije tako da bude danju jasno vidljiv iz zraka, kao i sa zemlje.

Znak treba da bude vidljiv sa zemlje:

¹⁵ Isto što i "depozitar" u smislu u kojemu se upotrebljava u građanskom pravu. Za razliku od toga, "depozitar" u međunarodnom pravu označava i državu, organizaciju ili organ kod kojega se polaže u isprave o ratifikaciji i druge.

¹⁶ Isto što i "deponent"

- a) u pravilnim razmacima dovoljnima da se jasno naznači granica spomeničkog središta pod posebnom zaštitom;
- b) na ulazu u druga nepokretna kulturna dobra pod posebnom zaštitom.

Članak 21. *Identifikacija osoba*

1. Osobe spomenute u članku 17., stavak 2., točke b) i c), Konvencije mogu nositi traku oko ruke sa znakom raspoznavanja izdanom i žigosanom od nadležnih vlasti.

2. Te će osobe imati posebnu osobnu iskaznicu sa znakom raspoznavanja. TA će iskaznica sadržavati najmanje prezime, imena, datum rođenja, zvanje ili čin i dužnost imaoca. Iskaznica će sadržavati fotografiju imaoca, kao i njegov potpis ili njegove otiske prstiju, ili oboje. Ona će sadržavati suhi žig nadležnih vlasti.

3. Svaka visoka stranka ugovornica utvrdit će obrazac osobne iskaznice prema uzorku koji je kao primjer priložen ovom Pravilniku. Visoke stranke ugovornice uzajamno će dostaviti obrazac što ga upotrebljavaju. Svaka će osobna iskaznica biti, po mogućnosti, izrađena u najmanje dva primjerka, od kojih će jedan čuvati sila koja ju je izdala.

4. Spomenute osobe ne mogu, osim iz opravdanih razloga, biti lišene svoje osobne iskaznice ili prava da nose traku oko ruke.

Protokol uz Konvenciju za zaštitu kulturnih dobra u slučaju oružanog sukoba

Visoke stranke ugovornice složile su se kako slijedi¹⁷:

I.

1. Svaka se visoka stranka ugovornica obvezuje da će spriječiti izvoz kulturnih dobara s područja što ga je okupirala u vrijeme oružanog sukoba, a koja su definirana u članku 1. Konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, potpisane u Haagu, 14. svibnja 1954.

2. Svaka se visoka stranka ugovornica obvezuje da će sekvestrirati kulturna dobra koja su s bilo kojega okupiranog područja neposredno ili posredno uvezena na njezino područje. Ta će se sekvestracije izvršiti bilo automatski u trenutku uvoza ili, ako to ne bude učinjeno, na zahtjev vlasti okupiranog područja.

3. Svaka se visoka stranka ugovornica obvezuje da će po prestanku neprijateljstva nadležnim vlastima a prethodno okupiranog područja vratiti kulturna dobra koja se nalaze kod nje, ako su ta dobra bila izvezena suprotno načelima iz stavka 1. Ta dobra nikada ne mogu biti zadržana na ime ratne odštete.¹⁸

4. Visoka stranka ugovornica koja je imala obvezu da spriječi izvoz kulturnih dobara s područja što ga je okupirala mora platiti odštetu poštenom posjedniku kulturnih dobara, koja moraju biti vraćena u skladu s prethodnim stavkom.

II.

5. Kulturna dobra porijeklom s područja visoke stranke ugovornice što ih je ona, radi njihove zaštite od opasnosti oružanog sukoba, predala na čuvanje¹⁹ na područje druge visoke stranke ugovornice, bit će po prestanku neprijateljstava od potonje vraćena nadležnim vlastima područja porijekla.

III.

6. Ovaj će protokol nositi datum 14. svibnja 1954. i ostat će do 31. prosinca 1954. otvoren potpisivanju svih država pozvanih na Konferenciju koja je održana u Haagu od 21. travnja 1954. do 14. svibnja 1954.

7. a) Ovaj protokol podlijeće ratifikaciji država potpisnica u skladu s njihovim odnosnim ustavnim postupkom.

b) Isprave o ratifikaciji položit će se kod glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

8. Od dana stupanja na snagu ovaj će protokol biti otvoren pristupanju svih država spomenutih u stavku 6. koje nisu potpisnice, kao i svake druge države koju je Izvršno vijeće Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu pozvalo da pristupi. Pristupanje će se izvršiti polaganjem isprave o pristupanju kod glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

9. Države navedene u stavcima 6. i 8. mogu, u trenutku potpisivanja ratifikacije ili pristupanja, izjaviti da neće biti vezane odredbama dijela I. ili odredbama dijela II. ovog Protokola.

¹⁷ Protokol za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba. Usvojen u Haagu, 14. 5.1954; stupio na snagu 7.8.1956. (iako je sadržajno Protokol u najužoj vezi s Konvencijom za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, a istodobno je i usvojen, radi se o formalno samostalnom međunarodnopravnom dokumentu). SI.I._MU, br 4/1956; UNTS, sv.249, str. 358. i sl. Preveo Božidar Bakotić.

¹⁸ Jednako bi primjeren bio i izraz "reparacije".

¹⁹ Isto što i "deponirala" u smislu depozita odnosno ostave.

10 . a) Ovaj će Protokol stupiti na snagu tri mjeseca nakon što bude položeno pet isprava o ratifikaciji.

b) Poslije toga on će stupiti na snagu za svaku visoku stranku ugovornicu tri mjeseca nakon polaganja njezine isprave o ratifikaciji ili pristupanju.

c) U slučajevima predviđenima u člancima 18. i 19. Konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, potpisane u Haagu 14. svibnja 1954, za stranke koje su položile isprave o ratifikaciji ili pristupanju prije ili nakon početka neprijateljstava ili okupacije, Protokol stupa na snagu odmah. U takvim će slučajevima glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu na najbrži mogući način dostaviti obavijesti predviđene u stavku 14.

11. a) Države stranke Protokola poduzet će na dan njegova stupanja na snagu sve potrebne mjere kako bi osigurale njegovu stvarnu primjenu u razdoblju od šest mjeseci nakon tog stupanja na snagu.

b) To će razdoblje, za svaku državu koja položi ispravu o ratifikaciji ili pristupanju nakon dana stupanja Protokola na snagu, biti šest mjeseci od dana polaganja njezine isprave o ratifikaciji ili pristupanju.

12. U trenutku ratifikacije ili pristupanja, ili u bilo koje vrijeme nakon toga, svaka visoka stranka ugovornica može, priopćenjem upućenim glavnom direktoru Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, izjaviti da će se ovaj Protokol primjenjivati na sva ili na neko od područja za čije je međunarodne odnose ona odgovorna. Spomenuto će priopćenje početi djelovati tri mjeseca nakon datuma njegova primitka.

13. a) Svaka visoka stranka ugovornica može otkazati ovaj Protokol u vlastito ime ili u ime svakog područja za čije je međunarodne odnose ona odgovorna.

b) Otkazivanje će biti priopćeno pismenom ispravom položenom kod glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

c) Otkazivanje će početi djelovati godinu dana nakon primitka isprave o otkazivanju. Međutim, ako u trenutku isteka te godine stranka koja otkazuje postane sudionicom oružanog sukoba, otkazivanje neće djelovati do prestanka neprijateljstava i u svakom slučaju tako dugo dok operacije vraćanja kulturnih dobara ne budu završene.

14. Glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu obavijestit će države navedene u stavcima 6. i 8., kao i Ujedinjene narode, o polaganju svih isprava o ratifikaciji, pristupanju ili prihvaćanju predviđenih u stavcima 7., 8. i 15. te o priopćenjima o otkazivanjima predviđenima u odnosnim stavcima 12. i 13.

15. a) Ovaj Protokol može biti izmijenjen ako izmjenu zahtijeva više od jedne trećine visokih stanaka ugovornica.

b) U tu će svrhu glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu sazvati konferenciju.

c) Izmjene ovoga Protokola stupit će na snagu tek nakon što budu jednoglasno usvojene od visokih stanaka ugovornica zastupljenih na konferenciji i prihvaćene od svake visoke stranke ugovornice.

d) Prihvaćanje, od visokih stanaka ugovornica, izmjena ovog Protokola koje budu usvojene od konferencije spomenute u stavcima b) i c), izvršiti će se polaganjem službene isprave kod glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

e) Nakon stupanja na snagu izmjena ovoga Protokola, samo će tako izmijenjeni tekst ovoga Protokola ostati otvoren ratifikaciji ili pristupanju.

U skladu s člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ovaj će Protokol biti registriran u Tajništvu Ujedinjenih naroda na zahtjev glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

U potvrdu toga su potpisani, propisno ovlašteni, potpisali ovaj Protokol.

Sastavljeno u Haagu, 14. svibnja 1954, na engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jeziku, u jednome jedinom primjerku koji će biti položen u arhive Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu i čiji će vjerni ovjerovljeni prijepisi biti dostavljeni svim državama navedenima u stavcima 6. i 8. kao i Ujedinjenim narodima.

Drugi Protokol uz Konvenciju za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba²⁰ (Haag, 26. ožujka 1999.)

Države potpisnice ovog Protokola,

Svjesne potrebe poboljšanja zaštite kulturne baštine u slučaju oružana sukoba i ustanovljena pojačanog sustava zaštite posebno označene kulturne baštine;

Ponovno potvrđujući značaj odredbi Konvencije o zaštiti kulturne baštine u slučaju oružana sukoba, sastavljene u Haagu, 14. svibnja 1954, te ističući potrebu dopune tih odredbi putem mjera za jačanje njihove provedbe;

Želeći osigurati uvažanim Ugovornim strankama potpisnicama Konvencije način tješnjeg uključivanja u zaštitu kulturne baštine u slučaju oružana sukoba utvrđivanjem odgovarajućih postupaka u tu svrhu;

Imajući na umu da bi pravila što određuju zaštitu kulturne baštine u slučaju oružana sukoba trebala odražavati napredak na polju međunarodnog prava;

Potvrđujući da će pravila međunarodnog običajnog prava i dalje upravljati pitanjima koja nisu regulirana odredbama ovog Protokola;

Sporazumjele su se kako slijedi:

Poglavlje 1. Uvod

Članak 1. Definicije

U svrhe ovog Protokola:

- (a) Stranka” znači Država potpisnica ovog Protokola;
- (b) “kulturna baština” znači kulturna baština kako se definira Člankom 1. Konvencije;
- (c) “Konvencija” znači Konvencija o zaštiti kulturne baštine u slučaju oružana sukoba, sastavljena u Haagu 14. svibnja 1954;
- (d) “uvažena govorna stranka” znači Država potpisnica Konvencije;
- (e) “pojačana zaštita” znači sustav pojačane zaštite utvrđen Člancima 10. i 11.;
- (f) “vojni cilj” znači predmet koji po svojoj naravi, smještaju, svrsi ili uporabi učinkovito pridonosi vojnom djelovanju i čije potpuno ili djelomično uništenje, zapljena ili neutralizacija u okolnostima koje u to doba vladaju pruža

²⁰ Narodne novine, međunarodni ugovori 11/05

definitivnu vojnu prednost;

- (g) "protuzakonit" znači pod prisilom ili na drugi način kršeći primjenjive propise domaćeg prava na okupiranom teritoriju ili međunarodnog prava;
- (h) "Popis" znači Međunarodni popis kulturne baštine pod povećanom zaštitom, sastavljen u skladu sa Člankom 27, podstavak 1(b);
- (i) "Glavni direktor" znači glavni direktor UNESCO-a;
- (j) "UNESCO" znači Organizacija Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu;
- (k) "Prvi protokol" znači Protokol o zaštiti kulturne baštine u slučaju oružana sukoba, sastavljen u Haagu 14. svibnja 1954;

Članak 2. Veza s Konvencijom

Ovaj Protokol dopunjuje Konvenciju u odnosima između Stranaka.

Članak 3. Opseg primjene

1. Uz odredbe što se primjenjuju u doba mira, ovaj Protokol primjenjuje se u situacijama što se spominju u Članku 18. stavci 1. i 2. Konvencije te u Članku 22. stavak 1.
2. Ako ovaj Protokol nije obvezujući za jednu od strana u oružanom sukobu, on ostaje obvezujući za Stranke ovog Protokola u njihovim međusobnim odnosima. One su nadalje vezane ovim Protokolom u odnosu na Državu koja je strana u sukobu a nije vezana Protokolom, ukoliko ova prihvaća odredbe ovog Protokola i tako dugo dok ih primjenjuje.

Članak 4. Veza između Poglavlja 3. i drugih odredbi Konvencije te ovog Protokola

Primjena odredbi Poglavlja 3. ovog Protokola ne dovodi u pitanje:

- (a) primjenu odredbi Poglavlja I Konvencije i Poglavlja 2. ovog Protokola;
- (b) primjenu odredbi Poglavlja II Konvencije osim što, između Stranaka ovog Protokola ili između jedne Stranke i jedne Države koja prihvaća i primjenjuje ovaj Protokol u skladu sa Člankom 3. stavak 2, kad je kulturnoj baštini odobrena i posebna zaštita i pojačana zaštita primjenjuju se samo odredbe o pojačanoj zaštiti.

Poglavlje 2. Opće odredbe glede zaštite

Članak 5.

Čuvanje kulturne baštine

Pripremne mjere poduzete u vrijeme mira za očuvanje kulturne baštine od predvidivih posljedica nekog oružanog sukoba slijedom Članka 3. Konvencije moraju prema potrebi obuhvatiti pripremu popisa, planiranje izvanrednih mjera zaštite od požara ili rušenja građevine, pripremu za premještanje pokretne kulturne baštine ili osiguranje primjerene zaštite takve baštine *in situ*, te imenovanje nadležnog tijela odgovornog za čuvanje kulturne baštine.

Članak 6.

Poštovanje kulturne baštine

U cilju osiguranja poštovanja kulturne baštine prema Članku 4. Konvencije:

- (a) odricanje temeljem nužne vojne potrebe slijedom Članka 4. stavak 2. Konvencije može se tražiti jedino radi upravljanja neprijateljskog čina prema spomeniku kulture/kulturnoj baštini onda i tako dugo dok je:
 - i. ta kulturna baština po svom svojstvu pretvorena u vojni cilj;
 - ii. nema raspoložive izvedive alternative za dobivanje slične vojne prednosti onoj koju pruža upravljanje neprijateljskog čina prema tom cilju;
- (b) odricanje temeljne nužne vojne potrebe slijedom Članka 4. stavak 2. Konvencije može se tražiti jedino radi korištenja kulturne baštine u svrhe koje će je vjerojatno izložiti uništenju ili oštećenju onda i tako dugo dok nije moguć izbor između takve uporabe kulturne baštine i nekog drugog izvodljivog načina za dobivanje slične vojne prednosti;
- (c) odluku o zazivanju vojne potrebe može donijeti jedino neki zapovjedni časnik postrojbe koja je veličinom jednaka bataljuni ili veća od njega, ili neke manje postrojbe ako okolnosti drukčije ne dopuštaju;
- (d) u slučaju napada temeljenog na nekoj odluci donesenoj prema podstavku (a) mora se dati korisno upozorenje unaprijed kadgod to okolnosti dopuštaju.

Članak 7.

Mjere predostrožnosti pri napadu

Ne dovodeći u pitanje ostale mjere predostrožnosti koje iziskuje međunarodno pravo, pri vođenju vojnih operacija svaka strana u sukobu dužna je:

- (a) učiniti sve što je moguće kako bi provjerila da ciljevi koji će se napasti nisu kulturna baština zaštićena prema Članku 4. Konvencije;
- (b) poduzeti sve izvodljive mjere predostrožnosti pri izboru sredstava i načina napada u cilju izbjegavanja, a u svakom slučaju svođenja na najmanju mjeru, uzgrednih oštećenja kulturne baštine zaštićene temeljem Članka 4. Konvencije;
- (c) suzdržati se od odluke o otpočinjanju bilo kakva napada od kojeg bi se moglo očekivati da izazove uzgredno oštećenje kulturne baštine zaštićene

temeljem Članka 4. Konvencije, koje bi bilo pretjerano u odnosu na predviđenu konkretnu i izravnu vojnu prednost; te

- (d) opozvati ili obustaviti napad ako postane razvidnim:
 - (i) da je cilj kulturna baština zaštićena temeljem Članka 4. Konvencije;
 - (ii) da se moglo očekivati kako će taj napad izazvati uzgredno oštećenje kulturne baštine zaštićene temeljem Članka 4. Konvencije, koje bi bilo pretjerano u odnosu na predviđenu konkretnu i izravnu vojnu prednost.

Članak 8.

Mjere predostrožnosti od posljedica neprijateljstva

Strane u sukobu dužne su do najveće moguće mjere:

- (a) ukloniti pokretnu kulturnu baštinu iz blizine vojnih ciljeva ili se pobrinuti za primjerenu zaštitu *in situ*;
- (b) izbjegavati smještanje vojnih ciljeva blizu spomenika kulture.

Članak 9.

Zaštita kulturne baštine na okupiranom teritoriju

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe Članka 4. i 5. Konvencije, Stranka koja je zaposjela čitav ili dio teritorija druge Stranke dužna je zabraniti i spriječiti u odnosu na zaposjednuti teritorij:
 - (a) sav nezakoniti izvoz, drugo uklanjanje ili prijenos vlasništva nad kulturnom baštinom;
 - (b) sva arheološka iskapanja, ukoliko to striktno ne iziskuje čuvanje, evidencija ili konzervacija kulturne baštine;
 - (c) svaku preinaku ili promjenu namjene kulturne baštine s namjerom skrivanja ili uništenja kulturnih, povijesnih ili znanstvenih dokaza.
2. Sva arheološka iskapanja, preinake ili promjene namjene kulturne baštine na zaposjednutom teritoriju, ukoliko to okolnosti ne dopuštaju, treba izvoditi u tijesnoj suradnji s nadležnim nacionalnim tijelima vlasti na okupiranom teritoriju.

Poglavlje 3. Pojačana zaštita

Članak 10.

Pojačana zaštita

Kulturna baština može se staviti pod pojačanu zaštitu pod uvjetom da udovoljava slijedećim trima uvjetima:

- (a) da je to kulturna baština od najveće važnosti za čovječanstvo;

- (b) da je zaštićena odgovarajućim domaćim zakonskim i administrativnim mjerama kojima joj se priznaje izuzetna i povijesna vrijednost i osigurava najviši stupanj zaštite;
- (c) da se rabi u vojne svrhe niti zaklanja vojne lokacije, a Stranka koja ima nadzor nad kulturnom baštinom potvrdila je deklaracijom da se u takve svrhe neće ni rabiti.

Članak 11. Odobrenje pojačane zaštite

1. Svaka Stranka treba Odboru dostaviti popis kulturne baštine za koju namjerava tražiti pojačanu zaštitu.
2. Stranka koja ima nadležnost ili nadzor nad kulturnom baštinom može tražiti njeno uvrštenje u Popis koji će se napraviti prema Članku 27. podstavak 1(b). Ovaj zahtjev treba sadržavati sve potrebne podatke vezane za kriterije navedene u Članku 10. Odbor može pozvati neku Stranku da zatraži uvrštenje kulturne baštine u Popis.
3. Druge Stranke, Međunarodni odbor Plavog štita i ostale nevladine udruge s relevantnom ekspertizom mogu Odboru preporučiti određenu kulturnu baštinu. U takvim slučajevima Odbor može odlučiti pozvati neku Stranku da traži uvrštenje te kulturne baštine u Popis.
4. Niti zahtjev za uvrštenjem kulturne baštine smještene na nekom teritoriju nad kojim suverenost ili nadležnost traži više od jedne Države, niti njeno uvrštenje ne smiju ni na koji način ugroziti prava stranaka u sporu.
5. Po primitku zahtjeva za uvrštenjem u Popis Odbor je dužan izvijestiti sve Stranke o takvu zahtjevu. Stranke mogu u roku od šezdeset dana dostaviti Odboru očitovanja glede takva zahtjeva. Ta očitovanja mogu se sastaviti samo na temelju kriterija navedenih u Članku 10. Ona moraju biti određena i vezana uz činjenice. Odbor treba razmotriti očitovanja, pod uvjetom da Stranka koja traži uvrštenje ima razumnu priliku odgovoriti prije donošenja odluke. Kad se takva očitovanja nađu pred Odborom odluke o uvrštenju u Popis donosi, bez obzira na Članak 26, većina od četiri petine nazočnih članova koji glasuju.
6. Pri odlučivanju o nekom zahtjevu Odbor treba tražiti savjete vladinih tijela i nevladinih udruga, kao i neovisnih stručnjaka.
7. Odluka o odobrenju ili uskrati pojačane zaštite može se donijeti samo na temelju kriterija navedenih u Članku 10.
8. U iznimnim slučajevima, kad je Odbor zaključio da Stranka koja traži uvrštenje kulturne baštine u Popis ne može ispuniti kriterije Članka 10. podstavak (b), Odbor može odlučiti o dodjeli pojačane zaštite pod uvjetom da Stranka koja je postavila zahtjev dostavi zahtjev za međunarodnu pomoć prema Članku 32.
9. Po izbijanju neprijateljstava jedna od strana u sukobu može kao izvanrednu mjeru zahtijevati pojačanu zaštitu kulturne baštine u njenoj

nadležnosti ili pod njenim nadzorom na taj način da takav zahtjev uputi Odboru. Odbor takav zahtjev odmah prosljeđuje svim stranama u sukobu. U takvim slučajevima Odbor će razmatrati očitovanja zainteresiranih strana po žurnom postupku. Odluku o odobrenju pojačane zaštite donosi u najkraćem roku i, bez obzira na Članak 26, većina od četiri petine nazočnih članova koji glasuju. Odbor može odobriti privremenu pojačanu zaštitu do ishoda redovnog postupka odobrenja pojačane zaštite, pod uvjetom da se udovolji odredbama Članka 10. podstavci (a) i (c).

10. Pojačanu zaštitu kulturne baštine Odbor odobrava od trenutka njena uvrštenja u Popis.
11. Glavni direktor dužan je bez odlaganja poslati Glavnom tajniku Ujedinjenih naroda i svim Strankama obavijest o svakoj odluci Odbora o uvrštenju kulturne baštine u Popis.

Članak 12.

Imunitet kulturne baštine pod pojačanom zaštitom

Strane u sukobu dužne su osigurati imunitet kulturne baštine pod pojačanom zaštitom tako što će se suzdržati od toga da takvu baštinu učine metom napada zbog uporabe te baštine ili njena neposredna okruženja u vojne svrhe.

Članak 13.

Gubitak pojačane zaštite

1. Kulturna baštine pod pojačanom zaštitom može takvu zaštitu izgubiti jedino:
 - (a) ako se imunitet ukine ili poništi u skladu sa Člankom 14; ili
 - (b) ako, i toliko dugo dok je ta baština svojom uporabom postala vojnom metom.
2. U uvjetima iz podstavka 1(b) takva baština može biti metom napada samo:
 - (a) kad je napad jedini izvedivi način okončanja uporabe baštine o kojoj je riječ u podstavku 1(b)
 - (b) kad su sve moguće mjere predostrožnosti poduzete u izboru sredstava i načina napada u cilju okončanja takve uporabe i izbjegavanja, ili u svakom slučaju svođenja na najmanju mjeru oštećenja na kulturnoj baštini
 - (c) ukoliko okolnosti ne dopuštaju, uslijed potrebe za neposrednom samoobranom:
 - (i) naredba za napad stigla je s najviše operativne razine zapovjedništva;
 - (ii) neprijateljskim snagama izdano je korisno upozorenje unaprijed

kojim se traži prestanak korištenja o kojem je riječ u podstavku 1(b); i

- (iii) neprijateljskim snagama dan je razuman rok da poprave takvo stanje.

Članak 14.

Ukidanje i poništenje pojačane zaštite

1. Kad kulturna baština više ne udovoljava nekom od kriterija iz Članka 10. ovog Protokola Odbor može ukinuti njen status pojačane zaštite ili ga poništiti brisanjem te kulturne baštine s Popisa.
2. U slučaju teškog kršenja Članka 12. u odnosu na kulturnu baštinu pod pojačanom zaštitom, koje proizlazi iz njene uporabe u vojne svrhe, Odbor može ukinuti njen status pojačane zaštite. Ako su takva kršenja stalna Odbor može iznimno poništiti status pojačane zaštite brisanjem kulturne baštine s Popisa.
3. Glavni direktor dužan je bez odlaganja poslati Glavnom tajniku Ujedinjenih naroda i svim Strankama ovog Protokola obavijest o svakoj odluci Odbora o ukidanju ili poništenju pojačane zaštite.
4. Prije donošenja takve odluke Odbor mora pružiti priliku Strankama da obznane svoja stajališta.

Poglavlje 4. Kaznena odgovornost i nadležnost

Članak 15.

Teške povrede ovog Protokola

1. Svako čini prekršaj u smislu ovog Protokola ukoliko namjerno i kršeći Konvenciju ili ovaj Protokol počinu jedno od slijedećih djela:
 - (a) učini kulturnu baštinu pod pojačanom zaštitom metom napada;
 - (b) uporabi kulturnu baštinu pod pojačanom zaštitom ili njeno neposredno okruženje u vojne svrhe;
 - (c) sveobuhvatno razaranje ili prisvajanje kulturne baštine zaštićene temeljem Konvencije i ovog Protokola;
 - (d) učini kulturnu baštinu zaštićenu Konvencijom i ovim Protokolom metom napada;
 - (e) krađu, pljačku ili protupravno prisvajanje, ili vandalsko djelo upravljeno protiv kulturne baštine zaštićene temeljem Konvencije;
2. Svaka Stranka dužna je poduzeti potrebne mjere kako bi se prekršaji izloženi u ovom Članku utvrdili kao kaznena djela prema domaćem pravu i kako bi bili kažnjivi odgovarajućim kaznama. U tome su Stranke dužne pridržavati se općih načela prava i međunarodnog prava, uključujući propise kojima se pojedinačna kaznena odgovornost proširuje na osobe koje nisu direktni počinitelji tih djela.

Članak 16.
Sudbena nadležnost

1. Ne dovodeći u pitanje stavak 2. svaka je stranka dužna poduzeti potrebne zakonodavne mjere radi ustanovljenja svoje nadležnosti nad prekršajima izloženim u Članku 15. u slijedećim slučajevima:
 - (a) kad je takav prekršaj počinjen na teritoriju te Države;
 - (b) kad je navodni prekršitelj državljanin te Države;
 - (c) u slučaju prekršaja izloženih u Članku 15 podstavci (a) do (c), kad se navodni prekršitelj nalazi na njenom teritoriju.
2. U odnosu na vršenje nadležnosti a ne dovodeći u pitanje Članak 28. Konvencije:
 - (a) ovaj Protokol ne isključuje izlaganje osobnoj kaznenoj odgovornosti ili vršenje nadležnosti eventualno primjenjivom nacionalnom i međunarodnom pravu, niti ne pogađa vršenje nadležnosti prema običajnom međunarodnom pravu;
 - (b) Osim utoliko ukoliko Država koja nije Stranka ovog Protokola može prihvatiti i primjenjivati njegove odredbe u skladu sa Člankom 3. stavak 2. pripadnici oružanih snaga i državljani neke Države koja nije Stranka ovog Protokola, osim onih državljana koji služe u oružanim snagama neke Države koja je Stranka ovog Protokola, ne izlažu se osobnoj kaznenoj odgovornosti na temelju ovog Protokola, niti ovaj Protokol nameće obvezu ustanovljenja sudbene nadležnosti nad takvim osobama ili obvezu njihova izručenja.

Članak 17.
Sudbena gonidba

1. Stranka na čijem teritoriju se nalazi navodni počinitelj prekršaja izloženog u Članku 15. podstavci 1 (a) do (c) dužna je bez iznimke i bez neopravdana odlaganja, ukoliko ne izruči takvu osobu, predati slučaj nadležnim tijelima u svrhu sudske gonidbe putem postupka u skladu s njenim domaćim pravom ili, ukoliko je to primjenjivo, s odgovarajućim propisima međunarodnog prava.
2. Ne dovodeći u pitanje odgovarajuće propise međunarodnog prava, ukoliko je primjenjivo, svakome protiv koga se vodi postupak u svezi s Konvencijom ili ovim Protokolom mora se jamčiti pošten tretman i pošteno suđenje u skladu s domaćim pravom i međunarodnim pravom u svim fazama postupka, a ni u kojem slučaju jamstva osigurana takvoj osobi ne mogu biti nepovoljnija od onih koje predviđa međunarodno pravo.

Članak 18.
Izručenje

1. Smatra se da su prekršaji izloženi u Članku 15. podstavci 1 (a) do (c) kao izručivi prekršaji obuhvaćeni svakim ugovorom o izručenju što postoji između bilo kojih Stranaka prije stupanja na snagu ovog Protokola. Stranke se obvezuju obuhvatiti takve prekršaje u svaki ugovor o izručenju koji će naknadno između sebe zaključiti.

2. Kad neka Stranka koja izručenje uvjetuje postojanjem takva ugovora primi zahtjev za izručenjem od neke druge Države potpisnice s kojom nema ugovor o izručenju, Država potpisnica od koje se traži izručenje može po svom izboru smatrati ovaj Protokol zakonskom osnovom za izručenje s obzirom na prekršaje izložene u Članku 15. podstavci 1 (a) do (c).

3. Stranke koje izručenje ne uvjetuju postojanjem takva ugovora trebaju priznati prekršaje izložene u Članku 15. podstavci 1 (a) do (c) kao međusobno izričite prekršaje, ovisno o uvjetima koje daje zakon Države od koje se zahtijeva izručenje.

4. Ukoliko je potrebno, prekršaje izložene u Članku 15. podstavci 1 (a) do (c) valja u svrhe izručenja između Stranaka tretirati kao da su počinjeni ne samo na mjestu na kojem su počinjeni već i na teritoriju Stranaka kojima je sudbena nadležnost utvrđena prema Članku 16. stavak 1.

Članak 19. Uzajamna pravna pomoć

1. Stranke su dužne jedna drugoj pružiti najveću moguću pomoć u svezi s istragama, kaznenim postupkom ili postupkom izručenja pokrenutim s obzirom na prekršaje izložene u Članku 15, uključujući pomoć u pribavljanju dokaza njima na raspolaganju potrebnih za postupak.

2. Stranke su dužne izvršavati svoje obveze iz stavka 1. u skladu s bilo kojim međunarodnim sporazumom ili drugim dogovorima o uzajamnoj pravnoj pomoći koji eventualno postoje između njih. U nedostatku takva sporazuma ili dogovora Stranke su dužne pružati jedna drugoj pomoć u skladu sa svojim domaćim pravom.

Članak 20. Osnove za odbijanje

1. U svrhu izručenja, prekršaji izloženi u Članku 15. podstavci 1 (a) do (c), te u svrhu uzajamne pravne pomoći, prekršaji izloženi u Članku 15. ne smiju se smatrati političkim prijestupima niti prekršajima povezanim s političkim prijestupima ili prekršajima inspiriranim političkim motivima. U skladu s tim zahtjev za izručenjem ili za uzajamnu pravnu pomoć temeljen na takvim prekršajima ne smije se odbiti isključivo temeljem toga što se tiče političkog prijestupa ili prekršaja povezanog s političkim prijestupom ili prekršaja inspiriranog političkim motivima.

2. Ništa u ovom Protokolu ne smije se tumačiti kao nametanje obveze izručenja ili pružanja uzajamne pomoći ukoliko Stranka od koje se traži izručenje ima valjane osnove da vjeruje kako je zahtjev za izručenjem za prekršaje izložene u Članku 15. podstavci 1 (a) do (c) ili za uzajamnu pravnu pomoć s obzirom na prekršaje izložene u Članku 15. postavljen u svrhu gonidbe ili kažnjavanja neke osobe zbog njene rase, vjeroispovijesti, državne pripadnosti, etničkog podrijetla ili političkog mišljenja, ili da bi udovoljavanje takvu zahtjevu ugrozilo položaj takve osobe iz bilo kojeg od ovih razloga.

Članak 21. Mjere glede drugih prekršaja

Ne dovodeći u pitanje Članak 28. Konvencije svaka Stranka dužna je usvojiti one zakonodavne, upravne ili stegovne mjere koje su potrebne radi sprječavanja slijedećih djela ako su namjerno počinjena:

- (a) svaka uporaba kulturne baštine povredom Konvencije ili ovog Protokola;
- (b) svaki protuzakonit izvoz, drugo uklanjanje ili prijenos vlasništva nad kulturnom baštinom s okupiranog teritorija povredom Konvencije ili ovog Protokola.

Poglavlje 5. Zaštita kulturne baštine u oružanim sukobima koji nisu međunarodnog karaktera

Članak 22.

Oružani sukobi koji nisu međunarodnog karaktera

1. Ovaj se Protokol primjenjuje u slučaju oružanog sukoba koji nije međunarodnog karaktera a događa se na teritoriju jedne od Stranaka.
2. Ovaj se Protokol ne primjenjuje na situacije unutarnjih nemira i napetosti, poput pobuna, izoliranih i sporadičnih djela nasilja i ostalih djela slične naravi.
3. Ništa u ovom Protokolu ne smije se tražiti u svrhu povrede suvereniteta neke Države ili odgovornosti vlade, svim zakonskim sredstvima, za održavanje ili ponovnu uspostavu reda i zakona u toj Državi ili za obranu nacionalnog jedinstva i teritorijalne cjelovitosti dotične Države.
4. Ništa u ovom Protokolu ne smije dovesti u pitanje prvobitnu nadležnost neke Stranke na čijem teritoriju je došlo do oružana sukoba koji nije međunarodnog karaktera nad povredama izloženim u Članku 15.
5. Ništa u ovom Protokolu ne smije se tražiti kao opravdanje za intervenciju, izravnu ili neizravnu, iz bilo kojeg razloga, u oružanom sukobu ili u unutarnje ili vanjske poslove one Stranke na čijem teritoriju je došlo do sukoba.
6. Primjena ovog Protokola na situaciju o kojoj je riječ u stavku 1. ne pogađa pravni status strana u sukobu.
7. UNESCO može ponuditi svoje usluge stranama u sukobu.

Poglavlje 6. Institucionalna pitanja

Članak 23.

Sastanak Stranaka

1. Sastanak stranaka sazvat će se istodobno s Općom konferencijom UNESCO-a, te koordinirati sa sastankom uvaženih Država potpisnica, ukoliko je takav sastanak sazvao glavni direktor.
2. Na sastanku Stranaka usvaja se Poslovnik.
3. Sastanak stranaka ima slijedeće funkcije:
 - (a) izbor članova Odbora, prema Članku 24. stavak 1;
 - (b) potvrdu Smjernica što ih je izradio Odbor prema Članku 27. podstavak 1 (a);

- (c) davanje smjernica i nadzor Fonda Odbora;
 - (d) razmatranje izvješća što ih je Odbor podnio prema Članku 27. podstavak 1(d);
 - (e) razmatranje svih pitanja vezanih za primjenu ovog Protokola, i davanja preporuka po potrebi.
4. Na zahtjev najmanje jedne petine Stranaka glavni direktor saziva izvanredni sastanak Stranaka.

Članak 24.

Odbor za zaštitu kulturne baštine u slučaju oružana sukoba

1. Ovime se osniva Odbor za zaštitu kulturne baštine u slučaju oružanih sukoba. On će se sastojati od 12 Stranaka koje se biraju na sastanku Stranaka.
2. Odbor se sastaje jednom godišnje na redovnim sjednicama, a na izvanrednim po potrebi.
3. Pri utvrđivanju članstva u Odboru Stranke trebaju nastojati osigurati podjednaku zastupljenost raznih regija i kultura u svijetu.
4. Stranke koje su članice Odbora trebaju za svoje predstavnike izabrati osobe kvalificirane na polju kulturne baštine, obrane ili međunarodnog prava, te trebaju nastojati, u međusobnom dogovoru osigurati da Odbor u cjelini sadrži odgovarajuću ekspertizu na svim ovim poljima.

Članak 25.

Trajanje mandata

1. Neka Stranka bira se u Odbor na četiri godine a može se odmah ponovno izabrati samo jednom.
2. Usprkos odredbi stavka 1. trajanje mandata polovice članova izabranih u vrijeme prvog biranja prestaje na kraju prve redovne sjednice sastanka Stranka nakon one na kojoj su bili izabrani. Ove članove ždrijebom bira predsjedavajući sastanka nakon prvog biranja.

Članak 26.

Poslovnik

1. Odbor usvaja svoj Poslovnik.
2. Većina članova čini kvorum. Odluke Odbora donosi dvotrećinska većina članova koji glasuju.
3. Članovi ne sudjeluju u glasovanju o bilo kakvoj odluci vezanoj za kulturnu baštinu pogođenu oružanim sukobom u kojem su oni strane u sukobu.

Članak 27.

Dužnosti

1. Odbor ima slijedeće dužnosti:
 - (a) izraditi Smjernice za provedbu ovog Protokola;
 - (b) odobriti, obustaviti ili ukinuti pojačanu zaštitu kulturne baštine i utvrditi, čuvati i ažurirati Popis kulturne baštine pod pojačanom zaštitom;
 - (c) razmotriti i komentirati izvješća Stranaka, tražiti objašnjenja po potrebi, i pripremiti vlastito izvješće o provedbi ovog Protokola za Sastanak Stranaka;
 - (d) primati i razmatrati zahtjeve za međunarodnu pomoć prema Članku 32;
 - (e) utvrditi uporabu Fonda;
 - (f) obavljati sve ostale dužnosti koje mu eventualno dodjeli Sastanak Stranaka.
2. Dužnosti Odbora obavljaju se u suradnji s Glavnim direktorom.
3. Odbor treba surađivati s međunarodnim i nacionalnim vladinim tijelima i nevladinim udrugama koje imaju ciljeve slične onima iz Konvencije, njenog Prvog protokola i ovog Protokola. Kao pomoć u provedbi svojih dužnosti Odbor može na svoje sastanke pozvati u savjetodavnom svojstvu eminentne organizacije poput onih koje imaju službene veze s UNESCO-m, uključujući Međunarodni odbor Plavog štita (ICBS) i njegova sastavna tijela. Predstavnici Međunarodnog centra za izučavanje konzervacije i obnove kulturne baštine (Centar u Rimu) (ICCROM) i Međunarodnog Odbora Crvenog križa (ICRC) mogu se također pozvati u savjetodavnom svojstvu.

Članak 28. Tajništvo

Odboru pomaže Tajništvo UNESCO-a koje izrađuje dokumentaciju za Odbor i priprema dnevni red njegovih sastanaka te odgovara za provedbu njegovih odluka.

Članak 29. Fond za zaštitu kulturne baštine u slučaju oružana sukoba

1. Ovime se osniva Fond u slijedeće svrhe:
 - (a) radi osiguranja financijske ili druge pomoći pripremnim ili drugim mjerama što se u mirno doba moraju poduzeti prema, uz ostalo, Člancima 5, 10. podstavak (b) i 30; i
 - (b) radi osiguranja financijske ili druge pomoći u odnosu na izvanredne, privremene ili druge mjere što se moraju poduzeti radi zaštite kulturne baštine tijekom razdoblja oružana sukoba ili momentalnog spašavanja nakon završetka neprijateljstava u skladu sa, uz ostalo, Člankom 8. podstavak (a).
2. Fond tvori zakladni fond, u skladu s odredbama financijskih propisa UNESCO-a.

3. Izdaci iz Fonda koriste se u one svrhe u koje odluči Odbor prema smjernicama navedenim u Članku 23, podstavak 3(c). Odbor može prihvatiti doprinose koji će se koristiti samo za određeni program ili projekt pod uvjetom da je Odbor odlučio o provedbi takva programa ili projekta.

4. Sredstva Fonda sastoje se od:

- (a) dobrovoljnih doprinosa Stranaka;
- (b) doprinosa, darova ili legata:
 - (i) drugih Država;
 - (ii) UNESCO-a ili drugih organizacija iz sustava Ujedinjenih naroda;
 - (iii) od drugih međuvladinih ili nevladinih udruga, te
 - (iv) od javnih ili privatnih tijela ili pojedinaca;
- (c) bilo kakvih kamata nakupljenih u Fondu;
- (d) sredstava prikupljenih priložima od priredbi organiziranih u korist Fonda, te
- (e) svih ostalih izvora iz kojih je to moguće prema smjernicama koje se primjenjuju na Fond.

Poglavlje 7. Širenje obavijesti o međunarodnoj pomoći

Članak 30. Širenje obavijesti

1. Stranke trebaju nastojati odgovarajućim sredstvima, osobito obrazovnim i informacijskim programima, jačati razumijevanje za i poštovanje kulturne baštine u cjelokupnom pučanstvu.

2. Stranke će širiti ovaj Protokol najviše što mogu, kako u doba mira tako i u doba oružanih sukoba (**uključujući sve potrebne mjere za širenje odredbi ovog Protokola među svojim vojnim snagama koje sudjeluju u operacijama Ujedinjenih naroda**).

3. Sva tijela vojne ili civilne vlasti koja u vrijeme oružanog sukoba preuzmu odgovornost za primjenu ovog Protokola moraju biti u cijelosti upoznata s njegovim tekstom. U tu svrhu Stranke su po potrebi dužne:

- (a) uvrstiti smjernice i naputke o zaštiti kulturne baštine u svoje vojne propise;
- (b) izraditi i provoditi, u suradnji s UNESCO-m i odgovarajućim vladinim tijelima i nevladinim udrugama, mirnodopske programe obuke i naobrazbe
- (c) priopćavati jedna drugoj, putem Glavnog direktora, obavijesti o zakonima, administrativnim odredbama i mjerama poduzetim temeljem podstavaka (a) i (b);
- (d) priopćavati jedna drugoj u što kraćem roku, putem Glavnog direktora,

zakone i administrativne odredbe koje su eventualno usvojene radi osiguranja primjene ovog Protokola.

Članak 31. Međunarodna suradnja

U situacijama teških povreda ovog Protokola Stranke se obvezuju djelovati zajednički, putem Odbora, ili pojedinačno, u suradnji s UNESCO-m i Ujedinjenim narodima, te u skladu s Poveljom Ujedinjenih naroda.

Članak 32. Međunarodna pomoć

1. Neka Stranka može tražiti od Odbora međunarodnu pomoć za kulturnu baštinu pod pojačanom zaštitom kao i pomoć u pripremi, izradi ili provedbi zakona, administrativnih odredbi i mjera o kojima je riječ u Članku 10.
2. Neka strana u sukobu koja nije Stranka ovog Protokola ali prihvaća i primjenjuje odredbe prema Članku 3, stavku 2. može zatražiti odgovarajuću međunarodnu pomoć od Odbora.
3. Odbor treba usvojiti pravila podnošenja zahtjeva za međunarodnu pomoć te će definirati oblike međunarodne pomoći.
4. Strankama se preporučuje davanje tehničke pomoći svake vrste, putem Odbora, onim Strankama ili stranama u sukobu koje to zatraže.

Članak 33. Pomoć UNESCO-a

1. Neka Stranka može zatražiti pomoć UNESCO-a u organizaciji zaštite svoje kulturne baštine, poput pripremnih radova na očuvanju kulturne baštine, preventivnih i organizacijskih mjera u izvanrednim okolnostima i prikupljanju nacionalnih inventara kulturne baštine, ili u svezi s nekim drugim pitanjem što proizlazi iz primjene ovog Protokola. UNESCO će takvu pomoć dodijeliti u okviru granica utvrđenih njegovim programom i sredstvima.
2. Stranke se potiču na pružanje tehničke pomoći na bilateralnoj i multilateralnoj razini.
3. UNESCO je ovlašten na vlastitu inicijativu dati Strankama prijedloge o tim pitanjima.

Članak 34. Zaštita međunarodnih i nacionalnih članova Organizacije Plavog štita i drugih osoba

1. Stranke i strane u sukobu dužne su zaštititi:
 - (a) članove Međunarodnog odbora Plavog štita dok oni rade na zaštiti kulturne baštine tijekom oružana sukoba ili kad prijeti sukob kao i
 - (b) članove nacionalnih Odbora Plavog štita i druge osobe zadužene za zaštitu kulturne baštine tijekom oružana sukoba ili kad sukob prijeti.

2. Stranke i strane u sukobu dužne su također u najvećoj mogućoj mjeri olakšati njihov rad.
3. Osobe zaštićene prema stavku 1. imaju pravo koristiti amblem u skladu sa Člankom 17(2) Konvencije, te imaju pravo koristiti identifikacijska sredstva predviđena Člankom 21. Propisa.

Poglavlje 8. Izvršenje Protokola

Članak 35. Snage zaštite

Ovaj se Protokol primjenjuje uz suradnju Snaga zaštite odgovornih za čuvanje interesa strana u sukobu.

Članak 36. Postupak mirenja

1. Snage zaštite pružaju svoje usluge u svim slučajevima kad to smatraju korisnim u interesu kulturne baštine, osobito kad postoji neslaganje između strana u sukobu u odnosu na primjenu ili tumačenje odredbi ovog Protokola.
2. U tu svrhu svaka od Snaga zaštite može, bilo na poziv jedne od Stranaka ili Glavnog direktora, ili na vlastitu inicijativu predložiti stranama u sukobu sastanak njihovih predstavnika, a posebice tijela nadležnih za zaštitu kulturne baštine, ukoliko to smatra primjerenim, **na teritoriju neke Države koja nije strana u sukobu**. Strane u sukobu obvezne su omogućiti djelovanje prijedlozima za sastanak. Snage zaštite predložit će na odobrenje stranama u sukobu neku osobu pripadnicu neke **Države koja nije strana u sukobu** ili osobu koju predstavi Glavni direktor, koju će se pozvati da sudjeluje na takvu sastanku u svojstvu predsjedavajućeg.

Članak 37. Pomirba bez nazočnosti Snaga zaštita

1. U sukobu za koji nisu imenovane Snage zaštite Glavni direktor može pružati usluge ili djelovati u nekom drugom obliku pomirbe ili posredništva u cilju rješavanja nesuglasica.
2. Na poziv jedne Stranke ili Glavnog direktora predsjedavajući Odbora može predložiti stranama u sukobu sastanak njihovih predstavnika, a osobito tijela nadležnih za zaštitu kulturne baštine, ukoliko to smatra primjerenim, na teritoriju neke Države koja nije strana u sukobu.

Članak 38. Prijevod i izvješća

1. Stranke su dužne prevesti ovaj Protokol na svoje službene jezike i dostaviti takve službene prijevode Generalnom direktoru.
2. Stranke su dužne podnijeti Odboru svake četiri godine izvješće o provedbi ovog Protokola.

Članak 39.
Državna odgovornost

1. Nijedna odredba ovog Protokola u svezi s osobnom kaznenom odgovornošću ne pogađa odgovornost Država prema međunarodnom pravu, uključujući dužnost osiguranja reparacije.

Poglavlje 9. Završne odredbe

Članak 40.
Jezici

Ovaj je Protokol sastavljen na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom, a svih šest verzija podjednako je mjerodavno.

Članak 41.
Potpis

Ovaj Protokol nosi nadnevak (...) ¹ 1999. Otvoren je za potpis svih uvaženih Država potpisnica u Haagu od 17. svibnja 1999. do 31. prosinca 1999.

Članak 42.
Ratifikacija

1. Ovaj Protokol podliježe ratifikaciji uvaženih Država potpisnica koje su potpisale ovaj Protokol, u skladu s njihovim zakonodavnim procedurama.
2. Instrument ratifikacije deponiraju se kod Glavnog direktora.

Članak 43.
Pristupanje

1. Ovaj je Protokol otvoren za pristupanje drugim uvaženim Državnim potpisnicima od 1. siječnja 2000.
2. Pristupanje stupa na snagu deponiranjem instrumenata o pristupanju kod Glavnog direktora.

Članak 44.
Stupanje na snagu

1. Ovaj Protokol stupa na snagu **(tri)** mjeseca nakon deponiranja **(dvadeset)** instrumenata o ratifikaciji ili pristupanju.
2. Nakon toga on stupa na snagu za svaku Stranku **(tri)** mjeseca nakon deponiranja njenih instrumenata o ratifikaciji ili pristupanju.

¹ Datum završnog akta Konferencije

Članak 45.
Stupanja na snagu u stanju oružana sukoba

Situacije spomenute u Člancima 18. i 19. Konvencije daju momentalnu snagu ratifikacijama ili pristupanjima ovom Protokolu deponiranim od strana u sukobu bilo prije ili poslije početka neprijateljstva ili okupacije. U takvim slučajevima Glavni direktor treba dostaviti obavijesti spomenute u Članku 47. na najbrži mogući način.

Članak 46.
Otkazi

1. Svaka Stranka može otkazati ovaj Protokol.
2. O otkazu se obavještava pisanom ispravom deponiranom kod Glavnog direktora.
3. Otkaz stupa na snagu godinu dana nakon primitka pismena o otkazu. Ako je međutim po isteku tog razdoblja Stranka koja je otkazala ovaj Protokol uključena u neki oružani sukob, otkaz neće stupiti na snagu do kraja neprijateljstava ili dok se ne završe operacije povrata u zemlju kulturne baštine, kojegod bude kasnije.

Članak 47.
Obavijesti

Glavni direktor izvještava sve uvažene Države potpisnice kao i Ujedinjene narode o deponiranju svih instrumenata ratifikacije ili pristupanja predviđenih Člancima 42. i 44. i otkaza predviđenih Člankom 46.

Članak 48.
Registracija pri Ujedinjenim narodima

U skladu sa Člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda ovaj se Protokol registrira u Tajništvu Ujedinjenih naroda na zahtjev Generalnog direktora.

3. KONVENCIJE UNESCO-A O ZAŠTITI KULTURNE BAŠTINE

KONVENCIJA O ZAŠTITI SVJETSKE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

Ova Konvencija uređuje općenito mjere nacionalne i međunarodne zaštite kulturne i prirodne baštine: osiguranje identifikacije, zaštite, konzervacije, prezentacije i prenošenja baštine sljedećim generacijama. Potiče donošenje nacionalnih politika te zastupa očuvanje baštine u funkciji života zajednice i integriranje zaštite u cjelovit program planiranja. Također se u Konvenciji ističe nužnost uspostavljanja službe za zaštitu, očuvanje i prezentaciju, te uspostavu znanstvenih studija, istraživanja kulturne i prirodne baštine. Konvencijom se uspostavlja Međuvladin odbor za zaštitu svjetske kulturne i prirodne baštine u okviru UNESCO-a, te ustrojava World Heritage Fund.

Obveze države članice Konvencije

Članak	Izričite obveze države članice Konvencije
1	definicija kulturne baštine: spomenici, grupe građevina, spomeničke cjeline
2	definicija prirodne baštine
3	dužnost je svake države članice ove Konvencije prepoznati i utvrditi različita kulturna i prirodna dobra koja se nalaze na njezinom teritoriju
4	prepoznaje kao svoju obavezu osigurati: prepoznavanje, zaštitu, očuvanje, prezentaciju i prijenos na buduće generacije kulturne i prirodne baštine iz članka 1. i 2. ove Konvencije koja se nalazi na njezinoj teritoriji.
5	dužna je osigurati učinkovite i aktivne mjere u cilju zaštite, očuvanja i prezentacije kulturne i prirodne baštine na svom teritoriju
5	usvojiti opću politiku usmjerenu na kulturnu i prirodnu baštinu i njezinu funkciju u životu zajednice i integrirati zaštitu te baštine u sveobuhvatne planske programe
5	uspostaviti, sukladno svom teritorijalnom ustroju, osobito gdje takve službe ne postoje, jednu ili više službi za zaštitu, očuvanje i prezentaciju kulturne i prirodne baštine s odgovarajućim osobljem i odgovarajućim sredstvima kako bi mogla izvršavati svoj djelokrug
5	razvijati znanstvene i tehničke studije i istraživanja, kao i da unapređuje upravljačke metode kojima će postići sposobnost suprotstavljanja opasnostima koje prijete kulturnoj ili prirodnoj baštini
5	uspostaviti odgovarajuće pravne, znanstvene, tehničke, upravne i financijske mjere nužne za prepoznavanje, zaštitu, očuvanje, prezentaciju i obnovu ove baštine
5	poticati osnivanje ili razvoj nacionalnih ili regionalnih centara za obuku o zaštiti, očuvanju i prezentaciji kulturne i prirodne baštine, kao i poticati znanstveni rad u ovom polju
27	države članice Konvencije nastojati će svim odgovarajućim sredstvima, a posebice obrazovnim i informacijskim programima, ojačati uvažavanje i poštivanje kulturne i prirodne baštine
27	se obvezuju na informiranje najšire javnosti o opasnostima koje prijete baštini kao i o aktivnostima poduzetim u primjeni ove Konvencije

29	države članice Konvencije podnosit će izvještaje Općoj skupštini UNESCO-a u rokovima i načinu kako to ona odredi, u kojima će informirati o zakonodavnim i administrativnim mjerama koje su usvojili i drugim aktivnostima koje su proveli u primjeni ove Konvencije, zajedno s pojedinostima o stečenom iskustvu u ovom području
34	za države članice ove Konvencije koje imaju federalni ili ne-unitaran ustavni sustav: (a) u pogledu odredaba ove Konvencije, čija je primjena na razini federalne ili središnje zakonodavne vlasti, obveze federalne ili središnje vlasti bit će iste kao i obveze države koje nisu federalne države; (b) u pogledu odredaba ove Konvencije, čija je primjena na razini zakonodavstva federalnih država, zemalja, pokrajina i kantona, a koji sukladno ustavnom uređenju nisu obavezni preuzeti zakonodavne mjere, federalna vlada će obavijestiti nadležna tijela države, zemlje, pokrajine i kantone o navedenim odredbama, s preporukom za njihovo usvajanje.

Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine²¹ (Pariz, 23. studenoga 1972.)

Opća Konferencija Organizacije Ujedinjenih Naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (u daljnjem tekstu: UNESCO) na svom sedamnaestom zasjedanju održanom u Parizu od 17. listopada do 21. studenog 1972.,

Primjećujući kako je kulturna i prirodna baština sve više izložena prijetnjama uništenja i to ne samo od tradicionalnih uzroka propadanja, već i zbog promjena u društvenim i gospodarskim uvjetima koji pogoršavaju situaciju s novim načinima oštećivanja ili uništenja,

Uzevši u obzir kako je propadanje ili nestanak bilo kojeg primjerka kulturne ili prirodne baštine štetno i predstavlja osiromašenje baštine svih država svijeta,

Uzevši u obzir kako zaštita baštine na državnoj razini često ostaje nepotpuna zbog iznosa potrebnih sredstava za njezinu provedbu i nedostatnih gospodarskih, znanstvenih i tehnoloških sredstva države u kojoj se zaštićeno dobro nalazi,

Pozivajući se na Statut UNESCO-a kojim se propisuje skrb o održavanju, unapređenju i širenju znanja, te osiguravanju očuvanja i zaštite svjetske baštine, uz preporuku nužnih međunarodnih konvencija zainteresiranim državama,

Uzevši u obzir kako su postojeće međunarodne konvencije, preporuke i rezolucije u vezi s kulturnim i prirodnim dobrima dokaz o važnosti, za sve ljude svijeta, očuvanja tih jedinstvenih i nezamjenjivih dobara, bez obzira kojim narodima pripadaju,

Uzevši u obzir kako je dio kulturne ili prirodne baštine izvanredne vrijednosti i stoga treba biti očuvan kao dio svjetske baštine čovječanstva,

Uzevši u obzir, veličinu i ozbiljnost novih opasnosti koje prijete, cijela međunarodna zajednica dužna je sudjelovati u zaštiti kulturne i prirodne baštine koja ima izvanrednu

²¹ 21 Narodne novine, međunarodni ugovori 12/93.

univerzalnu vrijednost, osiguravanjem zajedničke pomoći, koja ne zamjenjuje aktivnosti zainteresirane države, već služi kao učinkovita dopuna,

Uzevši u obzir, kao najvažnije u tu svrhu usvojiti nove odredbe u obliku konvencije osnivajući učinkoviti sustav zajedničke zaštite kulturne i prirodne baštine koja je od izvanredne univerzalne vrijednosti, uspostavljen na kontinuiranoj osnovi i u skladu s modernim znanstvenim metodama,

Odlučivši na svom šesnaestom zasjedanju, kako će za ovo pitanje biti izrađena međunarodna konvencija,
Usvojila je 16. studenog 1972. sljedeću Konvenciju.

I. DEFINICIJA KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

Članak 1.

U svrhu ove Konvencije, pod pojmom " kulturna baština" smatraju se:

spomenici: arhitektonska djela, monumentalne skulpture i slikarska djela, arheološki elementi ili strukture, natpisi, špiljske nastambe i kombinirana svojstva, koja su izvanredne univerzalne vrijednosti sa stajališta povijesti, umjetnosti ili znanosti;

grupe građevina: pojedinačne ili povezane građevine koje su, zbog svoje arhitekture, jedinstva ili smještaja u krajoliku, izvanredne univerzalne vrijednosti sa stajališta povijesti, umjetnosti ili znanosti;

spomeničke cjeline: koje su djela čovjeka ili kombinirana djela prirode i čovjeka, kao i područja s arheološkim nalazištima od izvanredne univerzalne vrijednosti sa povijesnog, estetskog, etnološkog ili antropološkog stajališta.

Članak 2.

U svrhu ove Konvencije, pod pojmom " prirodna baština " smatraju se:

prirodna oblička koja se sastoje od fizičkih i bioloških formacija ili skupina takvih formacija, koje su izvanredne univerzalne vrijednosti sa estetskog ili znanstvenog stajališta;

geološke i fiziografske formacije i detaljno utvrđena područja koja tvore stanište ugrožene životinjske i biljne vrste izvanredne univerzalne vrijednosti sa stajališta znanosti ili zaštite;

prirodne cjeline ili detaljno utvrđena područja prirode izvanredne univerzalne vrijednosti sa stajališta znanosti, zaštite ili prirodne ljepote.

Članak 3.

Dužnost je svake Države članice ove Konvencije prepoznati i utvrditi različita kulturna i prirodna dobra koja se nalaze na njezinom teritoriju, a koja su navedena u člancima 1. i 2.

II. NACIONALNA I MEĐUNARODNA ZAŠTITA KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

Članak 4.

Svaka Državna članica ove Konvencije prepoznaje kao svoju obavezu osigurati: prepoznavanje, zaštitu, očuvanje, prezentaciju i prijenos na buduće generacije kulturne i prirodne baštine iz članka 1. i 2. ove Konvencije koja se nalazi na njezinoj teritoriji. U tom cilju Država članica nastojat će vlastitim sredstvima učiniti sve što može, te ako je potrebno,

s bilo kojom međunarodnom pomoći i suradnjom, posebice, financijskom, umjetničkom, znanstvenom i tehničkom, koju može ostvariti.

Članak 5.

Svaka Država članica ove Konvencije dužna je osigurati učinkovite i aktivne mjere u cilju zaštite, očuvanja i prezentacije kulturne i prirodne baštine na svom teritoriju, te će nastojati sukladno svojim mogućnostima:

usvojiti opću politiku usmjerenu na kulturnu i prirodnu baštinu i njezinu funkciju u životu zajednice i integrirati zaštitu te baštine u sveobuhvatne planske programe;

uspostaviti, sukladno svom teritorijalnom ustroju, osobito gdje takve službe ne postoje, jednu ili više službi za zaštitu, očuvanje i prezentaciju kulturne i prirodne baštine s odgovarajućim osobljem i odgovarajućim sredstvima kako bi mogla izvršavati svoj djelokrug;

razvijati znanstvene i tehničke studije i istraživanja, kao i da unapređuje upravljačke metode kojima će postići sposobnost suprotstavljanja opasnostima koje prijete kulturnoj ili prirodnoj baštini;

uspostaviti odgovarajuće pravne, znanstvene, tehničke, upravne i financijske mjere nužne za prepoznavanje, zaštitu, očuvanje, prezentaciju i obnovu ove baštine ; te

poticati osnivanje ili razvoj nacionalnih ili regionalnih centara za obuku o zaštiti, očuvanju i prezentaciji kulturne i prirodne baštine, kao i poticati znanstveni rad u ovom polju.

Članak 6.

1. Poštujući u potpunosti suverenitet Država na čijem se teritoriju nalaze kulturna i prirodna baština iz članka 1. i 2. ove Konvencije, te bez osporavanja prava vlasništva sukladno nacionalnom zakonodavstvu, Države članice prepoznaju da ta baština tvori svjetsku baštinu na čijoj zaštiti međunarodna zajednica treba surađivati.
2. Države članice obvezuju se sukladno odredbama ove Konvencije, pružati pomoć u prepoznavanju, zaštiti, očuvanju i prezentaciji kulturne i prirodne baštine iz članka 11. stavak 2. i 4. Konvencije, ako država na čijem se teritoriju dobro nalazi to zatraži.
3. Svaka Državna članica obavezuje se da neće namjerno poduzimati mjere koje bi mogle oštetiti izravno ili neizravno kulturnu i prirodnu baštinu iz članka 1. i 2., a koja se nalazi na teritoriju drugih Država članica ove Konvencije.

Članak 7.

U svrhu ove Konvencije, pod međunarodnom zaštitom svjetske kulturne i prirodne baštine smatra se uspostava sustava međunarodne suradnje i pomoći koji će poduprijeti nastojanja Država članica u provedbi očuvanje i prepoznavanja baštine.

III MEĐUDRŽAVNO POVJERENSTVO ZA ZAŠTITU SVJETSKE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

Članak 8.

1. Pri UNESCO-u se osniva međudržavno povjerenstvo za zaštitu kulturne i prirodne baštine izvanredne univerzalne vrijednosti, koje će djelovati pod nazivom "Odbor za svjetsku baštinu" (u daljnjem tekstu: Odbor). Odbor će se činiti 15 Država članica Konvencije, koje budu izabrane od Država članica zasjedanju opće skupštine tijekom redovnog zasjedanja Opće skupštine UNESCO-a. Broj članova Odbora povećat će se na 21. člana počevši od datuma redovnog zasjedanja Opće skupštine, a nakon stupanja na snagu ove Konvencije u najmanje 40 Država.
2. Izbor članova Odbora osigurati će pravedno predstavljanje različitih regija i kultura svijeta.

3. Predstavnik Međunarodnog centra za obrazovanje o zaštiti i očuvanju kulturne baštine (Centar u Rimu), predstavnik Međunarodnog vijeća za spomenike i spomeničke cjeline (ICOMOS) i predstavnik Međunarodne unije za očuvanje prirode i prirodnih bogatstava (IUCN), kojima na zahtjev Država članica tijekom redovnog zasjedanja Opće skupštine UNESCO-a mogu biti pridruženi i predstavnici drugih međudržavnih i nevladinih organizacija koje imaju slične ciljeve, mogu prisustvovati sjednicama Odbora u savjetničkoj ulozi.

Članak 9.

1. Mandat Država članica u Odboru trajat će od završetka redovnog zasjedanja Opće skupštine na kojoj su članovi Odbora izabrani do završetka trećeg uzastopnog redovnog zasjedanja Opće skupštine.

2. Međutim, mandat trećine Država članica imenovanih prigodom prvog izbora, prestaje na kraju prvog redovnog zasjedanja Opće skupštine nakon zasjedanja na kojem su bili izabrani; dok mandat sljedeće trećine Država članica prestaje na kraju drugog redovnog zasjedanja Opće skupštine nakon zasjedanja na kojem oni su bili izabrani. Imena Država članica biti će izabrana ždrijebom od strane Predsjednika Opće skupštine UNESCO-a nakon prvog izbora.

3. Države članice izabrane za članove Odbora imenovat će svoje predstavnike iz redova stručnjaka za područje kulturne ili prirodne baštine.

Članak 10.

1. Odbor će usvojiti pravilnik o svom radu.

2. Odbor može bilo kada pozvati na sjednicu javne ili privatne organizacije ili pojedince radi savjetovanja o određenim problemima.

3. Odbor može osnivati savjetodavna tijela kada to smatra nužnim za obnašanje svojih funkcija.

Članak 11.

1. Svaka Državna članica ove Konvencije, sukladno mogućnostima, dostavit će Odboru popise kulturnih i prirodnih dobara koji čine dio njihove kulturne i prirodne baštine koja se nalazi na njihovu teritoriju, a koja su sukladna uvjetima za upis u Listu iz stavka 2. ovoga članka. Taj popis, koji neće biti razmatran u cijelosti, sadržavat će dokumentaciju o mjestu na kojem se dobro nalazi kao i o njegovoj vrijednosti.

2. Na osnovi popisa koje Države članice podnesu Odboru sukladno stavku 1. Odbor će uspostaviti i voditi evidenciju, ažurno i uz objavu javnosti, pod nazivom "Lista svjetske baštine" koja će sačinjavati popis kulturne i prirodne baštine, kako je to propisano člancima 1. i 2. ove Konvencije, za koja bude utvrdio da ispunjavaju kriterije i imaju izvanrednu univerzalnu vrijednost. Ažurirana Lista biti će objavljivana i distribuirana najmanje svake dvije godine.

3. Upis dobra u Listu svjetske baštine zahtijeva pristanak zainteresirane Države. Upis dobra koje se nalazi na teritoriju na kojem suverenitet ili jurisdikciju zahtijeva više od jedne države ne prejudicira prava strana u tom sporu.

4. Odbor će uspostaviti, kada god okolnosti to budu zahtijevale, pod nazivom "Lista svjetske baštine u opasnosti", popis dobara s Liste svjetske baštine za čiju zaštitu su nužni veliki konzervatorski radovi i za koje je tražena pomoć sukladno ovoj Konvenciji. Lista svjetske baštine u opasnosti sadržavat će procjenu troškova takvih operacija. U tu Listu mogu biti upisana samo dobra kulturne i prirodne baštine kojima prijete ozbiljna i određena opasnost, kao što su: prijetnja uništenjem uzrokovana ubrzanim propadanjem, provedba javnog ili privatnog projekta velikog opsega ili brz urbani ili turistički razvoj; rušenje uzrokovano promjenama u korištenju ili vlasništvu zemlje; velike promjene nepoznatog uzorka; napuštanje dobra iz bilo kojeg razloga; izbijanje ili prijetnja oružanog sukoba; nesreće i

katakлизме; požari, zemljotresi, odroni zemlje; vulkanske erupcije; promjene u razini vode, poplave i plimni valovi. Odbor može bilo kada, u slučaju hitne potrebe, upisati u Listu svjetske baštine u opasnosti i o svakom upisu objaviti priopćenje.

5. Odbor će utvrditi kriterije na osnovu kojih će provoditi upis dobara kulturne i prirodne baštine u jednu od Lista iz stavka 2. i 4. ovoga članka.

6. Prije nego li odbije zahtjev za upis dobra u jednu od Lista iz stavka 2. i 4. ovoga članka, Odbor će se savjetovati sa Državom članicom na čijem se teritoriju kulturno ili prirodno dobro nalazi.

7. Odbor će, uz suglasnost zainteresirane Države koordinirati i poticati studije i istraživanja kako bi se uspostavile Liste iz stavka 2. i 4. ovoga članka.

Članak 12.

Činjenica kako neko kulturno ili prirodno dobro nije upisano u jednu od dvije Liste iz članka 11. stavka 2. i 4. Nikako ne znači da dobro nema izvanrednu univerzalnu vrijednost za neke druge svrhe izuzev onih koje su nužne za upis u Liste propisane ovom Konvencijom.

Članak 13.

1. Odbor će primiti i razmatrati zahtjeve za međunarodnu pomoć koje podnose Države članice Konvencije u pogledu dobara kulturne ili prirodne baštine koja se nalaze na njihovom teritoriju, a koja su upisana ili ispunjavaju uvjete za upis u Liste iz članka 11. stavka 2. i 4. Konvencije. Takvi zahtjevi mogu se podnijeti u cilju osiguravanja zaštite, očuvanja, prezentacije ili obnove tih dobara.

2. Zahtjev za međunarodnu pomoć, sukladno stavku 1. ovog članka, može imati za cilj prepoznavanje kulturnog ili prirodnog dobra propisanog člancima 1. i 2. Konvencije u slučaju kada su rezultati pred istraživanja pokazali da su daljnja istraživanja opravdana.

3. Odbor će donijeti odluku o aktivnostima koje će poduzeti u pogledu ovih zahtjeva, te utvrditi ako je to potrebno, prirodu i opseg pomoći, te sukladno tome donijeti odluku o zaključivanju nužnih sporazuma s Vladom zainteresirane Države članice.

4. Odbor će utvrditi prioritetni redoslijed za izvršenje njegovih odluka. U tom cilju Odbor će imati na umu važnost dobra za svjetsku kulturnu i prirodnu baštinu za kojeg se traži zaštita, nužnost osiguravanja međunarodne pomoći za najreprezentativnija dobra prirode ili genija i povijesti ljudskog roda, hitnost radova koje treba poduzeti, te razina raspoloživih sredstava na strani Države članice na čijem se teritoriju ugroženo dobro nalazi kao i razinu zaštite koju će moći ostvariti vlastitim sredstvima.

5. Odbor će sastaviti, ažurirati i objaviti listu dobara za koju je odobrio međunarodnu pomoć.

6. Odbor će donositi odluke o raspolaganju sredstvima fonda koji je osnovan sukladno članku 15. Konvencije. Odbor će tražiti načine povećanja sredstava fonda i poduzimati sve korisne mjere u tom cilju.

7. Odbor će surađivati s međunarodnim i državnim vladinim i nevladinim organizacijama čiji su ciljevi slični ciljevima Konvencije. Za provedbu programa i projekata, Odbor može pozvati takve organizacije, a osobito Međunarodni centar za obrazovanje o zaštiti i očuvanju kulturne baštine (Centar u Rimu), Međunarodno vijeće za spomenike i spomeničke cjeline (ICOMOS) ili Međunarodnu uniju za očuvanje prirode i prirodnih bogatstava (IUCN), te javna i privatna tijela i pojedince.

8. Odluke Odbora su pravovaljane ako su donesene dvotrećinskom većinom njegovih prisutnih članova koji glasuju. Većina članova Odbora čini kvorum.

Članak 14.

1. Odboru će pomagati tajništvo koje imenuje Generalni direktor UNESCO-a.

2. Generalni direktor UNESCO-a, koristeći se u najvećoj mogućoj mjeri uslugama Međunarodnog centra za obrazovanje o zaštiti i očuvanju kulturne baštine (Centar u Rimu), Međunarodnog vijeća za spomenike i spomeničke cjeline (ICOMOS) i Međunarodne unije za

očuvanje prirode i prirodnih bogatstava (IUCN) u područjima njihove stručnosti i sposobnosti, pripremi dokumentacije za Odbor i dnevni red njegovih sastanaka, kao i odgovornost za provedbu njegovih odluka.

IV FOND ZA ZAŠTITU SVJETSKJE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

Članak 15.

1. Osniva se Fond za zaštitu svjetske kulturne i prirodne baštine od izvanredne univerzalne vrijednosti, koji će djelovati pod nazivom "Fond za svjetsku baštinu".
2. Fond će tvoriti zakladu, u skladu s odredbama Financijskih pravila UNESCO-a.
3. Sredstva Fonda će se sastojati od:

obveznih i dobrovoljnih doprinosa Država članica Konvencije, Doprinosa, poklona ili ostavštine koje mogu priložiti:

- (i) druge Države;
- (ii) UNESCO, druge organizacije iz sustava Ujedinjenih naroda, osobito Razvojni program Ujedinjenih naroda ili druge međuvladine organizacije;
- (iii) javne ili privatne organizacije ili pojedinci;

sve kamate koje poluče sredstava Fonda;
iznosa prikupljenih priloga od organiziranih programa u korist Fonda; i
sva druga sredstva koja su odobrena pravilima Fonda, koja propisuje Odbor.

4. Doprinosi Fondu i drugi oblici pomoći u korist Odbora mogu se koristiti jedino za svrhe koje on odredi. Odbor može prihvatiti doprinose koji su unaprijed određeni za pojedini program ili projekt, pod uvjetom da je Odbor odlučio provesti taj program ili projekt. Doprinosi Fondu ne smiju biti politički uvjetovani.

Članak 16.

1. Bez predrasuda prema bilo kojem dodatnom dobrovoljnom doprinosu Države članice obvezuju se redovito, svake druge godine, uplaćivati priloge u Fond u iznosu kojeg u obliku ujednačenog postotka za sve Države članice utvrđuje Opća skupština Država članica tijekom zasjedanja Opće skupštine UNESCO-a. Ova odluka Opće skupštine donosi se većinom glasova Država članica koje su prisutne i koje su glasovale, a koje nisu dale izjavu iz stavka 2. ovog članka. Taj obavezni doprinos Država članica ni u kom slučaju ne može premašiti 1 % od njihova doprinosa za redoviti proračunu UNESCO-a.
2. Međutim, svaka Država članica na koju se odnose članci 31. i 32. ove Konvencije može u vrijeme deponiranja svojih instrumenata o potvrđivanju, prihvaćanju ili pristupanju, izjaviti kako se ne smatra obaveznom prema stavku 1. ovog članka.
3. Državna članica Konvencije koja da izjavu iz stavak 2. ovoga članka, može situ povući u bilo kojem trenutku obavještanjem Glavnog ravnatelja UNESCO-a. Međutim, povlačenje te izjave neće proizvoditi pravne učinke u pogledu obveznog doprinosa koji je Država dužna platiti do nadnevkva sljedeće opće skupštine Država članica Konvencije.
4. Kako bi Odbor mogao učinkovito planirati svoju djelatnost, doprinosi Država članica koje su dale izjavu iz stavka 2. ovog članka, plaćati će redovito, najmanje svake druge godine, i to ne bi trebao biti manje od doprinosa koji bi trebali plaćati ako su vezani odredbom stavka 1. ovoga članka.
5. Bilo koja Država članica Konvencije koja zakasni s plaćanjem obveznog ili dobrovoljnog doprinosa za tekuću godinu i prethodnu kalendarsku godinu neće moći biti birana za člana Odbora, iako se ova odredba neće primjenjivati za prvi izbor. Ako je ta Država članica

Odbora , njezin mandat će prestati u trenutku kada se provode izbori propisani člankom 8. stavkom 1. Konvencije.

Članak 17.

Države članice razmotrit će ili poticati osnivanje nacionalnih, javnih i privatnih fondacija ili udruga čija je svrha promicati i prikupljati sredstva za zaštitu kulturne i prirodne baštine kao što je propisano u člancima 1. i 2. ove Konvencije.

Članak 18.

Države članice Konvencije pružat će pomoć u organiziranju međunarodnih kampanja za prikupljanje sredstava u korist Fonda pod pokroviteljstvom UNESCO-a. Države članice olakšati će prikupljanje sredstava koje u tu svrhu prikupljaju spomenute organizacije iz članka 15. stavka 3. Konvencije.

V. UVJETI I SPORAZUMI ZA MEĐUNARODNU POMOĆ

Članak 19.

Svaka Država članica može zahtijevati međunarodnu pomoć za dobro kulturne ili prirodne baštine izvanredne univerzalne vrijednosti koje se nalazi na njezinom teritoriju. Država će uz zahtjev priložiti informacije i dokumentaciju s kojom raspolaže propisanu u člankom 21. te time omogućiti Odboru donošenje odluke.

Članak 20.

Sukladno članku 13. stavak 2., članku 22. podstavak (c) i članka 23. međunarodna pomoć propisana ovom Konvencijom može se dodijeliti dobru kulturne i prirodne baštine koje je Odbor upisao ili će upisati na jednu od Lista iz članka 11. stavak 2. i 4. Konvencije.

Članak 21.

1. Odbor će propisati postupak za razmatranje i odlučivanje o zahtjevima za međunarodnu pomoć te će utvrditi sadržaj zahtjeva u kojem se trebaju navesti planirane aktivnosti, nužni radovi, procjenu troškova za njih, stupanj hitnosti i razloge zbog kojih država ne može osigurati dostatna sredstva. Takvi zahtjevi, kada god je to moguće, moraju biti podržani izvještajima eksperata.

2. Zahtjevi podneseni u cilju hitnog otklanjanja posljedica katastrofa ili prirodnih nesreća Odbor će prioritetno razmatrati radi poduzimanja hitnih mjera, a za takve slučajeve Odbor će imati na raspolaganju rezervni fond.

3. Prije donošenja odluke Odbor će provesti studije i savjetovanja koje smatra nužnim.

Članak 22.

Pomoć Odbor može pružiti na sljedeće načine:

studijama o umjetničkim, znanstvenim i tehničkim problemima koje iziskuje zaštita, očuvanje, prezentacija i obnova kulturne i prirodne baštine iz članka 11. stavka 2. i 4. Konvencije; angažiranjem stručnjaka, tehničara i kvalificiranih radnika kako bi se osiguralo izvršenje odobrenog projekta;

osiguravanjem obuke osoblja i raznih stručnjaka iz područja prepoznavanja, zaštite, očuvanja, prezentacije i obnove kulturne i prirodne baštine;

osiguravanjem opreme koju zainteresirana država ne posjeduje ili nije u mogućnosti nabaviti; osigurati zajmove s niskom kamatnom stopom ili beskamratne zajmove koji bi mogli biti dani na dugoročno razdoblje; dodjeljivanjem, u iznimnim slučajevima i za posebne razloge, bespovratne subvencije.

Članak 23.

Odbor može pružiti međunarodnu pomoć nacionalnim ili regionalnim centrima za obuku osoblja i stručnjaka svih razina u području prepoznavanja, zaštite, očuvanja, prezentacije i obnove kulturne i prirodne baštine.

Članak 24.

Prije dodijele velikih iznosa međunarodne pomoći izradit će se detaljna znanstvena, gospodarska i tehnička studija. Ova studija izradit će se uz primjenu najsuvremenije tehnike za zaštitu, očuvanje, prezentaciju i obnovu prirodne i kulturne baštine i ona mora biti sukladna ciljevima ove Konvencije. U toj studiji razmotrit će se načini racionalnog korištenja raspoloživih sredstava zainteresirane države.

Članak 25.

Kao opće pravilo, jedino dio troškova nužnih radova biti će financiran sredstvima međunarodne zajednice. Doprinos Države koja prima međunarodnu pomoć čini značajan udio sredstava potrebnih za realizaciju svakog programa ili projekta, osim kada to njezine mogućnosti ne dozvoljavaju.

Članak 26.

Odbor i država primatelj zaključuju sporazum u kojem će utvrditi uvjete za provedbu programa ili projekta za koju međunarodna pomoć osigurana sukladno ovoj Konvenciji. Država primatelj međunarodne pomoći obvezna je i odgovorna za daljnju provedbu zaštite, očuvanja i prezentacije dobra kao i poštivati uvjete utvrđene sporazumom.

VI. OBRAZOVNI PROGRAMI

Članak 27.

1. Države članice Konvencije nastojati će svim odgovarajućim sredstvima, a posebice obrazovnim i informacijskim programima, ojačati uvažavanje i poštivanje kulturne i prirodne baštine iz članka 1. i 2. Konvencije.
2. Države članice se obvezuju na informiranje najšire javnosti o opasnostima koje prijete baštini kao i o aktivnostima poduzetim u primjeni ove Konvencije.

Članak 28.

Države članice Konvencije koja primaju međunarodnu pomoć po osnovu ove Konvencije poduzeti će odgovarajuće mjere u cilju objavljivanja važnosti dobra za koju pomoć primljena i značaja te pomoći.

VII. IZVIJEŠTAJI

Članak 29.

1. Države članice Konvencije podnose izvještaje Općoj skupštini UNESCO-a u rokovima i načinu kako to ona odredi, u kojima će informirati o zakonodavnim i administrativnim mjerama koje su usvojili i drugim aktivnostima koje su proveli u primjeni ove Konvencije, zajedno s pojedinostima o stečenom iskustvu u ovom području.
2. Izvještaji se dostavljaju i Odboru.
3. Odbor će podnijeti izvještaj o svom radu na svakom redovnom zasjedanju Opće skupštine UNESCO-a.

VIII ZAKLJUČNE ODREDBE

Članak 30.

Ova Konvencija je sastavljena na arapskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom, pri čemu su svih pet tekstova jednako vjerodostojni.

Članak 31.

1. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji ili prihvaćanju od Država članica UNESCO-a u skladu s njihovim odgovarajućim ustavnim postupcima.
2. Instrumenti o ratifikaciji ili prihvaćanju predaju se na čuvanje Glavnom ravnatelju UNESCO-a.

Članak 32.

1. Ova Konvencija je otvorena za pristupanje svim državama koje nisu članice UNESCO-a, a koje je Opće skupština pozvala da pristupe.
2. Država pristupa Konvenciji polaganjem isprave o pristupanju kod Glavnog ravnatelja UNESCO-a.

Članak 33.

Ova Konvencija stupa na snagu tri mjeseci nakon datuma polaganja dvadesete isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili pristupu, ali samo za Države koje su položile isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili pristupu na dan isteka roka ili prije tog dana. Za svaku drugu državu Konvencija stupa na snagu tri mjeseca nakon što položi ispravu o ratifikaciji, prihvaćanju ili pristupu.

Članak 34.

Za Države članice ove Konvencije koje imaju federalni ili ne-unitaran ustavni sustav:

u pogledu odredaba ove Konvencije, čija je primjena na razini federalne ili središnje zakonodavne vlasti, obveze federalne ili središnje vlasti biti će iste kao i obveze države koje nisu federalne države;

u pogledu odredaba ove Konvencije, čija je primjena na razini zakonodavstva federalnih država, zemalja, pokrajina i kantona, a koji sukladno ustavnom uređenju nisu obavezni preuzeti zakonodavne mjere, federalna vlada će obavijestiti nadležna tijela države, zemlje, pokrajine i kantone o navedenim odredbama, s preporukom za njihovo usvajanje.

Članak 35.

1. Svaka Država članica Konvencije može otkazati ovu Konvenciju.

2. Otkazivanje se provodi u pisanom ispravom koja se predaje Glavnom ravnatelju UNESCO-a.
3. Otkazivanje postaje pravovaljano dvanaest mjeseci nakon primitka isprave o otkazivanju. Otkazivanje neće utjecati na financijske obveze države koja je predala otkaz sve do dana kada otkazivanje postaje pravovaljano.

Članak 36.

Glavni ravnatelj UNESCO-a obavještava Države članice, kao i države koje nisu članice UNESCO-a a spominju se u članku 32. Konvencije, kao i Organizaciju Ujedinjenih naroda, o polaganju svih isparava o ratifikaciji, prihvaćanju ili pristupu spomenutim u člancima 31. i 32. Konvencije, te otkazivanjima propisanim u članku 35. Konvencije.

Članak 37.

1. Opća skupština UNESCO-a može izvršiti reviziju ove Konvencije. Međutim, tako revidirana Konvencija biti će obavezna samo za države koje postanu članice revidirane konvencije.
2. Ako Opća skupština usvoji novu Konvenciju, koja je rezultat djelomične ili potpune revizije ove Konvencije, osim ako nova konvencija nalaže drugačije, ova Konvencija će prestati biti otvorena za ratifikaciju, prihvaćanje ili pristup, počevši od datuma stupanja na snagu nove konvencije.

Članak 38.

U skladu sa člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ova Konvencija će biti registrirana u Tajništvu Ujedinjenih Naroda na zahtjev Glavnog ravnatelja UNESCO-a.

Sačinjeno u Parizu, dana dvadeset-trećeg studenoga 1972., u dva vjerodostojna primjerka, sa potpisom Predsjednika sedamnaestog zasjedanja Opće skupštine i Glavnog ravnatelja UNESCO-a, koji će biti pohranjeni u arhivama UNESCO-a, i čije će ovjereni preslici biti dostavljeni svim Državama navedenim u člancima 31. i 32. Konvencije kao i Organizaciji Ujedinjenih naroda.

KONVENCIJA O MJERAMA ZABRANE I SPRJEČAVANJA NEZAKONITOG UVOZA, IZVOZA I PRIJENOSA VLASNIŠTVA KULTURNIH DOBARA

U cilju sprječavanja nedozvoljenog prometa Konvencija propisuje kao mjere zaštite kulturnih dobara vođenje evidencije kulturnih dobara, izvozne dozvole, kontrolu izvoza i uvoza kulturnih dobara, te određuje da je domaćim zakonodavstvom potrebno predvidjeti ove mjere zaštite, te povrat kulturnog dobra zakonitim vlasnicima u slučajevima nedozvoljenog prometa kulturnim dobrima.

Obveze države članice Konvencije

Članak Izričite obveze države članice Konvencije	
1	prihvatiti definiciju kulturnog dobra u domaćem zakonodavstvu
2	države članice se obvezuju suprotstaviti nezakonitom uvozu, izvozu i prijenosu vlasništva nad kulturnim dobrima
5	obvezuju se na svojim teritorijima uspostaviti jednu ili više službi za zaštitu kulturnih dobara, ukoliko već ne postoje, s kvalificiranim stručnjacima
5	sudjelovati u izradi propisa kojima se uređuju pitanja zaštite kulturnih dobara, a osobito sprječavanja nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva nad kulturnim dobrima
5	uspostaviti i stalno ažurirati, na temelju nacionalnog registra kulturnih dobara, listu značajnih kulturnih dobara, javnih i privatnih, čiji bi izvoz doveo do osjetnog osiromašenja nacionalne kulturne baštine
5	unaprijediti razvoj ili poticati osnivanje znanstvenih i tehničkih institucija (muzeja, biblioteka, arhiva, laboratorija, radionica i dr.) nužnih za zaštitu, očuvanje i prezentaciju kulturnih dobara
5	organizirati nadzor nad arheološkim istraživanjima, osigurati zaštitu i očuvanje „in situ“ određenih kulturnih dobara i zaštitu područja (arheoloških zona) za buduća arheološka istraživanja
5	uspostaviti, u korist svih zainteresiranih (kustosa, kolekcionara, antikvara, i dr.) propise koji će biti usklađeni s etičkim načelima iz ove Konvencije; i osigurati njihovo provođenje i poštivanje
5	poduzimati obrazovne mjere u cilju poticanja i razvijanja poštivanja kulturnih dobara svih država, i promicati poznavanje odredbi ove Konvencije
5	osiguravati odgovarajuće informiranje javnosti u svim slučajevima nestanka bilo kojeg kulturnog dobra
6	uvesti odgovarajuću dozvolu (certifikat) kojom država izvoznica odobrava izvoz određenog kulturnog dobra ili kulturnih dobara. Dozvola za izvoz trebala bi pratiti sva kulturna dobra koja su predmet izvoza sukladno propisima
6	zabraniti izvoz kulturnih dobara sa svog teritorija ukoliko nisu popraćena navedenom dozvolom o izvozu
6	na odgovarajući način obznaniti zabranu izvoza kulturnih dobara, a osobito osobe koje namjeravaju izvoziti ili uvoziti kulturna dobra

7	poduzimati potrebne mjere u cilju sprječavanja muzeja i sličnih ustanova na teritoriju države članice u stjecanju kulturnih dobara koja potječu iz druge države članice, a nezakonito su izvezena
7	zabraniti uvoz kulturnih dobara ukradenih iz muzeja ili vjerskih ili javnih svjetovnih spomenika ili sličnih ustanova u drugoj državi članici ove Konvencije
8	obvezuju se kažnjavati kaznenim ili prekršajnim mjerama svaku osobu koja krši zabrane iz članka 6b. i 7b. Konvencije
10	ograničiti kroz obrazovanje, informacije i pažnju, nezakonit izvoz kulturnih dobara nekoj državi članici Konvencije i na odgovarajući način sukladno uvjetima obveže antikvare, pod prijetnjom kaznenog ili prekršajnog kažnjavanja, na vođenje evidencija o podrijetlu svakog kulturnog dobra, s imenom i adresom dobavljača, opisom i cijenom svakog prodanog dobra, te na obvezu upozoravanja svakog kupca kulturnog dobra o mogućoj zabrani njegova izvoza
10	nastojati kroz obrazovanje stvoriti i razvijati u javnosti spoznaju o vrijednosti kulturnih dobara i o ugroženosti kulturnih dobara od krađe, tajnih iskopavanja i nezakonitog izvoza
13	sprječavati, svim odgovarajućim sredstvima, prijenos vlasništva kulturnih dobara kojima se promiče nezakoniti uvoz ili izvoz kulturnih dobara
13	osigurati suradnju nadležnih službi u cilju olakšavanja i ubrzavanja povrata nezakonito izvezenog kulturnog dobra njegovom stvarnom vlasniku
14	dužna je osigurati nacionalnoj službi za zaštitu kulturnih dobara odgovarajući proračun, a ukoliko je to potrebno i osnovati fond za tu svrhu

Konvencija o mjerama zabrane i sprječavanja nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara²² (Pariz, 14. studenoga 1970.)

Opća Konferencija Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (u daljnjem tekstu: UNESCO), na šesnaestom zasjedanju u Parizu od 12. listopada do 14. studenog 1970.,

Pozivajući se na važnost odredaba Deklaracije o načelima međunarodne kulturne suradnje usvojene na četrnaestom zasjedanju Opće Konferencije UNESCO-a,

Uzevši u obzir kako razmjena kulturnih dobara među narodima u znanstvene, kulturne i prosvjetne svrhe povećava poznavanje ljudske civilizacije, obogaćuje kulturni život svih ljudi i potiče uzajamno poštovanje i razumijevanje među narodima,

Uzevši u obzir kako su kulturna dobra jedna od temeljnih sastavnica civilizacije i nacionalne kulture, te da se njihova prava vrijednost može shvatiti samo ukoliko ako su nam u punoj mjeri poznate informacije o njihovom podrijetlu, povijesti i tradicionalnom okruženju,

Uzevši u obzir kako je obveza svake države zaštititi kulturna dobra na području svoga teritorija od opasnosti vezanih uz krađu, tajna iskopavanja, i nezakonit izvoz,

Uzevši u obzir, kako je za otklanjanje tih opasnosti, nužno da svaka država prihvati moralnu obvezu prema poštivanju vlastitih kulturnih dobara kao i kulturnih dobara drugih naroda,

²² Narodne novine, međunarodni ugovori 12/93.

Uzevši u obzir, kako kulturne institucije, muzeji, knjižnice i arhivi trebaju osigurati da njihove zbirke zasnivaju u skladu s opće prihvaćenim moralnim načelima,

Uzevši u obzir, kako nezakoniti uvoz, izvoz i prijenos vlasništva na kulturnim dobrima je prepreka za puno razumijevanje između naroda, a jedan od zadaća UNESCO-a je promicati kroz preporuke zainteresiranim Državama, međunarodne konvencije iz tog područja,

Uzevši u obzir kako zaštita kulturnih dobara može biti učinkovita samo ako je organizirana na nacionalnoj i međunarodnoj razini i zahtjeva blisku suradnju među državama,

Uzevši u obzir kako je Opća konferencija UNESCO-a u tom cilju već usvojila Preporuku 1964. godine,

Primivši nove prijedloge s mjerama za zabranu i sprječavanje nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva nad kulturnim dobrima, koji su 19. točka dnevnog reda na zasjedanju,

Donijela je odluku na svom petnaestom zasjedanju da se ta pitanja urede međunarodnom konvencijom,

Usvojila je ovu Konvenciju četrnaestog studenoga 1970.

Članak 1.

U svrhu ove Konvencije, pod pojmom 'kulturna dobra' smatraju se dobra, vjerskog ili svjetovnog karaktera, koje je svaka država prepoznala kao značajna za arheologiju, prapovijest, povijest, književnost, umjetnost ili znanost, te koja pripadaju sljedećim kategorijama:

- a) rijetke zbirke i primjerci faune, flore, minerala i anatomije, i predmeti paleontološkog značaja;
- b) dobra povijesnog značaja, uključujući povijest znanosti i tehnologije i vojne i društvene povijesti, vezana za život nacionalnih čelnika, mislioca, znanstvenika i umjetnika i događaja od nacionalne važnosti;
- c) arheološki nalazi (uključujući zakonite i nezakonite) ili arheološka otkrića;
- d) elementi rastavljenog umjetničkog ili povijesnog spomenika ili arheološkog nalaza;
- e) stari i vrijedni predmeti, stariji od sto godina, kao što su natpisi, kovani novac i pečati;
- f) etnološki materijal;
- g) dobra od umjetničke vrijednosti, na primjer:
 - (i) slike na platnu, slike i crteži ručno rađeni na svakoj podlozi i u bilo kojem materijalu (isključujući industrijske nacрте i industrijski proizvedene predmete ručno ukrašene);
 - (ii) izvorna kiparska djela u bilo kojem materijalu;
 - (iii) izvorne gravure, grafike i litografije;
 - (iv) izvorna umjetnička asemblaži i montaže u bilo kojem materijalu ;
- h) rijetki rukopisi i inkunabule, stare knjige, dokumenti i publikacije posebnog značaja (povijesnog, umjetničkog, znanstvenog, književnog, itd.) pojedinačno ili u zbirkama;
- i) poštanske, administrativne i slične marke, pojedinačno ili u zbirkama;
- j) arhivi uključujući i fonografske, fotografske i kinematografske;
- k) predmeti namještaja stariji od sto godina i stara glazbala.

Članak 2.

1. Države članice ove Konvencije prepoznaju nezakoniti uvoz, izvoz i prijenos vlasništva nad kulturnim dobrima kao jedan od glavnih uzroka osiromašenja kulturne baštine država podrijetla ovih dobara, a međunarodna suradnja predstavlja jedan od najučinkovitijih oblika zaštite kulturne baštine od svih opasnosti koje iz toga proizlaze.

2. U tom cilju, države članice se obvezuju suprotstaviti, sa svim sredstvima koje su im na raspolaganju, protiv takve prakse, posebno na otklanjanju uzroka, onemogućavanju takve prakse, te pomažući pri izvršavanju nužnih nadoknada.

Članak 3.

Nezakonitim uvozom, izvozom ili prijenosom vlasništva na kulturnim dobrom koji je izvršen protivno propisima koje je Države članica donijela temeljem ove Konvencije.

Članak 4.

Države članice Konvencije prepoznaju, u svrhu ove Konvencije, kao dobra koja pripadaju kulturnoj baštini svake države:

- a) kulturna dobra koja su proizvod pojedinačnog ili zajedničkog stvaralaštva državljana države i kulturna dobra od važnosti za tu državu, kao i ona koju su na njezinom teritoriju stvorili strani državljani ili osobe bez državljanstva koja borave na toj teritoriji;
- b) kulturna dobra nađena na nacionalnoj teritoriji;
- c) kulturna dobra koja su stečena arheološkim, etnološkim ili prirodoslovnim misijama, uz suglasnost nadležna tijela države podrijetla tih dobara;
- d) kulturna dobra koja su bila predmet dobrovoljne razmijene;
- e) kulturna dobra dobivena besplatno ili zakonito kupljena uz suglasnost nadležna tijela države podrijetla tih dobara.

Članak 5.

U cilju osiguravanja zaštite kulturnih dobara od nezakonitog uvoza; izvoza i prijenosa vlasništva, Države članice Konvencije obvezuju se na svojim teritorijima uspostaviti jednu ili više službi za zaštitu kulturnih dobara, ukoliko već ne postoje, s kvalificirani stručnjacima dostatnim da se osigura učinkovito obavljanje sljedećih aktivnosti:

- a) sudjelovati u izradi propisa kojima se uređuju pitanja zaštite kulturnih dobara, a osobito sprečavanja nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva nad kulturnim dobrima;
- b) uspostaviti i stalno ažurirati, na temelju nacionalnog registra kulturnih dobara, listu značajnih kulturnih dobara, javnih i privatnih, čiji bi izvoz doveo do osjetnog osiromašenja nacionalne kulturne baštine;
- c) unaprijediti razvoj ili poticati osnivanje znanstvenih i tehničkih institucija (muzeja, knjižnica, arhiva, laboratorija, radionica i dr.) nužnih za zaštitu, očuvanje i prezentaciju kulturnih dobara;
- d) organizirati nadzor nad arheološkim istraživanjima, osigurati zaštitu i očuvanje „in situ“ određenih kulturnih dobara i zaštitu područja (arheoloških zona) za buduća arheološka istraživanja;

- e) uspostaviti, u korist svih zainteresiranih (kustosa, kolekcionara, antikvara, i dr.) propise koji će biti usklađeni s etičkim načelima iz ove Konvencije; i osigurati njihovo provođenje i poštivanje;
- f) poduzimati obrazovne mjere u cilju poticanja i razvijanja poštovanja prema kulturnim dobrima svih Država, i promicati poznavanje odredbi ove Konvencije;
- g) osiguravati odgovarajuće informiranje javnosti u svim slučajevima nestanka bilo kojeg kulturnog dobra.

Članak 6.

Države članice Konvencije obvezuju se:

- a) uvesti odgovarajuću dozvolu (certifikat) kojom država izvoznica odobrava izvoz određenog kulturnog dobra ili kulturnih dobara. Dozvola za izvoz trebala bi pratiti sva kulturna dobra koja su predmet izvoza sukladno propisima;
- b) zabraniti izvoz kulturnih dobara sa svog teritorija ukoliko nisu popraćena navedenom dozvolom o izvozu;
- c) na odgovarajući način obznaniti zabranu izvoza kulturnih dobara, a osobito osobe koje namjeravaju izvoziti ili uvoziti kulturna dobra.

Članak 7.

Države članice Konvencije obvezuju se:

- a) poduzimati potrebne mjere, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, u cilju sprečavanja muzeja i sličnih ustanova na teritoriju Države članice u stjecanju kulturnih dobara koja potječu iz druge Države članice, a nezakonito su izvezena nakon stupanja na snagu ove Konvencije u drugu državu. Kada god je to moguće, Država članica ove Konvencije dužna je obavijestiti državu porijekla kulturnog dobra o ponudama dobara koja su nezakonito izvezena sa teritorija te države nakon stupanja na snagu ove Konvencije u objema Državama;
- b) (I) zabraniti uvoz kulturnih dobara ukradenih iz muzeja ili vjerskih ili javnih svjetovnih spomenika ili sličnih ustanova u drugoj Državi članici ove Konvencije nakon stupanja na snagu ove Konvencije u zainteresiranim državama, pod uvjetom da se predmetno kulturno dobro nalazi na listi zaštićenih dobara te ustanove;

(II) poduzimati odgovarajuće mjere, na zahtjev Državne članice iz koje dobro potiče, kao što je zapljena i povrat ukradenih i uvezenih kulturnih dobara nakon stupanja na snagu ove Konvencije u objema zainteresiranim Državama, pod uvjetom da Država tražitelj povrata isplati pravičnu naknadu poštenom posjedniku za oduzeto kulturno dobro ili osobi koja je zakonito stekla vlasništvo nad tim dobrom. Zahtjev za zapljenu i povrat upućuje se državi u kojoj se kulturno dobro nalazi diplomatskim putem. Država tražitelj dužna je o svom trošku pribaviti dokumentaciju i druge dokaze kojima se dokazuje osnovanost zahtjeva. Države članice neće opterećivati carinama ili drugim pristojbama kulturna dobra koja su predmet povrata prema ovom članku Konvencije. Sve troškove koji su posljedica povrata kulturnog dobra ili kulturnih dobara snosi Država tražitelj.

Članak 8.

Države članice Konvencije obvezuju se kažnjavati kaznenim ili prekršajnim mjerama svaku osobu koja krši zabrane iz članka 6b. i 7b. Konvencije.

Članak 9.

Svaka Država članica Konvencije čija su kulturna dobra ugrožena pljačkanjem arheoloških ili etnoloških materijala može se obratiti državama na koje se to odnosi. Države članice Konvencije obvezuju se u tim okolnostima sudjelovati u zajedničkoj međunarodnoj akciji u cilju provedbe nužnih i konkretnih mjera, uključujući kontrolu izvoza, uvoza i međunarodne trgovine kulturnim dobrima. Do postizanja sporazuma o povratu, svaka zainteresirana država poduzeti će privremene mjere sukladno svojim mogućnostima i u opsegu dostatnom za sprečavanje nepopravljive štete na kulturnom dobru koje je predmet zahtjeva za povrat.

Članak 10.

Države članice Konvencije obvezuju se:

- a) ograničiti kroz obrazovanje, informacije i pažnju, nezakonit izvoz kulturnih dobara nekoj Državi članici Konvencije i na odgovarajući način sukladno uvjetima obveže antikvare, pod prijetnjom kaznenog ili prekršajnog kažnjavanja, na vođenje evidencija o podrijetlu svakog kulturnog dobra, sa imenom i adresom dobavljača, opisom i cijenom svakog prodanog dobra, te na obvezu upozoravanja svakog kupca kulturnog dobra o mogućoj zabrani njegova izvoza;
- b) nastojati kroz obrazovanje stvoriti i razvijati u javnosti spoznaju o vrijednosti kulturnih dobara i o ugroženosti kulturnih dobara od krađe, tajnih iskopavanja i nezakonitog izvoza.

Članak 11.

Nezakonitim izvozom i prijenosom vlasništva nad kulturnim dobrima smatra se i onaj koji proističe izravno ili neizravno iz okupacije države od inozemne sile.

Članak 12.

Države članice Konvencije poštovat će kulturna dobra na teritorijima za koje su odgovorne temeljem međunarodnih odnosa, te će poduzimati sve odgovarajuće mjere u cilju zabrane i sprečavanja nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara na takvim teritorijima.

Članak 13.

Države članice Konvencije također se obvezuju, sukladno nacionalnom zakonodavstvu:

- a) sprečavati, svim odgovarajućim sredstvima, prijenos vlasništva kulturnih dobara kojima se promiče nezakoniti uvoz ili izvoz kulturnih dobara;
- b) osigurati suradnju nadležnih službi u cilju olakšavanja i ubrzavanja povrata nezakonito izvezenog kulturnog dora njegovom stvarnom vlasniku;
- c) prihvaćati pokretanje postupka za povrat izgubljenih ili ukradenih kulturnih dobara kojeg pokreće stvarni vlasnik ili njegov zastupnik;

- d) prepoznati nesporno pravo svake Države članice Konvencije na vrednovanje i proglašavanje onih kulturnih dobara koja se zbog te vrijednosti ne mogu izvoziti kao i olakšavati povrat takovih kulturnih dobara zainteresiranoj državi iz koje je to dobro izvezeno.

Članak 14.

U cilju sprečavanja nezakonitog izvoza i podmirivanja obveza koje zahtjeva primjena ove Konvencije, svaka Država članica Konvencije, sukladno mogućnostima, dužna je osigurati nacionalnoj službi za zaštitu kulturnih dobara odgovarajući proračun, a ukoliko je to potrebno i osnovati fond za tu svrhu.

Članak 15.

Ova Konvencija ne sprječava Države članice na međusobno zaključivanje posebnih sporazuma među se ili nastavak provedbe već zaključenih sporazuma o povratku kulturnih dobara iznesenih, bez obzira na razlog, izvan teritorija države podrijetla, prije stupanja na snagu ove Konvencije za zainteresiranu Državu.

Članak 16.

Države članice Konvencije će predočiti u svojim periodičnim izvještajima koje podnose, u propisanom obliku i rokovima, Općoj Konferenciji UNESCO-a zakonske i druge propise, kao i druge mjere koje su poduzimane u provedbi Konvencije zajedno s informacijom o stečenom iskustvu u njezinoj primjeni.

Članak 17.

1. Države članice Konvencije mogu zatražiti od UNESCO-a tehničku pomoć, osobito za:

- a) informacije i obrazovanje;
- b) savjetovanja i pomoć stručnjaka;
- c) koordinaciju i dobre usluge.

2. UNESCO može na vlastitu inicijativu pokretati istraživanja i studije u vezi s nezakonitim prometom kulturnih dobara.

3. U tom cilju, UNESCO može surađivati sa svim nadležnim nevladinim organizacijama.

4. UNESCO može na vlastitu inicijativu, a u cilju provedbe ove Konvencije upućivati prijedloge prema Državama članicama.

5. Na zahtjev najmanje dvije Države članice ove Konvencije koje su u sporu oko njezine provedbe, UNESCO može ponuditi dobre usluge u cilju postizanja sporazuma.

Članak 18.

Ova Konvencija je sačinjena na engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom, i sva četiri teksta jednako su pravaoaljana.

Članak 19.

1. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji ili prihvaćanju od Države članice UNESCO-a sukladno s njezinim ustavnim postupcima.
2. Isprave o ratifikaciji ili prihvaćanju pohranjuju se kod Glavnog ravnatelja UNESCO-a.

Članak 20.

1. Ova Konvencija otvorena je za pristup svih Država ne članica UNESCO-a koju je pozvao na pristupanje Izvršni odbor UNESCO-a.
2. Država pristupa polaganjem isprave o pristupanju kod Glavnog ravnatelja UNESCO-a.

Članak 21.

Ova Konvencija će stupiti na snagu tri mjeseca nakon datuma polaganja treće isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili pristupu, ali samo s obzirom na te Države koje su položile isprave toga dana i ranije. Za svaku drugu državu ona stupa na snagu tri mjeseca nakon dana polaganja isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili pristupu.

Članak 22.

Države članice Konvencije potvrđuju da će se Konvencija primjenjivati ne samo na njihovoj teritoriji već i na teritorijima na kojima su odgovorne sukladno međunarodnim odnosima; te se obvezuju na savjetovanje, sukladno potrebi, s vladama ili drugim nadležni tijelima ovih teritorija prigodom ratifikacije, prihvaćanja ili pristupa radi osiguravanja primjene Konvencije na tim teritorijima, kao i izvjestiti Glavnog ravnatelja UNESCO-a na kojim će se teritorijima konvencija primjenjivati, s tim da ratifikacija stupa na snagu tri mjeseca nakon dana njezina polaganja.

Članak 23.

1. Svaka Država članica Konvencije može otkazati Konvenciju u svoje ime ili u ime teritorije za čije međunarodne odnose je odgovorna.
2. Otkazivanje mora biti u pisanom ispravom koja se pohranjuje kod Glavnog ravnatelja UNESCO-a.
3. Otkaz stupa na snagu dvanaest mjeseci nakon polaganja isprave o otkazivanju.

Članak 24.

Glavni ravnatelj UNESCO-a će obavijestiti će Države članice UNESCO-a, Države ne članice navedene u članku 20. Konvencije, kao i Organizaciju Ujedinjenih naroda, o polaganju svih isprava o ratifikaciji, prihvaćanju i pristupu navedenih u člancima 19. i 20., kao i obavijestiti zasebno o otkazivanju navedenom u člancima 22. i 23. Konvencije.

Članak 25.

1. Ovu Konvenciju može izmijeniti Opća Konferencija UNESCO-a. Revidirana Konvencija, međutim, obvezuje samo one Države koje postanu članice revidirane konvencije.

2. Ako Opća Konferencija usvoji novu Konvenciju koja je u cjelini ili djelomično revidirana, i ako nova konvencija ne urei to drugačije, ova Konvencija prestati će biti otvorena za ratifikaciju, prihvaćanje ili pristup, od dana stupanja na snagu nove revidirane konvencije.

Članak 26.

U skladu s člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ova 'Konvencija će biti registrirana u Tajništvu Ujedinjenih Naroda na zahtjev Glavnog ravnatelja UNESCO-a.

Sačinjeno u Parizu ovaj sedamnaestog studenoga 1970., u dva vjerodostojna primjerka s potpisima Predsjednika XVI zasjedanja Opće Konferencije UNESCO-a i Glavnog ravnatelja UNESCO-a, koji će biti položeni u arhivi UNESCO-a, a njihovi ovjereni preslici biti će dostavljeni svim Državama navedenim u člancima 19. i 20. Konvencije, kao i Organizaciji Ujedinjenih naroda.

KONVENCIJA O ZAŠTITI PODVODNE KULTURNE BAŠTINE

Ova Konvencija ima za cilj osigurati i ojačati zaštitu podvodne kulturne baštine u korist čovječanstva u koju svrhu države stranke trebaju poduzimati odgovarajuće mjere u skladu s ovom Konvencijom i međunarodnim pravom. Konvencija definira podvodnu kulturnu baštinu kao svaki trag ljudskog postojanja kulturnoga, povijesnoga ili arheološkog karaktera koji se nalazio djelomično ili potpuno pod vodom, povremeno ili stalno, barem stotinu godina, poput:

- lokacija, građevina, zgrada, predmeta i ljudskih ostataka zajedno s njihovim arheološkim i prirodnim okruženjem,
- plovila, zrakoplova, drugih prijevoznih sredstava ili njihovih dijelova, njihovog tereta ili drugog sadržaja zajedno s njihovim arheološkim i prirodnim okruženjem, i
- predmeta pretpovijesnog razdoblja.

Konvencija predviđa sljedeće mjere zaštite i očuvanja:

- Očuvanje podvodne kulturne baštine *in situ* smatra se prvom opcijom prije odobrenja ili pokretanja bilo kakvih aktivnosti usmjerenih prema ovoj baštini.
- Izvučenu podvodnu baštinu treba pohranjivati i obrađivati, te s njom postupati na način koji joj osigurava očuvanje na dulje razdoblje.
- Potiče se odgovoran, nenametljiv pristup u svrhu promatranja ili dokumentiranja *in situ* podvodne kulturne baštine kao bi se u javnosti stvorila osviještenost, briga i osigurala zaštita te baštine.

- Kao jedno od općih načela Konvencija predviđa i zabranu komercijalizacije iskorištavanja podvodne kulturne baštine.
- Svaka država stranka treba koristiti najprikladnija sredstva koja su joj na raspolaganju za sprječavanje ili ublažavanje svake negativne pojave koja može nastati kao posljedica aktivnosti u njenoj nadležnosti, a koja nehotice utječe na podvodnu kulturnu baštinu.

Podvodna kulturna baština u unutarnjim vodama, arhipelaškim vodama i teritorijalnom moru²³

Države stranke Konvencije, u ostvarivanju svoje suverenosti, imaju isključivo pravo regulirati i odobravati aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu u svojim unutarnjim vodama, arhipelaškim vodama i teritorijalnom moru. U odnosu na zaštitu državnih plovila i zrakoplova unutar arhipelaških voda i teritorijalnog mora, potrebno je obavijestiti državu stranku Konvencije čija je zastava na plovilu te, ukoliko je potrebno, i druge države za koje je vjerojatno da imaju vezu, osobito kulturnu, povijesnu ili arheološku, o otkriću takvoga državnoga plovila i zrakoplova čiji se identitet može utvrditi.

Podvodna kulturna baština u vanjskom pojasu²⁴

Ne dovodeći u pitanje, a nastavno na članke 9. i 10. Konvencije te u skladu sa člankom 303. stavkom 2. Konvencije UN o pravu mora, države stranke mogu regulirati i odobriti aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu unutar svoga vanjskog pojasa.

Podvodna kulturna baština u isključivom gospodarskom pojasu²⁵ i epikontinentalnom pojasu²⁶

Sve države stranke odgovorne su za zaštitu podvodne kulturne baštine u isključivom gospodarskom pojasu i epikontinentalnom pojasu u skladu s ovom Konvencijom.

Konvencijom se uvodi obveza izvještavanja od strane državljana ili kapetana plovila o svom otkriću ili aktivnosti na njemu. O nalazu se izvještava glavni direktor UNESCO-a, a on ostale države stranke Konvencije. Svaka država može objaviti svoj interes državi u čijem se isključivom gospodarskom pojasu ili epikontinentalnom pojasu nalazi podvodna kulturna baština da ju se konzultira o osiguranju učinkovite zaštite te baštine. Ta se izjava mora temeljiti na vezi koja se može dokazati, posebno kulturnoj, povijesnoj ili arheološkoj vezi s podvodnom kulturnom baštinom na koju se odnosi. U tom slučaju država članica dužna ju je konzultirati o najboljoj zaštiti podvodne kulturne baštine i po mogućnosti koordinirati te aktivnosti kao država koordinator. Država koordinator provodi sve dogovorene mjere s državama konzultantima i izdaje potrebne ovlasti za dogovorene mjere. U odnosu na zaštitu baštine država članica ima pravo zabraniti ili dopustiti bilo kakvu aktivnost usmjerenu na tu baštinu kako bi spriječila uplitanje u svoja suverena prava ili nadležnost.

²³ Prema članku 3. Konvencije UN o pravu mora svaka država ima pravo ustanoviti širinu svoga teritorijalnog mora do granice koja ne prelazi 12 morskih milja, mjerenih od polaznih crta koje su određene u skladu s Konvencijom

²⁴ Prema članku 33. Konvencije UN o pravu mora, vanjski pojas ne može se prostirati 24 morske milje od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora.

²⁵ Prema članku 57. Konvencije UN o pravu mora, isključivi gospodarski pojas ne smije se prostirati preko 200 morskih milja od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora.

²⁶ Prema članku 76. Konvencije UN o pravu mora, epikontinentalni pojas obalne države obuhvaća morsko dno i njegovo podzemlje izvan njezinog teritorijalnog mora preko čitavoga prirodnog produžetka njezinog kopnenog područja do vanjskog ruba kontinentalne orubine, ili do udaljenosti od 200 morskih milja od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora, tamo gdje vanjski rub kontinentalne orubine ne seže do te udaljenosti.

Podvodna kulturna baština u Zoni²⁷

Države stranke odgovorne su za zaštitu podvodne kulturne baštine u Zoni što obuhvaća izvještavanje o otkrivenoj baštini ili poduzimanju aktivnosti usmjerene na baštinu koja se nalazi u Zoni (država traži izvješće od svojeg državljanina ili zapovjednika plovila). Nadalje, u pogledu nalaza ili aktivnosti izvještava se glavnog direktora UNESCO-a, koji obavještava druge države koje mogu iskazati svoj interes za sudjelovanje u konzultacijama o osiguranju učinkovite zaštite. Ne smiju se izdavati dozvole za aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu u Zoni, budući da se one mogu provoditi samo kroz koordinaciju svih zainteresiranih država uz posredovanje države koordinatora (jedna se država imenuje koordinаторom radi primjene mjera i izdavanja potrebnih ovlasti za dogovorene mjere).

Poštivanje suverenog imuniteta ratnog brodovlja i zrakoplova

Ratno brodovlje i druga državna plovila ili vojni zrakoplovi sa suverenim imunitetom koji se koriste u nekomercijalne svrhe, tijekom redovnih operacija i koji nisu uključeni u aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu, nisu obavezni izvijestiti o otkriću podvodne kulturne baštine, ali se trebaju pridržavati ove Konvencije u razumnoj mjeri.

Druge mjere zaštite

- Zabrana nekorištenja područja i sredstava države članice za nezakonite aktivnosti usmjerene protiv podvodne kulturne baštine (trgovanje i posjedovanje nedopušteno izvađene ili izvezene baštine), te
- zapljena baštine izvađene suprotno ovoj Konvenciji.

Obveze države članice Konvencije

Članak	Izričite obveze države članice Konvencije
1	primijeniti definiciju podvodne kulturne baštine u nacionalnom zakonodavstvu
7	imaju isključivo pravo regulirati i odobravati aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu u svojim unutarnjim vodama, arhipelaškim vodama i teritorijalnom moru
14	države stranke poduzimaju mjere za sprječavanje ulaska u njihovo državno područje, trgovanje sa i posjedovanje podvodne kulturne baštine nedopušteno izvezene i/ili izvađene, kada je takvo izvlačenje u suprotnosti s ovom Konvencijom
15	države stranke poduzimaju mjere za sprječavanje korištenja njenoga državnog područja, uključujući njene pomorske luke kao i umjetne otoke, instalacije i građevine u njihovoj isključivoj nadležnosti ili kontroli, kako bi spriječile bilo kakvu aktivnost usmjerenu na podvodnu kulturnu baštinu koja nije u skladu s ovom Konvencijom

²⁷ Zona znači dno mora i oceana i njihovo podzemlje izvan granica domaće jurisdikcije.

16	države stranke poduzimaju sve provedive mjere kako bi osigurale da njihovi državljani i plovila pod njihovom zastavom ne pokrenu bilo kakvu aktivnost usmjerenu na podvodnu kulturnu baštinu na način koji nije u skladu s ovom Konvencijom.
17	svaka država stranka uvodi sankcije za povredu mjera koje je poduzela u primjeni ove Konvencije.
18	država stranka poduzima mjere u svrhu zapljene podvodne kulturne baštine na svom državnom području koja je izvađena na način suprotan odredbama ove Konvencije
18	država stranka bilježi, štiti i poduzima sve razumne mjere kako bi stabilizirala dotičnu podvodnu kulturnu baštinu, zaplijenjenu prema ovoj Konvenciji
20	država stranka poduzima sve provedive mjere kako bi ojačala osviještenost javnosti glede vrijednosti i značaja podvodne kulturne baštine kao i važnosti njene zaštite u skladu s ovom Konvencijom
22	države stranke formiraju nadležna tijela ili proširuju postojeća kada je to primjereno s ciljem osiguranja utvrđivanja, održavanja i ažuriranja inventara podvodne kulturne baštine, učinkovite zaštite, očuvanja, izlaganja i postupanja s podvodnom kulturnom baštinom, kao i istraživanja i obrazovanja
DP 6	aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu regulirane su striktnim propisima kako bi se osigurala pravilna zabilježba kulturnih, povijesnih i arheoloških informacija
DP 9	prije pokretanja bilo koje aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu, mora se pripremiti nacrt projekta kojeg se podnosi nadležnim tijelima na odobrenje i odgovarajuće preispitivanje na istom stupnju stručnosti
DP 12	ukoliko dođe do nepredviđenih otkrića ili do izmijenjenih okolnosti, nacrt projekta mora se preispitati, izmijeniti i dopuniti uz odobrenje nadležnih tijela
DP 17	osim u hitnim slučajevima zaštite podvodne kulturne baštine, mora se osigurati odgovarajuća financijska baza prije poduzimanja bilo koje aktivnosti koja je dovoljna za završetak svih stadija nacrta projekta, uključujući očuvanje, dokumentiranje i stručnu obradu izvađenih predmeta kao i pripremu izvješća i distribuciju
DP 22	aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu poduzimaju se samo pod vodstvom i uz nadzor, te u stalnoj prisutnosti kvalificiranoga podvodnog arheologa s odgovarajućom znanstvenom stručnošću za dotični projekt
DP 23	sve osobe koje rade na projektu moraju biti adekvatno kvalificirane te moraju pokazati odgovarajuću stručnost vezanu za ulogu koju imaju u projektu
DP 24	očuvanje se provodi u skladu sa suvremenim standardima struke
DP 30	potrebno je osigurati privremena i konačna izvješća u rokovima navedenim u nacrtu projekta, te ih položiti u odgovarajuće javne registre
DP 34	arhiva projekta vodi se u skladu s međunarodnim stručnim standardima, te podliježe odobrenju nadležnih tijela
DP 36	konačna sinteza projekta: objavljuje se u najkraćem mogućem roku, uzimajući u obzir složenost projekta, te povjerljivu li osjetljivu prirodu informacija, i polaže se u odgovarajućem javnom registru.

Konvencija o zaštiti podvodne kulturne baštine²⁸ (Pariz, 2. studeni 2001.)

Opća konferencija Organizacije za obrazovanje, znanost i kulturu Ujedinjenih naroda, na zasjedanju u Parizu od 15. listopada do 3. studenoga 2001., na 31. sjednici,

priznajući važnost podvodne kulturne baštine kao sastavni dio kulturne baštine čovječanstva i osobito značajnog faktora u povijesti ljudi, naroda i njihovih međusobnih odnosa glede njihove zajedničke baštine,

uviđajući važnost zaštite i očuvanja podvodne kulturne baštine, te da odgovornost za nju počiva na svim državama,

opažajući sve veći interes javnosti, te brigu javnosti za podvodnu kulturnu baštinu,

uvjerena u važnost istraživanja, informacija i obrazovanja u zaštiti i očuvanje podvodne kulturne baštine,

uvjerena u opće pravo ostvarivanja obrazovnih i rekreativnih povlastica odgovornoga, nenametljivog pristupa in situ podvodnoj kulturnoj baštini, te u vrijednost općeg obrazovanja koje pridonosi osviještenosti, poštivanju i zaštiti te baštine,

svjesna činjenice da je podvodna kulturna baština u opasnosti od neovlaštenih aktivnosti usmjerenih na nju, te da je potrebno uvesti strože mjere kako bi se takve aktivnosti spriječile,

primjećujući potrebu da se na odgovarajući način odgovori na mogući negativan utjecaj dozvoljenih radnji na podvodnu kulturnu baštinu, koji može nehotice na nju utjecati,

duboko zabrinuta sve većim komercijalnim iskorištavanjem podvodne kulturne baštine, a posebno aktivnosti s ciljem prodaje, prisvajanja ili zamjene podvodne kulturne baštine,

svjesna mogućnosti suvremene tehnologije koja olakšava otkrivanje i pristup podvodnoj kulturnoj baštini,

vjerujući da je suradnja među državama, međunarodnim organizacijama, znanstvenim institucijama, stručnim udrugama, arheolozima, roniocima, drugim zainteresiranim stranama i širom javnošću nužna za zaštitu podvodne kulturne baštine,

smatrajući da mjerenje, iskopavanje i zaštita podvodne kulturne baštine zahtijeva dostupnost i primjenu posebnih znanstvenih metoda, te uporabu odgovarajućih tehnika i opreme kao i visoki stupanj stručne specijalizacije, što sve zajedno ukazuje na potrebu za jedinstvenim kriterijima rukovođenja,

uviđajući potrebu da kodificira i postupno razvija propise koji se odnose na zaštitu i očuvanje kulturne baštine u skladu s međunarodnim pravom i praksom, uključujući Konvenciju UNESCO-a o mjerama zabrane i sprječavanja nedopuštenog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara, od 14. studenoga 1970., Konvenciju UNESCO-a o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine od 16. listopada 1972., te Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora od 10. prosinca 1982.,

²⁸ Narodne novine, međunarodni ugovori 10/04.

predana poboljšanju učinkovitosti mjera na međunarodnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini za zaštitu in situ ili, ukoliko je to potrebno iz znanstvenih ili zaštitnih razloga, za oprezno izvlačenje podvodne kulturne baštine,

odlučivši na svojoj dvadeset devetoj sjednici da se ovo pitanje mora regulirati međunarodnom konvencijom,

donosi drugoga dana studenoga 2001. ovu Konvenciju.

Članak 1. DEFINICIJE

U smislu ove Konvencije:

1. (a) »Podvodna kulturna baština« označava svaki trag ljudskog postojanja kulturnog, povijesnog ili arheološkog karaktera koji su se nalazili, djelomično ili potpuno pod vodom, povremeno ili stalno, barem 100 godina, poput:

(i) lokacija, građevina, zgrada, predmeta i ljudskih ostataka zajedno s njihovim arheološkim i prirodnim okruženjem,

(ii) plovila, zrakoplova, drugih prijevoznih sredstava ili njihovih dijelova, njihovog tereta ili drugog sadržaja zajedno s njihovim arheološkim i prirodnim okruženjem, i

(iii) predmeta pretpovijesnog razdoblja.

(b) Cjevovodi i kablovi postavljeni na morsko dno ne smatraju se podvodnom kulturnom baštinom.

(c) Druge instalacije, osim kablova i cjevovoda, postavljene na morsko dno koje su u uporabi ne smatraju se podvodnom kulturnom baštinom.

2. (a) »Države stranke« znači države koje su prihvatile obveze ove Konvencije i za koje je ova Konvencija na snazi.

(b) Ova se Konvencija odnosi mutatis mutandis na područja iz članka 26. stavka 2. točke (b) koja su postale stranke ove Konvencije u skladu s uvjetima iz tog stavka i u toj se mjeri »države stranke« odnose na ta područja.

3. »UNESCO« znači Organizaciju za obrazovanje, znanost i kulturu Ujedinjenih naroda.

4. »Glavni direktor« znači glavnog direktora UNESCO-a.

5. »Zona« znači dno mora i oceana i njihovo podzemlje izvan granica nacionalne jurisdikcije.

6. »Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu« znače aktivnosti kojima je podvodna kulturna baština osnovni cilj, te koje mogu, izravno ili neizravno, fizički poremetiti ili drugačije oštetiti podvodnu kulturnu baštinu.

7. »Aktivnosti koje nehotice utječu na podvodnu kulturnu baštinu« znače aktivnosti koje, iako nemaju podvodnu kulturnu baštinu za svoj osnovni cilj ili jedan od ciljeva, mogu fizički poremetiti ili drugačije oštetiti podvodnu kulturnu baštinu.

8. »Državna plovila i zrakoplovi« znače ratne brodove, te druga plovila i zrakoplove koji su u vlasništvu, kojima upravlja i koje koristi država, a koji su bili korišteni u doba potonuća samo u nekomercijalne svrhe države, koji su kao takvi identificirani te koji ispunjavaju uvjete definicije podvodne kulturne baštine.

9. »Pravila« znače pravila koja se odnose na aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu, u skladu s odredbama članka 33. ove Konvencije.

Članak 2. CILJEVI I OPĆA NAČELA

1. Cilj je ove Konvencije osigurati i ojačati zaštitu podvodne kulturne baštine.
2. Države stranke surađuju u zaštiti podvodne kulturne baštine.
3. Države stranke rade na očuvanju podvodne kulturne baštine u korist čovječanstva, u skladu s odredbama ove Konvencije.
4. Države stranke poduzimaju samostalno ili zajedno, prema potrebi, sve odgovarajuće mjere u skladu s ovom Konvencijom i međunarodnim pravom koje su potrebne za zaštitu podvodne kulturne baštine te u tu svrhu koriste sva moguća sredstva koja su im na raspolaganju, a u skladu sa svojim mogućnostima.
5. Očuvanje podvodne kulturne baštine in situ smatra se prvom opcijom prije odobrenja ili pokretanja bilo kakvih aktivnosti usmjerenih na ovu baštinu.
6. Izvučena podvodna kulturna baština se pohranjuje, obrađuje i s njom se postupa na način koji joj osigurava očuvanje na duže razdoblje.
7. Podvodnu kulturnu baštinu ne smije se komercijalno iskorištavati.
8. U skladu s praksom države i međunarodnim pravom, uključujući Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora, ova se Konvencija ne može tumačiti kao izmjena pravila međunarodnog prava i državne prakse koja se odnosi na suvereni imunitet, kao ni prava niti jedne države vezano za plovila i zrakoplove te države.
9. Države stranke osiguravaju da se prema ljudskim ostacima koji se nalaze u moru odnosi s odgovarajućim poštovanjem.
10. Potiče se odgovoran, nenametljiv pristup u svrhu promatranja ili dokumentiranja in situ podvodne kulturne baštine kako bi se u javnosti razvila osviještenost, briga i zaštita baštine osim kada je takav pristup suprotan postupanju s njom i njenom zaštitom.
11. Nikakva aktivnost poduzeta na temelju ove Konvencije ne predstavlja osnovu za potraživanje, pobijanje ili osporavanje bilo kakvog prisvajanja prava na nacionalni suverenitet ili nadležnost.

Članak 3.

ODNOS OVE KONVENCIJE I KONVENCIJE UJEDINJENIH NARODA O PRAVU MORA

Ova Konvencija ne dovodi u pitanje prava, nadležnost i obveze država sukladno međunarodnom pravu, uključujući Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora. Ova se Konvencija tumači i primjenjuje u kontekstu i sukladno međunarodnom pravu, uključujući Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora.

Članak 4.

ODNOS SA PROPISIMA O SPAŠAVANJU I PROPISIMA O PRONALASCIMA

Svaka aktivnost koja se odnosi na podvodnu kulturnu baštinu i na koju se ova Konvencija primjenjuje ne podliježe propisima o spašavanju niti propisima o pronalascima osim ako:

- (a) ju je ovlastilo nadležno tijelo, i
- (b) je potpuno u skladu s ovom Konvencijom, i
- (c) osigurava da svako izvlačenje podvodne kulturne baštine dobije maksimalnu zaštitu.

Članak 5.

AKTIVNOSTI KOJE NEHOTICE UTJEČU NA PODVODNU KULTURNU BAŠTINU

Svaka država stranka koristi najprikladnija sredstva koja su joj na raspolaganju za sprječavanje ili ublažavanje svake negativne pojave koja može nastati kao posljedica aktivnosti u njenoj nadležnosti, a koja nehotice utječe na podvodnu kulturnu baštinu.

Članak 6.

DVOSTRANI, REGIONALNI ILI DRUGI VIŠESTRANI SPORAZUMI

1. Država stranka se potiče na sklapanje bilateralnih, regionalnih ili drugih multilateralnih

sporazuma, odnosno na razvoj postojećih sporazuma u svrhu očuvanja podvodne kulturne baštine. Svi takvi sporazumi moraju biti u potpunosti usklađeni s odredbama ove Konvencije i ne umanjuju njen univerzalni karakter. Države mogu u takvim sporazumima usvojiti pravila i propise koji osiguravaju bolju zaštitu podvodne kulturne baštine od onih usvojenih u ovoj Konvenciji.

2. Stranke takvih bilateralnih, regionalnih ili drugih multilateralnih sporazuma mogu pozvati države za koje je vjerojatno da imaju vezu, osobito kulturnu, povijesnu ili arheološku, podvodnom kulturnom baštinom, da pristupe takvim sporazumima.

3. Ova Konvencija ne mijenja prava i obveze država stranaka koji se odnose na zaštitu potonulih plovila, a koji proizlaze iz drugih bilateralnih, regionalnih ili drugih multilateralnih sporazuma sklopljenih prije njenog sklapanja, posebice onih koji su u skladu s ciljevima ove Konvencije.

Članak 7.

PODVODNA KULTURNA BAŠTINA U UNUTARNJIM VODAMA, ARHIPELAŠKIM VODAMA I TERITORIJALNOM MORU

1. Države stranke, u ostvarivanju svoje suverenosti, imaju isključivo pravo regulirati i odobravati aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu u svojim unutarnjim vodama, arhipelaškim vodama i teritorijalnom moru.

2. Ne dovodeći u pitanje druge međunarodne sporazume i pravila međunarodnog prava koja se odnose na zaštitu podvodne kulturne baštine, države stranke traže da se pravila primjenjuju na aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu u njihovim unutarnjim vodama, arhipelaškim vodama i teritorijalnom moru.

3. Unutar svojih arhipelaških voda i teritorijalnog mora, ostvarujući svoj suverenitet i poštujući opću praksu među državama, države stranke dužne su uzimajući u obzir suradnju o najboljem načinu zaštite državnih plovila i zrakoplova, obavijestiti državu stranku Konvencije čija je zastava na plovilu te, ukoliko je potrebno, i druge države za koje je vjerojatno da imaju vezu, osobito kulturnu, povijesnu ili arheološku, o otkriću takvoga državnog plovila i zrakoplova čiji se identitet može utvrditi.

Članak 8.

PODVODNA KULTURNA BAŠTINA U VANJSKOM POJASU

Ne dovodeći u pitanje, a nastavno na članke 9. i 10. te u skladu sa člankom 303. stavkom 2. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, države stranke mogu regulirati i odobriti aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu unutar svoga vanjskog pojasa. Pri tome moraju zahtijevati poštivanje pravila.

Članak 9.

IZVJEŠTAVANJE I OBAVIJESTI U ISKLJUČIVOM GOSPODARSKOM POJASU I EPIKONTINENTALNOM POJASU

1. Sve države stranke odgovorne su za zaštitu podvodne kulturne baštine u isključivom gospodarskom pojasu i u epikontinentalnom pojasu u skladu s ovom Konvencijom.

Sukladno tome:

(a) država stranka traži, kada njezin državljanin ili plovilo pod njenom zastavom otkrije ili namjerava pokrenuti aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu koja se nalazi u njenom isključivom gospodarskom pojasu ili u njenom epikontinentalnom pojasu, da je taj državljanin ili kapetan plovila izvijesti o svom otkriću ili aktivnosti na njemu,

(b) u isključivom gospodarskom pojasu ili u epikontinentalnom pojasu druge države stranke:

(i) države stranke moraju zatražiti državljana ili zapovjednika plovila da izvijesti o tom

otkriću ili aktivnosti njih ili drugu državu stranku,

(ii) alternativno, država stranka traži od državljana ili zapovjednika plovila da ju izvijesti o tom otkriću ili aktivnosti na njemu, te osigurava brz i učinkovit prijenos takvih izvješća svim drugim državama strankama.

2. Nakon polaganja svog instrumenta ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa država stranka objavljuje način na koji se izvješća prenose u skladu sa stavkom 1. točka (b) ovoga članka.

3. Država stranka izvještava glavnog direktora o otkrićima ili aktivnostima za koja je primila izvješća prema stavku 1. ovoga članka.

4. Glavni direktor mora odmah pružiti svim državama strankama sve informacije koje primi u skladu sa stavkom 3. ovoga članka.

5. Svaka država stranka može objaviti državi stranci u čijem je isključivom gospodarskom pojasu ili u čijem se epikontinentalnom pojasu nalazi podvodna kulturna baština svoj interes da ju se konzultira o osiguranju učinkovite zaštite te podvodne kulturne baštine. Ta se izjava mora temeljiti na vezi koja se može dokazati, posebno kulturnoj, povijesnoj ili arheološkoj vezi s podvodnom kulturnom baštinom na koju se odnosi.

Članak 10.

ZAŠTITA PODVODNE KULTURNE BAŠTINE U ISKLJUČIVOM GOSPODARSKOM POJASU I U EPIKONTINENTALNOM POJASU

1. Ne smiju se izdavati ovlaštenja za aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu koja se nalazi u isključivom gospodarskom pojasu i u epikontinentalnom pojasu, osim u skladu s odredbama ovoga članka.

2. Država stranka u čijem se isključivom gospodarskom pojasu ili epikontinentalnom pojasu nalazi podvodna kulturna baština ima pravo zabraniti ili dopustiti bilo kakvu aktivnost usmjerenu na tu baštinu kako bi spriječila uplitanje u svoja suverena prava ili nadležnost, kako je predviđeno međunarodnim pravom uključujući Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora.

3. U slučaju otkrića podvodne kulturne baštine ili ako se planira usmjeriti aktivnosti na podvodnu kulturnu baštinu u isključivom gospodarskom pojasu ili epikontinentalnom pojasu države stranke, ta država stranka mora:

(a) konzultirati sve druge države stranke koje su iskazale interes prema članku 9. stavku 5., o najboljoj zaštiti podvodne kulturne baštine,

(b) koordinirati te konzultacije kao »država koordinator«, osim ako izričito izjavi da to ne želi, u kojem slučaju države stranke koje su iskazale interes prema članku 9. stavku 5., imenuju državu koordinatora.

4. Ne dovodeći u pitanje obvezu svih država stranaka da zaštite podvodnu kulturnu baštinu svim provedivim mjerama poduzetim u skladu s međunarodnim pravom kako bi spriječile neposrednu opasnost podvodnoj kulturnoj baštini, uključujući pljačku, država koordinator može poduzeti sve provedive mjere i/ili izdati potrebne dozvole u skladu s Konvencijom, a ako je potrebno prije konzultacija, u svrhu sprječavanja neposredne opasnosti podvodnoj kulturnoj baštini, bilo ljudskim djelovanjem ili zbog drugog uzroka, uključujući pljačku. Pri poduzimanju tih mjera može se zatražiti pomoć drugih država stranaka.

5. Država koordinator:

(a) primjenjuje mjere zaštite koje su dogovorile države konzultanti i koje uključuju državu koordinatora, osim ako države konzultanti, koje uključuju državu koordinatora ne pristanu da druga država stranka primijeni te mjere,

(b) izdaje sve potrebne ovlasti za takve dogovorene mjere u skladu s pravilima, osim ako države konzultanti koje uključuju državu koordinatora ne pristanu da druga država stranka izda te dozvole,

(c) može provesti sva potrebna preliminarna istraživanja na podvodnoj kulturnoj baštini i izdaje sve potrebne ovlasti vezane za to, te odmah obavještava glavnog direktora o rezultatima, koji odmah zatim omogućava pristup tim informacijama drugim državama strankama.

6. U koordinaciji konzultacija, poduzimanja mjera, provođenja preliminarnih istraživanja i/ili izdavanja dozvola u skladu s ovim člankom, država koordinator djeluje u ime država stranaka u cjelini, a ne u svom vlastitom interesu. Niti jedan takav postupak ne predstavlja sam po sebi osnovu posebnih prava ili ovlasti koja nisu obuhvaćena međunarodnim pravom, uključujući Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora.

7. Prema odredbama stavaka 2. i 4. ovoga članka, nikakva se aktivnost usmjerena na plovila i zrakoplove država ne provodi bez pristanka države čija se zastava na njima nalazi te bez suradnje države koordinatora.

Članak 11.

IZVJEŠTAVANJE I OBAVIJESTI U ZONI

1. Države stranke odgovorne su za zaštitu podvodne kulturne baštine u Zoni, u skladu s ovom Konvencijom i člankom 149. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora. Prema tome, kada nacionalno ili plovilo pod zastavom države stranke otkrije ili namjerava pokrenuti aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu koja se nalazi u Zoni, ta država članica traži od svog državljana ili zapovjednika plovila izvješće o tom otkriću ili aktivnosti na njemu.

2. Države stranke izvještavaju Glavnog direktora i Glavnog tajnika Međunarodne vlasti za morsko dno o takvim otkrićima ili aktivnostima za koje su primile izvješće.

3. Glavni direktor odmah pruža pristup takvim informacijama koje primi od država stranaka svim ostalim državama strankama.

4. Svaka država stranka može Glavnom direktoru objaviti svoj interes za sudjelovanjem u konzultacijama o osiguranju učinkovite zaštite takve podvodne kulturne baštine. Ta se izjava mora temeljiti na dokazanoj vezi s dotičnom podvodnom kulturnom baštinom, i pri tome posebnu pozornost posvetiti povlaštenim pravima država kulturnoga, povijesnog ili arheološkog porijekla.

Članak 12.

ZAŠTITA PODVODNE KULTURNE BAŠTINE U ZONI

1. Ne smiju se izdavati dozvole za aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu koja se nalazi u području, osim u skladu s odredbama ovoga članka.

2. Glavni direktor poziva sve države stranke koje su iskazale interes, u skladu s člankom 11. stavkom 4. na sudjelovanje u konzultacijama o tome kako najbolje zaštititi podvodnu kulturnu baštinu, te na imenovanje jedne države stranke za koordinaciju tih konzultacija u svojstvu »države koordinatora«. Glavni direktor također poziva Međunarodnu vlast za morsko dno na sudjelovanje u tim konzultacijama.

3. Sve države stranke mogu poduzeti sve provedive mjere u skladu s ovom Konvencijom, ako je potrebno prije konzultacija, u svrhu sprječavanja neposredne opasnosti podvodnoj kulturnoj baštini izazvane ljudskim djelovanjem ili drugim uzrokom, uključujući pljačku.

4. Država koordinator mora:

(a) primijeniti mjere zaštite koje su dogovorile države konzultanti koje uključuju državu koordinatora, osim ako države konzultanti, koje uključuju državu koordinatora ne pristanu da druga država stranka primijeni te mjere, i

(b) izdati sve potrebne ovlasti za takve dogovorene mjere, u skladu s ovom Konvencijom, osim ako države konzultanti koje uključuju državu koordinatora ne pristanu da druga država stranka izda te dozvole.

5. Država koordinator može provesti sva potrebna preliminarna istraživanja na podvodnoj kulturnoj baštini i izdaje sve potrebne dozvole u tu svrhu, te odmah obavještava Glavnog direktora o rezultatima, koji zatim odmah omogućava pristup tim informacijama drugim

državama strankama.

6. U koordinaciji konzultacija, poduzimanja mjera, provođenju preliminarnih istraživanja i/ili izdavanja dozvola u skladu s ovim člankom, država koordinator djeluje na dobrobit cijelog čovječanstva u ime svih država stranaka. Posebna se pažnja mora posvetiti povlaštenim pravima država kulturnog, povijesnog ili arheološkog porijekla vezano za dotičnu podvodnu kulturnu baštinu.

7. Niti jedna država stranka ne može poduzeti ili odobriti aktivnosti usmjerene na plovila i zrakoplove država u Zoni bez pristanka države čija se zastava nalazi na njima.

Članak 13.

SUVERENI IMUNITET

Ratno brodovlje i druga državna plovila ili vojni zrakoplovi sa suverenim imunitetom koji se koriste u nekomercijalne svrhe, tijekom redovnih operacija i koji nisu uključeni u aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu, nisu obavezni izvijestiti o otkriću podvodne kulturne baštine prema člancima 9., 10., 11. i 12. ove Konvencije. Države stranke, međutim, moraju osigurati donošenjem odgovarajućih mjera, koje ne ometaju rad niti radnu sposobnost njihovoga ratnog brodovlja ili drugih državnih plovila kao ni vojnih zrakoplova sa suverenim imunitetom koji se koriste u nekomercijalne svrhe, da se oni pridržavaju u razumnoj i izvedivoj mjeri članka 9., 10., 11. i 12. ove Konvencije.

Članak 14.

KONTROLA ULASKA U DRŽAVNO PODRUČJE, TRGOVANJE I POSJEDOVANJE

Države stranke poduzimaju mjere za sprječavanje ulaska u njihovo državno područje, trgovanje sa i posjedovanje podvodne kulturne baštine nedopušteno izvezene i/ili izvađene, kada je takvo izvlačenje u suprotnosti s ovom Konvencijom.

Članak 15.

NEKORIŠTENJE PODRUČJA U NADLEŽNOSTI DRŽAVA POTPISNICA

Države stranke poduzimaju mjere za sprječavanje korištenja njenoga državnog područja, uključujući njene pomorske luke kao i umjetne otoke, instalacije i građevine u njihovoj isključivoj nadležnosti ili kontroli, kako bi spriječile bilo kakvu aktivnost usmjerenu na podvodnu kulturnu baštinu koja nije u skladu s ovom Konvencijom.

Članak 16.

MJERE KOJE SE ODOSE NA DRŽAVLJANE I PLOVILA

Države stranke poduzimaju sve provedive mjere kako bi osigurale da njihovi državljani i plovila pod njihovom zastavom ne pokrenu bilo kakvu aktivnost usmjerenu na podvodnu kulturnu baštinu na način koji nije u skladu s ovom Konvencijom.

Članak 17.

SANKCIJE

1. Svaka država stranka uvodi sankcije za povredu mjera koje je poduzela u primjeni ove Konvencije.

2. Težina sankcija koje se primjenjuju zbog povrede tih mjera je odgovarajuća, kako bi one bile učinkovite u osiguranju pridržavanja ove Konvencije, te kako bi suzbila povrede bez obzira gdje se događaju i oduzela prekršiteljima koristi nastale njihovim protuzakonitim aktivnostima.

3. Države stranke surađuju u osiguranju primjene sankcija koje se uvode ovim člankom.

Članak 18.

ZAPLJENA I RASPOLAGANJE PODVODNOM KULTURNOM BAŠTINOM

1. Svaka država stranka poduzima mjere u svrhu zapljene podvodne kulturne baštine na svom državnom području koja je izvađena na način suprotan odredbama ove Konvencije.

2. Svaka država stranka bilježi, štiti i poduzima sve razumne mjere kako bi stabilizirala dotičnu podvodnu kulturnu baštinu, zaplijenjenu prema ovoj Konvenciji.

3. Svaka država stranka obavještava glavnog direktora i svaku drugu državu s dokazanom vezom, posebno kulturnom, povijesnom ili arheološkom vezom s dotičnom podvodnom kulturnom baštinom, o svakoj zapljeni podvodne kulturne baštine koju je provela prema ovoj Konvenciji.

4. Država stranka koja je zaplijenila podvodnu kulturnu baštinu mora osigurati da raspolaganje njome bude u interesu javnosti, uzimajući u obzir potrebu za očuvanjem i istraživanjem; potrebu ponovnog skupljanja raštrkane zbirke; potrebu javnog pristupa, izlaganja i obrazovanja; te interese svih država s dokazanom vezom, posebno kulturnom, povijesnom ili arheološkom vezom s dotičnom podvodnom kulturnom baštinom.

Članak 19.

SURADNJA I DIJELJENJE INFORMACIJA

1. Države stranke surađuju i pomažu jedna drugoj u zaštiti i postupanju s podvodnom kulturnom baštinom prema ovoj Konvenciji, uključujući, ukoliko je moguće suradnju u istraživanju, iskapanju, dokumentiranju, očuvanju, ispitivanju i izlaganju te baštine.

2. U mjeri koja je u skladu s ciljevima ove Konvencije, svaka država stranka pristaje dijeliti informacije s drugim državama strankama vezano za podvodnu kulturnu baštinu, uključujući otkriće baštine, lokaciju baštine, baštinu iskopanu ili izvađenu suprotno ovoj Konvenciji ili ako je na drugi način povrijeđeno međunarodno pravo, odgovarajuću znanstvenu metodologiju i tehnologiju, te pravni opis događaja vezano za tu baštinu.

3. Informacije koje dijele države stranke među sobom ili koje države stranke dijele s UNESCO-m vezano za otkriće ili lokaciju podvodne kulturne baštine smatraju se, u mjeri koja je u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, povjerljivim i rezerviranim za nadležna tijela država stranaka dok god postoji opasnost da objavljivanje tih informacija može ugroziti ili na drugi način izložiti riziku očuvanje takve podvodne kulturne baštine.

4. Svaka država stranka poduzima sve provedive mjere kako bi distribuirala informacije, uključujući kada je to moguće, putem odgovarajućih međunarodnih baza podataka o podvodnoj kulturnoj baštini iskopanoj ili izvađenoj u suprotnosti s ovom Konvencijom ili ako je na drugi način povrijeđeno međunarodno pravo.

Članak 20.

OSVIJEŠTENOST JAVNOSTI

Svaka država stranka poduzima sve provedive mjere kako bi ojačala osviještenost javnosti glede vrijednosti i značaja podvodne kulturne baštine kao i važnosti njene zaštite u skladu s ovom Konvencijom.

Članak 21.

OBUKA U PODVODNOJ ARHEOLOGIJI

Države stranke surađuju u pružanju obuke u podvodnoj arheologiji, vezano za tehnike očuvanja podvodne kulturne baštine i prema dogovorenim uvjetima u prijenosu tehnologije vezane za podvodnu kulturnu baštinu.

Članak 22.

NADLEŽNA TIJELA

1. Kako bi se osigurala pravilna primjena ove Konvencije, države stranke formiraju nadležna tijela ili proširuju postojeća kada je to primjereno s ciljem osiguranja utvrđivanja, održavanja i ažuriranja inventara podvodne kulturne baštine, učinkovite zaštite, očuvanja, izlaganja i postupanja s podvodnom kulturnom baštinom, kao i istraživanja i obrazovanja.

2. Države stranke obavještavaju Glavnog direktora o imenima i adresama svojih tijela nadležnih za podvodnu kulturnu baštinu.

Članak 23.

SJEDNICE DRŽAVA STRANAKA

1. Glavni direktor saziva sjednice država stranaka unutar godine dana od kada ova Konvencija stupa na snagu, a nakon toga barem jednom svake dvije godine. Na zahtjev većine država stranaka, Glavni direktor saziva izvanrednu sjednicu država stranaka.

2. Na sjednici država stranaka odlučuje se o njenim funkcijama i odgovornostima.

3. Na sjednici država stranaka donosi se pravilnik.

4. Na sjednici država stranaka može se utemeljiti znanstveno i tehničko savjetodavno tijelo čiji su članovi znanstvenici koje imenuju države stranke, uzimajući u obzir princip pravedne zemljopisne raspodjele i poželjne ravnoteže spolova.

5. Znanstveno i tehničko savjetodavno tijelo pomaže na odgovarajući način sjednici država stranaka u pitanjima znanstvene ili tehničke prirode vezano za primjenu pravila.

Članak 24.

TAJNIŠTVO OVE KONVENCIJE

1. Glavni direktor je odgovoran za rad Tajništva u smislu ove Konvencije.

2. Dužnosti tajništva uključuju:

(a) organiziranje sjednica država stranaka u skladu sa člankom 23. stavkom 1., i

(b) pomaganje državama strankama u primjeni odluka sa sjednica država stranaka.

Članak 25.

MIRNO RJEŠAVANJE SPOROVA

1. Svaki spor između dvije ili više država stranaka vezano za tumačenje ili primjenu ove Konvencije podliježe pregovorima u dobroj vjeri ili drugom načinu mirnog rješenja koji same izaberu.

2. Ukoliko se takvim pregovorima spor ne riješi u razumnom roku, može ga se predati UNESCO-u na posredovanje uz suglasnost dotičnih država stranaka.

3. Ukoliko se posredovanje ne poduzme ili se spor posredovanjem ne riješi, odredbe kojima se regulira rješavanje sporova iz Dijela XV Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora primjenjuju se mutatis mutandis na svaki spor između država stranaka ove Konvencije koji se odnosi na njeno tumačenje ili primjenu, bez obzira da li su one ujedno i stranke Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora.

4. Svaki postupak koji odabere država stranka ove Konvencije i Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, sukladno članku 287. ove potonje primjenjuje se na rješavanje sporova iz ovoga članka, osim ako država stranaka, u postupku ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa ovoj Konvenciji, ili nakon toga, odabere drugi postupak prema članku 287. u svrhu rješavanja sporova koji proizlaze iz ove Konvencije.

5. Država stranka ove Konvencije koja nije stranka Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora u postupku ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa ovoj Konvenciji ili naknadno može odabrati, pisanom izjavom jedan ili više načina navedenih u članku 287. stavku 1. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora u svrhu rješavanja sporova iz ovog članka. Članak 287. primjenjuje se na takvu izjavu, kao i na svaki spor u kojem sudjeluje ta

država, koji nije obuhvaćen izjavom na snazi. U svrhu mirenja i arbitraže, u skladu s dodacima V. i VII. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, takva država ima pravo imenovati miritelje i arbitre koje se dodaje spisku navedenom u Dodatku V., članku 2. i Dodatku VII., članku 2. u svrhu rješavanja sporova koji proizlaze iz ove Konvencije.

Članak 26.

RATIFIKACIJA, PRIHVAT, ODOBRENJE ILI PRISTUP

1. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju država članica UNESCO – a.

2. Ovoj Konvenciji mogu pristupiti:

(a) države koje nisu članice UNESCO-a, ali su članice Ujedinjenih naroda ili specijalizirane agencije u sklopu sustava Ujedinjenih naroda ili Međunarodne agencije za atomsku energiju, kao i države stranke Statuta međunarodnog suda, te sve druge države koje Opća konferencija UNESCO-a pozove na pristupanje ovoj Konvenciji,

(b) državno područje s punom unutarnjom samoupravom koje kao takve priznaju Ujedinjeni narodi, ali koji nisu stekli punu neovisnost u skladu s rezolucijom 1514 (XV) Opće skupštine, a koji su nadležni za pitanja iz ove Konvencije, uključujući nadležnost za sklapanje ugovora glede ovih pitanja.

3. Isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu polažu se kod Glavnog direktora.

Članak 27.

STUPANJE NA SNAGU

Ova Konvencija stupa na snagu tri mjeseca od dana polaganja dvadesetog instrumenta iz članka 26., ali isključivo za dvadeset zemalja ili državnog područja koji su na taj način položili svoje instrumente. Za sve ostale države ili državna područja ona stupa na snagu tri mjeseca od dana kada ta država ili državno područje položi svoj instrument.

Članak 28.

IZJAVA O UNUTARNJIM VODAMA

U postupku ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa ovoj Konvenciji, ili naknadno, svaka država ili državno područje može izjaviti da se pravila primjenjuju na unutarnje vode koje nemaju obilježje mora.

Članak 29.

OPSEG ZEMLJOPISNIH OGRANIČENJA

U postupku ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa ovoj Konvenciji, država ili državno područje može dati izjavu polagatelju da se ova Konvencija ne primjenjuje na određene dijelove njenoga državnog područja, unutarnje vode, arhipelaške vode ili teritorijalno more te pri tome mora navesti razloge te izjave. Ta država mora, u mjeri u kojoj je to moguće i u najkraćem roku, razviti uvjete pod kojima će se ova Konvencija primjenjivati na područja naznačena u izjavi te će u tu svrhu, također povući svoju izjavu djelomično ili u cijelosti čim se to postigne.

Članak 30.

REZERVE

Uz izuzeće članka 29. nije moguće staviti rezervu na ovu Konvenciju.

Članak 31.

IZMJENE I DOPUNE

1. Država stranka može, u pisanom obliku na adresu Glavnog direktora, predložiti izmjene i dopune ove Konvencije. Glavni direktor prosljeđuje taj prijedlog svim državama

strankama. Ako u roku od šest mjeseci od dana slanja prijedloga, najmanje pola država stranaka odgovori potvrdno na prijedlog, Glavni direktor iznosi taj prijedlog na sljedećem skupu država stranaka na razgovor i moguće usvajanje.

2. Izmjene i dopune donose se dvotrećinskom većinom nazočnih država stranaka koje imaju pravo glasa.

3. Nakon donošenja izmjena i dopuna ove Konvencije, države stranke ih moraju ratificirati, prihvatiti, odobriti ili im pristupiti.

4. Izmjene i dopune stupaju na snagu isključivo za države stranke koje su ih ratificirale, prihvatile, odobrile ili im pristupile tri mjeseca nakon što dvije trećine država stranaka položi instrumente iz stavka 3. ovoga članka. Nakon toga, za svaku državu ili državni teritorij koji ih ratificira, prihvati, odobri ili im pristupi, izmjene i dopune stupaju na snagu tri mjeseca nakon što ta potpisnica položi svoj instrument ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa.

5. Država ili teritorij koji postane stranka ove Konvencije nakon stupanja na snagu izmjena i dopuna, u skladu sa stavkom 4. ovoga članka, a ukoliko ta država ili državno područje ne iskaže drugačiju namjeru, smatra se:

(a) stranka ove izmijenjene i dopunjene Konvencije, i

(b) strankom neizmijenjene i nedopunjene Konvencije, za države stranke za koje izmjene i dopune nisu obvezujuće.

Članak 32.

OTKAZ

1. Država stranka može, u pisanoj obavijesti na adresu Glavnog direktora otkazati ovu Konvenciju.

2. Otkazivanje stupa na snagu dvanaest mjeseci od dana primitka obavijesti, osim ako se u obavijesti ne navodi kasniji datum.

3. Ni na koji način otkazivanje nema utjecaja na dužnost država stranaka na ispunjenje dužnosti iz ove Konvencije, na koje se obvezuju međunarodnim pravom neovisno o ovoj Konvenciji.

Članak 33.

PRAVILA

Pravila iz Dodatka ove Konvencije čine njen sastavni dio, i osim ako izričito nije drugačije navedeno, pozivanje na Konvenciju uključuje i pozivanje na pravila.

Članak 34.

REGISTRACIJA PRI UJEDINJENIM NARODIMA

U skladu s člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ova se Konvencija registrira pri Tajništvu Ujedinjenih naroda na zahtjev Glavnog direktora.

Članak 35.

VJERODOSTOJNOST TEKSTOVA

Ova je Konvencija sastavljena na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom i svih šest tekstova jednako je vjerodostojno.

DODATAK

PRAVILA KOJA SE ODOSE NA AKTIVNOSTI USMJERENE NA PODVODNU KULTURNU BAŠTINU

I. OPĆA NAČELA

II.

- Pravilo 1.* Zaštita podvodne kulturne baštine in situ smatra se primarnom zadaćom. Prema tome, aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu ovlašćuje se na način koji je u skladu sa zaštitom te baštine, te poštujući ovu obvezu one mogu biti odobrene u svrhu pružanja značajnog doprinosa zaštiti, saznanjima ili unaprjeđenju podvodne kulturne baštine.
- Pravilo 2.* Komercijalno iskorištavanje podvodne kulturne baštine u svrhu trgovine ili drugih oblika raspolaganja kao i njeno nepovratno raznošenje u potpunoj je suprotnosti sa zaštitom i pravilnim postupanjem s podvodnom kulturnom baštinom. Podvodna kulturna baština se ne može zamjenjivati, prodavati, kupovati niti njome trgovati kao komercijalnim proizvodima.
Ovo se pravilo ne može tumačiti kao sprječavanje:
(a) pružanja stručnih arheoloških usluga ili nužnih usluga koje iz toga proizlaze čija je priroda i svrha potpuno u skladu s ovom Konvencijom, te koje podliježu prethodnom odobrenju nadležnih tijela,
(b) polaganja podvodne kulturne baštine, izvađene tijekom istraživačkog projekta u skladu s ovom Konvencijom, ukoliko to polaganje ne dovodi u pitanje znanstveni i kulturni interes ili izvađeni materijal u cjelini i ne uzrokuje njegovo nepovratno raznošenje; ako je u skladu s odredbama pravila 33. i 34., te ako za to ima odobrenje nadležnih tijela.
- Pravilo 3.* Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu ne smiju imati negativnih učinaka na podvodnu kulturnu baštinu više nego što je nužno za postizanje cilja projekta.
- Pravilo 4.* Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu moraju dati prednost korištenju nedestruktivnih tehnika i metoda mjerenja pred vađenjem predmeta. Ukoliko je iskopavanje ili vađenje neophodno zbog znanstvenih istraživanja ili zbog maksimalne zaštite podvodne kulturne baštine, metode i tehnike koje se koriste moraju biti nedestruktivne koliko je najviše moguće te pridonositi očuvanju ostataka.
- Pravilo 5.* Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu moraju izbjegavati nepotrebno zadiranje u ljudske ostatke ili štovana mjesta.
- Pravilo 6.* Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu regulirane su striktnim propisima kako bi se osigurala pravilna zabilježba kulturnih, povijesnih i arheoloških informacija.
- Pravilo 7.* Javni pristup podvodnoj kulturnoj baštini in situ se potiče, osim kada je takav pristup u suprotnosti s odgovarajućim postupanjem i zaštitom baštine.
- Pravilo 8.* Međunarodna suradnja u provođenju aktivnosti usmjerenih na podvodnu kulturnu baštinu potiče se kako bi se unaprijedila učinkovita razmjena ili rad arheologa i drugih odgovarajućih stručnjaka.

II. NACRT PROJEKTA

- Pravilo 9.* Prije pokretanja bilo koje aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu, mora se pripremiti nacrt projekta kojeg se podnosi nadležnim tijelima na odobrenje i odgovarajuće preispitivanje na istom stupnju stručnosti.
- Pravilo 10.* Nacrt projekta uključuje:
(a) ocjenu prethodnih ili preliminarnih istraživanja;

- (b) prikaz i ciljeve projekta,
- (c) metodologiju koja se upotrebljava, te tehniku koja se koristi,
- (d) predviđeno financiranje,
- (e) predviđene rokove za završetak projekta,
- (f) sastav skupine te kvalifikacije, odgovornosti i iskustvo svakog pojedinog člana skupine,
- (g) planove analize nakon završetka rada na terenu i druge aktivnosti,
- (h) program očuvanja predmeta i lokacije kroz blisku suradnju s nadležnim tijelima,
- (i) politiku postupanja i održavanja lokacije tijekom trajanja projekta,
- (j) program dokumentiranja,
- (k) sigurnosnu politiku,
- (l) ekološku politiku,
- (m) dogovore o suradnji s muzejima i drugim institucijama, posebno znanstvenim institucijama,
- (n) pripremu izvješća,
- (o) polaganje arhiva, uključujući podvodnu kulturnu baštinu koja se odnosi,
- (p) program objavljivanja.

Pravilo 11. Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu provode se u skladu s nacrtom projekta kojeg je odobrilo nadležno tijelo.

Pravilo 12. Ukoliko dođe do nepredviđenih otkrića ili do izmijenjenih okolnosti, nacrt projekta mora se preispitati, izmijeniti i dopuniti uz odobrenje nadležnih tijela.

Pravilo 13. U slučaju hitnosti ili slučajnih otkrića, aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu, uključujući mjere očuvanja ili kratkotrajne aktivnosti, posebno stabilizacije lokacije mogu biti ovlaštene bez nacrta projekta kako bi se zaštitila podvodna kulturna baština.

III. PRIPREMNI POSLOVI

Pravilo 14. Pripremni poslovi iz pravila 10. točka (a) uključuju procjenu koja ocjenjuje značaj i osjetljivost podvodne kulturne baštine i njenoga prirodnog okruženja na oštećenja od strane predloženog projekta, te potencijal za dobivanje podataka koji ispunjavaju ciljeve projekta.

Pravilo 15. Procjena također uključuje popratne studije povijesnih i arheoloških dokaza na raspolaganju, arheološke i ekološke karakteristike lokacije te bilo koje zadiranje u dugoročnu stabilnost podvodne kulturne baštine kao posljedicu tih aktivnosti.

IV. CILJ PROJEKTA, METODOLOGIJA I TEHNIKE

Pravilo 16. Metodologija mora biti u skladu s ciljevima projekta, a tehnike koje se koriste moraju biti u najvećoj mogućoj mjeri neinvazivne.

V. FINANCIRANJE

Pravilo 17. Osim u hitnim slučajevima zaštite podvodne kulturne baštine, mora se osigurati odgovarajuća financijska baza prije poduzimanja bilo koje aktivnosti koja je dovoljna za završetak svih stadija nacrt projekta, uključujući očuvanje, dokumentiranje i stručnu obradu izvađenih predmeta kao i pripremu izvješća i distribuciju.

Pravilo 18. Nacrt projekta mora iskazati mogućnost financiranja projekta, poput osiguranja obveznica do njegova okončanja.

Pravilo 19. Nacrt projekta mora uključivati plan nepredviđenih okolnosti koji osigurava očuvanje podvodne kulturne baštine i popratnu dokumentaciju u slučaju bilo kakvog prekida predviđenog financiranja.

VI. TRAJANJE PROJEKTA – ROKOVI

Pravilo 20. Potrebno je postaviti odgovarajuće rokove kako bi se prije pokretanja aktivnosti usmjerenih na podvodnu kulturnu baštinu osigurao završetak svih stadija nacrt projekta, uključujući očuvanje, dokumentiranje i stručnu obradu izvađene podvodne kulturne baštine, kao i pripremu te distribuciju izvješća.

Pravilo 21. Nacrt projekta mora uključivati plan nepredviđenih okolnosti koji osigurava očuvanje podvodne kulturne baštine i prateću dokumentaciju u slučaju bilo kakvog prekida ili obustave projekta.

VII. STRUČNOST I KVALIFIKACIJE

Pravilo 22. Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu poduzimaju se samo pod vodstvom i uz nadzor, te u stalnoj prisutnosti, kvalificiranoga podvodnog arheologa s odgovarajućom znanstvenom stručnošću za dotični projekt.

Pravilo 23. Sve osobe koje rade na projektu moraju biti adekvatno kvalificirane te moraju pokazati odgovarajuću stručnost vezanu za ulogu koju imaju u projektu.

VIII. POSTUPANJE S LOKACIJOM I NJENO OČUVANJE

Pravilo 24. Program očuvanja osigurava obradu arheoloških ostataka tijekom aktivnosti usmjerenih na podvodnu kulturnu baštinu, za vrijeme transporta i dugoročno. Očuvanje se provodi u skladu sa suvremenim standardima struke.

Pravilo 25. Program postupanja s lokacijom osigurava zaštitu i postupanje s podvodnom kulturnom baštinom in situ, tijekom i nakon završetka rada na terenu. Program uključuje informiranje javnosti, razumni napor da se lokacija stabilizira, nadgledanje i zaštitu od zadiranja u nju.

IX. DOKUMENTIRANJE

Pravilo 26. Program dokumentiranja obuhvaća dokumentaciju koja uključuje izvješće o razvoju aktivnosti usmjerenih na podvodnu kulturnu baštinu, u skladu sa suvremenim stručnim standardima arheološkog dokumentiranja.

Pravilo 27. Dokumentacija mora obvezno sadržavati sveobuhvatan zapisnik o lokaciji, uključujući porijeklo podvodne kulturne baštine micane ili uklonjene tijekom provođenja aktivnosti usmjerenih na podvodnu kulturnu baštinu, bilješke s terena, planove, crteže, presjeke i fotografije, odnosno snimke pomoću drugih medija.

X. SIGURNOST

Pravilo 28. Potrebno je pripremiti odgovarajuću sigurnosnu politiku koja osigurava sigurnost i zdravlje ekipe koja radi na projektu, kao i trećih osoba, te koja je potpuno u skladu sa svim zakonskim ili stručnim zahtjevima koji se na nju odnose.

XI. OKOLIŠ

Pravilo 29. Potrebno je pripremiti odgovarajuću ekološku politiku koja osigurava da se morsko dno, flora i fauna nepotrebno ne remete.

XII. IZVJEŠTAVANJE

Pravilo 30. Potrebno je osigurati privremena i konačna izvješća u rokovima navedenim u nacrtu projekta, te ih položiti u odgovarajuće javne registre.

Pravilo 31. Izvješća uključuju:

- (a) opis ciljeva,
- (b) opis korištenih metoda i tehnika,
- (c) opis postignutih rezultata,
- (d) osnovnu grafičku i fotografsku dokumentaciju svih stadija aktivnosti,
- (e) preporuke vezane za očuvanje i stručnu obradu lokacije i svake podvodne kulturne baštine koju se odnosi, te
- (f) preporuke za buduće aktivnosti.

XIII. STRUČNA OBRADA ARHIVE PROJEKTA

Pravilo 32. Organizacija stručne obrade arhive projekta dogovara se prije početka aktivnosti te se navodi u nacrtu projekta.

Pravilo 33. Arhiva projekta, uključujući podvodnu kulturnu baštinu koja se odnosi, te presliku ukupne popratne dokumentacije, mora u najvećoj mogućoj mjeri biti kompletna i netaknuta kao zbirka i to na način koji omogućava profesionalan i javni pristup kao i stručnu obradu arhive. To se mora obaviti što je brže moguće i ni u kojem slučaju nakon isteka deset godina od završetka projekta, u onoj mjeri koja je u skladu s očuvanjem podvodne kulturne baštine.

Pravilo 34. Arhiva projekta vodi se u skladu s međunarodnim stručnim standardima, te podliježe odobrenju nadležnih tijela.

XIV. DISTRIBUCIJA

Pravilo 35. Projekti služe za obrazovanje javnosti i javno prikazivanje rezultata projekta

prema potrebi.

Pravilo 36. Konačna sinteza projekta:

- (a) objavljuje se u najkraćem mogućem roku, uzimajući u obzir složenost projekta, te povjerljivu ili osjetljivu prirodu informacija, i
- (b) polaže se u odgovarajućem javnom registru.

KONVENCIJA O ZAŠTITI NEMATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE

Svrha Konvencije o zaštiti nematerijalne kulturne baštine je osigurati poštivanje nematerijalne kulturne baštine zajednica, skupina i pojedinaca kojih se tiče, te na lokalnoj, domaćoj i međunarodnoj razini podići svijest o važnosti nematerijalne kulturne baštine, osigurati njezino uzajamno uvažavanje i međunarodnu suradnju i pomoć.

Prema Konvenciji nematerijalna kulturna baština obuhvaća vještine, izvedbe, izričaje, znanja, umijeća, kao i instrumente, predmete, rukotvorine i kulturne prostore koji su povezani s tim, koje zajednice, skupine i u nekim slučajevima, pojedinci prihvaćaju kao dio svoje kulturne baštine.

Ova baština manifestira se u sljedećim područjima:

- usmena predaja i izričaji, uključujući jezik kao sredstvo komunikacije nematerijalne kulturne baštine,
- izvedbene umjetnosti,
- običaji, obredi i svečanosti,
- znanje i vještine vezani uz prirodu i svemir,
- tradicijski obrti.

Države su dužne poduzeti mjere zaštite kojima je cilj održivost ove baštine, i to:

- provesti identifikaciju (popis),
- usvojiti opću politiku čiji je cilj promicati funkciju ove baštine,
- odrediti tijela za zaštitu kulturne baštine,
- unaprjeđivati znanstvene, tehničke i umjetničke studije, kao i istraživačke metodologije u cilju njezine djelotvorne zaštite,
- usvojiti odgovarajuće pravne, tehničke, administrativne i financijske mjere,
- utemeljenje institucija za dokumentiranje nematerijalne kulturne baštine i olakšanje pristupa tim institucijama,
- obrazovanje, podizanje svijesti i izgradnju kapaciteta, te sudjelovanje zajednica, skupina i pojedinaca u aktivnostima zaštite.

Konvencija također uređuje zaštitu nematerijalne kulturne baštine na međunarodnoj razini i to stvaranjem Reprezentativne liste nematerijalne kulturne baštine čovječanstva i Liste nematerijalne kulturne baštine kojoj je potrebna hitna zaštita. Ona također uređuje

međunarodnu suradnju i pomoć, te osnivanje i rad Fonda za zaštitu nematerijalne kulturne baštine, kao i tijela Konvencije u funkciji praćenja njezine provedbe (Opća skupština UNESCO-a i Međuvladin odbor za zaštitu nematerijalne kulturne baštine).

Obveze države članice Konvencije

Članak	Izričite obveze države članice Konvencije
2	primijeniti definiciju nematerijalne kulturne baštine u domaćem zakonodavstvu
11	poduzimati potrebne mjere kako bi osigurala zaštitu nematerijalne kulturne baštine koja je prisutna na njezinu teritoriju
11	identificirati i definirati različite elemente nematerijalne kulturne baštine koja je prisutna na njezinu teritoriju uz sudjelovanje zajednica, skupina i relevantnih nevladinih organizacija
12	kako bi osigurala identifikaciju u cilju zaštite, svaka država sastavlja, na način prilagođen vlastitoj situaciji, jedan ili više popisa nematerijalne kulturne baštine koja je prisutna na njezinu teritoriju. Ti se popisi redovito ažuriraju.
13	usvojiti opću politiku čiji je cilj promicanje funkcije nematerijalne kulturne baštine u društvu i uključivanje zaštite te baštine u programe planiranja
13	odrediti ili osnovati jedno ili više nadležnih tijela za zaštitu nematerijalne kulturne baštine koja je prisutna na njezinu teritoriju
13	unaprjeđivati znanstvene, tehničke i umjetničke studije, kao i istraživačke metodologije u cilju djelotvorne zaštite nematerijalne kulturne baštine, posebice nematerijalne kulturne baštine kojoj prijete opasnost
13	usvojiti odgovarajuće pravne, tehničke, administrativne i financijske mjere
35	sljedeće se odredbe primjenjuju na države stranke koje imaju savezni ili neunitarni ustavni sustav: (a) s obzirom na odredbe ove Konvencije, čija provedba spada pod pravnu jurisdikciju savezne ili središnje zakonodavne vlasti, obveze savezne ili središnje vlasti iste su kao i za one države stranke koje nisu savezne države, (b) s obzirom na odredbe ove Konvencije, čija provedba spada pod pravnu jurisdikciju pojedinih ustavotvornih država, pokrajina ili kantona koje ustavni sustav federacije ne obvezuju na donošenje zakonodavnih mjera, savezna vlast obavješćuje nadležna tijela tih pokrajina ili kantona o navedenim odredbama uz svoju preporuku o njihovom usvajanju.

Konvencija o zaštiti nematerijalne kulturne baštine²⁹ (Pariz, 17. listopada 2003.)

Opća skupština Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (u daljnjem tekstu: UNESCO) koja se sastala od 29. rujna do 17. listopada 2003. na svojoj 32. sjednici,

²⁹ Narodne novine, međunarodni ugovori 5/05.

pozivajući se na postojeće međunarodne instrumente o ljudskim pravima, posebice na Opću deklaraciju o ljudskim pravima iz 1948., Međunarodni sporazum o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966. te Međunarodni sporazum o građanskim i političkim pravima iz 1966.,

uzimajući u obzir važnost nematerijalne baštine kao pokretača kulturne raznolikosti i jamstva održivog razvoja, kako je istaknuto u Preporuci UNESCO-a o zaštiti tradicionalne kulture i folkloru iz 1989., u Općoj deklaraciji UNESCO-a o kulturnoj raznolikosti iz 2001. i Istarskoj deklaraciji iz 2002., koju je usvojio treći Okrugli stol ministara kulture,

uzimajući u obzir duboko uvriježenu međuovisnost nematerijalne kulturne baštine i materijalne kulturne i prirodne baštine,

prepoznajući da procesi globalizacije i društvene transformacije, uz uvjete koje stvaraju za obnovljeni dijalog među zajednicama, također dovode, kao i fenomen netolerantnosti, do ozbiljnih opasnosti gubitka vrijednosti, nestajanja i uništenja nematerijalne kulturne baštine, posebice zbog nedostatka izvora sredstava za zaštitu te baštine,

znajući da postoji sveopća volja i zajednička briga da se zaštiti nematerijalna kulturna baština čovječanstva,

prepoznajući da zajednice, posebice starosjedilačke zajednice, skupine i, u nekim slučajevima, pojedinci igraju važnu ulogu u proizvodnji, zaštiti, održavanju i ponovnom stvaranju nematerijalne kulturne baštine te tako pomažu jačanju kulturne raznolikosti i ljudske kreativnosti,

primjećujući dalekosežni utjecaj aktivnosti UNESCO-a pri uvođenju normativnih instrumenata za zaštitu kulturne baštine, posebice Konvencije za zaštitu svjetske kulturne i prirodne baštine iz 1972.,

primjećujući, nadalje, da zasad ne postoji nikakav obvezujući višestrani instrument za zaštitu nematerijalne kulturne baštine,

uzimajući u obzir da postojeće međunarodne sporazume, preporuke i rezolucije o kulturnoj i prirodnoj baštini treba djelotvorno obogatiti i dopuniti novim odredbama koje se odnose na nematerijalnu kulturnu baštinu,

uzimajući u obzir potrebu da se izgradi veća svijest, posebice među mlađim naraštajima, o važnosti nematerijalne kulturne baštine i o njezinoj zaštiti,

uzimajući u obzir da bi međunarodna zajednica trebala zajedno s državama strankama ove Konvencije pridonijeti zaštiti te baštine u duhu suradnje i uzajamne pomoći,

podsjecajući na programe UNESCO-a koji se odnose na nematerijalnu kulturnu baštinu, posebice Proglašenje remek-djela usmene i nematerijalne baštine čovječanstva, uzimajući u obzir neprocjenjivu ulogu nematerijalne kulturne baštine kao čimbenika u zbližavanju ljudi i osiguravanju razmjene i razumijevanja među njima,

usvaja ovu Konvenciju 17. listopada 2003.

I. Opće odredbe

Članak 1. Svrha Konvencije

Svrha je ove Konvencije:

- (a) zaštititi nematerijalnu kulturnu baštinu,
- (b) osigurati poštivanje nematerijalne kulturne baštine zajednica, skupina i pojedinaca kojih se to tiče,
- (c) na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini podići svijest o važnosti nematerijalne kulturne baštine, kao i o osiguravanju uzajamnog uvažavanja te baštine,
- (d) osigurati međunarodnu suradnju i pomoć.

Članak 2. Definicije

U smislu ove Konvencije,

1. »Nematerijalna kulturna baština« znači vještine, izvedbe, izričaje, znanja, umijeća, kao i instrumente, predmete, rukotvorine i kulturne prostore koji su povezani s tim, koje zajednice, skupine i u nekim slučajevima, pojedinci prihvaćaju kao dio svoje kulturne baštine. Ovu nematerijalnu kulturnu baštinu, koja se prenosi iz naraštaja u naraštaj, zajednice i skupine stalno iznova stvaraju kao odgovor na svoje okruženje, svoje međusobno djelovanje s prirodom i svojom poviješću koja im pruža osjećaj identiteta i kontinuiteta te tako promiče poštivanje kulturne raznolikosti i ljudske kreativnosti. U svrhu ove Konvencije u obzir se uzima isključivo ona nematerijalna kulturna baština koja je u skladu s postojećim međunarodnim instrumentima o ljudskim pravima, kao i potrebama uzajamnog poštivanja među zajednicama, skupinama i pojedincima i koja je u skladu s održivim razvojem.
2. »Nematerijalna kulturna baština«, kako je definirana u stavku 1., manifestira se, među ostalim, u sljedećim područjima:
 - (a) usmena predaja i izričaji, uključujući jezik kao sredstvo komunikacije nematerijalne kulturne baštine,
 - (b) izvedbene umjetnosti,
 - (c) običaji, obredi i svečanosti,
 - (d) znanje i vještine vezani uz prirodu i svemir,
 - (e) tradicijski obrti.
3. »Zaštita« znači mjere čiji je cilj osiguravanje održivosti nematerijalne kulturne baštine, uključujući identificiranje, dokumentiranje, istraživanje, očuvanje, zaštitu, promicanje, povećanje vrijednosti, prenošenje, posebice putem formalnog i neformalnog obrazovanja, kao i revitalizaciju različitih oblika te baštine.
4. »Države stranke« označava države za koje je ova Konvencija obvezujuća i među kojima je ova Konvencija na snazi.
5. Ova se Konvencija primjenjuje mutatis mutandi na teritorije iz članka 33. koji postanu stranke ove Konvencije sukladno uvjetima utvrđenim u tom članku. U toj mjeri izraz »države stranke« odnosi se i na te teritorije.

Članak 3.

Odnos prema drugim međunarodnim instrumentima

Nijedan navod u ovoj Konvenciji ne može se tumačiti kao:

- (a) nešto što može promijeniti status ili umanjiti razinu zaštite prema Konvenciji o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine iz 1972. svojstava svjetske baštine s kojima je pojedina stavka nematerijalne kulturne baštine izravno povezana, ili
- (b) nešto što može utjecati na prava i obveze država stranaka koje proizlaze iz bilo kojega međunarodnog instrumenta kojem su one stranke i koji se odnosi na prava intelektualnog vlasništva ili na uporabu bioloških i ekoloških izvora.

II. Tijela Konvencije

Članak 4.

Opća skupština država stranaka

1. Ovime se utemeljuje Opća skupština država stranaka (u daljnjem tekstu: »Opća skupština«). Opća skupština je vrhovno tijelo ove Konvencije.
2. Opća skupština sastaje se na redovitoj sjednici svake dvije godine. Ona se može sastajati na izvanrednoj sjednici ako tako odluči ili na zahtjev Međuvladinog odbora za zaštitu

nematerijalne kulturne baštine ili na zahtjev najmanje jedne trećine država stranaka Konvencije.

3. Opća skupština usvaja svoj poslovnik.

Članak 5.

Međuvladin odbor za zaštitu nematerijalne kulturne baštine

1. Ovime se u okviru UNESCO-a utemeljuje Međuvladin odbor za zaštitu nematerijalne kulturne baštine (u daljnjem tekstu: »Odbor«). Sastoji se od predstavnika 18 država stranaka, koje biraju države stranke koje se sastaju na Općoj skupštini čim ova Konvencija stupi na snagu sukladno članku 34.

2. Broj država članica Odbora povećava se na 24 čim broj država stranaka koje su pristupile Konvenciji dosegne 50.

Članak 6.

Izbor i mandati država članica Odbora

1. Pri izboru država članica Odbora poštuju se načela pravedne zemljopisne zastupljenosti i rotacije.

2. Države članice Odbora biraju se na mandat od četiri godine, a biraju ih države stranke koje su pristupile Konvenciji i koje se sastaju na Općoj skupštini.

3. Ipak, mandat polovice država članica Odbora izabраниh pri prvom izboru ograničen je na dvije godine. Te se države na prvom izboru biraju ždrijebom.

4. Svake dvije godine Opća skupština obnavlja izbor polovice država članica Odbora.

5. Ona također izabire onoliko država članica Odbora koliko je potrebno da se popune slobodna mjesta.

6. Država članica Odbora ne može biti izabrana na dva uzastopna mandata.

7. Države članice Odbora biraju kao svoje predstavnike osobe koje su kvalificirane na različitim područjima nematerijalne kulturne baštine.

Članak 7.

Funkcije Odbora

Ne dovodeći u pitanje ostale ovlasti koje su mu dane ovom Konvencijom, funkcije Odbora su:

(a) promicanje ciljeva Konvencije te poticanje i praćenje njihove provedbe,

(b) davanje uputa o najboljim metodama rada, kao i preporuka o mjerama za zaštitu nematerijalne kulturne baštine,

(c) priprema i podnošenje na odobrenje Općoj skupštini nacrtu plana za korištenje sredstava Fonda, sukladno članku 25,

(d) traženje načina povećanja svojih sredstava, te poduzimanje potrebnih mjera u tom cilju, sukladno članku 25,

(e) priprema i podnošenje na odobrenje Općoj skupštini radnih smjernica za provedbu ove Konvencije,

(f) pregled, sukladno članku 29., izvješća koja podnose države stranke i izrada sažetaka tih izvješća za Opću skupštinu,

(g) pregled zahtjeva koje podnose države stranke i odlučivanje o njima sukladno objektivnim kriterijima selekcije, koje će utvrditi Odbor i odobriti Glavna skupština, za sljedeće:

(i) upisivanje u popise i prijedloge koji se spominju u članku 16., 17. i 18.,

(ii) pružanje međunarodne pomoći sukladno članku 22.

Članak 8.

Način rada Odbora

1. Odbor je odgovoran Općoj skupštini. On joj podnosi izvješća o svim svojim aktivnostima i odlukama.

2. Odbor usvaja svoj poslovnik dvotrećinskom većinom glasova svojih članova.

3. Odbor može osnovati na privremenoj osnovi sva ad hoc savjetodavna tijela koja smatra nužnima za izvršenje svoje zadaće.

4. Odbor može na svoje sastanke pozvati bilo koje javno ili privatno tijelo, kao i privatne osobe s dokazanom stručnošću na različitim područjima nematerijalne kulturne baštine kako bi ih konzultirao u vezi s određenim pitanjima.

Članak 9.

Davanje ovlaštenja savjetodavnih organizacija

1. Odbor predlaže Općoj skupštini da ovlasti nevladine organizacije s općepriznatom stručnošću na području nematerijalne kulturne baštine radi djelovanja u svojstvu savjetnika Odbora.
2. Odbor također predlaže Općoj skupštini kriterije i načine za davanje tih ovlaštenja.

Članak 10.

Tajništvo

1. Odboru pomaže Tajništvo UNESCO-a.
2. Tajništvo priprema dokumentaciju Opće skupštine i Odbora, kao i nacrt dnevnog reda svojih sastanaka te osigurava provedbu svojih odluka.

III. Zaštita nematerijalne kulturne baštine na nacionalnoj razini

Članak 11.

Uloga država stranaka

Svaka država stranka:

- (a) poduzima potrebne mjere kako bi osigurala zaštitu nematerijalne kulturne baštine koja je prisutna na njezinu teritoriju,
- (b) među mjerama za zaštitu iz 3. stavka članka 2. identificira i definira različite elemente nematerijalne kulturne baštine koja je prisutna na njezinu teritoriju uz sudjelovanje zajednica, skupina i relevantnih nevladinih organizacija.

Članak 12.

Popisi

1. Kako bi osigurala identifikaciju u cilju zaštite, svaka država sastavlja, na način prilagođen vlastitoj situaciji, jedan ili više popisa nematerijalne kulturne baštine koja je prisutna na njezinu teritoriju. Ti se popisi redovito ažuriraju.
2. Pri podnošenju periodičnog izvješća Odboru, sukladno članku 29. svaka država stranka daje odgovarajuće podatke o tim popisima.

Članak 13.

Ostale mjere za zaštitu

U svrhu zaštite, razvoja i unaprjeđenja nematerijalne kulturne baštine koja je prisutna na njezinu teritoriju, svaka država stranka nastoji:

- (a) usvojiti opću politiku čiji je cilj promicanje funkcije nematerijalne kulturne baštine u društvu i uključivanje zaštite te baštine u programe planiranja,
- (b) odrediti ili osnovati jedno ili više nadležnih tijela za zaštitu nematerijalne kulturne baštine koja je prisutna na njezinu teritoriju,
- (c) unaprjeđivati znanstvene, tehničke i umjetničke studije, kao i istraživačke metodologije u cilju djelotvorne zaštite nematerijalne kulturne baštine, posebice nematerijalne kulturne baštine kojoj prijete opasnost,
- (d) usvojiti odgovarajuće pravne, tehničke, administrativne i financijske mjere u cilju:
 - (i) poticanja stvaranja ili jačanja institucija za obuku u području upravljanja nematerijalnom kulturnom baštinom i prijenosa te baštine putem stručnih skupova i prostora namijenjenih za predstavljanje ili izražavanje te baštine,
 - (ii) osiguravanja pristupa nematerijalnoj kulturnoj baštini uz istodobno poštivanje uobičajenih praksi koje utječu na pristup određenim oblicima takve baštine,

(iii) utemeljenja institucija za dokumentiranje nematerijalne kulturne baštine i olakšavanja pristupa tim institucijama.

Članak 14.

Obrazovanje, podizanje svijesti i izgradnja kapaciteta

Svaka država stranka nastoji pomoću svih prikladnih sredstava:

(a) osigurati priznavanje, poštivanje i podizanje vrijednosti nematerijalne kulturne baštine u društvu, posebice putem:

(i) obrazovnih i informativnih programa te programa u cilju podizanja svijesti usmjerenih na širu javnost, posebice mlade ljude,

(ii) posebnih obrazovnih i programa izobrazbe unutar zajednica i skupina na koje se ti programi odnose,

(iii) aktivnosti za izgradnju kapaciteta za zaštitu nematerijalne kulturne baštine, posebice gospodarskih i znanstvenih istraživanja, i

(iv) neformalnih načina prenošenja znanja,

(b) informirati javnost o opasnostima koje prijete toj baštini i o aktivnostima koje se obavljaju u provedbi ove Konvencije,

(c) unapređivati obrazovanje u svrhu zaštite prirodnih prostora i memorijalnih mjesta čije je postojanje potrebno za izražavanje nematerijalne kulturne baštine.

Članak 15.

Sudjelovanje zajednica, skupina i pojedinaca

U okviru svojih aktivnosti zaštite nematerijalne kulturne baštine svaka država stranka nastoji osigurati najšire moguće sudjelovanje zajednica, skupina i, u nekim slučajevima, pojedinaca koji stvaraju, održavaju i prenose tu baštinu te ih aktivno uključuje u svoje postupke.

IV. Zaštita nematerijalne kulturne baštine na međunarodnoj razini

Članak 16.

Reprezentativna lista nematerijalne kulturne baštine čovječanstva

1. Kako bi se osigurala bolja preglednost nematerijalne kulturne baštine i svijest o njezinu značenju, kao i potakao dijalog koji poštuje kulturnu raznolikost, Odbor na prijedlog uključenih država stranaka utvrđuje, ažurira i objavljuje Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva.

2. Odbor sastavlja i podnosi Općoj skupštini na odobrenje kriterije za utvrđivanje, ažuriranje i objavu Reprezentativne liste.

Članak 17.

Lista nematerijalne kulturne baštine kojoj je potrebna hitna zaštita

1. U cilju poduzimanja odgovarajućih mjera zaštite, Odbor utvrđuje, ažurira i objavljuje Listu nematerijalne kulturne baštine kojoj je potrebna hitna zaštita te na zahtjev države stranke takvu baštinu upisuje na Listu.

2. Odbor sastavlja i podnosi Općoj skupštini na odobrenje kriterije za utvrđivanje, ažuriranje i objavu ove Liste.

3. U slučajevima izuzetne žurnosti, čije objektivne kriterije odobrava Opća skupština na prijedlog Odbora, Odbor može na Listu iz stavka 1. ovoga članka upisati određenu stavku baštine u konzultacijama s državom strankom koje se to tiče.

Članak 18.

Programi, projekti i aktivnosti za zaštitu nematerijalne kulturne baštine

1. Na temelju prijedloga koje su podnijele države stranke i u skladu s kriterijima koje je odredio Odbor, a odobrila Opća skupština, Odbor periodično obavlja selekciju i promociju onih nacionalnih, područnih i regionalnih programa, projekata i aktivnosti za zaštitu baštine

za koje smatra da najbolje odražavaju načela i ciljeve ove Konvencije, uzimajući u obzir posebne potrebe zemalja u razvoju.

2. U tom cilju Odbor prima, razmatra i odobrava zahtjeve država stranaka za međunarodnu pomoć u svrhu pripreme takvih prijedloga.

3. Odbor prati provedbu tih projekata, programa i aktivnosti tako što će prenositi informacije o najboljim metodama rada koristeći sredstva koja će sam odrediti.

V. Međunarodna suradnja i pomoć

Članak 19.

Suradnja

1. U smislu ove Konvencije međunarodna suradnja uključuje, među ostalim, razmjenu informacija i iskustava, zajedničke inicijative i uvođenje mehanizma pomoći državama strankama u njihovim nastojanjima da zaštite nematerijalnu kulturnu baštinu.

2. Ne dovodeći u pitanje odredbe svojih nacionalnih zakona, kao i običajnog prava i praksi, države stranke priznaju da je zaštita nematerijalne kulturne baštine od općeg interesa za čovječanstvo te se u tom cilju obvezuju surađivati na bilateralnoj, područnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini.

Članak 20.

Svrhe međunarodne pomoći

Međunarodna se pomoć može pružiti u sljedeće svrhe:

(a) zaštita baštine upisane na Listu nematerijalne kulturne baštine kojoj je potrebna hitna zaštita,

(b) izrada popisa u smislu članka 11. i 12.,

(c) potpora programima, projektima i aktivnostima koje se obavljaju na nacionalnoj, područnoj i regionalnoj razini, s ciljem zaštite nematerijalne kulturne baštine,

(d) druge svrhe koje Odbor smatra nužnima.

Članak 21.

Oblici međunarodne pomoći

Pomoć koju Odbor pruža državi stranci regulira se operativnim smjernicama, koje se izrađuju sukladno članku 7., i sporazumom iz članka 24., a može poprimiti sljedeće oblike:

(a) studije o različitim aspektima zaštite,

(b) stavljanje na raspolaganje stručnjaka i praktičara,

(c) izobrazba svih potrebnih kadrova,

(d) razrada postavljanja normi i druge mjere,

(e) stvaranje infrastrukture i upravljanje njima,

(f) opskrba opremom i prijenos know-how-a,

(g) drugi oblici financijske i tehničke pomoći, uključujući, u odgovarajućim okolnostima, odobravanje kredita uz niske kamate te davanje donacije.

Članak 22.

Uvjeti pružanja međunarodne pomoći

1. Odbor utvrđuje proceduru za pregled zahtjeva za međunarodnu pomoć i specificira koji se podaci uključuju u zahtjev, poput mjera koje se predviđaju i intervencija koje se traže zajedno s procjenom njihova troška.

2. U hitnim slučajevima Odbor razmatra zahtjeve za pomoć kao prioritetno pitanje.

3. U cilju donošenja odluke Odbor obavlja analize i konzultacije koje smatra potrebnima.

Članak 23.

Zahtjev za međunarodnu pomoć

1. Svaka država stranka može Odboru dostaviti zahtjev za međunarodnu pomoć za zaštitu nematerijalne kulturne baštine koja je prisutna na njezinu teritoriju.

2. Takav zahtjev mogu također podnijeti dvije ili više država stranaka zajedno.
3. U zahtjevu se navode podaci propisani u stavku 1. članku 22. zajedno s potrebnom dokumentacijom.

Članak 24.

Uloga država stranaka koje su korisnici pomoći

1. Sukladno odredbama ove Konvencije, međunarodna pomoć koja se pruža regulira se sporazumom između države stranke koja je korisnik pomoći i Odbora.
2. Opće je pravilo da država stranka koja je korisnik pomoći sudjeluje u granicama svojih sredstava u troškovima zaštitnih mjera za koje se međunarodna pomoć pruža.
3. Država stranka koja je korisnik pomoći podnosi Odboru izvješće o korištenju pomoći koju je dobila za zaštitu nematerijalne kulturne baštine.

VI. Fond za nematerijalnu kulturnu baštinu

Članak 25.

Priroda Fonda i njegova sredstva

1. Ovime se utemeljuje »Fond za zaštitu nematerijalne kulturne baštine« (u daljnjem tekstu: »Fond«).
2. Fond se sastoji od financijskih sredstava povjerenih na upravljanje, a koja se utvrđuju u skladu s financijskim propisima UNESCO-a.
3. Sredstva Fonda sastoje se od:
 - (a) doprinosa koje uplaćuju države stranke,
 - (b) financijskih sredstava koje je u ovu svrhu izdvojila Opća skupština UNESCO-a,
 - (c) doprinosa, darova, oporučnih zapisa koji mogu biti od:
 - (i) drugih država,
 - (ii) organizacija i programa iz sustava Ujedinjenih naroda, posebice Razvojnog programa Ujedinjenih naroda, kao i drugih međunarodnih organizacija,
 - (iii) javnih ili privatnih tijela ili pojedinaca,
 - (d) dospjelih kamata na sredstva Fonda,
 - (e) financijskih sredstava prikupljenih putem sabirnih akcija ili primitaka od manifestacija organiziranih za prikupljanje sredstava u korist Fonda,
 - (f) svih drugih sredstava odobrenih propisima Fonda koje sastavlja Odbor.
4. O upotrebi sredstava od strane Odbora odlučuje se na temelju smjernica koje je propisala Opća skupština.
5. Odbor može prihvatiti doprinose i druge oblike pomoći za opće i posebne svrhe koje se odnose na određene projekte, pod uvjetom da je Odbor odobrio te projekte.
6. U odnosu na doprinose koji se uplaćuju u Fond ne mogu se postaviti nikakvi politički, gospodarski ili drugi uvjeti koji nisu u skladu s ciljevima ove Konvencije.

Članak 26.

Doprinosi koje države stranke uplaćuju u Fond

1. Ne dovodeći u pitanje moguće dopunske dobrovoljne doprinose, države stranke ove Konvencije obvezuju se uplaćivati u Fond najmanje svake dvije godine doprinos čiji iznos utvrđuje Opća skupština u obliku jedinstvenog postotka koji će se primjenjivati na sve države. Ova se odluka Opće skupštine donosi većinom glasova prisutnih država stranaka koje se nisu izjasnile u smislu stavka 2. ovoga članka. Ni u kom slučaju doprinos određene države stranke ne može biti veći od 1% njezina doprinosa redovitom proračunu UNESCO-a.
2. Ipak, svaka se država iz članka 32. ili članka 33. ove Konvencije može u trenutku polaganja svojih isprava o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu izjasniti da se ne obvezuje na odredbe stavka 1. ovoga članka.
3. Država stranka ove Konvencije koja je dala izjavu iz stavka 2. ovoga članka nastojat će povući rečenu izjavu putem obavijesti upućene glavnom direktoru UNESCO-a. Ipak,

povlačenje izjave ne proizvodi učinak u odnosu na doprinos koji je ta država dužna uplatiti do datuma otvaranja sljedeće sjednice Opće skupštine.

4. Kako bi Odbor mogao uspješno planirati svoje poslovanje, doprinosi država stranaka ove Konvencije koje su dale izjavu iz stavka 2. ovoga članka uplaćuju se redovito, najmanje svake dvije godine i njihov iznos treba biti što je moguće bliži iznosu doprinosa koji bi bile dužne platiti da su se obvezale na odredbe stavka 1. ovoga članka.

5. Svaka država stranka ove Konvencije koja kasni s plaćanjem svoga obveznog ili dobrovoljnog doprinosa za tekuću godinu, kao i za kalendarsku godinu koja joj neposredno prethodi nije podobna za člana Odbora; ova se odredba ne primjenjuje na prvi izbor. Mandat svake takve države koja je već član Odbora prestaje u trenutku izbora utvrđenih člankom 6. ove Konvencije.

Članak 27.

Dobrovoljni dopunski doprinosi Fondu

Države stranke koje žele dati dobrovoljne doprinose kao dodatak na doprinose predviđene člankom 26. obavješćuju Odbor u što kraćem roku kako bi on sukladno tomu mogao planirati svoje poslovanje.

Članak 28.

Međunarodne kampanje za prikupljanje financijskih sredstava

Ako je to moguće, države stranke podupiru međunarodne kampanje prikupljanja financijskih sredstava organiziranih u korist Fonda pod pokroviteljstvom UNESCO-a.

VII. Izvješća

Članak 29.

Izvješća koja podnose države stranke

Države stranke podnose Odboru izvješća, u formi i u roku koji određuje Odbor, o zakonodavnim, regulatornim i drugim mjerilima poduzetim u svrhu provedbe ove Konvencije.

Članak 30.

Izvješća koja podnosi Odbor

1. Na temelju svojih aktivnosti i izvješća država stranaka iz članka 29., Odbor dostavlja izvješće Općoj skupštini za svaku od njezinih sjednica.
2. Izvješće se iznosi pred Općom skupštinom UNESCO-a.

VIII. Prijelazna odredba

Članak 31.

Odnos prema proglašenju remek-djela usmene i nematerijalne kulturne baštine čovječanstva

1. Odbor uključuje u Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva priloge koji su proglašeni remek-djelima usmene i nematerijalne kulturne baštine čovječanstva prije stupanja na snagu ove Konvencije.

2. Uključenje tih priloga u Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva ni u kom slučaju ne prejudicira kriterije za buduće unose na listu, a koje utvrđuje Odbor sukladno stavku 2. članku 16.

3. Nakon stupanja na snagu ove Konvencije neće biti nikakvih daljnjih proglašenja.

IX. Završne odredbe

Članak 32.

Ratifikacija, prihvata ili odobrenje

1. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju država-članica UNESCO-a sukladno njihovim ustavnim procedurama.
2. Isprave o ratifikaciji, prihvaćanju i odobrenju polažu se kod glavnog direktora UNESCO-a.

Članak 33.

Pristupanje

1. Ova je Konvencija otvorena za pristupanje svim državama koje nisu članice UNESCO-a, a koje Opća skupština UNESCO-a pozove da joj pristupe.
2. Ova je Konvencija također otvorena za pristupanje teritorija koji uživaju potpunu unutarnju samoupravu koju kao takvu priznaju Ujedinjeni narodi, ali koji nisu postigli potpunu neovisnost sukladno Rezoluciji Opće skupštine 1514 (XV) i koji su nadležni za pitanja koja uređuje ova Konvencija, uključujući nadležnost za sklapanje ugovora o tim pitanjima.
3. Isprava o pristupu polaže se kod glavnog direktora UNESCO-a.

Članak 34.

Stupanje na snagu

Ova Konvencija stupa na snagu tri mjeseca nakon datuma polaganja tridesete isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju, ali samo u odnosu na one države koje su pohranile svoje isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju na taj datum ili prije tog datuma. Ona stupa na snagu u odnosu na svaku drugu državu stranku tri mjeseca nakon pohrane njezine isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju.

Članak 35.

Savezni ili neunitarni ustavni sustavi

Sljedeće se odredbe primjenjuju na države stranke koje imaju savezni ili neunitarni ustavni sustav:

- (a) s obzirom na odredbe ove Konvencije, čija provedba spada pod pravnu jurisdikciju savezne ili središnje zakonodavne vlasti, obveze savezne ili središnje vlasti iste su kao i za one države stranke koje nisu savezne države,
- (b) s obzirom na odredbe ove Konvencije, čija provedba spada pod pravnu jurisdikciju pojedinih ustavotvornih država, pokrajina ili kantona koje ustavni sustav federacije ne obvezuju na donošenje zakonodavnih mjera, savezna vlast obavješćuje nadležna tijela tih pokrajina ili kantona o navedenim odredbama uz svoju preporuku o njihovom usvajanju.

Članak 36.

Otkazivanje

1. Svaka država stranka može otkazati ovu Konvenciju.
2. Otkaz se notificira putem pisane isprave koja se polaže kod glavnog direktora UNESCO-a.
3. Otkaz proizvodi učinak dvanaest mjeseci nakon primitka isprave o otkazivanju. On ni u kom slučaju ne utječe na financijske obveze države stranke koja otkazuje Konvenciju prije datuma kojim povlačenje proizvodi učinak.

Članak 37.

Depozitarne funkcije

Glavni direktor UNESCO-a kao depozitar ove Konvencije obavješćuje države-članice Organizacije, države koje nisu članice Organizacije iz članka 33., kao i Ujedinjene narode o pohrani svih isprava o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju utvrđenim člankom 32. i 33. te o otkazima utvrđenim člankom 36.

Članak 38.

Izmjene i dopune

1. Država stranka može putem pisanog priopćenja upućenog glavnom direktoru predložiti izmjene i dopune ove Konvencije. Glavni direktor šalje takvo priopćenje svim državama strankama. Ako u roku od šest mjeseci od datuma slanja priopćenja najmanje polovica

država stranaka pozitivno odgovori na zahtjev, glavni direktor na sljedećoj sjednici Opće skupštine podnosi prijedlog na raspravu i moguće usvajanje.

2. Izmjene i dopune usvajaju se dvotrećinskom većinom glasova prisutnih država stranaka.

3. Nakon što se usvoje, izmjene i dopune se podnose državama strankama na ratifikaciju, prihvata, odobrenje ili pristupanje.

4. Izmjene i dopune stupaju na snagu, ali samo u odnosu na države stranke koje su ih ratificirale, prihvatile, odobrile ili su im pristupile, tri mjeseca nakon što dvije trećine država stranaka pohrane isprave iz stavka 3. ovoga članka. Nakon toga, za svaku državu stranku koja je ratificira, prihvati, odobri ili joj pristupi ta izmjena i dopuna stupa na snagu tri mjeseca nakon datuma na koji ta država stranka pohrani svoju ispravu o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju.

5. Postupak naveden u stavku 3. i 4. ne primjenjuje se na izmjene i dopune članka 5. koje se odnose na broj država članica Odbora. Te izmjene i dopune stupaju na snagu u trenutku usvajanja.

6. Država koja postane stranka ove Konvencije nakon stupanja na snagu izmjena i dopuna, sukladno stavku 4. ovoga članka, u slučaju izostanka iskaza drugačije namjere, smatra se:

(a) strankom Konvencije kako je izmijenjena i dopunjena, i

(b) strankom Konvencije koja nije izmijenjena i dopunjena u odnosu na svaku državu stranku koju te izmjene i dopune ne obvezuju.

Članak 39.

Mjerodavni tekstovi

Ova je Konvencija sastavljena na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jeziku, s tim da je svaki od tih šest tekstova jednako mjerodavan.

Članak 40.

Upis u Registar

Sukladno članku 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ova se Konvencija registrira pri Tajništvu Ujedinjenih naroda na zahtjev glavnog direktora UNESCO-a.

4. KONVENCIJE VIJEĆA EUROPE O ZAŠTITI KULTURNE BAŠTINE

KONVENCIJA O ZAŠTITI GRADITELJSKE BAŠTINE EUROPE

Glavna je svrha ove Konvencije jačanje i promicanje politike usmjerene na konzervaciju i unaprjeđenje europske graditeljske baštine. Ona potvrđuje potrebu za europskom solidarnošću glede konzervacije graditeljske baštine i promicanjem praktične suradnje između njezinih stranaka. Utvrđuje načela „europske koordinacije politike za konzervaciju.“

Obveze države članice Konvencije

Članak Izričite obveze države članice Konvencije	
1	primijeniti definiciju graditeljske baštine u domaćem zakonodavstvu
2	u svrhu točnog prepoznavanja spomenika, grupa građevina i lokaliteta koji trebaju biti zaštićeni, svaka država članica obvezuje se načiniti i voditi registar zaštićenih dobara i u slučaju ugrožavanja tih dobara osigurati odgovarajuću dokumentaciju o njima, u najkraćem mogućem roku
3	država članica obvezuje se: uspostaviti zakonske mjere zaštite graditeljske baštine; te u okviru tih mjera koristeći sredstva odgovarajuća državi članici ili regiji, donijeti odredbe o zaštiti spomenika, grupa građevina i lokaliteta
4	provoditi odgovarajući nadzor i postupke propisane zakonom u cilju zaštite dobara iz ove Konvencije
4	sprječavati izobličavanje, propadanje ili razaranje zaštićenih dobara obvezuje se donijeti zakon, ako to već nije učinila, kojim će propisati: a) obvezu podnošenja zahtjeva za odobrenje od nadležnog tijela svakog projekta za rušenje ili izmjenu zaštićenih dobara, ili dobara za koje je pokrenut postupak uspostavljanja zaštite, kao i bilo kojeg projekta koji se odnosi na okruženje zaštićenih dobara; b) obvezu podnošenja zahtjeva za odobrenje od nadležnog tijela svakog projekta koji se odnosi na grupu građevina ili neki njihov dio ili lokalitet, kada se radi o: – rušenju građevina – izgradnji novih zgrada – značajnim izmjenama koji mijenjaju karakter građevine ili lokaliteta; c) ovlasti tijelima javne vlasti kojima će moći zahtijevati od vlasnika zaštićenog dobra izvođenje odgovarajućih radova, a ako to vlasnik ne učini da imaju ovlaštenje izvesti te radove sami; d) dozvoliti prinudni otkup (izvlaštenje) zaštićenog dobra
5	obvezuje se zabraniti uklanjanje, u cjelini ili djelomično, bilo kojeg zaštićenog dobra, izuzev kada je to nužno radi njegove zaštite
6	osigurati, u granicama raspoloživog proračuna, financijska sredstva za tijelo javne vlasti nadležno za očuvanje i obnavljanje graditeljske baštine na svom teritoriju, u skladu s nacionalnim, regionalnim i lokalnim nadležnostima
6	pribjegavati, po potrebi, i drugim fiskalnim mjerama u cilju olakšavanja očuvanja graditeljske baštine

6	poticati privatne inicijative usmjerene na očuvanje i obnavljanje graditeljske baštine.
7	države članice obvezuju se u okruženju spomenika, kao i unutar grupa građevina i lokaliteta promicati mjere usmjerene na unaprjeđenje okoliša
9	obvezuju se osigurati, unutar raspoloživih ovlasti, odgovarajuću reakciju nadležnog tijela na kršenja zakona o zaštiti graditeljske baštine
9	obvezu prekršitelja na rušenje novogradnje koja je izgrađena protivno zahtjevima zaštite ili obvezu povrata zaštićenog dobra u njegovo prijašnje stanje
10	obvezuju se usvojiti integralnu politiku očuvanja graditeljske baštine
10	uključiti zaštitu graditeljske baštine kao ključnu sastavnicu urbanističkog i prostornog planiranja i osigurati da odgovarajuće zaštitne mjere budu uvažene u svim fazama izrade razvojnih planova, kao i u postupcima odobravanja radova
10	promicati programe restauriranja i očuvanja graditeljske baštine
11	obvezuju se s dužnom pažnjom prema graditeljskoj baštini i povijesnom karakteru te baštine poticati: – korištenje zaštićenih dobara sukladno potrebama suvremenog života; – adaptacije, kada je to pogodno, starih građevina za nove potrebe
13	država članica obvezuje se poticati, u okviru svog političkog i upravnog sustava, učinkovitu suradnju na svim razinama očuvanja graditeljske baštine, kao i u okviru kulturnih, ekoloških i planskih aktivnosti
14	uspostaviti, u različitim fazama postupka za donošenja odluka, odgovarajući sustav za informiranje, savjetovanje i suradnju između državne, regionalne i lokalne vlasti, ustanova kulture i udruge, kao i javnost
14	poticati razvoj sponzorstva i neprofitnih udruga koji djeluju u ovom području
16	država članica obvezuje se promicati obuku u različitim zanimanjima i obrtima potrebnim u očuvanju graditeljske baštine

Konvencija o zaštiti graditeljske baštine Europe³⁰ (Granada, 3. listopada 1985.)

Države članice Vijeća Europe, potpisnice ove Konvencije,

Uzevši u obzir cilj Vijeća Europe usmjeren na postizanje većeg jedinstva između njegovih članica za svrhu, između ostalog, u očuvanju i ostvarivanju ideala i načela koja su njihova zajednička baština;

Prepoznajući da graditeljska baština tvori nezamjenjiv izraz bogatstva i različitosti europske kulturne baštine, te da je neprocjenjivo svjedočanstvo naše prošlosti i zajednička baština svih Europljana;

Imajući u vidu Europsku konvenciju o kulturi potpisanu u Parizu 19. prosinca 1954., a osobito članak 1. te Konvencije;

Imajući u vidu Europsku povelju o graditeljskoj baštini usvojenu na Ministarskom odboru

³⁰ Narodne novine, međunarodni ugovori 6/94.

Vijeća Europe 26. rujna 1975. i Rezoluciju (76) 28, usvojenu 14. travnja 1976., u vezi s izmjenama zakona i propisa sa zahtjevima integriranog očuvanja graditeljske baštine;

Imajući u vidu Preporuku 880 (1979) Parlamentarne Skupštine Vijeća Europe o očuvanju europske graditeljske baštine;

Imajući u vidu Preporuku br. R (80) 16 Ministarskog odbora državama članicama o specijalističkoj obuci arhitekata, urbanista, građevinskih inženjera i pejzažnih arhitekata, kao i prema Preporuku br. R (81) 13 Ministarskog odbora, usvojenu 1. srpnja 1981., o pomoći u djelovanju određenih tradicijskih obrta koji nestaju;

Pozivajući na važnost očuvanja i prijenosa budućim generacijama sustava kulturnih referenci, potrebu unapređivanja urbanog i ruralnog okoliša i time poticanja ekonomskog, gospodarskog, društvenog i kulturnog razvoja država i regija;

Priznajući važnost sporazumijevanja o glavnim smjernicama zajedničke politike u zaštiti, očuvanju i unapređivanju graditeljske baštine,

Sporazumjeli su se:

Definicija graditeljske baštine

Članak 1.

U svrhu ove Konvencije, pojam "graditeljska baština" obuhvaća sljedeća trajna dobra:

1. spomenike: sve građevine i strukture od izrazitog povijesnog, arheološkog, umjetničkog, znanstvenog, društvenog ili tehničkog značaja, uključujući njihove instalacije i opremu;
2. grupe građevina: homogene grupe urbanih ili ruralnih građevina od izrazitog povijesnog, arheološkog, umjetničkog, znanstvenog, društvenog ili tehničkog značaja, koja su dovoljno jedinstvena i čine topografski prepoznatljivu cjelinu;
3. lokaliteti: zajednička djela čovjeka i prirode, odnosno područja koja su djelomično izgrađena te dovoljno osobita i jedinstvena da se mogu topografski označiti i koja su od izrazitog povijesnog, arheološkog, umjetničkog, znanstvenog, društvenog ili tehničkog značaja.

Prepoznavanje dobara za zaštitu

Članak 2.

U svrhu točnog prepoznavanja spomenika, grupa građevina i lokaliteta koji trebaju biti zaštićeni, svaka Država članica obvezuje se sačiniti i voditi registar zaštićenih dobara i u slučaju ugrožavanja tih dobara osigurati odgovarajuću dokumentaciju o njima, u najkraćem mogućem roku.

Zakonsko uređenje zaštite

Članak 3.

Svaka Država članica obvezuje se:

1. uspostaviti zakonske mjere zaštite graditeljske baštine;
2. u okviru tih mjera koristeći sredstva odgovarajuća Državi članici ili regiji, donijeti

odredbe o zaštiti spomenika, grupa građevina i lokaliteta.

Članak 4.

Svaka Država članica obvezuje se:

1. provoditi odgovarajući nadzor i postupke propisane zakonom u cilju zaštite dobara iz ove Konvencije;
2. sprječavati izobličavanje, propadanje ili razaranje zaštićenih dobara. U tom cilju, svaka Država članica obvezuje se donijeti zakon, ako to već nije učinila, kojim će propisati:
 - a) obvezu podnošenja zahtjeva za odobrenje od nadležnog tijela svakog projekta za rušenje ili izmjenu zaštićenih dobara, ili dobara za koje je pokrenut postupak uspostavljanja zaštite, kao i bilo kojeg projekta koji se odnosi na okruženje zaštićenih dobara;
 - b) obvezu podnošenja zahtjeva za odobrenje od nadležnog tijela svakog projekta koji se odnosi na grupu građevina ili neki njihov dio ili lokalitet, kada se radi o:
 - rušenju građevina
 - izgradnji novih zgrada
 - značajnim izmjenama koji mijenjaju karakter građevine ili lokaliteta;
 - c) ovlasti tijelima javne vlasti kojima će moći zahtijevati od vlasnika zaštićenog dobra izvođenje odgovarajućih radova, a ako to vlasnik ne učini da imaju ovlaštenje izvesti te radove sami;
 - d) dozvoliti prinudni otkup (izvlaštenje) zaštićenog dobra.

Članak 5.

Svaka Država članica obvezuje se zabraniti uklanjanje, u cjelini ili djelomično, bilo kojeg zaštićenog dobra, izuzev kada je to nužno radi njegove zaštite. U tom slučaju, nadležno tijelo mora poduzeti nužne mjere opreza pri njegovom rastavljanju, prijenosu i ponovnom postavljanju na prikladnom mjestu.

Pomoćne mjere

Članak 6.

Svaka Država članica obvezuje se:

1. osigurati, u granicama raspoloživog proračuna, financijska sredstva za tijelo javne vlasti nadležno za očuvanje i obnavljanje graditeljske baštine na svom teritoriju, u skladu s nacionalnim, regionalnim i lokalnim nadležnostima;
2. pribjegavati, po potrebi, i drugim fiskalnim mjerama u cilju olakšavanja očuvanja graditeljske baštine;
3. poticati privatne inicijative usmjerene na očuvanje i obnavljanje graditeljske baštine.

Članak 7

Države članice obvezuju se u okruženju spomenika, kao i unutar grupa građevina i lokaliteta promovirati mjere usmjerene na unapređenje okoliša.

Članak 8

U cilju ograničavanja opasnosti od fizičkog propadanja graditeljske baštine, svaka država članica obvezuje se:

1. podržavati znanstvena istraživanja usmjerena na prepoznavanje i raščlambu štetnih učinaka zagađivanja i iznalaženja načina i sredstava kojima će se smanjiti ili otkloniti ovi učinci;
2. razmatrati posebne probleme očuvanja graditeljske baštine u borbi protiv zagađivanja.

Kažnjavanje Članak 9.

Države članice obvezuju se osigurati, unutar raspoloživih ovlasti, odgovarajuću reakciju nadležnog tijela na kršenja zakona o zaštiti graditeljske baštine. Odgovarajuća reakcija može u odgovarajućim okolnostima imati za posljedicu obvezu prekršitelja na rušenje novogradnje koja je izgrađena protivno zahtjevima zaštite ili obvezu povrata zaštićenog dobra u njegovo prijašnje stanje.

Politike očuvanja Članak 10.

Države članice obvezuju se usvojiti integralnu politiku očuvanja graditeljske baštine, koja će:

1. uključiti zaštitu graditeljske baštine kao ključnu sastavnicu urbanističkog i prostornog planiranja i osigurati da odgovarajuće zaštitne mjere budu uvažene u svim fazama izrade razvojnih planova, kao i u postupcima odobravanja radova;
2. promicati programe restauriranja i očuvanja graditeljske baštine;
3. osigurati očuvanje, promicanje i unapređenje graditeljske baštine kao važnog čimbenika kulturne, ekološke i prostorno-planske politike;
4. Olakšavati, kada god je to moguće, u postupku urbanističkog planiranja očuvanje i korištenje određenih građevina čiji značaj sam po sebi ne osigurava njihovu zaštitu u smislu članka 3. stavka 1. ove Konvencije ali koje su značajne sa stajališta urbane ili ruralne cjeline, te kvalitete življenja;
5. Potiču djelovanje i razvoj tradicijskih vještina i materijala, kao nužni čimbenik za budućnost graditeljske baštine.

Članak 11.

Države članice obvezuju se s dužnom pažnjom prema graditeljskoj baštini i povijesnom karakteru te baštine poticati:

- korištenje zaštićenih dobara sukladno potrebama suvremenog života;
- adaptacije, kada je to pogodno, starih građevina za nove potrebe.

Članak 12.

Prepoznajući značaj dostupnosti zaštićenih dobara za javnost, Države članice obvezuju se poduzimati odgovarajuće mjere kako posljedice tog osiguravanja pristupa, posebno dogradnje na postojećim konstrukcijama, ne bi negativno utjecalo na graditeljski i povijesni karakter tih dobara i njihova okruženja.

Članak 13.

U cilju lakše provedbe ovih politika, svaka Država članica obvezuje se poticati, u okviru svog političkog i upravnog sustava, učinkovitu suradnju na svim razinama očuvanja graditeljske baštine, kao i u okviru kulturnih, ekoloških i planskih aktivnosti.

Sudjelovanje i udruge Članak 14.

U cilju širenja djelovanja tijela javne vlasti nadležnih za prepoznavanje, zaštitu, restauraciju, održavanje, upravljanje i promicanje graditeljske baštine, svaka Država članica obvezuje se:

1. uspostaviti, u različitim fazama postupka za donošenja odluka, odgovarajući sustav za informiranje, savjetovanje i suradnju između državne, regionalne i lokalne vlasti, ustanova kulture i udruge, kao i javnost;
2. poticati razvoj sponzorstva i neprofitnih udruga koji djeluju u ovom području.

Informiranje i obuka Članak 15.

Svaka Država članica obvezuje se:

1. razvijati svijest o vrijednosti očuvanja graditeljske baštine, kao sastavnice kulturnog identiteta, te kao izvora inspiracije i kreativnosti sadašnjih i budućih generacija;
2. u tom cilju, promicati politiku širenja informacija i poticanja razvoja svijesti, a posebno uz korištenje suvremenih komunikacijskih i promidžbenih tehnika, usmjerenih posebice na:
 - a) buđenje ili povećavanje interesa javnosti, već od školskog uzrasta, za zaštitu baštine, te kakvoću izgrađenog okoliša i arhitekture;
 - b) pokazivanje jedinstva kulturne baštine i veza koje postoje između arhitekture, umjetnosti, narodne tradicije i načini života na Europskom, nacionalnim i regionalnim razinama.

Članak 16.

Svaka Država članica obvezuje se promicati obuku u različitim zanimanjima i obrtima potrebnim u očuvanju graditeljske baštine.

Europska suradnja u politikama očuvanja graditeljske baštine Članak 17.

Države članice obvezuju se razmjenjivati informacije o politikama očuvanja u vezi sa slijedećim temama kao što su:

1. metode nadzora nad stanjem, zaštitom i očuvanjem zaštićenih dobara, uzimajući u obzir povijesni razvoj i svako povećanje broja takovih dobara;
2. načini usklađivanja potreba za zaštitom graditeljske baštine s potrebama suvremenih gospodarskih, društvenih i kulturnih djelatnosti;
3. mogućnosti novih tehnologija za utvrđivanje i snimanje graditeljske baštine i borbe protiv propadanja materijala, kao i u područjima znanstvenog istraživanja, restauriranja i upravljanja te promicanja baštine;

4. načini promicanja arhitektonskog stvaralaštva kao našeg doprinosa europskoj baštini.

Članak 18.

Države članice obvezuju se jedna drugoj, kad god je to nužno, pružiti tehničku pomoć u kroz razmjenu iskustva i stručnjaka u području očuvanja graditeljske baštine.

Članak 19.

Države članice obvezuju se, u okviru mjerodavnog nacionalnog zakonodavstva, ili međunarodnih ugovora, poticati europsku razmjenu stručnjaka za očuvanje graditeljske baštine, uključujući i one odgovorne za daljnju obuku.

Članak 20.

U svrhu ove Konvencije, osnovano je Vijeće stručnjaka od strane Ministarskog odbora Vijeća Europe temeljem članka 17. Statuta Vijeća Europe koje će nadzirati primjenu ove Konvencije, a posebice:

1. periodično izvještavati Ministarski odbor Vijeća Europe o politikama očuvanja graditeljske baštine u Državama članicama ove Konvencije, o provedbi načela ustanovljenih Konvencijom, kao i o vlastitim aktivnostima;
2. predlagati Ministarskom odboru Vijeća Europe mjere za provedbu odredaba Konvencije, mjere koje uključuju multilateralne aktivnosti, reviziju ili izmjene i dopune Konvencije i informiranje javnosti o svrsi Konvencije;
3. davati preporuke Ministarskom odboru Vijeća Europe u pogledu pozivanja Država koje nisu članice Vijeća Europe na pristupanje ovoj Konvenciji.

Članak 21.

Odredbe ove Konvencije ne preče primjenu određenih povoljnijih odredbi o zaštiti dobara iz članka 1. Konvencije sadržanih u:

- Konvenciji o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine od 16. studenog 1972.;
- Europske konvencije o zaštiti arheološke baštine od 6. svibnja 1969.

Zaključne odredbe

Članak 22.

1. Konvencija je otvorena za potpis državama članicama Vijeća Europe. Ona podliježe ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju pohranjuju se kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.
2. Konvencija stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon istek razdoblja od tri mjeseca od datuma kada su se tri države članice Vijeća Europe obvezale pristupanjem ovoj Konvenciji sukladno odredbi iz prethodnog stavka.
3. U pogledu bilo koje države članice koja se naknadno obveže pristupanjem Konvenciji, ona stupa na snagu prvog dana u mjesecu po isteku tromjesečnog razdoblja od datuma polaganja isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju.

Članak 23.

1. Nakon stupanja na snagu ove Konvencije, Ministarski odbor Vijeća Europe može pozvati bilo koju državu koja nije članica Vijeća i Europske ekonomske Zajednice na pristupanje ovoj Konvenciji, na temelju odluke većine sukladno članku 20d. Statuta Vijeća Europe i jednoglasne odluke zastupnika Država članica koje su članice Vijeća stručnjaka.

2. U slučaju pristupanja bilo koje države ili Europske ekonomske zajednice, Konvencija stupa na snagu prvog dana u mjesecu po isteku tromjesečnog razdoblja od datuma polaganja isprave o pristupanju kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 24.

1. Svaka država može, u vrijeme potpisivanja ili polaganja isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupu, naznačiti teritoriju ili teritorije na kojima će se Konvencija primjenjivati.

2. Svaka država može, naknadno, izjavom upućenom prema Glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Konvencije na bilo koji drugi teritorij naveden u izjavi. Na takvom teritoriju Konvencija će stupiti na snagu prvog dana u mjesecu po isteku tromjesečnog razdoblja od datuma polaganja izjave kod Glavnog tajnika.

3. Svaka izjava dana u skladu s prethodna dva stavka može se, u pogledu bilo koje teritorije navedene u takvoj izjavi, povući obavještanjem Glavnog tajnika. Povlačenje stupa na snagu prvog dana u mjesecu po isteku tromjesečnog razdoblja od datuma polaganja obavijesti kod Glavnog tajnika.

Članak 25.

1. Svaka država može, u vrijeme potpisa ili kod polaganja isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupu, izjaviti kako zadržava pravo u cjelini ili djelomično u provedbi članka 4. stavka c i d. Nije moguće postaviti druga ograničenja u provedbi Konvencije.

2. Svaka Država članica koja je postavila ograničenje, u skladu s prethodnim stavkom, može u cijelosti ili djelomično to povući dostavom obavijesti Glavnom tajniku Vijeća Europe. Povlačenje stupa na snagu na dan primitka takve obavijesti od strane Glavnog tajnika.

3. Država članica koja je postavila ograničenje na odredbe navedene u stavku 1. Ne može zahtijevati primjenu te odredbe od bilo koje druge države; ono može, međutim, ako njeno ograničenje djelomično ili uvjetno, ona može zahtijevati primjenu te odredbe u mjeri u kojoj je i sama primjenjuje.

Članak 26.

1. Svaka Država članica može u bilo koje vrijeme otkazati Konvenciju obavještanjem Glavnog tajnika Vijeća Europe.

2. Takav otkaz stupa na snagu prvog dana u mjesecu po isteku razdoblja od šest mjeseci od datuma primitka takve obavijesti od strane Glavnog tajnika.

Članak 27.

Glavni tajnik Vijeća Europe će izvijestiti države članice Vijeća Europe, svaku državu koja je pristupila Konvenciji i Europsku ekonomsku zajednicu ukoliko je pristupila, o:

- a) svakom potpisu;
- b) polaganju isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupu;
- c) svakom datumu stupanja na snagu ove Konvencije sukladno člancima 22., 23. i 24. Konvencije;
- d) svakom drugom aktu, obavijesti ili komunikaciji koji se odnose na ovu Konvenciju.

Uz nazočnost potpisanih, koji su opunomoćeni za potpis, potpisana je ova Konvencija.

Sastavljeno u Granadi, trećeg listopada 1985., na engleskom i francuskom jeziku, s tim da su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom primjerku, koji će biti položen u arhivi Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe će ovjerene preslike ove Konvencije dostaviti svakoj državi članici Vijeća Europe ili Europske ekonomske zajednice koje su pozvane na pristupanje Konvenciji.

EUROPSKA KONVENCIJA O ZAŠTITI ARHEOLOŠKE BAŠTINE

Ova Konvencija posebno naglašava potrebu da među ciljevima uređenja gradova i sela trebaju biti očuvanje i zaštita arheološke baštine, te ističe potrebu suradnje između arheologa i gradskih i regionalnih prostorno-planerskih službi kako bi se osiguralo optimalno očuvanje arheološke baštine. Konvencija određuje smjernice za financiranje iskopavanja, istraživanja i objavljivanja istraživačkih nalaza i uređuje pitanja javnog pristupa, posebno arheološkim lokacijama, kao i pitanje obrazovnih mjera koje treba poduzeti radi razvijanja javne svijesti o vrijednosti arheološke baštine. Ona također uvodi institucionalni okvir za paneuropsku suradnju u pogledu arheološke baštine, kao i mogućnost sustavne razmjene iskustava i stručnjaka između država stranaka. Povjerenstvo nadležno za nadziranje primjene Konvencije preuzima ulogu jačanja i koordiniranja strategija zaštite arheološke baštine Europe.

Obveze države članice Konvencije

Članak Izričite obveze države članice Konvencije	
1	primijeniti definiciju arheološke baštine u domaćem zakonodavstvu
2	države članice Konvencije obvezuje se uspostaviti, na način koji odgovara svakoj državi, pravni sustav zaštite arheološke baštine
2	uspostavu i vođenje registra arheološke baštine, te uspostavljanje zaštite nad spomenicima i područjima
2	stvaranje arheoloških rezervata, čak i na lokalitetima na kojima nema vidljivih ostataka na zemlji ili pod vodom, u cilju očuvanja materijalnih dokaza koje će istraživati buduće generacije
2	utvrditi obvezu osobe koja slučajno pronađe predmete arheološke baštine na prijavljivanje nalaza nadležnim tijelima, kao i obvezu omogućavanja ispitivanja pronađenog predmeta
3	uspostaviti sustav davanja dopuštenja i nadzora nad iskopavanjima i drugim arheološkim aktivnostima kako bi:

	<p>a) spriječili nezakonita iskopavanja ili uklanjanje elemenata arheološke baštine; b) osigurali da će arheološka iskopavanja i istraživanja obavljati sukladno znanstvenim standardima i pod uvjetom: – upotrebe nedestruktivnih metoda istraživanja gdje god je to moguće; – osiguravanja nalaza arheoloških istraživanja, kako ne bi ostali nezaštićeni i bez odgovarajućih uvjeta za njihovu zaštitu, očuvanje i upravljanje</p>
3	osigurati da iskopavanja i druge potencijalno destruktivne tehnike izvode isključivo stručno kvalificirane i posebno ovlaštene osobe
3	zahtijevati prethodno dopuštenje za upotrebu detektora za metal i druge opreme ili postupka za otkrivanje nalaza pri arheološkim istraživanjima, kad god je zakonom neke države to propisano
4	obvezuju se provoditi mjere fizičke zaštite arheološke baštine
4	stjecanjem vlasništva ili zaštitom na drugi odgovarajući način od strane nadležnih tijela područja s namjerom stvaranja arheoloških rezervi
4	očuvanje i održavanje arheološke baštine, po mogućnosti „in situ“
4	odgovarajuća spremišta za uskladištenje arheoloških nalaza koji su izmješteni sa njihovih izvornih mjesta
5	uskладiti osnovane zahtjeve arheologije i razvojnih planova te omogućiti arheolozima sudjelovanje u: a) planiranju politika usmjerenih na izradu uravnotežene strategije za zaštitu, očuvanje i unaprjeđivanje lokaliteta od arheološkog značaja; b) različitim fazama razvojnih projekata
5	osigurati sustavna savjetovanja između arheologa, urbanista i stručnjaka za prostorno planiranje u cilju omogućavanja: a) izmjena i dopuna razvojnih planova koji bi mogli negativno utjecati na arheološku baštinu; b) provedbe odgovarajućih znanstvenih istraživanja arheoloških lokaliteta u pogledu osiguravanja određenog vremena i sredstava, te za objavljivanje nalaza otkrivenih istraživanjima
5	osigurati pri izradi procjene utjecaja na okoliš, kao i pri donošenju odluka utemeljenih na toj procjeni, uvažavanje arheoloških lokaliteta i njihova okruženja
5	osigurati u slučaju pronalaska arheoloških nalaza tijekom građevinskih ili drugih radova, kada je to moguće, očuvanje nalaza „in situ“
5	osigurati da se otvaranjem arheološkog lokaliteta za posjećivanje, posebno izgradnjom građevina nužnih za prijam većeg broja posjetitelja, neće negativno utjecati na arheološki lokalitet, njegov znanstveni karakter i njegovo okruženje
6	osigurati javnu novčanu potporu za arheološka istraživanja od nacionalnih, regionalnih i lokalnih vlasti u skladu s njihovom utvrđenom nadležnosti
6	osigurati veća materijalna sredstva za zaštitna arheološka iskopavanja: a) poduzimanjem odgovarajućih mjera kojima se osigurava prigodom većih javnih ili privatnih projekata izgradnje, sufinanciranje sukladno mogućnostima, ukupnih troškova koji su bili nužni u provedbi arheoloških aktivnosti; b) osiguravanjem proračunskih sredstava za one projekte, te izradu studija utjecaja na okoliš, nužnih zbog uređenja okoline i prostornog planiranja, kao i za prethodna arheološka istraživanja i proučavanja, znanstvene izvještaje i za cjelovitu objavu i dokumentiranje nalaza
7	izraditi i aktualizirati registre i karte arheoloških lokaliteta u područjima unutar svoje jurisdikcije
7	poduzimati sve praktične mjere u cilju osiguravanja izrade i objave znanstvenih izvještaja nakon arheoloških aktivnosti, a prije objave cjelovitog specijalističkog izvještaja
8	olakšati razmjenu arheoloških nalaza u profesionalne znanstvene svrhe, na domaćoj i međunarodnoj razini, poduzimajući istovremeno odgovarajuće mjere kako takav promet ne bi narušio kulturnu i znanstvenu vrijednost tih nalaza

8	promicati razmjenu informacija o arheološkim istraživanjima i iskopavanjima koja su u tijeku i pridonijeti ostvarivanju međunarodnih istraživačkih programa
9	provoditi obrazovne akcije u cilju buđenja i podizanja svijesti o vrijednosti arheološke baštine i njezine važnosti za razumijevanje prošlosti i informirati o opasnostima koje ugrožavaju tu baštinu
9	promicati dostupnost javnosti i posjećivanje arheološke baštine, posebno lokaliteta i poticati organiziranje javnih izložbi s odgovarajućim izborom arheoloških predmeta
10	sprječavati nezakonit promet arheološkim predmetima
10	organizirati razmjenu informacija o svim otkrivenim nezakonitim iskopavanjima između nadležnih tijela javne vlasti i znanstvenih ustanova
10	obavijestiti nadležna tijela države porijekla koja je država članica ove Konvencije o svakom predmetu za koji se osnovano sumnja da potječe iz nezakonitih iskopavanja ili na nezakonit način pribavljeno sa službenih iskopavanja, i o tome pružiti nužne informacije
10	poduzeti nužne mjere kako bi osigurali nadzor nad nabavnom politikom muzeja i sličnih ustanova nad stjecanjem predmeta arheološke baštine za koje postoji osnovana sumnja da potiču iz nekontroliranih nalazišta ili nezakonitih iskopavanja ili su nezakonito pribavljene sa službenih iskopavanja
12	poticati, kroz mjerodavno domaće zakonodavstvo ili međunarodne ugovore, razmjenu stručnjaka za očuvanje arheološke baštine, uključujući i one odgovorne za dalju obuku

Europska konvencija o zaštiti arheološke baštine – revidirana³¹ (Valetta, 16. siječnja 1992.)

Preambula

Države članice Vijeća Europe i druge države članice Europske konvencije o kulturi, kao i potpisnice ove Konvencije,

Uzevši u obzir cilj Vijeća Europe usmjeren na postizanje većeg jedinstva između njegovih članica za svrhu, između ostalog, u očuvanju i ostvarivanju ideala i načela koja su njihova zajednička baština;

Imajući u vidu Europsku konvenciju o kulturi potpisanu u Parizu 19. prosinca 1954., a osobito članak 1. i 5. te Konvencije;

Imajući u vidu Konvenciju o zaštiti graditeljske baštine Europe potpisanu u Granadi 3. listopada 1985.;

Imajući u vidu Europsku konvenciju o kaznenim djelima u vezi s kulturnom baštinom potpisanu u Delphima 23. lipnja 1985.;

Imajući u vidu preporuke Parlamentarne Skupštine u vezi s arheologijom, a posebice Preporuke 848 (1978), 921 (1981) i 1072 (1988);

³¹Narodne novine, međunarodni ugovori 4/04. i 9/04.

Imajući u vidu Preporuku br. R (89) 5 u vezi sa zaštitom i unapređenjem arheološke baštine u kontekstu izrade i donošenja prostornih planova;

Pozivajući se na značaj arheološke baštine za poznavanje povijesti čovječanstva;

Potvrđujući kako je europska arheološka baština, koja svjedoči o pradavnoj povijesti, ozbiljno ugrožena s propadanjem zbog rastućeg broja planova za velike projekte, prirodnih rizika, nezakonitih ili neznanstvenih iskopavanja i nedostatno razvijene svijesti o važnosti arheološke baštine;

Potvrđujući kako je važno uspostaviti, gdje već ne postoje, upravni i znanstveni nadzor nad postupcima, u cilju zaštite arheološke baštine, te sukladno tome nužno je osigurati zaštitu te baštine pri izradi i donošenju prostornih planova, kao i u politikama kulturnog razvoja;

Ističući kako su za zaštitu arheološke baštine, uz državu u čijoj je ona izravnoj nadležnosti, odgovorne i sve europske države, kojima je cilj smanjiti opasnosti od njezina propadanja i promicati očuvanje poticanjem razmijene stručnjaka i stečenih iskustava;

Ističući potrebu dopune načela izloženih u Europskoj konvenciji o zaštiti arheološke baštine potpisanoj u Londonu 6. svibnja 1969., što je posljedica razvoja politike planiranja u europskim državama,

Sporazumjeli su se:

Definicija arheološke baštine

Članak 1.

1. Cilj ove (revidirane) Konvencije je zaštititi arheološku baštinu kao izvor europske zajedničke memorije i čimbenika za povijesna i znanstvena istraživanja.
2. U tom cilju sastavnicama arheološke baštine smatraju se svi ostaci i predmeti, kao i drugi tragovi čovječanstva iz prošlih razdoblja i to oni:
 - i. čije očuvanje i proučavanje će pomoći u rekonstrukcijama povijest čovječanstva i njegov odnos s prirodnim okruženjem;
 - ii. čiji pronalazak ili iskopavanje, kao i druge metode istraživanja povijesti čovječanstva i čovjekova odnosa sa okruženjem, predstavlja glavni izvor informacija; i
 - iii. koji se nalaze na području unutar jurisdikcije Države članice Konvencije.
3. Arheološka baština uključuje strukture građevina, konstrukcije, grupe građevina, složene lokalitete, pokretne predmete, spomenike drugih vrsta kao i njihov kontekst, kada se nalaze na i pod zemljom ili pod vodom.

Prepoznavanje baštine i mjere zaštite

Članak 2.

Države članice Konvencije obvezuje se uspostaviti, na način koji odgovara svakoj državi, pravni sustav zaštite arheološke baštine, čije odredbe će osigurati:

- i. uspostavu i vođenje registra arheološke baštine, te uspostavljanje zaštite nad spomenicima i područjima;
- ii. stvaranje arheoloških rezervata, čak i na lokalitetima na kojima nema vidljivih ostataka na zemlji ili pod vodom, u cilju očuvanja materijalnih dokaza koje će istraživati buduće generacije;

- iii. Obvezu osobe koja slučajno pronađe predmete arheološke baštine na prijavljivanje nalaza nadležnim tijelima, kao i obvezu omogućavanja ispitivanja pronađenog predmeta.

Članak 3.

U cilju očuvanja arheološke baštine i osiguravanja znanstvenog arheološkog istraživanja, Države članice obvezuju se:

- i. uspostaviti sustav davanja dopuštenja i nadzora nad iskopavanjima i drugim arheološkim aktivnostima kako bi:
 - a) spriječili nezakonita iskopavanja ili uklanjanje elemenata arheološke baštine;
 - b) osigurali da će arheološka iskopavanja i istraživanja obavljati sukladno znanstvenim standardima i pod uvjetom:
 - upotrebe ne destruktivnih metoda istraživanja gdje god je to moguće;
 - osiguravanja nalaza arheoloških istraživanja, kako ne bi ostali nezaštićeni i bez odgovarajućih uvjeta za njihovu zaštitu, očuvanje i upravljanje;
- ii. osigurati da iskopavanja i druge potencijalno destruktivne tehnike izvode isključivo stručno kvalificirane i posebno ovlaštene osobe;
- iii. zahtijevati prethodno dopuštenje za upotrebu detektora za metal i druge opreme ili postupka za otkrivanje nalaza pri arheološkim istraživanjima, kad god je zakonom neke države to propisano.

Članak 4.

Države članice Konvencije obvezuju se provoditi mjere fizičke zaštite arheološke baštine, kako bi osigurale sukladno okolnostima:

- i. stjecanjem vlasništva ili zaštitom na drugi odgovarajući način od strane nadležnih tijela područja s namjerom stvaranja arheoloških rezervi;
- ii. očuvanje i održavanje arheološke baštine, po mogućnosti „in situ“;
- iii. odgovarajuća spremišta za uskladištenje arheoloških nalaza koji su izmješteni sa njihovih izvornih mjesta.

Integrirano očuvanje arheološke baštine

Članak 5.

Država članica Konvencije obvezuje se:

- i. uskladiti osnovane zahtjeve arheologije i razvojnih planova te omogućiti arheolozima sudjelovanje u:
 - a) planiranju politika usmjerenih na izradu uravnotežene strategije za zaštitu, očuvanje i unapređivanje lokaliteta od arheološkog značaja;
 - b) različitim fazama razvojnih projekata;
- ii. osigurati sustavna savjetovanja između arheologa, urbanista i stručnjaka za prostorno planiranje u cilju omogućavanja:
 - a) izmjena i dopuna razvojnih planova koji bi mogli negativno utjecati na arheološku baštinu;
 - b) provedbe odgovarajućih znanstvenih istraživanja arheoloških lokaliteta u pogledu osiguravanja dostatnog vremena i sredstva, te za objavljivanje nalaza otkrivenih istraživanjima;
- iii. osigurati pri izradi procjene utjecaja na okoliš, kao i pri donošenju odluka utemeljenih na toj procjeni, uvažavanje arheoloških lokaliteta i njihova okruženja;

- iv. osigurati u slučaju pronalaska arheoloških nalaza tijekom građevinskih ili drugih radova, kada je to moguće, očuvanje nalaza „in situ“;
- v. osigurati da se otvaranjem arheološkog lokaliteta za posjećivanje, posebno izgradnjom građevina nužnih za prijam većeg broja posjetitelja, neće negativno utjecati na arheološki lokalitet, njegov znanstveni karakter i njegovo okruženje.

Financiranje arheoloških istraživanja i očuvanje Članak 6.

Država članica obvezuje se:

- i. osigurati javnu novčanu potporu za arheološka istraživanja od nacionalnih, regionalnih i lokalnih vlasti u skladu s njihovom utvrđenom nadležnosti;
- ii. osigurati veća materijalna sredstva za zaštitna arheološka iskopavanja:
 - a) poduzimanjem odgovarajućih mjera kojima se osigurava prigodom većih javnih ili privatnih projekata izgradnje, sufinanciranje sukladno mogućnostima, ukupnih troškova koji su bili nužni u provedbi arheoloških aktivnosti;
 - b) osiguravanjem proračunskih sredstava za one projekte, te izradu studija utjecaja na okoliš, nužnih zbog uređenja okoline i prostornog planiranja, kao i za prethodna arheološka istraživanja i proučavanja, znanstvene izvještaje i za cjelovitu objavu i dokumentiranje nalaza.

Prikupljanje i širenje znanstvenih informacija Članak 7.

U cilju omogućavanja proučavanja i širenja znanja o arheološkim otkrićima, Država članica obvezuje se:

- i. Sačiniti i aktualizirati registre i karte arheoloških lokaliteta u područjima unutar svoje jurisdikcije;
- ii. poduzimati sve praktične mjere u cilju osiguravanja izrade i objave znanstvenih izvještaja nakon arheoloških aktivnosti, a prije objave cjelovitog specijalističkog izvještaja.

Članak 8.

Države članice obvezuju se:

- i. olakšati razmjenu arheoloških nalaza u profesionalne znanstvene svrhe, na nacionalnoj i međunarodnoj razini, poduzimajući istovremeno odgovarajuće mjere kako takav promet ne bi narušio kulturnu i znanstvenu vrijednost tih nalaza;
- ii. promicati razmjenu informacija o arheološkim istraživanjima i iskopavanjima koja su u tijeku i pridonijeti ostvarivanju međunarodnih istraživačkih programa.

Promicanje važnosti arheološke baštine Članak 9.

Države članice obvezuju se:

- i. provoditi obrazovne akcije u cilju buđenja i podizanja svijesti o vrijednosti arheološke baštine i njezine važnosti za razumijevanje prošlosti i informirati o opasnostima koje ugrožavaju tu baštinu;
- ii. Promicati dostupnost javnosti i posjećivanje arheološke baštine, posebno lokaliteta, i poticati organiziranje javnih izložbi s odgovarajućim izborom arheoloških predmeta.

Sprečavanje nezakonitog prometa arheološkim predmetima Članak 10

Država članica obvezuje se:

- i. organizirati razmjenu informacija o svi otkrivenim nezakonitim iskopavanjima između nadležnih tijela javne vlasti i znanstvenih ustanova;
- ii. obavijestiti nadležna tijela države porijekla koja je država članica ove Konvencije o svakom predmetu za koji se osnovano sumnja da potječe iz nezakonitih iskopavanja ili na nezakonit način pribavljeno sa službenih iskopavanja, i o tome pružiti nužne informacije;
- iii. poduzeti nužne mjere kako bi osigurali nadzor nad nabavnom politikom muzeja i sličnih ustanova nad stjecanjem predmeta arheološke baštine za koje postoji osnovana sumnja da potiču iz nekontroliranih nalazišta ili nezakonitih iskopavanja ili su nezakonito pribavljene sa službenih iskopavanja;
- iv. kada su u pitanju muzeji i druge slične ustanove sa sjedištem na teritoriju Države članice ali nabavna politika nije pod nadzorom države:
 - a) obavijestiti ustanovu o obvezama koje proizlaze iz teksta ove (revidirane) Konvencije;
 - b) kako neće se kloniti napora u osiguravanju poštivanja ove Konvencije od strane navedenih muzeja i drugih ustanova sukladno načelu iz stavka 3. ove odredbe;
- v. ograničiti, u najvećoj mogućoj mjeri, kroz obrazovanje, informiranje, održavanje pažnje i suradnje, promet predmetima arheološke baštine koja je posljedica nekontroliranih nalazišta ili nezakonitih iskopavanja ili nezakonito pribavljena sa službenih iskopavanja.

Članak 11.

Ništa u ovoj (revidiranoj) Konvenciji neće utjecati na postojeće ili buduće dvostrane ili višestrane ugovore između država članica, zaključenih u vezi s nezakonitim prometom predmeta arheološke baštine ili njihovom vraćanju stvarnom vlasniku.

Obostrana tehnička i znanstvena pomoć Članak 12.

Države članice obvezuju se:

- i. pružati obostranu tehničku i znanstvenu pomoć kroz sakupljanje i razmjenu iskustva i razmjena stručnjaka za očuvanje arheološke baštine;
- ii. poticati, kroz mjerodavno nacionalno zakonodavstvo ili međunarodne ugovore, razmjenu stručnjaka za očuvanje arheološke baštine, uključujući i one odgovorne za dalju obuku.

Kontrola primjene (revidirane) Konvencije
Članak 13.

Za potrebe ove (revidirane) Konvencije, Vijeće stručnjaka osnovano od Ministarskog odbora Vijeća Europe temeljem članka 17. Statuta Vijeća Europe, nadzirati će primjenu (revidirane) Konvencije te posebice:

- i. periodično izvijestiti Ministarski odbor Vijeća Europe o stanju i programima zaštite arheološke baštine u Državama članicama (revidirane) Konvencije, kao i o provedbi načela utemeljenih ovom (revidiranom) Konvencijom;
- ii. predlagati Ministarskom odboru Vijeća Europe mjere za provedbu ove (revidirane) Konvencije, uključujući višestrane aktivnosti, reviziju ili izmjenu i dopunu ove (revidirane) Konvencije i informiranje javnosti o ciljevima ove (revidirane) Konvencije;
- iii. preporučiti Ministarskom odboru Vijeća Europe upućivanje poziva državama koje nisu članice Vijeća Europe na pristupanje ovoj (revidiranoj) Konvenciji.

Zaključne odredbe
Članak 14.

1. Ovaj (revidirana) Konvencija je otvorena za potpis državama članicama Vijeća Europe i drugim Državama članicama Europske konvencije o kulturi.

Ona podliježe ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju pohranjuju se kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.

2. Nijedna Država članica Europske konvencije o zaštiti arheološke baštine, potpisane u Londonu 6. svibnja 1969., ne može predati ispravu o ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju ove Konvencije, ukoliko već nije otkazalo spomenutu konvenciju, ili je otkazuje istovremeno s polaganjem isprave o prihvaćanju ove Konvencije.

3. Ova (revidirana) Konvencija stupa na snagu šest mjeseci nakon datuma kada su četiri Države, od kojih su najmanje tri država članice Vijeća Europe, izrazile svoj pristanak preuzeti obveze (revidirane) Konvencije u skladu s odredbama prethodnih stavaka.

4. Kada se, u primjeni prethodna dva stavka, otkazivanje Konvencije od 6. svibnja 1969. Ne poklapa sa stupanjem na snagu ove (revidirane) Konvencije, Država članica može, pri polaganju isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju, izjaviti da će do stupanja na snagu ove (revidirane) Konvencije nastaviti primjenjivati Konvenciju od 6. svibnja 1969..

5. Kada se radi o drugim državama članicama koje naknadno prihvate obveze ove (revidirane) Konvencije, ona će stupiti na snagu šest mjeseci nakon datuma polaganja isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju.

Članak 15.

1. Nakon stupanja na snagu ove (revidirane) Konvencije, Ministarski odbor Vijeća Europe može pozvati bilo koju državu koja nije članica Vijeća Europe i Europska ekonomske zajednice, na pristupanje ovoj (revidiranoj) Konvenciji na temelju odluke većine sukladno članku 20d. Statuta Vijeća Europe i jednoglasne odluke zastupnika Država članica Vijeća stručnjaka.

2. Kada se radi od pristupanju država ili Europske ekonomske Zajednice, ova (revidirana) Konvencija stupiti će na snagu šest mjeseci nakon datuma polaganja isprave o pristupanju kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 16.

1. Svaka Država članica može u vrijeme potpisivanja ili polaganja isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupu, naznačiti teritorij ili teritorije na kojima će se ova (revidirana) Konvencija primjenjivati.
2. Svaka država članica može u bilo koje vrijeme naknadno izjavom naslovljenom na Glavnog Tajnika Vijeća Europe, produljiti primjenu ove (revidirane) Konvencije na bilo koji drugi teritorij naznačen u izjavi. U odnosu na takvu teritoriju (revidirana) Konvencija će stupiti na snagu šest mjeseci nakon datuma primitka takve izjave od Glavnog tajnika Vijeća Europe.
3. Svaka izjava dana u skladu s prethodna dva stavka, u odnosu na bilo koji teritorij naveden u izjavi, može se povući sa obavijesti naslovljenoj na Glavnog tajnika Vijeća Europe. Povlačenje stupa na snagu šest mjeseci nakon datuma primitka takve obavijesti od strane Glavnog tajnika.

Članak 17.

1. Države članice mogu u svako doba otkazati ovu (revidiranu) Konvenciju službenom obavijesti naslovljenom na Glavnog tajnika Vijeća Europe.
2. Akt o otkazivanju stupa na snagu po isteku razdoblja od šest mjeseci od datuma primitka takve obavijesti od strane Glavnog tajnika.

Članak 18.

Glavni Tajnik Vijeća Europe će izvijestiti države članice Vijeća Europe, druge Države članice Europske konvencije o kulturi i druge države ili Europsku ekonomsku zajednicu koja je pristupila ili je pozvana na pristupanje ovoj (revidiranoj) Konvenciji o:

- i. svakom potpisu;
- ii. polaganju svake isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupu;
- iii. svakom datumu stupanja na snagu ove (revidirane) Konvencije u skladu sa člancima 14., 15. i 16. Konvencije;
- iv. bilo kom drugom aktu, obavijesti ili komunikaciji u vezi s ovom (revidiranom) Konvencijom.

Potvrđujući ovo, dolje potpisani, koji su zato ovlašteni, potpisali su ovu (revidiranu) Konvenciju.

Sastavljeno u Valletti, šesnaestog siječnja 1992., na engleskom i francuskom jeziku, i oba teksta su jednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji će biti položen u arhivi Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe će dostaviti ovjerene preslike teksta ove Konvencije svakoj državi članici Vijeća Europe, drugim Državama članicama Europske konvencije o kulturi, i svim državama koje nisu članice Vijeća Europe, ili Europskoj ekonomskoj zajednici, a pozvane su na pristupanje ovoj (revidiranoj) Konvenciji.

KONVENCIJA U EUROPSKIM KRAJOBRAZIMA

Polazeći od zaključenih međunarodnih ugovora kojima su uređena pitanja zaštite prirode i kulturne baštine, a u želji ostvarenja održivog razvoja utemeljenog na uravnoteženom i skladnom odnosu socijalnih potreba, gospodarskih aktivnosti i okoliša, kao i činjenice da

krajobraz ima važnu ulogu od javnog interesa na području kulture, ekologije, okoliša i društva, te da predstavlja bogatstvo koje pogoduje gospodarskoj aktivnosti čijom se zaštitom, upravljanjem i planiranjem može pridonositi stvaranju radnih mjesta, donesena je ova Konvencija. Pri donošenju Konvencije države su naglasile svijest da krajobraz doprinosi stvaranju lokalnih kultura i sastavnica je europske prirodne i kulturne baštine.

Konvencijom države članice priznaju da je krajobraz važan dio kvalitete života ljudi, gdje god živjeli u gradskim područjima i na selu, u degradiranim područjima kao i onima vrlo očuvane kvalitete života, u područjima priznatim po iznimnoj ljepoti kao u i svakodnevnom okruženju. Odredbe Konvencije posebno uzimaju u obzir kako razvoj poljoprivrede, šumarstva, industrijskih i rudarskih proizvodnih metoda, te regionalnog i urbanističkog planiranja, prometa, infrastrukture, turizma i rekreacije, te promjene u svjetskom gospodarstvu vrlo često ubrzavaju preobrazbu krajobraza. Nastojeći uvažiti želje javnosti za uživanjem u krajobrazima visoke kvalitete te za aktivnom ulogom u razvoju krajobraza, države članice ove Konvencije dijele uvjerenje da je krajobraz vrlo važan za dobrobit pojedinca i društva te da - njegova zaštita, upravljanje i planiranje nameću prava i obaveze za svakog u odredbama Konvencije.

Obveze države članice Konvencije

Članak	Izričite obveze države članice Konvencije
1	primijeniti definiciju krajobraza u domaćim propisima
5	krajobraze zakonom priznati kao bitnu sastavnicu čovjekovog okruženja, izraz raznolikosti zajedničke kulturne i prirodne baštine, te temelj identiteta područja
5	uspostaviti i provoditi krajobrazne politike koje imaju za cilj zaštitu krajobraza, upravljanje i planiranje, donošenjem posebnih mjera
5	uspostaviti postupke sudjelovanja javnosti, lokalnih i regionalnih vlasti te drugih strana koje su zainteresirane za određivanje i provedbu krajobraznih politika
5	ugraditi krajobraz u svoje politike regionalnog i urbanističkog planiranja te u svoje politike u vezi s kulturom, zaštitom okoliša, poljoprivredom, socijalnom i gospodarskom politikom, kao i u sve druge politike koje bi mogle izravno ili neizravno utjecati na krajobraz
6	obvezuje da će poticati: obuku stručnjaka za ocjenjivanje krajobraza i radnje koje se u njemu odvijaju; višedisciplinarnе programe obuke za krajobraznu politiku, zaštitu, upravljanje i planiranje i to za stručnjake iz privatnog i javnog sektora i udruge; školske i sveučilišne tečajeve, iz odgovarajućih područja, baveći se vrijednostima koje se pridaju krajobrazima i pitanjima u vezi s njihovom zaštitom, upravljanjem i planiranjem
6	svaka stranka obvezuje se da će: identificirati vlastite krajobraze diljem državnog područja; analizirati njihove značajke te snage i pritiske zbog kojih se krajobrazi mijenjaju; primiti na znanje promjene;
6	svaka se stranka obvezuje se da će u svrhu učinkovitosti krajobraznih politika uspostaviti instrumente s ciljem zaštite, upravljanja i/ili planiranja krajobraza

Konvencija u europskim krajobrazima³² (Firenca, 20. listopada 2000.)

PREAMBULA

Države članice Vijeća Europe i potpisnice ovoga dokumenta,

Smatrajući da je cilj Vijeća Europe uspostaviti veće jedinstvo između svojih članica u svrhu zaštite i ostvarivanja uzora i načela koji predstavljaju njihovu zajedničku baštinu, te da se taj cilj provodi poglavito sporazumima u gospodarskom i socijalnom području;

Želeći ostvariti održivi razvoj temeljen na uravnoteženom i skladnom odnosu socijalnih potreba, gospodarskih aktivnosti i okoliša;

Uzimajući u obzir, da krajobraz ima važnu ulogu javnog interesa na području kulture, ekologije, okoliša i društva te da predstavlja bogatstvo koje pogoduje gospodarskoj aktivnosti čijom se zaštitom, upravljanjem i planiranjem može doprinijeti stvaranju radnih mjesta;

Svjesne da krajobraz doprinosi stvaranju lokalnih kultura i osnovna je sastavnica europske prirodne i kulturne baštine, doprinoseći dobrobiti čovjeka i jačanju europskog identiteta;

Priznajući da je krajobraz važan dio kvalitete života ljudi, gdje god živjeli u gradskim područjima i na selu, u degradiranim područjima kao i onima vrlo očuvane kvalitete života, u područjima priznatim po iznimnoj ljepoti kao u i svakodnevnom okruženju;

Uzimajući u obzir da razvoj poljoprivrede, šumarstva, industrijskih i rudarskih proizvodnih metoda, te regionalnog planiranja, urbanističkog planiranja, prometa, infrastrukture, turizma i rekreacije te, na općenitijoj razini, promjene u svjetskom gospodarstvu vrlo često ubrzavaju preobrazbu krajobraza;

Nastojeći se odazvati želji javnosti za uživanjem u krajobrazima visoke odlike te za aktivnom ulogom u razvoju krajobraza;

U uvjerenju da je krajobraz vrlo važan za dobrobit pojedinca i društva te da njegova zaštita, upravljanje i planiranje nameću prava i obaveze za svakog;

S obzirom na postojeće propise na međunarodnoj razini iz područja zaštite i upravljanja prirodnom i kulturnom baštinom, regionalnog i prostornog planiranja, lokalne samouprave i prekogranične suradnje, a poglavito s obzirom na Konvenciju o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bern, 19. rujna 1979.), Konvenciju o zaštiti arhitektonskog blaga Europe (Granada, 3. listopada 1985.), Europsku konvenciju o zaštiti arheološke baštine (revidirano izdanje) (Valletta, 16. siječnja 1992.), Europsku konvenciju o prekograničnoj suradnji između teritorijalnih zajednica ili vlasti (Madrid, 21. svibnja 1980.) i njene dodatne protokole, Europsku povelju o lokalnoj samoupravi (Strasbourg, 15. listopada 1985.), Konvenciju o biološkoj raznolikosti (Rio de Janeiro, 5. lipnja 1992.), Konvenciju o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine (Pariz, 16. studenog 1972.) i Konvenciju o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju u okolišu i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Aarhus, 25. lipnja 1998.);

Pozivajući se na to da kvaliteta i raznolikost europskih krajobraza čini zajedničko bogatstvo te da je važno surađivati u svrhu njegove zaštite, upravljanja i planiranja;

³² Narodne novine, međunarodni ugovori 12/02.

Nastojeći da novi propis bude posvećen isključivo zaštiti, upravljanju i planiranju svih krajobraza u Europi.

Sporazumjele su se kako slijedi:

Poglavlje I. – OPĆE ODREDBE

Članak 1. DEFINICIJE

U svrhu ove Konvencije:

- a. »*Krajobraz*« znači određeno područje, viđeno ljudskim okom, čija je narav rezultat međusobnog djelovanja prirodnih i/ili ljudskih čimbenika;
- b. »*Krajobrazna politika*« znači odnos nadležnih javnih vlasti kojim ove izražavaju opća načela, strategije i smjernice koje omogućuju poduzimanje određenih mjera s ciljem zaštite, upravljanja i planiranja krajobraza;
- c. »*Cilj kvalitete krajobraza*« znači, za određeni krajobraz, stav nadležnih javnih vlasti kojom izražavaju težnje javnosti u pogledu značajki krajobraza iz njihovog neposrednog okruženja;
- d. »*Zaštita krajobraza*« znači djelovanje, u cilju zaštite i održavanja značajnih ili karakterističnih obilježja takvog krajobraza, što se opravdava njegovom vrijednošću kao baštine, a koja je proizašla iz prirodne konfiguracije i/ili ljudske aktivnosti;
- e. »*Upravljanje krajobrazom*« znači djelovanje, sa stajališta održivog razvoja, radi osiguranja redovite brige o krajobrazu, s ciljem vođenja i usklađenja promjena nastalih uslijed socijalnih, gospodarskih procesa i procesa u okolišu;
- f. »*Planiranje krajobraza*« znači djelovanje uvelike usmjereno na budućnost, s ciljem unapređenja, obnove ili stvaranja krajobraza.

Članak 2. OPSEG

Uz primjenu odredbi sadržanih u članku 15., ova se Konvencija odnosi na cjelokupno područje stranaka i obuhvaća prirodna, ruralna, gradska i prigradska područja. Konvencija obuhvaća kopno, područja kopnenih voda i morskih područja. Odnosi se na krajobraze koji se mogu smatrati iznimnim kao i na uobičajene ili degradirane krajobraze.

Članak 3. CILJEVI

Konvencija ima ciljeve promicati zaštitu krajobraza, upravljanje i planiranje te organizirati europsku suradnju o pitanjima krajobraza.

Poglavlje II. – NACIONALNE MJERE

Članak 4. PODJELA ODGOVORNOSTI

Svaka će stranka provoditi ovu Konvenciju, a osobito članak 5. i 6., prema vlastitoj podjeli nadležnosti, a u skladu sa svojim ustavnim načelima i upravnim uređenjem, te poštujući načelo supsidijarnosti i uzimajući u obzir Europsku povelju o lokalnoj samoupravi. Svaka će stranka, bez kršenja odredbi ove Konvencije, uskladiti njezinu provedbu s vlastitim politikama.

Članak 5. OPĆE MJERE

Svaka se stranka obvezuje:

- a. da će krajobraze zakonom priznati kao bitnu sastavnicu čovjekovog okruženja, izraz raznolikosti zajedničke kulturne i prirodne baštine, te temelj identiteta područja;
- b. da će uspostaviti i provoditi krajobrazne politike koje imaju za cilj zaštitu krajobraza, upravljanje i planiranje, donošenjem posebnih mjera određenih člankom 6.;
- c. da će uspostaviti postupke sudjelovanja javnosti, lokalnih i regionalnih vlasti te drugih

strana koje su zainteresirane za određivanje i provedbu krajobraznih politika navedenih u stavku b. ovoga članka;

d. da će ugraditi krajobraz u svoje politike regionalnog i urbanističkog planiranja te u svoje politike u vezi s kulturom, zaštitom okoliša, poljoprivredom, socijalnom i gospodarskom politikom, kao i u sve druge politike koje bi mogle izravno ili neizravno utjecati na krajobraz.

Članak 6. POSEBNE MJERE

A. Jačanje svijesti

Svaka se stranka obvezuje jačati svijest građana, privatnih organizacija i javnih vlasti o vrijednostima krajobraza, njihovoj ulozi i promjenama u njima.

B. Obučavanje i obrazovanje

Svaka se stranka obvezuje da će poticati:

- a. obuku stručnjaka za ocjenjivanje krajobraza i radnje koje se u njemu odvijaju;
- b. višedisciplinarnu programe obuke za krajobraznu politiku, zaštitu, upravljanje i planiranje i to za stručnjake iz privatnog i javnog sektora i udruge;
- c. školske i sveučilišne tečajeve, iz odgovarajućih područja, baveći se vrijednostima koje se pridaju krajobrazima i pitanjima u vezi s njihovom zaštitom, upravljanjem i planiranjem.

C. Identifikacija i procjena

1. Aktivnim sudjelovanjem zainteresiranih stranaka, kako je određeno u članku 5.c., te s ciljem unapređivanja znanja o vlastitim krajobrazima, svaka stranka obvezuje se da će:

- a.
 - i. identificirati vlastite krajobraze diljem državnog područja;
 - ii. analizirati njihove značajke te snage i pritiske uslijed kojih se krajobrazi mijenjaju;
 - iii. primiti na znanje promjene;

b. procijeniti tako identificirane krajobraze, vodeći računa o osobitim vrijednostima koje im pridaju zainteresirane strane i odnosno stanovništvo.

2. Postupci takve identifikacije i procjene vodit će se razmjenom iskustava i metodologije, organiziranom između stranaka na europskoj razini u skladu s člankom 8.

D. Ciljevi kakvoće krajobraza

Svaka se stranka obvezuje odrediti ciljeve kvalitete krajobraza za identifikaciju i procjenu krajobraza, i to nakon postupka sudjelovanja javnosti u skladu s člankom 5.c.

E. Provedba

Svaka se stranka obvezuje da će u svrhu učinkovitosti krajobraznih politika uspostaviti instrumente s ciljem zaštite, upravljanja i/ili planiranja krajobraza.

Poglavlje III. – EUROPSKA SURADNJA

Članak 7.

MEĐUNARODNE POLITIKE I PROGRAMI

Stranke se obvezuju da će surađivati pri razmatranju opsega krajobraza u međunarodnim politikama i programima, te će preporučiti, kada je to moguće, uključivanje u razmatranje istih.

Članak 8.

UZAJAMNA POMOĆ I RAZMJENA INFORMACIJA

Stranke se obvezuju surađivati kako bi povećale djelotvornost mjera poduzetih na temelju drugih članaka ove Konvencije, a osobito će:

- a. pružati jedna drugoj tehničku i znanstvenu pomoć u pitanjima krajobraza ujedinjavanjem i razmjenom iskustava, i rezultata istraživačkih projekata;
- b. promicati razmjenu stručnjaka za krajobraze, osobito u svrhu obučavanja i informiranja;
- c. razmjenjivati informacije o svim pitanjima sadržanim u odredbama ove Konvencije.

Članak 9.

PREKOGRANIČNI KRAJOBRAZI

Stranke će poticati prekograničnu suradnju na lokalnoj i regionalnoj razini i, prema potrebi, izrađivati i provoditi zajedničke krajobrazne programe.

Članak 10.

PRAĆENJE PROVEDBE KONVENCIJE

1. Ministarski odbor Vijeća Europe imenovat će postojeće nadležne Odbore stručnjaka osnovane temeljem članka 17. Statuta Vijeća Europe odgovornim za praćenje provedbe Konvencije.
2. Nakon svakoga sastanka Odbora stručnjaka, glavni tajnik Vijeća Europe dostavit će Ministarskom odboru izvještaj o izvršenom i o postupanju prema Konvenciji.
3. Odbori stručnjaka predložit će Ministarskom odboru mjerila za dodjelu i pravila temeljem kojih se uređuje Nagrada za krajobraz Vijeća Europe.

Članak 11.

NAGRADA ZA KRAJOBRAZ VIJEĆA EUROPE

1. Nagrada za krajobraz Vijeća Europe je odličje koje se može dodijeliti lokalnim i regionalnim vlastima i njihovim grupacijama koje su uvele, kao dio krajobrazne politike stranaka ove Konvencije, politiku ili mjere za zaštitu, upravljanje i/ili planiranje njihova krajobraza, a koje su se pokazale trajno djelotvornim te stoga mogu služiti kao primjer drugim teritorijalnim vlastima u Europi. Odličje se također može dodijeliti nevladinim udrugama koje su dale posebno značajne doprinose zaštiti, upravljanju ili planiranju krajobraza.
2. Prijave za nagradu za krajobraz Vijeća Europe stranke podnose Odborima stručnjaka navedenim u članku 10. Prijaviti se mogu prekogranične lokalne i regionalne vlasti kao i grupacije zainteresiranih lokalnih regionalnih vlasti, pod uvjetom da zajednički upravljaju odnosnim krajobrazom.
3. Na prijedlog Odbora stručnjaka navedenih u članku 10. Ministarski odbor odredit će i objaviti mjerila za dodjelu Nagrade za krajobraz Vijeća Europe, donijeti odgovarajuća pravila i dodijeliti Nagradu.
4. Dodjelom Nagrade za krajobraz Vijeća Europe želi se primatelje nagrade poticati na osiguranje održive zaštite, upravljanje i/ili planiranje odnosnim područjima krajobraza.

Poglavlje IV. – ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 12.

ODNOS PREMA DRUGIM PROPISIMA

Odredbe ove Konvencije neće utjecati na strože odredbe u vezi s zaštitom krajobraza, upravljanjem i planiranjem sadržanim u drugim postojećim ili budućim obvezujućim nacionalnim ili međunarodnim propisima.

Članak 13.

POTPISIVANJE, RATIFIKACIJA I STUPANJE NA SNAGU

1. Ova je Konvencija otvorena za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe. Ona podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju polažu se kod glavnog tajnika Vijeća Europe.
2. Ova Konvencija stupa na snagu prvoga dana koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma kada je deset država članica Vijeća Europe izrazilo svoj pristanak da budu vezane Konvencijom, u skladu s odredbama prethodnog stavka.
3. Za svaku državu potpisnicu koja naknadno izrazi svoj pristanak da njome bude vezana, Konvencija stupa na snagu prvoga dana koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma polaganja njezine isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju.

Članak 14.

PRISTUP

1. Nakon stupanja ove Konvencije na snagu, Ministarski odbor Vijeća Europe može pozvati Europsku zajednicu da pristupi Konvenciji i svaku europsku državu nečlanicu Vijeća Europe, većinskom odlukom kako je predviđeno člankom 20.d. Statuta Vijeća Europe, te jednoglasnom odlukom država stranaka s pravom zastupljenosti u Ministarskom odboru.
2. Za svaku državu koja joj pristupi, ili za Europsku zajednicu u slučaju njenoga pristupanja,

ova Konvencija stupa na snagu prvoga dana koji slijedi nakon razdoblja od tri mjeseca od datuma polaganja isprave o pristupu kod glavnoga tajnika Vijeća Europe.

Članak 15.

TERITORIJALNA PRIMJENA

1. Svaka država ili Europska zajednica može, u trenutku potpisivanja ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, odrediti na koje će se područje ili područja primjenjivati ova Konvencija.
2. Svaka stranka može, kasnije u svako doba, izjavom upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Konvencije na svako drugo područje određeno u izjavi. Konvencija za takvo područje proizvodi učinak prvoga dana koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma kada je glavni tajnik primio izjavu.
3. Svaka izjava dana na temelju prethodna dva stavka može se, glede svakoga područja određenoga u takvoj izjavi, povući notifikacijom upućenom glavnom tajniku. Takvo povlačenje proizvodi učinak prvoga dana koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma kada glavni tajnik primi notifikaciju.

Članak 16.

OTKAZ

1. Svaka stranka može, u svako doba otkazati ovu Konvenciju notifikacijom upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe.
2. Takav otkaz proizvodi učinak prvoga dana koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma kada je glavni tajnik primio notifikaciju.

Članak 17.

IZMJENE

1. Svaka stranka ili Odbori stručnjaka navedeni u članku 10. mogu predlagati izmjene i dopune ove Konvencije.
2. O svakom prijedlogu izmjene i dopune obavijestit će se glavnoga tajnika Vijeća Europe koji će to priopćiti državama članicama Vijeća Europe, drugim strankama i svakoj europskoj državi nečlanici koja je, u skladu s odredbama članka 14. pozvana da pristupi ovoj Konvenciji.
3. Odbori stručnjaka navedeni u članku 10. ispitat će svaku predloženu izmjenu i dopunu i podnijet će tekst koji je usvojen većinski od tri četvrtine predstavnika stranaka, Ministarskom odboru na usvajanje. Po većinskom usvajanju od strane Ministarskog odbora predviđenim člankom 20.d. Statuta Vijeća Europe, te jednoglasnom odlukom država stranaka s pravom zastupljenosti u Ministarskom odboru, tekst će biti prosljeđen strankama na prihvata.
4. Svaka izmjena stupa na snagu u odnosu na stranke koje su istu prihvatile prvoga dana koji slijedi nakon razdoblja od tri mjeseca od datuma kada su tri države članice Vijeća Europe izvijestile glavnoga tajnika o svom prihvatu. Za svaku stranku, koja naknadno prihvati izmjenu i dopunu, ista će stupiti na snagu prvoga dana koji slijedi nakon razdoblja od tri mjeseca od datuma kada je rečena stranka izvijestila glavnoga tajnika o svom prihvatu.

Članak 18.

NOTIFIKACIJA

Glavni tajnik Vijeća Europe obavijestit će države članice Vijeća Europe, svaku državu koja je pristupila ovoj Konvenciji ili Europsku zajednicu, ako je pristupila, o sljedećem:

- a. svakom potpisu;
- b. polaganju svake isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu;
- c. svakom datumu stupanja ove Konvencije u skladu s člankom 13., 14. i 15.;
- d. svakoj izjavi danoj prema odredbama članka 15.;
- e. svakom otkazu prema članku 16.;
- f. svakom prijedlogu izmjena i dopuna, svakoj izmjeni i dopuni usvojenoj u skladu s člankom 17. i datumu kada ista stupa na snagu;
- g. svakom drugom dokumentu, notifikaciji, informacijama ili priopćenjima u vezi s ovom

Konvencijom.

U potvrdu toga, niže potpisani, za to propisano ovlašteni, potpisali su ovu Konvenciju.

Sastavljeno u Firenci, 20. listopada 2000. u jednom primjerku na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, koja se pohranjuju u arhivi Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe dostavit će ovjerene prijepise svakoj državi članici Vijeća Europe, svakoj državi ili Europskoj zajednici pozvanoj da pristupi ovoj Konvenciji.

OKVIRNA KONVENCIJA O VRIJEDNOSTI KULTURNE BAŠTINE ZA DRUŠTVO

Okvirna konvencija o vrijednosti kulturne baštine za društvo usvojena je na Odboru ministara, 13. listopada 2005. godine Konvencija Vijeća Europe o kulturnoj baštini u velikoj mjeri obuhvaća dosadašnje međunarodne konvencije, deklaracije i preporuke koje su proistekle iz dugogodišnje brige i rada na zaštiti kulturne baštine kako unutar UNESCO-a, Vijeća Europe tako i Europske unije. Konvencija obuhvaća načela i ciljeve Opće deklaracije Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima (1948), Europske kulturne konvencije (1954), Konvencije o zaštiti arhitektonskog blaga Europe (1985), Konvencije o europskom krajobrazu (2000) i Konvencije o zaštiti arheološke baštine (1992, revidirana).

Ciljevi Okvirne konvencije su očuvanje, njegovanje i razvijanje kulturne raznolikosti kao vrijednog kulturnog nasljeđa čovječanstva uz naglašavanje pozitivnih aspekata globalizacije u jačanju interkulturalnog dijaloga, otvaranju prema drugim kulturama i njihovoj raznolikosti.

Konvencijom se također promiče kulturno bogatstvo uz uvažavanje raznolikosti, afirmira se jezična raznolikost kojom nematerijalna baština u potpunosti postaje dio kulturnog nasljeđa, ukazuje se na međuovisnost bioraznolikosti i kulturne raznolikosti, promiče se uloga mladeži u njegovanju kulturne raznolikosti i dr.

Obveze države članice Konvencije

Članak	Izričite obveze države članice Konvencije
1	priznati da su prava vezana uz kulturnu baštinu sastavni dio prava na sudjelovanje u kulturnom životu u skladu s definicijom iz Opće deklaracije o ljudskim pravima
1	priznati pojedinačnu i zajedničku odgovornosti prema kulturnoj baštini
1	poduzeti potrebne korake na primjeni odredaba ove Konvencije glede: uloge kulturne baštine u izgradnji miroljubivog i demokratskog društva te u procesima održivog razvoja i unaprjeđenja kulturne raznolikosti; višeg stupnja sinergije u nadležnostima između svih zainteresiranih javnih, institucionalnih i privatnih subjekata
4	uživanje prava na kulturnu baštinu može biti podvrgnuto samo onim ograničenjima koja su nužna u demokratskom društvu za zaštitu javnog interesa i prava i sloboda drugih
5	priznati javni interes vezan uz dijelove kulturne baštine u skladu s njihovim značajem za društvo
5	unaprijediti vrijednost kulturne baštine njezinom identifikacijom, proučavanjem, tumačenjem, zaštitom, očuvanjem i predstavljanjem

5	osigurati, u specifičnom kontekstu svake od države članice, postojanje zakonskih odredbi za provedbu prava na kulturnu baštinu
5	poticati gospodarsko i socijalno ozračje koje podupire sudjelovanje u aktivnostima vezanim uz kulturnu baštinu
5	unaprjeđivati zaštitu kulturne baštine kao središnjeg čimbenika u uzajamno povezanim ciljevima održivog razvoja, kulturne raznolikosti i suvremenog stvaralaštva
5	priznati vrijednost kulturne baštine smještene na područjima pod njihovom jurisdikcijom bez obzira na njezino porijeklo
5	formulirati integrirane strategije koje bi olakšale provedbu odredaba ove Konvencije
7	države članice preuzimaju obvezu putem javnih institucija i drugih nadležnih tijela: poticati na razmatranje etike i načina predstavljanja kulturne baštine te poštivanje različitih tumačenja; poticati procese pomirenja koji bi na ravnopravan način rješavali situacije u kojima različite zajednice pridaju protuslovljene vrijednosti istoj kulturnoj baštini; razvijati svijest o kulturnoj baštini kao resursu koji olakšava miroljubivi suživot poticanjem povjerenja i uzajamnog razumijevanja u cilju rješavanja i sprječavanja sukoba; integrirati ove pristupe u sve aspekte cjeloživotnog obrazovanja i stručnog usavršavanja.
8	države članice se obvezuju na korištenje svih značajki kulturnog okoliša vezanih uz baštinu za: obogaćivanje procesa gospodarskoga, političkoga, socijalnog i kulturnog razvoja i planskog prostornog uređenja te po potrebi, izradu studija o utjecaju na kulturnu baštinu i usvajanja strategija ublažavanja posljedica
9	poticati poštivanje integriteta kulturne baštine poduzimanjem mjera koje će osigurati da odluke o promjenama budu utemeljene na razumijevanju danih kulturnih vrijednosti; definirati i promicati načela održivog upravljanja te poticanja očuvanja
9	poduzimati mjere koje će osigurati da svi opći tehnički standardi uzmu u obzir specifične zahtjeve očuvanja kulturne baštine
9	poticati korištenje materijala, tehnika i vještina utemeljenih na tradiciji te ispitivanje mogućnosti njihove primjene u današnjim uvjetima; poticati visokokvalitetni rad sustavima stručnih kvalifikacija i izdavanja dozvola pojedincima, poduzećima i institucijama
10	u cilju punog korištenja potencijala kulturne baštine kao čimbenika održivog gospodarskog razvoja, države članice se obvezuju: podizati svijest o korištenju gospodarskog potencijala kulturne baštine; priznavati specifični karakter i interese kulturne baštine pri izradi gospodarskih politika i poduzimati mjere kojima bi osigurale da ove politike poštuju integritet kulturne baštine ne narušavajući njezine bitne vrijednosti
11	u upravljanju kulturnom baštinom, države članice se obvezuju: promicati integrirani pristup i dobru obaviještenost javnih institucija u svim sektorima i na svim razinama
11	izraditi pravne, financijske i stručne okvire koji omogućuju zajedničke akcije javne uprave, stručnjaka, vlasnika, investitora, poslovnih krugova, nevladinih organizacija i civilnog društva
11	razvijati inovativne načine suradnje između institucija javne uprave i ostalih sudionika; poštovati i poticati dobrovoljne inicijative koje dopunjuju aktivnosti tijela javne uprave
12	poticati sve da sudjeluju u: procesu identifikacije, proučavanja, tumačenja, zaštite, očuvanja i predstavljanja kulturne baštine; javnom promišljanju i raspravama o mogućnostima i izazovima vezanim uz kulturnu baštinu
12	priznavati važnost uloge dobrovoljnih organizacija kao partnera u aktivnostima i kao konstruktivnih kritičara politika vezanih uz kulturnu baštinu; poduzimati mjere za unaprjeđenje pristupa baštini, osobito mladih ljudi i invalida kako bi se razvila

	svijest o njezinoj vrijednosti, potrebi za održavanjem i očuvanjem te o koristima koje iz nje mogu prosteći
13	države članice se obvezuju olakšavati integriranje elemenata kulturne baštine u nastavne programe na svim razinama obrazovanja, ne nužno kao predmeta za sebe već kao plodnog izvora proučavanja u okviru drugih predmeta
14	države članice se obvezuju na razvijanje digitalne tehnologije u cilju osiguravanja veće dostupnosti kulturnoj baštini
15	održavati, razvijati i unositi podatke u zajednički informacijski sustav, dostupan javnosti koji bi olakšao procjene o ispunjavanju obveza iz ove Konvencije.

Okvirna konvencija o vrijednosti kulturne baštine za društvo³³

Preambula

Države članice Vijeća Europe, potpisnice ove Konvencije,

Uzimajući u obzir da je jedan od ciljeva Vijeća Europe ostvarivanje više razine jedinstva između članica u cilju očuvanja i njegovanja ideala i načela utemeljenih na poštivanju ljudskih prava, demokraciji i vladavini prava kao njihove zajedničke baštine;

Svjesne potrebe da ljudi i ljudske vrijednosti budu središnji čimbenik proširene i međudisciplinarnе koncepcije kulturne baštine;

Naglašavajući vrijednost i potencijal razboritog korištenja kulturne baštine kao resursa održivog razvoja i kvalitete života u društvu koje se neprekidno mijenja;

Priznavajući pravo svakog pojedinca da se bavi kulturnom baštinom po vlastitom izboru uz poštivanje prava i sloboda drugih kao aspekta prava na slobodno sudjelovanje u kulturnom životu sadržanog u Općoj deklaraciji Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima (1948.) i zajamčenog Međunarodnim paktom o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966.);

Uvjerene u potrebu uključivanja svih pripadnika društva u proces definiranja i upravljanja kulturnom baštinom koji je u tijeku;

Uvjerene u ispravnost načela vezanih uz politike na području baštine i obrazovnih inicijativa koje postupaju sa svakom kulturnom baštinom jednakopravno i na taj način promiču dijalog između kultura i vjera;

Pozivajući se na različite instrumente Vijeća Europe, osobito na Europsku kulturnu konvenciju (1954.), Konvenciju o zaštiti arhitektonskog blaga Europe (1985.), Europske konvencije o zaštiti arheološke baštine (1992., revidirana) te Konvencija o europskom krajobrazu (2000.);

Uvjerene u važnost stvaranja paneuropskog okvira suradnje u dinamičnom procesu provođenja ovih načela;

Sporazumjele su se kako slijedi:

³³ Narodne novine, međunarodni ugovori 5/07.

ODJELJAK 1- CILJEVI, DEFINICIJE I NAČELA

Članak 1. Ciljevi Konvencije

Stranke ove Konvencije suglasne su:

- a. priznati da su prava vezana uz kulturnu baštinu sastavni dio prava na sudjelovanje u kulturnom životu u skladu s definicijom iz Opće deklaracije o ljudskim pravima;
- b. priznati pojedinačnu i zajedničku odgovornosti prema kulturnoj baštini;
- c. naglasiti da očuvanje kulturne baštine i njezino održivo korištenje imaju za cilj ljudski razvoj i kvalitetu života;
- d. poduzeti potrebne korake na primjeni odredaba ove Konvencije glede:
 - uloge kulturne baštine u izgradnji miroljubivog i demokratskog društva te u procesima održivog razvoja i unapređenja kulturne raznolikosti;
 - višeg stupnja sinergije u nadležnostima između svih zainteresiranih javnih, institucionalnih i privatnih subjekata.

Članak 2. Definicije

U svrhe ove Konvencije,

- a. kulturna baština je skupina dobara naslijeđenih iz prošlosti koje ljudi identificiraju, neovisno o vlasništvu, kao odraz i izričaj svojih vrijednosti, vjerovanja, znanja i tradicija koje su u stalnom procesu evoluiranja. Ona uključuje sve aspekte okoliša koji proistječu iz međusobnog djelovanja ljudi i mjesta u vremenu;
- b. zajednica povezana baštinom sastoji se od pojedinaca koji specifične značajke kulturne baštine drže vrijednim i žele ih, u okviru javnih akcija, očuvati i prenijeti budućim naraštajima.

Članak 3. Zajednička baština Europe

Stranke su suglasne poticati razumijevanje zajedničke europske baštine koja se sastoji od:

- a. svih oblika kulturne baštine u Europi koji skupno tvore zajednički izvor sjećanja, razumijevanja, identiteta, kohezije i stvaralaštva, i
- b. ideala, načela i vrijednosti koje proistječu iz iskustava stečenih tijekom napretka i sukoba iz prošlosti a koje potiču razvitak miroljubivog i stabilnog društva utemeljenog na poštivanju ljudskih prava, demokraciji i vladavini prava.

Članak 4. Prava i odgovornosti povezani s kulturnom baštinom

Stranke priznaju da:

- a. svi, pojedinačno ili skupno, imaju pravo na korištenje kulturne baštine kao i na doprinos njezinom obogaćivanju;
- b. svi, pojedinačno ili skupno, imaju obvezu poštivati kulturnu baštinu drugih na isti način kao i vlastitu a samim time i zajedničku baštinu Europe;

- c. uživanje prava na kulturnu baštinu može podlijegati samo onim ograničenjima koja su nužna u demokratskom društvu za zaštitu javnog interesa i prava i sloboda drugih.

Članak 5.

Zakoni i politike koje se odnose na kulturnu baštinu

Stranke se obvezuju:

- a. priznati javni interes vezan uz dijelove kulturne baštine u skladu njihovim značajem za društvo;
- b. unaprijediti vrijednost kulturne baštine njezinom identifikacijom, proučavanjem, tumačenjem, zaštitom, očuvanjem i predstavljanjem;
- c. osigurati, u specifičnom kontekstu svake od stranaka, postojanje zakonskih odredbi za provedbu prava na kulturnu baštinu kako je definirano u članku 4.;
- d. poticati gospodarsko i socijalno ozračje koje podupire sudjelovanje u aktivnostima vezanim uz kulturnu baštinu;
- e. unapređivati zaštitu kulturne baštine kao središnjeg čimbenika u uzajamno povezanim ciljevima održivog razvoja, kulturne raznolikosti i suvremenog stvaralaštva;
- f. priznati vrijednost kulturne baštine smještene na područjima pod njihovom jurisdikcijom bez obzira na njezino porijeklo;
- g. formulirati integrirane strategije koje bi olakšale provedbu odredaba ove Konvencije.

Članak 6.

Učinak Konvencije

Nijedna odredba ove Konvencije neće se tumačiti na način da:

- a. ograničava ili ukida ljudska prava i temeljne slobode zaštićene međunarodnim instrumentima, osobito, Općom deklaracijom o ljudskim pravima i Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda;
- b. utječe na povoljnije odredbe vezane uz kulturnu baštinu i okoliš sadržane u drugom nacionalnom zakonodavstvu ili međunarodnim pravnim instrumentima;
- c. stvara provediva prava.

ODJELJAK 2 - DOPRINOS KULTURNE BAŠTINE DRUŠTVU I LJUDSKOM RAZVITKU

Članak 7.

Kulturna baština i dijalog

Stranke preuzimaju obvezu putem javnih institucija i drugih nadležnih tijela:

- a. poticati na razmatranje etike i načina predstavljanja kulturne baštine te poštivanje različitih tumačenja;
- b. poticati procese pomirenja koji bi na ravnopravan način rješavali situacije u kojima različite zajednice pridaju protuslovljene vrijednosti istoj kulturnoj baštini;
- c. razvijati svijest o kulturnoj baštini kao resursu koji olakšava miroljubivi suživot poticanjem povjerenja i uzajamnog razumijevanja u cilju rješavanja i sprječavanja sukoba;
- d. integrirati ove pristupe u sve aspekte cjeloživotnog obrazovanja i stručnog usavršavanja.

Članak 8.

Okoliš, baština i kvaliteta života

Stranke se obvezuju na korištenje svih značajki kulturnog okoliša vezanih uz baštinu za:

- a. obogaćivanje procesa gospodarskoga, političkog, socijalnog i kulturnog razvoja i planskog prostornog uređenja te po potrebi, izradu studija o utjecaju na kulturnu baštinu i usvajanja strategija ublažavanja posljedica;
- b. unapređivanje integralnog pristupa politikama vezanim uz kulturnu, biološku, geološku i krajobraznu raznolikost u cilju postizanja ravnoteže između ovih elemenata;
- c. jačanje socijalne kohezije za podizanje svijesti o zajedničkoj odgovornosti prema prostoru u kojem ljudi žive;
- d. promicanje kvalitete kao cilja suvremenih intervencija u krajolik bez ugrožavanja njegovih kulturnih vrijednosti.

Članak 9.

Održivo korištenje kulturne baštine

U cilju očuvanja kulturne baštine stranke se obvezuju:

- a. poticati poštovanje integriteta kulturne baštine poduzimanjem mjera koje će osigurati da odluke o promjenama budu utemeljene na razumijevanju danih kulturnih vrijednosti;
- b. definirati i promovirati načela održivog upravljanja te poticanja očuvanja;
- c. poduzimati mjere koje će osigurati da svi opći tehnički standardi uzmu u obzir specifične zahtjeve očuvanja kulturne baštine;
- d. poticati korištenje materijala, tehnika i vještina utemeljenih na tradiciji te ispitivanje mogućnosti njihove primjene u današnjim uvjetima;
- e. poticati visokokvalitetni rad sustavima stručnih kvalifikacija i izdavanja dozvola pojedincima, poduzećima i institucijama.

Članak 10.

Kulturna baština i gospodarske aktivnosti

U cilju punog korištenja potencijala kulturne baštine kao čimbenika održivog gospodarskog razvoja, stranke se obvezuju:

- a. podizati svijest o korištenju gospodarskog potencijala kulturne baštine;
- b. priznavati specifični karakter i interese kulturne baštine pri izradi gospodarskih politika i
- c. poduzimati mjere kojima bi osigurale da ove politike poštuju integritet kulturne baštine ne narušavajući njezine bitne vrijednosti.

ODJELJAK 3 - ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST ZA KULTURNU BAŠTINU I JAVNO SUDJELOVANJE

Članak 11.

Organiziranje javne odgovornosti za kulturnu baštinu

U upravljanju kulturnom baštinom, stranke se obvezuju:

- a. promovirati integrirani pristup i dobru obaviještenost javnih institucija u svim sektorima i na svim razinama;

- b. izraditi pravne, financijske i stručne okvire koji omogućuju zajedničke akcije javne uprave, stručnjaka, vlasnika, investitora, poslovnih krugova, nevladinih organizacija i civilnog društva;
- c. razvijati inovativne načine suradnje između institucija javne uprave i ostalih sudionika;
- d. poštovati i poticati dobrovoljne inicijative koje dopunjuju aktivnosti tijela javne uprave;
- e. poticati nevladine organizacije koje se bave očuvanjem baštine da djeluju u javnom interesu.

Članak 12

Pristup kulturnoj baštini i demokratsko sudjelovanje

Stranke se obvezuju:

- a. poticati sve da sudjeluju u:
 - procesu identifikacije, proučavanja, tumačenja, zaštite, očuvanja i predstavljanja kulturne baštine;
 - javnom promišljanju i raspravama o mogućnostima i izazovima vezanim uz kulturnu baštinu;
- b. pridavati značaj onim vrijednostima kojima svaka od zajednica povezanih baštinom pripisuje kulturnoj baštini s kojom se identificira;
- c. priznavati značaj uloge dobrovoljnih organizacija kao partnera u aktivnostima i kao konstruktivnih kritičara politika vezanih uz kulturnu baštinu;
- d. poduzimati mjere za unapređenje pristupa baštini, osobito mladih ljudi i invalida kako bi se razvila svijest o njezinoj vrijednosti, potrebi za održavanjem i očuvanjem te o koristima koje iz nje mogu prosteći.

Članak 13.

Kulturna baština i znanje

Stranke se obvezuju:

- a. olakšavati integriranje elemenata kulturne baštine u nastavne programe na svim razinama obrazovanja, ne nužno kao predmeta za sebe već kao plodnog izvora proučavanja u okviru drugih predmeta;
- b. jačati veze između obrazovanja o kulturnoj baštini i stručnog osposobljavanja;
- c. poticati interdisciplinarno istraživanje kulturne baštine, zajednica povezanih baštinom, okoliša i njihove međusobne povezanosti;
- d. poticati trajno stručno osposobljavanje i razmjenu znanja i vještina i unutar i izvan obrazovnog sustava.

Članak 14.

Kulturna baština i informacijsko društvo

Stranke se obvezuju na razvijanje digitalne tehnologije u cilju osiguravanja veće dostupnosti kulturnoj baštini i prednostima koje iz toga proistječu i to:

- a. poticanjem inicijativa koje unapređuju kvalitetu sadržaja te nastoje osigurati raznolikost jezika i kultura u informacijskom društvu;
- b. podržavanjem međunarodno kompatibilnih standarda za proučavanje, očuvanje, unapređenje i sigurnost kulturne baštine kao i za suzbijanje nedopuštene trgovine kulturnim dobrima;
- c. poduzimanju koraka na ukidanju prepreka u dostupnosti informacijama o kulturnoj baštini, osobito u obrazovne svrhe, istovremeno štiteći intelektualna prava;

- d. sviješću o tome da izrada digitalnih sadržaja vezanih uz baštinu ne smije prejudicirati očuvanje postojeće baštine.

ODJELJAK 4 - PRAĆENJE I SURADNJA

Članak 15. Akcije stranaka

Stranke se obvezuju:

- a. izraditi, putem Vijeća Europe, sustav praćenja koji bi obuhvatio zakone, politiku i prakse vezane uz kulturnu baštinu sukladno načelima sadržanim u ovoj Konvenciji;
- b. održavati, razvijati i unositi podatke u zajednički informacijski sustav, dostupan javnosti koji bi olakšao procjene o ispunjavanju obveza iz ove Konvencije svake od stranaka.

Članak 16. Mehanizam praćenja

- a. Odbor ministara, sukladno članku 17. Statuta Vijeća ministara imenovat će odgovarajući odbor ili naložiti jednom od postojećih odbora da prati primjenu Konvencije pri čemu će taj odbor biti ovlašten da donese poslovnik o radu;
- b. Imenovani odbor:
 - donosi, po potrebi, poslovnik o radu;
 - upravlja zajedničkim informacijskim sustavom iz članka 15., prateći način na koji se svaka od obveza iz ove Konvencije ispunjava;
 - na zahtjev jedne ili više stranaka, daje savjetodavno mišljenje o bilo kojem pitanju vezanom uz tumačenje Konvencije, uzimajući u obzir sve pravne isprave Vijeća Europe;
 - na prijedlog bilo koje stranke ili stranaka, obavlja procjenu provedbe Konvencije;
 - potiče međusektorsku primjenu ove Konvencije suradnjom s drugim odborima i sudjelovanjem u inicijativama Vijeća Europe;
 - izvještava Odbor ministara o svojim aktivnostima.

Odbor može u svoje aktivnosti uključiti stručnjake i promatrače.

Članak 17. Suradnja na aktivnostima praćenja rezultata

Stranke se obvezuju surađivati međusobno i preko Vijeća Europe u ostvarivanju ciljeva i načela ove Konvencije, a osobito u poticanju priznavanja zajedničke baštine Europe, i to:

- a. izradom i provedbom strategija za suradnju u rješavanju prioriteta identificiranih tijekom procesa praćenja;
- b. poticanjem multilateralnih i prekograničnih aktivnosti i izradom mreža regionalne suradnje u cilju provođenja ovih strategija;
- c. razmjenom, razvojem, kodificiranjem i osiguravanjem širenja dobrih praksi;
- d. obavještavanjem javnosti o ciljevima i provedbi ove Konvencije.

Bilo koja od stranaka može, na temelju sporazuma, ući u financijske dogovore radi lakše realizacije međunarodne suradnje.

Članak 18.

Potpisivanje i stupanje na snagu

- a. Ova je Konvencija otvorena za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe.
- b. Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju polažu se kod glavnog tajnika Vijeća Europe.
- c. Ova Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma na koji je deset država članica Vijeća Europe izrazilo svoj pristanak biti vezane Konvencijom u skladu s odredbama prethodnog stavka.
- d. U odnosu na svaku državu potpisnicu koja naknadno izrazi svoj pristanak biti vezana Konvencijom, Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma polaganja isprava o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju.

Članak 19. Pristupanje

- a. Nakon stupanja na snagu ove Konvencije, Odbor ministara Vijeća Europe može pozvati bilo koju državu koja nije članica Vijeća Europe te Europsku uniju da pristupi Konvenciji većinskom odlukom iz članka 20.d Statuta Vijeća Europe i jednoglasnom odlukom predstavnika država ugovornica koje imaju pravo biti članice Odbora.
- b. U odnosu na svaku državu koja pristupa, ili Europsku uniju u slučaju njezinog pristupanja, ova Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma polaganja isprave o pristupu kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 20. Teritorijalna primjena

- a. Svaka država može, prigodom potpisivanja ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, pobliže označiti područje ili područja na koje će se primjenjivati ova Konvencija.
- b. Svaka stranka može naknadno, u bilo koje vrijeme, izjavom upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Konvencije na bilo koje drugo područje navedeno u toj izjavi. U odnosu na to područje, Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma na koji je glavni tajnik primio takvu izjavu.
- c. Svaka izjava dana u skladu s prethodna dva stavka može, u odnosu na svako područje navedeno u takvoj izjavi, biti povučena obaviješću o tome glavnom tajniku. Povlačenje proizvodi učinak prvog dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma kada je glavni tajnik primio takvu izjavu.

Članak 21. Otkazivanje

- a. Svaka stranka može u svako doba otkazati ovu Konvenciju pisanom obaviješću upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe.
- b. Takvo otkazivanje stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka razdoblja od šest mjeseci od datuma kada je glavni tajnik primio obavijest.

Članak 22. Izmjene i dopune

- a. Svaka stranka te Odbor spomenut u članku 16. mogu predložiti izmjene i dopune ove Konvencije.

- b. Svi prijedlozi izmjena i dopuna upućuju se Glavnom tajniku Vijeća Europe koji ih prosljeđuje državama članicama Vijeća Europe, drugim strankama i državama koje nisu članice, a koje su pozvane da pristupe ovoj Konvenciji u skladu s člankom 19.
- c. Odbor će ispitati sve predložene izmjene i dopune i dostaviti tekst usvojen većinom od tri četvrtine predstavnika stranaka u Odboru ministara na usvajanje. Usvajanjem od strane Odbora ministara većinom glasova iz članka 20.d Statuta Vijeća Europe i jednoglasnim glasovanjem država stranaka koje imaju pravo na predstavnika u Odboru ministara, tekst će se uputiti strankama na prihvaćanje.
- d. Svaka izmjena i dopuna stupa na snagu za stranke koje su je prihvatile prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma na koji je deset država članica Vijeća Europe izvijestile glavnog tajnika Vijeća Europe o prijehu izmjena i dopuna. U odnosu na svaku stranku koja je naknadno prihvatila, izmjena i dopuna stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma na koji je odnosna stranka izvijestila glavnog tajnika o prijehu izmjene i dopune.

Članak 23. Obavijesti

Glavni tajnik Vijeća Europe obavještava države članice Vijeća Europe, svaku državu koja je pristupila ili je pozvana da pristupi ovoj Konvenciji, te Europsku uniju ako je ona pristupila ili je pozvana da pristupi, o:

- a. Svakom potpisu;
- b. polaganju svake isprave o ratifikaciji, prijehu, odobrenju ili pristupu;
- c. svakom datumu stupanja na snagu ove Konvencije u skladu s odredbama članaka 18., 19. i 20.;
- d. svakoj predloženoj izmjeni i dopuni ove Konvencije u skladu s odredbama članka 22.;
- e. svakom drugom činu, obavijesti ili priopćenju u svezi s ovom Konvencijom.

U potvrdu toga su potpisani, za to propisno ovlašteni, potpisali ovu Konvenciju.

Sastavljeno u Farou, dana 27. listopada 2005., na engleskom i francuskom, s tim da su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom jedinom primjerku, koji ostaje pohranjen u arhivu Vijeća Europe.

Glavni tajnik Vijeća Europe dostavit će ovjerenu presliku svakoj državi članici Vijeća Europe i svakoj državi pozvanoj da pristupi ovoj Konvenciji.

EUROPSKA KONVENCIJA ZA ZAŠTITU AUDIOVIZUALNE BAŠTINE

Konvencija ima za cilj osiguranje zaštite europske audiovizualne baštine i njezino vrednovanje kao oblika umjetnosti i zapisa naše povijesti putem skupljanja, očuvanja te dostupnosti pokretnog slikovnog materijala za kulturne, znanstvene i istraživačke svrhe. Konvencija kao mjeru zaštite predviđa obveznu zakonsku i dobrovoljnu pohranu pokretnog slikovnog materijala i pomoćnog gradiva, te suradnju između arhiva i drugih tijela nositelja zaštite i očuvanja ovoga gradiva.

Obveze države članice Konvencije

Članak Izričite obveze države članice Konvencije

2	primijeniti definiciju audiovizualne baštine u domaćem zakonodavstvu
3	države članice Konvencije primjenjivat će odredbe ove Konvencije na sva kinematografska djela i na pokretni slikovni materijal različit od kinematografskih djela, poput televizijskih produkcija
5	uvesti, putem zakonodavnih ili drugih odgovarajućih sredstava, obvezu pohranjivanja pokretnog slikovnog materijala koji čini dio njezine audiovizualne baštine proizvedene ili stvorene u koprodukciji na državnom području te stranke
6	imenovati jedno ili više arhivskih tijela čija će zadaća biti osiguravanje zaštite, dokumentiranja, restauriranja i dostupnosti radi mogućnosti uvida u pokretni slikovni materijal
7	osigurati da arhivska tijela imaju potrebna sredstva za izvršavanje svojih zadaća
8	imenovati fizičke ili pravne osobe koje će imati obvezu pohranjivati pokretni slikovni materijal. Države članice će osigurati uvjete za ovu pohranu. Naročito će osigurati da arhivska tijela dobiju izvornike pokretnog slikovnog materijala ili materijala iz kojih se može rekonstruirati kvaliteta jednaka izvornicima. Materijal će biti pohranjen najkasnije u roku od dvanaest mjeseci od prvog javnog prikazivanja konačne verzije ili u bilo kojem drugom razumnom roku koji odredi stranka. Ako pokretni slikovni materijal nije javno prikazan, vremenski rok će početi nakon završetka produkcije
9	poticati i promovirati restauraciju obvezno pohranjenog pokretnog slikovnog materijala koji predstavlja dio njezine audiovizualne baštine a čija je fizička kvaliteta narušena
9	može odgovarajućim zakonskim odredbama dopustiti kopiranje obvezno pohranjenog pokretnog slikovnog materijala u svrhu restauracije
10	poduzeti odgovarajuće mjere kako bi osigurala zaštitu pokretnog slikovnog materijala koji predstavlja dio njezine audiovizualne baštine a koji je izložen prijetećoj opasnosti koja bi mogla ugroziti njegovo materijalno postojanje, ako nije na drugi način zaštićen na temelju uvjeta koji se odnose na obveznu pohranu
15	poticati arhivska tijela i tijela za dobrovoljnu pohranu na zaključivanje ugovora s pohraniteljima u kojima će se navesti prava i obveze u pogledu pohranjenog pokretnog slikovnog materijala. Osim ako nisu regulirani zakonom, takvi ugovori mogu sadržavati uvjete vezane uz odgovornost za bilo kakvu štetu nastalu na pohranjenom materijalu, privremenom ili trajnom povlačenju iz pohrane od strane nositelja prava, kao i naknade koje nositelji prava trebaju platiti za restauriranje ili druge usluge arhivskih tijela ili tijela za dobrovoljnu pohranu
16	može imati jednog ili više predstavnika u Stalnom odboru Konvencije

Europska konvencija za zaštitu audiovizualne baštine³⁴

Uvod

Države članice Vijeća Europe, ostale države stranke Europske kulturne konvencije i članice Europske zajednice, potpisnice ove Konvencije

³⁴ Narodne novine, međunarodni ugovori 5/07.

Uzimajući u obzir da je cilj Vijeća Europe postizanje više razine zajedništva između članica, osobito u cilju očuvanja i njegovanja ideala i načela koja su njihova zajednička ostavština,

Uzimajući u obzir da baština Europe odražava kulturni identitet i raznolikost njezinih naroda,

Uzimajući u obzir da su snimljeni filmski materijali sastavni dio europske kulturne baštine te da će države poduzeti mjere da osiguraju njihovo očuvanje i zaštitu za buduće naraštaje,

Uzimajući u obzir da su snimljeni filmski materijali oblik kulturnog izričaja koji odražava suvremeno društvo te da su iznimno sredstvo za bilježenje svakodnevnih događaja, temelja naše povijesti i odraza naše civilizacije,

Svjesne krhkosti snimljenih filmskih materijala i opasnosti koje prijete njihovom opstanku i prenošenju budućnim generacijama,

Naglašavajući važnost preuzetih obveza stranaka u pogledu očuvanja, restauriranja i stavljanja na raspolaganje ove baštine,

Odlučne da surađuju i poduzimanje zajedničke akcije u cilju očuvanja i osiguravanja kontinuiteta audiovizualne kulturne baštine,

Uzimajući u obzir važeće međunarodne sporazume za zaštitu autorskih prava i srodnih prava,

Uzimajući u obzir aktivnosti ostalih međunarodnih tijela na području zaštite audiovizualne baštine,

Sporazumjele su se kako slijedi:

Poglavlje I. Uvod

Članak 1. Cilj Konvencije

Cilj Konvencije je da osigura zaštitu europske audiovizualne baštine i njezinog uvažavanja kao oblika umjetnosti i zapisa o našoj povijesti putem njezinog prikupljanja, očuvanja i dostupnosti snimljenih materijala za kulturne, znanstvene i istraživačke svrhe, u javnom interesu.

Članak 2. Definicije

Za svrhe ove Konvencije:

- a) »pokretni slikovni materijal« označava bilo koju skupinu pokretnih slika zabilježenih bilo kojim sredstvom i na bilo kojem mediju, sa i bez zvuka, sa sposobnošću prenošenja dojma o kretanju,
- b) »kinematografsko djelo« označava snimljeni materijal bilo koje duljine, osobito umjetnička kinematografska djela, animirane i dokumentarne filmove namijenjene prikazivanju u kinima,
- c) »arhivsko tijelo« odnosi se na bilo koju instituciju koju stranka odredi da provodi funkciju pohranjivanja obveznog primjerka snimljenog materijala,
- d) »tijelo za dobrovoljno pohranjivanje« odnosi se na bilo koju instituciju koju stranka odredi za tu svrhu.

Članak 3. Područje primjene

- 1) Stranke Konvencije primjenjivat će odredbe ove Konvencije na sva kinematografska djela od dana njezinog stupanja na snagu.
- 2) Prema protokolima izrađenim sukladno članku 18. ove Konvencije, primjena Konvencije bit će proširena na pokretni slikovni materijal različit od kinematografskih djela, poput televizijskih produkcija.

Članak 4.

Autorska prava i srodna prava

Obveze iz ove Konvencije neće ni na koji način utjecati na odredbe iz međunarodnih ugovora vezanih uz zaštitu autorskih i srodnih prava. Nijedna odredba ove Konvencije ne može se tumačiti u smislu koji bi doveo u sumnju takvu zaštitu.

Poglavlje II. Obvezna pohrana

Članak 5.

Opća obveza pohrane

- 1) Svaka će stranka uvesti, putem zakonodavnih ili drugih odgovarajućih sredstava, obvezu pohranjivanja pokretnog slikovnog materijala koji čini dio njezine audiovizualne baštine proizvedene ili stvorene u koprodukciji na državnom području te stranke.
- 2) Svaka stranka slobodna je osigurati izuzeće od obveznog pohranjivanja ako je snimljeni materijal zakonski pohranjen u jednoj od ostalih zainteresiranih stranaka.

Članak 6.

Imenovanje i zadaće arhivskih tijela

- 1) Svaka će stranka imenovati jedno ili više arhivskih tijela čija će zadaća biti osiguravanje zaštite, dokumentiranja, restauriranja i dostupnosti radi mogućnosti uvida u pokretni slikovni materijal.
- 2) Imenovana tijela mogu biti privatna ili javna, pri čemu nijedna fizička ili pravna osoba koja se prvenstveno bavi profitnim djelatnostima na području medija ne može ih ni izravno ni neizravno kontrolirati.
- 3) Stranke se obvezuju nadgledati izvršavanje zadaća koje su prenijete arhivskim tijelima.

Članak 7.

Tehnička i financijska sredstva

Svaka će stranka osigurati da arhivska tijela imaju potrebna sredstva za izvršavanje svojih zadaća u skladu s člankom 6. stavkom 1. ove Konvencije.

Članak 8.

Uvjeti obvezne pohrane

- 1) Svaka će stranka imenovati fizičke ili pravne osobe koje će imati obvezu pohranjivati pokretni slikovni materijal. Stranka će osigurati uvjete za ovu pohranu. Naročito će osigurati da arhivska tijela dobiju izvornike pokretnog slikovnog materijala ili materijala iz kojih se može rekonstruirati kvaliteta jednaka izvornicima.
- 2) Materijal će biti pohranjen najkasnije u roku od dvanaest mjeseci od prvog javnog prikazivanja konačne verzije ili u bilo kojem drugom razumnom roku koji odredi stranka. Ako pokretni slikovni materijal nije javno prikazan, vremenski rok će početi nakon završetka produkcije.

Članak 9.

Restauracija pohranjenog gradiva

- 1) Svaka će stranka poticati i promovirati restauraciju obvezno pohranjenog pokretnog slikovnog materijala koji predstavlja dio njezine audiovizualne baštine a čija je fizička kvaliteta narušena.

2) Svaka stranka može odgovarajućim zakonskim odredbama dopustiti kopiranje obvezno pohranjenog pokretnog slikovnog materijala u svrhu restauracije.

Članak 10.

Izvanredne mjere

Svaka će stranka poduzeti odgovarajuće mjere kako bi osigurala zaštitu pokretnog slikovnog materijala koji predstavlja dio njezine audiovizualne baštine a koji je izložen prijetjećoj opasnosti koja bi mogla ugroziti njegovo materijalno postojanje, ako nije na drugi način zaštićen na temelju uvjeta koji se odnose na obveznu pohranu.

Poglavlje III. Dobrovoljna pohrana

Članak 11.

Promicanje dobrovoljne pohrane

Svaka će stranka poticati i promicati dobrovoljnu pohranu pokretnih slikovnih materijala koji predstavljaju dio njezine audiovizualne baštine, uključujući i prateće materijale koji ne ispunjavaju uvjete iz članka 5. ove Konvencije.

Članak 12.

Dostupnost javnosti

Svaka će stranka poticati tijela u kojima se dobrovoljno pohranjuje pokretni slikovni materijal da u ugovorima s nositeljima prava navedu uvjete pod kojima se pokretni slikovni materijal može staviti na uvid javnosti.

Poglavlje IV. Opće odredbe koje se primjenjuju na arhivska tijela i na tijela za dobrovoljnu pohranu

Članak 13.

Zajedničke arhive

1) U cilju što učinkovitije realizacije ciljeva ove Konvencije, stranke mogu osnovati zajednička arhivska tijela kao i tijela za dobrovoljnu pohranu.

2) Arhivsko tijelo i tijelo za dobrovoljnu pohranu može biti jedna te ista ustanova, pod uvjetom da se primjenjuju odredbe specifične za svaku funkciju.

Članak 14.

Suradnja između arhivskih tijela i tijela za dobrovoljnu pohranu

Svaka će stranka poticati svoja arhivska tijela i tijela za dobrovoljnu pohranu na uzajamnu suradnju kao i na suradnju s tijelima drugih stranaka radi olakšavanja:

- a) razmjene informacija o snimljenim filmskim materijalima,
- b) popisivanja europske audiovizualne filmografije,
- c) izrade standardnog postupka za pohranu, prikupljanje i ažuriranje pokretno slikovnog materijala i srodnih informacija,
- d) izrade zajedničkog standarda za elektroničku razmjenu informacija,
- e) zaštite opreme za prikazivanje snimljenog pokretnog slikovnog materijala.

Članak 15.

Ugovorni uvjeti pohrane

Svaka će stranka poticati arhivska tijela i tijela za dobrovoljnu pohranu na zaključivanje ugovora s pohraniteljima u kojima će se navesti prava i obveze u pogledu pohranjenog pokretnog slikovnog materijala. Osim ako nisu regulirani zakonom, takvi ugovori mogu sadržavati uvjete vezane uz odgovornost za bilo kakvu štetu nastalu na pohranjenom materijalu, privremenom ili trajnom povlačenju iz pohrane od strane nositelja prava, kao i naknade koje nositelji prava trebaju platiti za restauriranje ili druge usluge arhivskih tijela ili tijela za dobrovoljnu pohranu.

Poglavlje V. Praćenje primjene Konvencije

Članak 16.

Stalni odbor

- 1) Za svrhe primjene Konvencije osnovat će se Stalni odbor.
- 2) Svaka stranka može imati jednog ili više predstavnika u Stalnom odboru. Svaka stranka ima pravo glasa. Svaka država koja je stranka ove Konvencije ima jedan glas. U pogledu pitanja koja su pod njezinom nadležnosti, Europska zajednica koristit će pravo glasa i imati onoliki broj glasova koliki je broj njezinih država članica stranaka ove Konvencije. Europska zajednica neće koristiti svoje pravo glasa kada se radi o pitanjima koja ne spadaju pod njezinu nadležnost.
- 3) Europsku zajednicu ili bilo koju državu navedenu u članku 19. koja nije stranka ove Konvencije, u Stalnom odboru može predstavljati promatrač.
- 4) Stalni odbor saziva glavni tajnik Vijeća Europe. Prva sjednica Odbora održat će se u roku od šest mjeseci od stupanja ove Konvencije na snagu. Nakon toga Odbor će se sastajati kadgod jedna trećina stranaka ili Odbor ministara Vijeća Europe to zatraži ili na inicijativu glavnog tajnika Vijeća Europe u skladu s odredbama članka 18. stavka 2. ili na zahtjev jedne ili više stranaka u skladu s odredbama članka 17. stavka 1. c).
- 5) Za kvorum kod usvajanja odluka, potrebna je nazočnost većine stranaka. Sukladno odredbama članka 16. stavka 6. i članka 18. stavka 3., odluke Stalnog odbora donosit će se dvotrećinskom većinom glasova nazočnih stranaka.
- 6) Stalni odbor može zatražiti savjet stručnjaka kako bi izvršio svoju funkciju sukladnu ovoj Konvenciji. Odbor može na vlastitu inicijativu ili na zahtjev zainteresiranog tijela, pozvati bilo koje međunarodno ili nacionalno, vladino ili nevladino tijelo koje je tehnički kvalificirano na područjima koje pokriva ova Konvencija da uputi svog predstavnika u svojstvu promatrača na sve ili pojedine sjednice Odbora. Odluka o pozivanju takvih stručnjaka ili tijela donosit će se dvotrećinskom većinom glasova stranaka.
- 7) Stalni će odbor izraditi poslovnik u skladu s odredbama ove Konvencije.

Članak 17.

Funkcije i izvješća Stalnog odbora

- 1) Stalni odbor odgovoran je za ispitivanje djelovanja i provođenje ove Konvencije. Odbor može:
 - a) uputiti preporuke strankama u pogledu primjene ove Konvencije,
 - b) predložiti sve potrebne izmjene Konvencije i razmotriti predložene izmjene u skladu s odredbama članka 18.,
 - c) istražiti, na zahtjev jedne ili više stranaka, bilo koje pitanje vezano uz tumačenje Konvencije,
 - d) dati preporuke Odboru ministara da pozove države, osim onih navedenih u članku 19., da pristupe ovoj Konvenciji.
- 2) Nakon svake sjednice Stalni će odbor proslijediti strankama i Odboru ministara Vijeća Europe izvješće o raspravama i svim odlukama koje su donijete.

Poglavlje VI. Protokoli i izmjene i dopune

Članak 18.

Protokoli i izmjene i dopune

- 1) Protokoli koji se odnose na pokretni slikovni materijal, osim kinematografskih djela, zaključivat će se u cilju izrade, u konkretnim područjima, načela sadržanih u ovoj Konvenciji.
- 2) Svaki prijedlog vezan uz protokol iz stavka 1. ili drugi prijedlog o izmjenama i dopunama takvog protokola, ili o izmjenama i dopunama ove Konvencije koji podnese stranka, Stalni odbor ili Odbor ministara proslijedit će glavnom tajniku Vijeća Europe koji će ih uputiti

državama članicama Vijeća Europe, ostalim državama koje mogu pristupiti ovoj Konvenciji i Europskoj zajednici. Glavni tajnik Vijeća Europe sazvat će sjednicu Stalnog odbora najranije dva mjeseca nakon upućivanja prijedloga.

3) Stalni će odbor prijedlog razmatrati najranije dva mjeseca nakon njegovog upućivanja glavnom tajniku u skladu sa stavkom 2. Stalni će odbor podnijeti tekst odobren tročetvrtinskom većinom glasova stranaka Odboru ministara na usvajanje.

4) Svaka izmjena i dopuna ove Konvencije usvojena u skladu s prethodnim stavkom stupit će na snagu tridesetog dana nakon što sve stranke izvijeste glavnog tajnika o prihvaćanju istih. Ako je Odbor ministara usvojio izmjene i dopune ali još nisu stupile na snagu, države ili Europska zajednica ne mogu se obvezati na uvjete iz Konvencije bez istodobnog prihvaćanja izmjena i dopuna.

5) Odbor ministara će odlučiti o uvjetima stupanja na snagu protokola uz ovu Konvenciju te izmjenama i dopunama tih protokola na temelju teksta koji je predložio Stalni odbor u skladu sa stavkom 3.

Poglavlje VII. Završne odredbe

Članak 19.

Potpisivanje, ratifikacija, prihvata, odobrenje

Ova Konvencija otvorena je za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe, drugim državama potpisnicama Europske kulturne konvencije i Europskoj zajednici. Podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju polažu se kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 20.

Stupanje na snagu

1) Ova Konvencija stupit će na snagu prvoga dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka tromjesečnog razdoblja od dana kada pet država, uključujući najmanje četiri države članice Vijeća Europe iskažu svoj pristanak da budu vezane Konvencijom u skladu s odredbama članka 19.

2) Za svaku potpisnicu koja naknadno iskaže svoj pristanak da bude vezana Konvencijom ona stupa na snagu prvoga dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka tromjesečnog razdoblja od dana polaganja njezine isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju.

Članak 21.

Odnosi između Konvencije i prava Zajednice

U svojim međusobnim odnosima, stranke Konvencije članice Europske zajednice pridržavat će se propisa Zajednice i iz tog razloga neće primijeniti pravila koja proistječu iz ove Konvenciji osim u slučajevima kada ne postoji pravilo Zajednice koje se odnosi na konkretno pitanje o kojemu je riječ.

Članak 22.

Pristupanje drugih država

1) Nakon što ova Konvencija stupi na snagu, Odbor ministara Vijeća Europe može, nakon konzultiranja stranaka, pozvati svaku državu na koju se ne odnosi članak 19. da pristupi Konvenciji na temelju odluke donošene većinom glasova u skladu s člankom 20.d Statuta Vijeća Europe, te jednoglasnom odlukom predstavnika država ugovornica koje imaju pravo biti u Odboru ministara.

2) Za svaku pristupajuću državu, Konvencija će stupiti na snagu prvoga dana u mjesecu nakon isteka tromjesečnog razdoblja od dana polaganja isprava o pristupu kod glavnog tajnika Vijeća Europe

Članak 23.

Teritorijalna primjena

1) Svaka država ili Europska zajednica može, u vrijeme potpisivanja ili polaganja isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, navesti područje ili područja na koje će se ova Konvencija primjenjivati.

2) Svaka stranka može, u bilo koje vrijeme, izjavom upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Konvencije na bilo koje drugo područje navedeno u izjavi. U odnosu na to područje, Konvencija će stupiti na snagu prvoga dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka tromjesečnog razdoblja od dana kad glavni tajnik primi takvu izjavu.

3) Svaka izjava dana na temelju dvaju prethodnih stavaka glede bilo kojeg područja označenog u takvoj izjavi, može se povući upućivanjem obavijesti glavnom tajniku. Povlačenje će stupiti na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka tromjesečnog razdoblja od dana kad glavni tajnik primi takvu obavijest.

Članak 24.

Rezerve

Nikakve se rezerve ne mogu stavljati na odredbe ove Konvencije.

Članak 25.

Otkaz

1) Svaka stranka može u bilo koje vrijeme otkazati ovu Konvenciju upućivanjem obavijesti glavnom tajniku Vijeća Europe.

2) Takvo otkazivanje stupit će na snagu prvoga dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka šestomjesečnog razdoblja od dana kada je glavni tajnik zaprimio obavijest.

Članak 26.

Notifikacije

Glavni tajnik Vijeća Europe izvijestit će države članice Vijeća Europe, ostale države koje mogu postati strankama ove Konvencije i Europsku zajednicu:

a) o svakom potpisivanju Konvencije,

b) o polaganju svake isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu,

c) o svim datumima stupanja na snagu ove Konvencije, u skladu s člancima 20., 22. i 23.,

d) o svim izmjenama i dopunama ili protokolima usvojenim u skladu s člankom 18., te datumu stupanja na snagu takvih izmjena i dopuna ili protokola,

e) o svakom drugom činu, notifikaciji ili priopćenju u vezi s ovom Konvencijom.

U potvrdu toga su potpisani, propisno za to ovlašteni, potpisali ovu Konvenciju

Sastavljeno u Strasbourgu, 8. studenoga 2001., na engleskom i francuskom jeziku pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji će biti pohranjen u arhivi Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe dostavit će ovjerene preslike svakoj državi članici Vijeća Europe, ostalim državama strankama Europske kulturne konvencije, Europskoj zajednici i svim ostalim državama pozvanim da pristupe ovoj Konvenciji.

5. DRUGE KONVENCIJE O ZAŠTITI KULTURNE BAŠTINE

UNIDROIT-OVA KONVENCIJA O UKRADENIM ILI NEZAKONITO IZVEZENIM KULTURNIM DOBRIMA

Ova Konvencija primjenjuje se na zahtjeve koji imaju međunarodno značenje a odnose se na restituciju ukradenih kulturnih dobara i povrat kulturnih dobara odnesenih s teritorija države ugovornice.

Restitucija ukradenih kulturnih dobara

Kulturno dobro koje je nezakonito iskopano ili zakonito iskopano a nezakonito zadržano, smatra se ukradenim, kada je to sukladno zakonu države u kojoj je iskapanje obavljeno. Subjektivni rok³⁵ za restituciju ukradenog kulturnog dobra je 3 godine, a objektivni 50 godina od krađe. Objektivni rok ne važi za kulturno dobro koje je sastavni dio identificiranog spomenika ili arheološkoga nalazišta, ili javne zbirke.

Povrat kulturnih dobara odnesenih s teritorija države ugovornice

Konvencija uređuje povrat kulturnih dobara odnesenih s teritorija države ugovornice protivno njezinu zakonodavstvu koje uređuje izvoz kulturnih dobara u svrhu zaštite kulturne baštine (nezakonito izvezena kulturna dobra). Zahtjev za povrat može se ostvariti u subjektivnom roku od 3 godine, te objektivnom roku od 50 godina od dana izvoza ili od dana kada je dobro trebalo biti vraćeno.

Obveze države članice Konvencije

Članak	Izričite obveze države članice Konvencije
3	utvrditi rok za restituciju kulturnih dobara (75 ili više godina) u domaćem zakonodavstvu
16	Svaka država ugovornica će, u vrijeme potpisivanja, ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa, izjaviti da joj druga država može prema članku 8. podnijeti zahtjeve za restituciju ili povrat kulturnih dobara prema jednom ili više sljedećih postupaka: (a) neposredno sudovima ili drugim nadležnim tijelima države koja daje izjavu; (b) preko jednog ili više tijela, koje je ta država odredila da primaju takve zahtjeve i upućuju ih sudovima ili drugim nadležnim tijelima te države; (c) diplomatskim ili konzularnim putem.
16	Svaka država ugovornica može odrediti sudove ili druga nadležna tijela da naređuju restituciju ili povrat kulturnih dobara prema odredbama poglavlja II. III.

³⁵ Subjektivni rok se računa od trenutka kad je podnositelj zahtjeva za restituciju, odnosno povrat kulturnog dobra saznao gdje se kulturno dobro nalazi i identitet posjednika.

UNIDROIT-ova Konvencija o ukradenim ili nezakonito izvezenim kulturnim dobrima³⁶ (Rim, 24. lipnja 1995.)

Države ugovornice ove Konvencije,

OKUPLJENE u Rimu na poziv Vlade Talijanske Republike od 7. do 24. lipnja 1995. na Diplomatskoj konferenciji za usvajanje Nacrta UNIDROIT-ove konvencije o međunarodnom povratu ukradenih ili nezakonito izvezenih kulturnih dobara,

UVJERENE u temeljnu važnost zaštite kulturne baštine i kulturne razmjene za promicanje razumijevanja među narodima, te širenja kulture za dobrobit čovječanstva i napredak civilizacije,

DUBOKO ZABRINUTE zbog nezakonite trgovine kulturnim dobrima i nepopravljive štete koju ona često nanosi, kako samim dobrima tako i kulturnoj baštini nacionalnih, plemenskih, starosjedilačkih ili drugih zajednica, kao i baštini svih naroda, a posebno pljačkanjem arheoloških nalazišta te rezultirajući gubitkom nenadomjestive arheološke, povijesne i znanstvene informacije,

ODLUČNE da učinkovito pridonesu borbi protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima poduzimanjem važne mjere utvrđivanja zajedničkih, minimalnih pravnih pravila za restituciju i povrat kulturnih dobara između država ugovornica, sa svrhom poboljšanja očuvanja i zaštite kulturne baštine u interesu svih,

NAGLAŠAVAJUĆI da je ova Konvencija namijenjena olakšavanju restitucije i povrata kulturnih dobara, te da postojanje pravnih sredstava, poput naknade štete, potrebitih za učinkovitu restituciju i povrat u nekim državama, ne podrazumijeva da se takva pravna sredstva trebaju usvojiti u drugim državama,

POTVRĐUJUĆI da usvajanje odredaba ove Konvencije ubuduće ni na koji način ne znači potvrđivanje zakonitosti protupravnih poslova bilo koje vrste koji su se zbili prije stupanja na snagu ove Konvencije,

SVJESNE da sama ova Konvencija neće riješiti probleme nastale protupravnom trgovinom, već da se njome pokreće proces koji će pojačati međunarodnu kulturnu suradnju i poduprijeti pravu ulogu zakonite trgovine i međudržavnih sporazuma o kulturnoj razmjeni,

PRIHVAĆAJUĆI da provedbu ove Konvencije trebaju pratiti druge učinkovite mjere za zaštitu kulturnih dobara, kao što su stvaranje i uporaba evidencija, fizička zaštita arheoloških nalazišta i tehnička suradnja,

UVAŽAVAJUĆI rad raznih tijela na zaštiti kulturne baštine, posebno UNESCO-vu Konvenciju iz 1970. o nezakonitoj trgovini te razvoj pravila ponašanja u privatnom sektoru,

DOGOVORILE SU SE kao što slijedi:

³⁶ Narodne novine, međunarodni ugovori 5/00. i 6/02.

I. poglavlje - POLJE PRIMJENE I DEFINICIJA

Članak 1.

Ova Konvencija se primjenjuje na zahtjeve koji imaju međunarodno značenje za:

- (a) restituciju ukradenih kulturnih dobara;
- (b) povrat kulturnih dobara odnesenih s teritorija države ugovornice protivno njezinu zakonodavstvu koje uređuje izvoz kulturnih dobara u svrhu zaštite njezine kulturne baštine (u daljnjem tekstu: »nezakonito izvezena kulturna dobra«).

Članak 2.

U smislu ove Konvencije, kulturna dobra su oni predmeti koji su na vjerskoj ili svjetovnoj osnovi važni za arheologiju, pretpovijest, povijest, književnost, umjetnost ili znanost, a pripadaju jednoj od skupina popisanih u Dodatku ove Konvencije.

II. poglavlje - RESTITUCIJA UKRADENIH KULTURNIH DOBARA

Članak 3.

- (1) Posjednik će vratiti kulturno dobro koje je bilo ukradeno.
- (2) U smislu ove Konvencije, dobro koje je nezakonito iskopano ili zakonito iskopano a nezakonito zadržano, smatra se ukradenim, kada je to sukladno zakonu države u kojoj je iskopavanje obavljeno.
- (3) Svaki zahtjev za restituciju treba podnijeti u roku od tri godine od trenutka kada je podnositelj saznao za mjesto u kojem se kulturno dobro nalazi i identitet posjednika, a u svakom slučaju u roku od pedeset godina od trenutka krađe.
- (4) Međutim, podnošenje zahtjeva za restituciju kulturnog dobra, koje čini sastavni dio identificiranog spomenika ili arheološkog nalazišta, ili javne zbirke, nije podvrgnuto drugom vremenskom ograničenju osim ograničenja od tri godine računajući od trenutka kad je podnositelj saznao za mjesto u kojem se kulturno dobro nalazi i identitet posjednika.
- (5) Bez obzira na odredbe prethodnog stavka, svaka država ugovornica može izjaviti da zahtjev za restituciju podliježe vremenskom ograničenju od 75 godina ili duljem razdoblju kada je tako predviđeno njezinim zakonodavstvom. Zahtjev za restituciju podnesen u drugoj državi ugovornici u pogledu kulturnog dobra odvojenog od spomenika, arheološkog nalazišta ili iz javne zbirke u državi ugovornici, koja je dala takvu izjavu, također podliježe takvom vremenskom ograničenju.
- (6) Izjavu navedenu u prethodnom stavku treba dati u trenutku potpisa, ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa.

(7) U smislu ove Konvencije »javna zbirka« se sastoji od skupine popisanih ili drugačije identificiranih kulturnih dobara u vlasništvu:

(a) države ugovornice

(b) regionalnog ili lokalnog tijela vlasti države ugovornice

(c) vjerske institucije u državi ugovornici

(d) institucije osnovane poglavito u kulturne, obrazovne ili znanstvene svrhe u državi ugovornici te priznate u toj državi za instituciju koja služi javnom interesu.

(8) Uz to, zahtjev za restituciju sakralnog kulturnog dobra ili za zajednicu važnog kulturnog dobra, koje posjeduje i koristi neka plemenska ili starosjedilačka zajednica države ugovornice u okviru svoje tradicionalne ili ritualne uporabe, podliježe vremenskom ograničenju koje se primjenjuje na javne zbirke.

Članak 4.

(1) Posjednik ukradenog kulturnog dobra od kojeg je zatražen povrat, ima u vrijeme povrata pravo na isplatu pravične i razumne naknade, pod uvjetom da nije znao niti je trebao razumno znati da je dobro ukradeno te može dokazati da je postupio s dužnom pažnjom prilikom njegova stjecanja.

(2) Ne dirajući u pravo posjednika na naknadu iz prethodnog stavka, treba poduzeti razumne napore da osoba koja je predala kulturno dobro posjedniku, ili svaki raniji prenositelj, zahtijeva naknadu gdje je to sukladno zakonodavstvu države u kojoj je zahtjev podnesen.

(3) Isplatom naknade posjedniku od strane podnositelja zahtjeva, kada je ova zatražena, ne dira se u pravo podnositelja zahtjeva da je namiri od bilo koje druge osobe.

(4) Pri utvrđivanju je li posjednik postupao s dužnom pažnjom, uzet će se u obzir okolnosti stjecanja, uključujući i svojstvo stranaka, plaćenu cijenu, činjenicu je li posjednik obavio uvid u ijedan razumno dostupan registar ukradenih kulturnih dobara, te svi drugi bitni podaci i dokumentacija, koje je mogao razumno pribaviti, kao i činjenicu je li se posjednik savjetovao s dostupnim posrednicima ili poduzeo ikoju drugu radnju koju bi razumna osoba poduzela u danim okolnostima.

(5) Posjednik ne može biti u povoljnijemu položaju od osobe od koje je stekao kulturno dobro nasljeđivanjem ili na drugi način bez naknade.

III. poglavlje - POVRAT NEZAKONITO IZVEZENIH KULTURNIH DOBARA

Članak 5.

(1) Država ugovornica može zatražiti od suda ili drugog nadležnog tijela druge države ugovornice da naredi povrat kulturnog dobra koje je s teritorija države tražiteljice nezakonito izvezeno.

(2) Kulturno dobro koje je privremeno izvezeno s teritorija države tražiteljice u svrhe kao što su izlaganje, istraživanje, restauracija, sukladno odobrenju izdanom u skladu sa

zakonodavstvom te države o njegovu izvozu i zaštiti vlastite kulturne baštine, a nije vraćeno u skladu s uvjetima iz odobrenja, smatra se nezakonito izvezenim.

(3) Sud ili drugo nadležno tijelo države kojoj je upućen zahtjev naredit će povrat nezakonito izvezenoga kulturnog dobra ako država tražiteljica utvrdi da odnošenje tog dobra s njezina teritorija znatno šteti jednom ili više slijedećih interesa:

(a) fizičkom očuvanju dobra ili njegova okruženja,

(b) cjelovitosti nekog složenog dobra,

(c) očuvanju neke informacije, primjerice informacije znanstvene ili povijesne naravi,

(d) tradicionalnoj ili ritualnoj uporabi dobra od strane plemenske ili starosjedilačke zajednice,

ili utvrdi da je dobro od iznimnog kulturnog značenja za državu tražiteljicu.

(4) Svaki zahtjev postavljen na temelju stavka 1. ovoga članka mora sadržavati ili biti popraćen informacijom činjenične ili pravne naravi koja može pomoći sudu ili drugom nadležnom tijelu države kojoj je upućen zahtjev u utvrđivanju jesu li ispunjeni zahtjevi stavaka 1. do 3.

(5) Svaki zahtjev za povratom treba podnijeti u roku od tri godine računajući od vremena kad je država tražiteljica saznala za mjesto gdje se dobro nalazi i identitet njegova posjednika, a u svakom slučaju u roku od pedeset godina od dana izvoza ili od dana na koji je dobro trebalo biti vraćeno prema odobrenju iz stavka 2. ovoga članka.

Članak 6.

(1) Posjednik ukradenog kulturnog dobra koji ga je stekao nakon što je ono bilo nezakonito izvezeno ima pravo, u vrijeme njegova povrata, da mu država tražiteljica isplati pravičnu i razumnu naknadu, pod uvjetom da on nije znao niti je trebao razumno znati da je dobro bilo nezakonito izvezeno.

(2) Pri utvrđivanju je li posjednik znao ili je trebao razumno znati da je kulturno dobro bilo nezakonito izvezeno, uzet će se u obzir okolnosti stjecanja, uključujući nedostatak izvozne potvrde kakvu propisuje zakonodavstvo države tražiteljice.

(3) Umjesto naknade, a u dogovoru s državom tražiteljicom, posjednik od kojega se zahtijeva povrat kulturnog dobra toj državi, može odlučiti:

(a) zadržati vlasništvo dobra; ili

(b) prenijeti vlasništvo, uz naplatu ili bez naplate, na osobu po svojem izboru, koja stalno boravi u državi tražiteljici a koja pribavi potrebna jamstva.

(4) Troškove povrata kulturnog dobra prema ovom članku snosi država tražiteljica, čime se ne dira u njezino pravo da te troškove naknadi od bilo koje osobe,

(5) Posjednik ne može biti u povoljnijem položaju od osobe od koje je stekao kulturno dobro nasljeđivanjem ili na drugi način bez naknade.

Članak 7.

(1) Odredbe ovoga poglavlja ne primjenjuju se kada:

(a) izvoz kulturnoga dobra više nije nezakonit u trenutku kad je zatražen povrat; ili

(b) je dobro bilo izvezeno za života osobe koja ga je stvorila ili u roku od pedeset godina nakon smrti te osobe.

(2) Bez obzira na odredbe podstavka (b) u prethodnom stavku, odredbe ovoga poglavlja primjenjuju se kada je kulturno dobro napravio pripadnik ili pripadnici plemenske ili starosjedilačke zajednice za uporabu te zajednice, a dobro se vraća toj zajednici.

IV. poglavlje - OPĆE ODREDBE

Članak 8.

(1) Zahtjev prema poglavlju II. i zahtjev prema poglavlju III. mogu se podnijeti sudovima ili drugim nadležnim tijelima države ugovornice u kojoj se kulturno dobro nalazi, pored sudova i drugih nadležnih tijela koja su inače nadležna prema propisima na snazi u državama ugovornicama.

(2) Stranke se mogu sporazumjeti da spor podnesu bilo kojem sudu ili drugom nadležnom tijelu vlasti ili na arbitražu.

(3) Može se pribjeći određivanju privremenih mjera, uključujući zaštitne, koje su predviđene prema zakonu države ugovornice u kojoj se nalazi dobro, čak i kada je zahtjev za restituciju ili zahtjev za povratom dobra podnesen sudovima ili drugim nadležnim tijelima neke druge države ugovornice.

Članak 9.

(1) Ništa o ovoj Konvenciji ne sprječava državu ugovornicu da primijeni bilo koje pravilo koje je povoljnije za restituciju ili za povrat ukradenih ili nezakonito izvezenih kulturnih dobara od pravila predviđenih ovom Konvencijom.

(2) Ovaj članak se neće tumačiti kao stvaranje obveze za priznavanje ili izvršavanje odluke suda ili drugog nadležnog tijela neke druge države ugovornice, koja odstupa od odredbi ove Konvencije.

Članak 10.

(1) Odredbe poglavlja II. primjenjuju se samo na kulturna dobra koja su ukradena nakon stupanja na snagu ove Konvencije za državu u kojoj je zahtjev podnesen, pod uvjetom:

(a) da je dobro ukradeno s teritorija države ugovornice nakon stupanja na snagu ove Konvencije za tu državu; ili

(b) da se dobro nalazi u državi ugovornici nakon stupanja na snagu ove Konvencije za tu državu.

(2) Odredbe poglavlja III. primjenjuju se samo na kulturno dobro koje je nezakonito izvezeno nakon stupanja na snagu ove Konvencije za državu tražiteljicu kao i za državu u kojoj se zahtjev podnosi.

(3) Ova Konvencija ni na koji način ne ozakonjuje bilo kakav nezakonit posao, koji je obavljen prije stupanja na snagu ove Konvencije, ili koji je isključen prema stavcima (1) i (2) ovoga članka, niti ograničava pravo države ili druge osobe da postavi zahtjev sukladno pravnim sredstvima dostupnim izvan okvira ove Konvencije, za restituciju ili povrat kulturnog dobra, koje je ukradeno ili nezakonito izvezeno prije stupanja na snagu ove Konvencije.

V. poglavlje - ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 11.

(1) Ova je Konvencija otvorena za potpisivanje na završnom sastanku Diplomatske konferencije za usvajanje nacrtu UNIDROIT-ove Konvencije o međunarodnom povratu ukradenih ili nezakonito izvezenih kulturnih dobara, a ostat će otvorena za potpisivanje od strane svih država u Rimu do 30. lipnja 1996. godine.

(2) Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju država koje su je potpisale.

(3) Ova je Konvencija otvorena za pristupanje za sve države koje nisu potpisnice, od dana od kojeg je otvorena za potpisivanje.

(4) Ratifikacija, prihvati, odobrenje ili pristup podliježu polaganju formalne isprave s tim učinkom kod depozitara.

Članak 12.

(1) Ova Konvencija stupa na snagu prvog dana šestog mjeseca od dana polaganja pete isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu.

(2) Za svaku državu koja ratificira, prihvati ili odobri ovu Konvenciju ili joj pristupi nakon polaganja pete isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, ova Konvencija stupa na snagu prvog dana šestog mjeseca od dana polaganja njezine isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu.

Članak 13.

(1) Ova Konvencija ne utječe ni na koju međunarodnu ispravu kojom se bilo koja država ugovornica pravno obvezala i koja sadrži odredbe o pitanjima koja uređuje ova Konvencija, osim ako države, obvezane takvom ispravom, ne daju suprotnu izjavu.

(2) Svaka država ugovornica može sklopiti sporazume s jednom ili više država ugovornica, u cilju bolje primjene ove Konvencije u njihovim međusobnim odnosima. Države, koje su sklopile takav sporazum, jedan primjerak predaju depozitaru.

(3) U svojim međusobnim odnosima države ugovornice, koje su članovi organizacija gospodarskog udruživanja ili regionalnih tijela, mogu izjaviti da će primjenjivati unutarnja pravila tih organizacija ili tijela, pa stoga među sobom neće primjenjivati odredbe ove Konvencije, opseg koje primjene se preklapa s opsegom primjene tih pravila.

Članak 14.

(1) Ako država ugovornica ima dvije ili više teritorijalnih jedinica, ona može, bez obzira imaju li one različite zakone primjenjive na pitanja iz ove Konvencije, u vrijeme potpisivanja ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu izjaviti da će se ova Konvencija protezati na sve njezine teritorijalne jedinice ili na samo jednu ili neke od njih, a tu izjavu može u bilo koje vrijeme zamijeniti drugom izjavom.

(2) Te se izjave moraju notificirati depozitaru, a u njima moraju biti izričito navedene teritorijalne jedinice na koje se ova Konvencija proteže.

(3) Ako se, na osnovi izjave prema ovom članku, ova Konvencija proteže na jednu ili više teritorijalnih jedinica, ali ne na sve teritorijalne jedinice države ugovornice, smatrat će se:

a) da se teritorij države ugovornice u članku 1. odnosi na teritorij teritorijalne jedinice te države;

b) da se sud ili drugo nadležno tijelo države ugovornice, ili države kojoj se obraća, odnosi na sud ili drugo nadležno tijelo teritorijalne jedinice te države;

c) da se država ugovornica u članku 8. (1), u kojoj se nalazi kulturno dobro, odnosi na teritorijalnu jedinicu te države u kojoj se dobro nalazi;

d) da se pravo države ugovornice, u kojoj se nalazi dobro, u članku 8. (3) odnosi na pravo teritorijalne jedinice te države u kojoj se dobro nalazi; i

e) da se pod državom ugovornicom u članku 9. podrazumijeva teritorijalna jedinica te države.

(4) Ako država ugovornica ne da izjavu prema stavku 1. ovoga članka, ova se Konvencija proteže na sve teritorijalne jedinice te države.

Članak 15.

(1) Izjave, učinjene prema ovoj Konvenciji u vrijeme potpisivanja, podliježu potvrđivanju nakon ratifikacije, prihvata ili odobrenja.

(2) Izjave i potvrde izjava moraju se dati pisano i službeno notificirati depozitaru.

(3) Izjava stupa na snagu istovremeno sa stupanjem na snagu ove Konvencije za dotičnu državu. Međutim, izjava u kojoj depozitar primi službenu notifikaciju nakon toga, stupa na snagu prvog dana šestog mjeseca nakon dana njezinog polaganja kod depozitara.

(4) Svaka država, koja učini izjavu prema ovoj Konvenciji, može je u bilo koje vrijeme povući službenom pisanom notifikacijom, upućenom depozitaru. To povlačenje stupa na snagu prvog dana šestog mjeseca nakon dana polaganja notifikacije.

Članak 16.

(1) Svaka država ugovornica će, u vrijeme potpisivanja, ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa, izjaviti da joj druga država može prema članku 8. podnijeti zahtjeve za restituciju ili povrat kulturnih dobara prema jednom ili više sljedećih postupaka:

(a) neposredno sudovima ili drugim nadležnim tijelima države koja daje izjavu;

(b) preko jednog ili više tijela, koje je ta država odredila da primaju takve zahtjeve i upućuju ih sudovima ili drugim nadležnim tijelima te države;

(c) diplomatskim ili konzularnim putem.

(2) Svaka država ugovornica može odrediti sudove ili druga nadležna tijela da naređuju restituciju ili povrat kulturnih dobara prema odredbama poglavlja II. III.

(3) Izjave dane prema stavcima 1. i 2. ovoga članka mogu se u bilo koje vrijeme izmijeniti novom izjavom.

(4) Odredbe stavaka 1. do 3. ovoga članka ne utječu na dvostrane ili mnogostrane sporazume o sudbenoj pomoći u vezi s građanskim ili trgovačkim pravnim stvarima koje mogu postojati između država ugovornica.

Članak 17.

Svaka država ugovornica će, najkasnije šest mjeseci od dana polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, depozitaru predati pisanu informaciju, na jednom od službenih jezika Konvencije, o zakonima koji uređuju izvoz kulturnih dobara. Ove se informacije, prema potrebi, s vremena na vrijeme obnavljaju.

Članak 18.

Nisu dopuštene rezerve, osim onih koje su izričito odobrene u ovoj Konvenciji.

Članak 19.

(1) Bilo koja država ugovornica može otkazati ovu Konvenciju, u bilo koje vrijeme nakon njezinog stupanja na snagu za tu državu, polaganjem isprave s takvim učinkom kod depozitara.

(2) Otkazivanje stupa na snagu prvog dana šestog mjeseca nakon polaganja isprave o otkazivanju kod depozitara. Ako je u ispravi o otkazivanju naznačeno dulje razdoblje za

stupanje na snagu otkazivanja, ono stupa na snagu po isteku tog duljeg razdoblja nakon polaganja isprave kod depozitara.

(3) Bez obzira na takvo otkazivanje, ova se Konvencija primjenjuje na zahtjev za restituciju ili povrat kulturnog dobra, koji je podnesen prije stupanja na snagu otkazivanja.

Članak 20.

Predsjednik Međunarodnog instituta za unifikaciju privatnog prava (UNIDROIT) može, u pravilnim razmacima, ili u bilo koje vrijeme na zahtjev pet država ugovornica, sazvati poseban odbor da bi se razmotrilo praktično djelovanje ove Konvencije.

Članak 21.

(1) Ova se Konvencija polaže kod Vlade Talijanske Republike.

(2) Vlada Talijanske Republike će:

(a) obavijestiti sve države, koje su potpisale ovu Konvenciju ili su joj pristupile, te predsjednika Međunarodnog instituta za unifikaciju privatnog prava (UNIDROIT) o:

(i) svakom novom potpisivanju ili polaganju isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, zajedno s njihovim nadnevkom;

(ii) svakoj izjavi, učinjenoj u skladu s ovom Konvencijom;

(iii) povlačenju svake izjave;

(iv) danu stupanja na snagu ove Konvencije;

(v) sporazumima na koje se odnosi članak 13.;

(vi) pohranjivanju isprave o otkazivanju ove Konvencije, zajedno s danom njezinog polaganja i danom njezinog stupanja na snagu;

(b) proslijediti ovjerene istovjetne preslike ove Konvencije svim državama potpisnicama, svim državama koje pristupe Konvenciji i predsjedniku Međunarodnog instituta za unifikaciju privatnog prava (UNIDROIT);

(c) obavljati druge dužnosti, koje su uobičajene za depozitare.

U POTVRDU GORE NAVEDENOGA, dolje potpisani opunomoćenici, propisano ovlašteni, potpisali su ovu Konvenciju.

SAČINJENO u Rimu, dvadeset četvrtog lipnja, tisuću devetstotina devedeset i pete, u jednom izvorniku, na engleskom i na francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna.

DODATAK

- a) rijetke zbirke i primjerci faune, flore, minerala i anatomije, i predmeti paleontološkog značaja;
- b) dobra povijesnog značaja, uključujući povijest znanosti i tehnologije i vojne i društvene povijesti, vezana za život nacionalnih čelnika, mislioca, znanstvenika i umjetnika i događaja od nacionalne važnosti;
- c) arheološki nalazi (uključujući zakonite i nezakonite) ili arheološka otkrića;
- d) elementi rastavljenog umjetničkog ili povijesnog spomenika ili arheološkog nalaza;
- e) stari i vrijedni predmeti, stariji od sto godina, kao što su natpisi, kovani novac i pečati;
- f) etnološki materijal;
- g) dobra od umjetničke vrijednosti, na primjer:
 - (i) slike na platnu, slike i crteži ručno rađeni na svakoj podlozi i u bilo kojem materijalu (isključujući industrijske nacрте i industrijski proizvedene predmete ručno ukrašene);
 - (ii) izvorna kiparska djela u bilo kojem materijalu;
 - (iii) izvorne gravure, grafike i litografije;
 - (iv) izvorna umjetnička asemblaži i montaže u bilo kojem materijalu ;
- h) rijetki rukopisi i inkunabule, stare knjige, dokumenti i publikacije posebnog značaja (povijesnog, umjetničkog, znanstvenog, književnog, itd.) pojedinačno ili u zbirkama;
- i) poštanske, administrativne i slične marke, pojedinačno ili u zbirkama;
- j) arhivi uključujući i fonografske, fotografske i kinematografske;
- k) predmeti namještaja stariji od sto godina i stara glazbala.

6. BILATERALNI MEĐUNARODNI UGOVORI

SPORAZUM IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA O ZAŠTITI I OČUVANJU ODREĐENIH KULTURNIH DOBARA

Na temelju članka 30. stavka 1. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora (»Narodne novine«, broj 28/96), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 14. rujna 2006. godine donijela

UREDBU O OBJAVI SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA O ZAŠTITI I OČUVANJU ODREĐENIH KULTURNIH DOBARA

Članak 1.

Objavljuje se Sporazum³⁷ između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Sjedinjenih Američkih Država o zaštiti i očuvanju određenih kulturnih dobara, potpisan u Washingtonu, 9. veljače 2005. godine, u izvorniku na hrvatskom i engleskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Ugovora iz članka 1. ove Uredbe, u izvorniku na hrvatskom jeziku glasi:

SPORAZUM IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA O ZAŠTITI I OČUVANJU ODREĐENIH KULTURNIH DOBARA

Vlada Republike Hrvatske i Vlada Sjedinjenih Američkih Država (u daljnjem tekstu stranke),

- u želji za uspješnom uzajamnom suradnjom u području kulturne baštine,
- uvjerene da će ovakav sporazum pridonijeti jačanju brojnih kontakata između dviju država,
- imajući na umu dužno uvažavanje temeljnih ljudskih prava i nastojeći unaprijediti razumijevanje, toleranciju i prijateljstvo između svih naroda, rasnih i vjerskih skupina,
- uvjerene da svaka kultura ima dostojanstvo i vrijednost koje treba poštovati i očuvati i da sve kulture tvore dio zajedničke baštine koja pripada cijelom čovječanstvu,
- u želji da unaprijede, bez diskriminacije, zaštitu kulturne baštine i osiguraju pristup vrijednostima nacionalnih kultura te svjetske kulture,
- uvjerene da propadanje ili nestanak dijelova kulturne baštine predstavlja osiromašenje naslijeđa svih naroda svijeta,
- uzimajući u obzir da zaštita kulturne baštine može biti učinkovita jedino ako se organizira i na državnoj i na međunarodnoj razini u tijesnoj suradnji između država,
- uzimajući u obzir načela Završnog akta Konferencije o sigurnosti i suradnji u Europi iz Helsinkija, i
- u želji da utvrde konkretne korake koji bi unaprijedili načela i ciljeve Konvencije za zaštitu svjetske kulturne i prirodne baštine iz 1972. godine u odnosu na određena dobra kulturne baštine žrtava genocida,

Sporazumjele su se kako slijedi:

Članak 1.

³⁷ Sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Sjedinjenih Američkih Država o zaštiti i očuvanju određenih kulturnih dobara, potpisan u Washingtonu 9. veljače 2005., objavljen u »Narodnim novinama – Međunarodni ugovori« br. 9/2006, stupio na snagu 8. siječnja 2007.

Stranke će surađivati na zaštiti i očuvanju kulturne baštine svih nacionalnih, vjerskih ili etničkih skupina (u daljnjem tekstu: skupine) koje borave ili su boravile na njezinom državnom području, uključujući i žrtve genocida za vrijeme Drugog svjetskog rata. U smislu ovoga Sporazuma pojam »kulturna baština« označava vjerske objekte, mjesta od povijesnog značenja, spomenike, groblja i spomenike mrtvima kao i arhivsko i drugo, autentično i dokumentacijsko gradivo koje se na njih odnosi.

Članak 2.

Stranke će surađivati u identificiranju predmeta koji su obuhvaćeni člankom 1., a naročito onih koji su u opasnosti od propadanja ili uništenja.

Članak 3.

Stranke će osigurati da se ne diskriminira, ni formalno ni stvarno, kulturna baština bilo koje od skupina iz članka 1. kao ni državljani druge stranke glede djelokruga i primjene njezinih zakona ili propisa koji se odnose na:

- (a) zaštitu i očuvanje njihove kulturne baštine;
- (b) pravo sudjelovanja u zaštiti i očuvanju njihove kulturne baštine; i
- (c) javni pristup toj baštini.

Članak 4.

U slučaju u kojem zainteresirana skupina nije u stanju zaštititi i očuvati svoju kulturnu baštinu, stranka u kojoj je dobro smješteno će nastojati zaštititi i očuvati dobro, a može pozvati na suradnju i drugu stranku.

Članak 5.

Predmeti kulturne baštine od posebne važnosti bit će imenovani na popisu dobara kulturne baštine.

Sva dobra za koja se utvrdi da pripadaju kulturnoj baštini bit će zaštićena, očuvana i označena na način propisan nacionalnim zakonima na snazi u dvjema strankama. Dobrima će se osigurati javni pristup.

Članak 6.

Ovim se Sporazumom uspostavlja Zajedničko povjerenstvo za kulturnu baštinu čija je zadaća koordiniranje aktivnosti na suradnji sukladno ovom Sporazumu.

Svaka će stranka u Povjerenstvo imenovati po jednog ili više članova koji mogu imati zamjenike i savjetnike. Povjerenstvo donosi odluke uz suglasnost svih članova. Stranke će surađivati u pružanju Povjerenstvu pristupa dobrima kulturne baštine i podacima potrebnim za obavljanje njegovih dužnosti.

Povjerenstvo Sjedinjenih Država za očuvanje američke baštine u inozemstvu je provedbeno tijelo ovoga Sporazuma s američke strane, dok je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske provedbeno tijelo ovoga Sporazuma s hrvatske strane. Bilo koja od stranaka može diplomatskim putem promijeniti svoje provedbeno tijelo.

Članak 7.

Ništa iz ovoga Sporazuma neće se protumačiti tako da oslobađa bilo koju od ovih stranaka od obveza iz Konvencije za zaštitu svjetske kulturne i prirodne baštine iz 1972. ili bilo kojeg drugog međunarodnog ugovora o zaštiti kulturne baštine.

Članak 8.

Ovaj će se Sporazum provesti u skladu sa zakonima i propisima dviju zemalja i prema raspoloživim financijskim sredstvima.

Članak 9.

Sve sporove vezane uz tumačenje ili primjenu ovoga Sporazuma rješavat će Zajedničko povjerenstvo za kulturnu baštinu iz članka 6. ovoga Sporazuma.

Članak 10.

Ovaj Sporazum stupa na snagu razmjenom diplomatskih nota kojima se stranke međusobno izvješćuju o ispunjenju pravnih uvjeta za njegovo stupanje na snagu. Sporazum se može mijenjati i dopunjavati uzajamnim pisanim dogovorom stranaka.

Ovaj Sporazum ostaje na snazi dok bilo koja od stranaka ne izvijesti drugu stranku o svojoj namjeri da ga otkáže, pisanom obaviješću diplomatskim putem, šest mjeseci unaprijed.

SASTAVLJENO u Washingtonu dana 9. veljače 2005. godine u dva izvornika na hrvatskom i engleskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna.

ZA VLADU REPUBLIKE HRVATSKE

Božo Biškupić, v. r.

ministar kulture

ZA VLADU SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA

Warren L. Miller, v. r.

predsjednik Povjerenstva

Sjedinjenih Američkih Država

za očuvanje američke baštine u

inozemstvu

Članak 3.

Provedba Ugovora iz članka 1. ove Uredbe u djelokrugu je Ministarstva kulture.

Članak 4.

Ova Uredba stupa na snagu osmog dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Na dan donošenja ove Uredbe, Ugovor iz članka 1. ove Uredbe nije na snazi, te će se podaci o njegovom stupanju na snagu objaviti sukladno odredbi članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Klasa: 612-08/05-03/01

Urbroj: 5030108-06-1

Zagreb, 14. rujna 2006.

Predsjednik

dr. sc. Ivo Sanader, v. r.

UGOVOR IZMEĐU UNESCO-A I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O USPOSTAVLJANJU REGIONALNOG CENTRA ZA PODVODNU ARHEOLOGIJU U ZADRU, HRVATSKA, KAO CENTRA KATEGORIJE 2 POD POKROVITELJSTVOM UNESCO-A

Na temelju članka 30. stavka 1. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora (»Narodne novine«, broj 28/96), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 8. siječnja 2009. godine donijela

UREDBU O OBJAVI UGOVORA IZMEĐU UNESCO-A I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O USPOSTAVLJANJU REGIONALNOG CENTRA ZA PODVODNU ARHEOLOGIJU U ZADRU, HRVATSKA, KAO CENTRA KATEGORIJE 2 POD POKROVITELJSTVOM UNESCO-A

Članak 1.

Objavljuje se Ugovor između UNESCO-a i Vlade Republike Hrvatske o uspostavljanju Regionalnog centra za podvodnu arheologiju u Zadru, Hrvatska, kao centra kategorije 2 pod pokroviteljstvom UNESCO-a, potpisan u Parizu, 1. kolovoza 2008. godine, u izvorniku na engleskom i francuskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Ugovora iz članka 1. ove Uredbe, u prijevodu na hrvatski jezik i u izvorniku na engleskom jeziku, glasi:

**UGOVOR IZMEĐU UNESCO-a I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE
O USPOSTAVLJANJU REGIONALNOG CENTRA ZA PODVODNU ARHEOLOGIJU
U ZADRU, HRVATSKA, KAO CENTRA KATEGORIJE 2 POD POKROVITELJSTVOM
UNESCO-a**

Vlada Republike Hrvatske, i

Glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu,

Uzimajući u obzir Konvenciju UNESCO-a o zaštiti podvodne kulturne baštine (Pariz, 2001.), osobito članke 2.2., 19., 20. i 21. u kojima se potiče međunarodna suradnja, razmjena znanja te osiguravanje stručnog osposobljavanja na području podvodne arheologije,

Uzimajući u obzir da je Opća konferencija ovlastila glavnog direktora da sklopi Ugovor s Vladom Republike Hrvatske sukladno nacrtu koji je dostavljen Općoj konferenciji u Dodatku dokumenta 177 EX/67,

U želji da se ovim Ugovorom odrede uvjeti odnosa između UNESCO-a i Međunarodnog centra za podvodnu arheologiju Hrvatskog restauratorskog zavoda u Zadru, Hrvatska,

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

**Članak I.
SVRHA UGOVORA**

Cilj ovog Ugovora je utvrditi uvjete suradnje između UNESCO-a i Vlade te prava i obveze koje iz njega proistječu za stranke.

Članak II. TUMAČENJE

U Ugovoru, ako iz konteksta ne slijedi drugačije:

1. »UNESCO« odnosi se na Organizaciju Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu;
2. »Centar« označava Međunarodni centar za podvodnu arheologiju Hrvatskog restauratorskog zavoda u Zadru, Hrvatska;
3. »Vlada« označava Vladu Republike Hrvatske;
4. »Ministarstvo kulture« označava Ministarstvo kulture Republike Hrvatske;
5. »Hrvatski restauratorski zavod« označava Zavod ovoga imena smješten u Zagrebu, Hrvatska;
6. »Ugovor« označava ovaj Ugovor;
7. »Stranke« označava UNESCO i Vladu;
8. »Konvencija iz 2001.« označava UNESCO-ovu Konvenciju o zaštiti podvodne kulturne baštine koju je usvojila Opća konferencija UNESCO-a u Parizu 2. studenog 2001. godine;
9. »Podvodna kulturna baština« označava »podvodnu kulturnu baštinu« kako je određena u članku 1. Konvencije iz 2001. godine.

Članak III. DJELOVANJE

Vlada je suglasna poduzeti sve mjere potrebne za daljnje uspostavljanje i osiguranje djelovanja Centra u Zadru, sukladno odredbama Ugovora.

Članak IV. ORGANIZACIJA I SUDJELOVANJE

1. Centar je neovisna ustanova u sastavu Hrvatskog restauratorskog zavoda. On ima pravnu osobnost određenu člankom V.
2. Centrom upravlja ravnatelj kako je određeno člancima X. i XI. Njegov rad nadzire Vijeće sukladno članku VIII.
3. Centar je na usluzi državama članicama i pridruženim članicama UNESCO-a koje žele s njime surađivati u zajedničkom interesu sukladno ciljevima Centra.
4. Države članice UNESCO-a koje žele sudjelovati u aktivnostima Centra na temelju ovog Ugovora uputit će glavnom direktoru UNESCO-a obavijest u tom smislu. Glavni direktor obavještava ravnatelja Centra i gore spomenute države članice o primitku takvih obavijesti.

Članak V.
PRAVNA OSOBNOST

Na državnom području Republike Hrvatske Centar ima pravnu osobnost i pravnu sposobnost potrebnu za obavljanje svojih zadaća, osobito sposobnost:

- (i) sklapanja ugovora;
- (ii) pokretanja pravnih postupaka;
- (iii) stjecanja i raspolaganja pokretnom i nepokretnom imovinom.

Članak VI.
STATUT

Vijeće Centra, kako je određeno člankom VIII., donosi Statut. Statut mora sadržavati sljedeće odredbe:

- (a) o pravnom položaju koji Centru daje, na temelju nacionalnog zakonodavstva, samostalni pravnu sposobnost potrebnu za obavljanje svojih zadaća i prihvaćanje subvencija, naplatu pruženih usluga i realizaciju nabave svih potrebnih sredstava;
- (b) o upravnoj strukturi Centra koja bi omogućila zastupljenost UNESCO-a u upravnim tijelima, odnosno, Vijeću.

Članak VII.
ZADAĆE I CILJEVI

Zadaće i ciljevi Centra su:

- (a) stručno osposobljavanje podvodnih arheologa i konzervatorskih stručnjaka, na nacionalnoj i međunarodnoj razini, praktično i teorijski (uključujući profesionalnu ronilačku obuku za arheologe, povjesničare, geologe, fotografe i druge stručnjake; znanstveno metodološko obrazovanje za istraživanje podvodnih arheoloških nalazišta te stručno obrazovanje iz konzervacije i restauracije);
- (b) unaprjeđivanje, u okviru međunarodne suradnje, znanstvena istraživanja podvodnih lokaliteta kulturne baštine, analize nalaza i njihovog predstavljanja te restauracije predmeta pronađenih u podmorju;
- (c) poticanje i omogućavanje razmjene znanja iz područja podvodne arheologije;
- (d) organiziranje međunarodnih konferencija i radionica; te
- (e) obrazovanje javnosti kako bi se podigla svijest o podvodnoj baštini među stanovništvom općenito.

Članak VIII.
VIJEĆE

1. Centar usmjerava i nadzire Vijeće, koje se obnavlja svake tri godine i sastavljeno je od:

- (a) dva predstavnika Ministarstva kulture Republike Hrvatske;

(b) dva predstavnika glavnog direktora UNESCO-a;

(c) jednoga predstavnika Hrvatskog restauratorskog zavoda; ili njegovih/njezinih imenovanih predstavnika.

2. Vijeće:

(a) odobrava dugoročne i srednjoročne programe Centra;

(b) odobrava godišnje planove rada i financijski plan Centra uključujući sistematizaciju radnih mjesta radnika;

(c) razmatra godišnje izvještaje koje podnosi ravnatelj Centra;

(d) donosi pravila i propise, te utvrđuje financijske, administrativne te postupke upravljanja osobljem Centra;

(e) odlučuje o sudjelovanju regionalnih međuvladinih organizacija i međunarodnih organizacija u radu Centra;

(f) nadzire obrazovne standarde i programe te etičku politiku Centra sukladno Konvenciji iz 2001. godine;

(g) daje nove poticaje aktivnostima Centra.

3. Vijeće se sastaje na redovitim sjednicama u redovnim intervalima, najmanje jedanput svake kalendarske godine; održava izvanredne sjednice na poziv predsjedatelja /predsjedateljice bilo na njegovu/njezinu inicijativu ili na zahtjev glavnog direktora UNESCO-a ili na zahtjev dvije trećine članova.

4. Vijeće usvaja Poslovnik o radu. Za prvu sjednicu postupak utvrđuju Vlada i UNESCO.

Članak IX. TAJNIŠTVO

1. Tajništvo Centra sastoji se od ravnatelja i osoblja potrebnog za pravilno djelovanje Centra.

2. Ostali članovi Tajništva mogu biti:

(a) službenici UNESCO-a koji bi privremeno bili upućeni na rad i bili na raspolaganju u Centru sukladno UNESCO-ovim propisima i odlukama njegovih upravnih tijela;

(b) svaka osoba koju imenuje ravnatelj sukladno postupcima koje utvrdi Vijeće;

(c) državni dužnosnici i službenici koji bi bili stavljeni na raspolaganje Centru sukladno nacionalnom zakonodavstvu.

Članak X. RAVNATELJ

Svakodnevno upravljanje radom Centra dužnost je ravnatelja kojeg imenuje predsjednik Vijeća u dogovoru s glavnim direktorom UNESCO-a na razdoblje od tri godine, te treba imati sveučilišno obrazovanje i priznato stručno iskustvo na području zaštite kulturne baštine.

Članak XI. DUŽNOSTI RAVNATELJA

Ravnatelj obavlja sljedeće dužnosti:

- (a) upravlja radom Centra sukladno programima i smjernicama koje utvrdi Vijeće;
- (b) predlaže nacrt plana rada i financijski plan koje podnosi Vijeću na odobrenje;
- (c) on/ona priprema privremeni dnevni red sjednica Vijeća i upućuje Vijeću sve prijedloge koje smatra korisnim za upravljanje Centrom;
- (d) priprema izvješća o aktivnostima Centra koja podnosi Vijeću;
- (e) predstavlja Centar u pravnim i građanskim postupcima;
- (f) imenuje članove osoblja u skladu s propisima o zaposlenicima koje odobrava Vijeće.

Članak XII. DOPRINOS UNESCO-a

1. UNESCO osigurava pomoć u obliku znanstvenog savjetovanja glede djelatnosti Centra sukladno UNESCO-ovim strategijskim ciljevima i usmjerenjima.

2. UNESCO je suglasan:

- osigurati znanstvenu i tehničku savjetodavnu pomoć u specijaliziranim područjima djelatnosti Centra; i
- povezati Centar s programima koje provodi i u kojima se sudjelovanje Centra smatra potrebnim.

Članak XIII. DOPRINOS VLADE

Vlada osigurava u državnom proračunu sredstva za djelovanje Centra te sredstva potrebna za građevinske radove na kompleksu u Zadru i opremanje prostora. Suglasna je dalje osiguravati sva sredstva financijske ili druge prirode potrebna za upravljanje i pravilno djelovanje Centra. U cijelosti preuzima obvezu održavanja prostora i tehničke opreme kao i osiguravanja sredstava za aktivnosti Centra. Vlada će:

- u razdoblju 2008. – 2014. godine u cijelosti preuzeti troškove rada i održavanja Centra, uključujući administrativno i znanstveno osoblje potrebno za obavljanje njegovih zadaća te će na godišnjoj osnovi ispitati uporabu ovih sredstava;
- osigurati sredstva za zapošljavanje najmanje četiri hrvatska stručnjaka;
- osigurati godišnje iz državnog proračuna, preko Ministarstva kulture, najmanje 918.000 USD za Centar, od kojih: 228.000 USD za ljudske resurse; 177.000 USD za upravljanje i održavanje; 513.000 USD za programe podvodne arheologije, uključujući istraživanje, restauraciju i obrazovne aktivnosti. Sredstva će se osiguravati na račun Centra;

– preuzeti udio od 30% od ukupnih troškova svakog međunarodnog projekta koji Centar provodi dok će preostali dio pokriti partneri na projektu.

Članak XIV. ODGOVORNOST

Centar je pravno odvojen od UNESCO-a.

UNESCO nije pravno odgovoran za Centar niti će imati ikakvih obveza financijske ili druge naravi, izuzev odredbi izričito navedenih u ovome Ugovoru.

Članak XV. PROCJENA

1. UNESCO može u bilo koje vrijeme izvršiti procjenu aktivnosti Centra kako bi nadgledao:

– daje li Centar značajan doprinos stratezijskim ciljevima UNESCO-a, osobito promicanju Konvencije iz 2001. godine;

– jesu li aktivnosti koje provodi Centar sukladne načelima sadržanim u Konvenciji iz 2001. godine i stručnim standardima odgovorne podvodne arheologije;

– jesu li aktivnosti koje stvarno provodi Centar sukladne onima sadržanim u ovom Ugovoru.

2. UNESCO je suglasan dostaviti Vladi u što kraćem roku izvješće o izvršenoj procjeni.

3. UNESCO zadržava mogućnost otkazivanja ili mijenjanja i dopunjavanja sadržaja ovog Ugovora sukladno nalazima izvršene procjene.

Članak XVI. UPORABA UNESCO-ovog NAZIVA I ZNAKA

1. Centar smije navoditi svoju povezanost s UNESCO-om. U tom smislu može, iza svog naziva navesti »pod pokroviteljstvom UNESCO-a«.

2. Centar je ovlašten koristiti UNESCO-ov znak ili inačicu toga znaka na zaglavlju svog papira i dokumentima.

Članak XVII. TRAJANJE

Ovaj se Ugovor sklapa se na razdoblje od šest godina od njegovog stupanja na snagu i može biti prešutno produljen.

Članak XVIII. STUPANJE NA SNAGU

Ovaj Ugovor stupa na snagu po ispunjenju formalnosti koje se u tu svrhu zahtijevaju unutarnjim pravom Republike Hrvatske i internim pravilima UNESCO-a.

Članak XIX. OTKAZIVANJE

1. Svaka od stranaka ima pravo jednostrano otkazati ovaj Ugovor.
2. Otkaz stupa na snagu 30 dana nakon primitka obavijesti koju je jedna od stranaka uputila drugoj stranci.

Članak XX.
IZMJENE I DOPUNE

Ovaj se Ugovor može izmijeniti i dopuniti uzajamnim pristankom stranaka.

Članak XXI.
RJEŠAVANJE SPOROVA

1. Svaki spor između UNESCO-a i Vlade u pogledu tumačenja ili primjene ovog Ugovora, ukoliko se ne riješi pregovorima ili bilo kojim odgovarajućim postupkom kojeg stranke dogovore, iznijet će se radi donošenja konačne odluke pred arbitražni sud sastavljen od tri člana od kojih će jednoga imenovati Vlada, drugog UNESCO, a trećeg, koji će predsjedati sudom, izabrat će navedena dva člana. Ako se dva člana arbitražnog suda ne mogu dogovoriti oko izbora trećega, njega će imenovati predsjednik Međunarodnog suda.

2. Odluka Suda je konačna.

U potvrdu navedenog, dolje navedeni potpisani potpisali su ovaj Ugovor.

Sastavljeno u 6 primjeraka na engleskom i francuskom jeziku, dana 1. kolovoza 2008. godine.

Za Organizaciju Ujedinjenih naroda
za obrazovanje, znanost i kulturu
Koichiro Matsuura, v. r.
glavni direktor

Za Republiku Hrvatsku
mr. sc. Božo Biškupić, v. r.
ministar kulture

Članak 3.

Provedba Ugovora iz članka 1. ove Uredbe u djelokrugu je ministarstva nadležnog za kulturu.

Članak 4.

Ova Uredba stupa na snagu osmog dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Na dan donošenja ove Uredbe Ugovor iz članka 1. ove Uredbe nije na snazi, te će se podaci o njegovu stupanju na snagu objaviti sukladno odredbi članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Klasa: 612-08/08-02/03
Urbroj: 5030104-09-1
Zagreb, 8. siječnja 2009.

Predsjednik
dr. sc. Ivo Sanader, v. r.

7. ŽIVOTOPIS AUTORA

JADRAN ANTOLOVIĆ, rođen 3. travnja 1956. godine u Zagrebu. Osnovno i srednje obrazovanje stječe u Osijeku. Na Pravnom fakultetu u Osijeku diplomira 1978. godine i stječe stručno zvanje diplomiranog pravnika. Na Ekonomskom fakultetu u Osijeku magistrirao na temi "Ekonomska valorizacija nepokretnih spomenika kulture" 1997. godine. U lipnju 2005. godine doktorirao na temi „Spomenička renta u funkciji gospodarenja zaštićenom graditeljskom baštinom“ na Fakultetu ekonomije i turizma Dr Mijo Mirković u Puli.

Tijekom 1997/98. s naročitim uspjehom završio je jednogodišnji diplomatski studij na Diplomatskoj akademiji Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske.

Odlukom Predsjednika Republike Hrvatske 1999. godine odlikovan Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića.

Od 2001. godine ekspert UNESCO-a za pravna i ekonomska pitanja zaštite i očuvanja kulturne baštine.

Od 5. rujna 2012. godine izabran u nastavno zvanje profesora visoke škole u trajnom zvanju u području društvenih znanosti, polje ekonomija, grana organizacija i menadžment, na Visokoj školi za poslovanje i upravljanje „Baltazar Adam Krčelić“ u Zaprešiću gdje predaje na stručnom studiju kolegije: Menadžment u kulturi, Menadžment u kulturi – praktikum i Organizacija kulturnih djelatnosti, te na specijalističkom diplomskom studiju Projektnog menadžmenta kolegije: Hrvatska javna uprava i Europska unija, Menadžment javnog sektora i Projekti i Europska unija.

Radno iskustvo stječe obavljajući sljedeće poslove i dužnosti:

- tajnik Elektrometalskog školskog centra u Osijeku (1979.–1982.),
- tajnik Studija elektrostrojarstva (danas Elektrotehnički fakultet) u Osijeku (1980.–1982.),
- pravnik i zamjenik ravnatelja u Ljekarni "Osijek" Osijek (1982. –1989.),
- sudac na Osnovnom sudu udruženog rada u Osijeku (1985.–1990.),
- direktor Građevinskog poduzeća "Radnik" u Osijeku (1989.–1990.),
- tajnik Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Osijeku (1990.–1992.),
- tajnik Službe za zaštitu spomenika kulture u Zavodu za zaštitu spomenika kulture Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske (1992.–1994.),
- tajnik Fonda za obnovu spomenika kulture Hrvatske (1992.–1996.),
- tajnik Odbora Vlade Republike Hrvatske za obnovu i revitalizaciju osječke Tvrđe (1992.-1998.),
- načelnik Službe za financijske, kadrovske i opće poslove Državne uprave za zaštitu kulturne i prirodne baštine Republike Hrvatske (1994.–1996.),
- viši savjetnik u pravnoj službi Ministarstva kulture (1997.–1998.),
- tajnik Kabineta ministra kulture (1998.–1998.),
- pomoćnik ministra kulture (1998.–2004.),
- viši predavač na Visokoj školi za poslovanje i upravljanje „Baltazar Adama Krčelić“ u Zaprešiću (2003.–2008.),
- državni tajnik Ministarstva kulture i zamjenik ministra kulture (2004.–2008.),
- posebni savjetnik ministra kulture Republike Hrvatske (2008.-2009.),
- posebni savjetnik ministra kulture Crne Gore (2008.-2009.),
- profesor visoke škole na Visokoj školi za poslovanje i upravljanje „Baltazar Adama Krčelić“ u Zaprešiću (2008. -),
- voditelj stručnog studija Menadžment u kulturi na Visokoj školi za poslovanje i upravljanje „Baltazar Adama Krčelić“ u Zaprešiću (2012. -).

Članstvo i dužnosti u nevladinim organizacijama:

- član Hrvatskog nacionalnog odbora ICOMOS-a (1998. -)
- redovni član Međunarodnog komiteta ICOMOS-a za pravna, administrativna i ekonomska pitanja (1998.-),
- član European Heritage Legal Forum-a (2007.- 2009.),
- Glavni rizničar ICOMOS-a (2008. – 2009.),
- dopredsjednik Društva Šokadija Zagreb i rizničar (2006. -)
- izvršni producent koncerata 100 tamburaša, a potom Hrvatskog tamburaškog orkestra (2006. -)

Od 1990. godine radi u Službi zaštite spomenika kulture, gdje ga zatječe ratna agresija na Republiku Hrvatsku, te među prvima organizira provedbu mjera zaštite propisanih Haškom konvencijom i aktivno sudjeluje u spašavanju i zaštiti kulturne baštine od ratnih razaranja. Nakon okončanja ratnih sukoba prvi obnaša dužnost tajnika Službe za zaštitu spomenika kulture Republike Hrvatske, sve do 1994. godine kada zbog reorganizacije preuzima poslove voditelja Službe za financijske poslove. U vremenu od 1994. do 1996. sudjeluje u programiranju i osiguravanju sredstava za poslijeratnu obnovu kulturne i prirodne baštine.

Usporedo s navedenim poslovima od 1992. godine sustavno se bavi izučavanjem ekonomskih aspekata zaštite i očuvanja kulturne baštine, te aktivno sudjeluje u izradi svih pravnih propisa u području zaštite kulturne i prirodne baštine.

Za vrijeme obnašanja dužnosti pomoćnika ministra kulture, a potom državnog tajnika u Ministarstvu kulture vodi izradu medijskih zakona u cilju njihova usuglašavanja sa pravnom stečevinom Europske unije. Odlukom Vlade Republike Hrvatske imenovan za člana Pregovaračke skupine za pregovore o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji i voditelja radne skupine „Informacijsko društvo i mediji“.

Početakom 1999. godine objavljuje knjigu pod naslovom “Ekonomsko vrednovanje graditeljske baštine”. Ova knjiga uvrštena je na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu u literaturu za predmet “Turizam i kultura”.

Povremeno predaje “Ekonomiku graditeljske baštine” na Poslijediplomskom studiju “Graditeljska baština” koji organiziraju Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Na Veleučilištu „Lavoslav Ružička“ u Vukovaru predaje od 2009. – 2012. kolegije: Hrvatska javna uprava i Europska unija, Razvoj i poslovanje javnog sektora i Javna nabava.

Na Visokom učilištu „Effectus“ u Zagrebu predaje od 2010. – 2012. kolegij Upravljanje projektom.

Od akademske godine 2011/12. predaje kolegij Menadžment u kulturi u okviru doktorskog studija na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu.

Sudjeluje na brojnim stručnim skupovima u zemlji i inozemstvu, objavljuje knjige, brojne stručne članke i znanstvene radove.

Knjige:

1. “Ekonomsko vrednovanje graditeljske baštine”, Mikrorad Zagreb, 1998.;
2. “Kultura i umjetnost – zbirka propisa Republike Hrvatske 2003”, Grafika Osijek, 2003.
3. „Medijsko zakonodavstvo Republike Hrvatske“, Ministarstvo kulture, Zagreb, 2003.

4. „Obrtništvo Zagreba – 650 godina tradicije i 120 godina organiziranog obrta“, Udruga obrtnika Grada Zagreba, 2005.
5. “Kultura i umjetnost – zbirka propisa Republike Hrvatske 2006”, Ministarstvo kulture i Grafika Osijek, 2006.
6. „Spomenička renta – od teorije do hrvatske prakse / Monument annuity – from theory to croatian practice“, Ministarstvo kulture, 2006.
7. „Očuvajmo kulturnu baštinu – vodič za pripremu i provedbu projekata očuvanja kulturnih dobara“, Ministarstvo kulture, 2006.;
8. „Očuvajmo kulturnu baštinu – vodič za pripremu i provedbu projekata očuvanja kulturnih dobara“, drugo dopunjeno izdanje, Hadrian d.o.o. Zagreb, 2008.
9. „Zaštita i očuvanje kulturnih dobara – međunarodni ugovori, zakoni, podzakoski akti i komentari“, Hadrian d.o.o. Zagreb, 2009.
10. „Menadžment u kulturi“, Hadrian d.o.o. Zagreb, 2009. – e-izdanje 2013.
11. „Organizacija i kultura“, Hadrian d.o.o. Zagreb, 2010. – e-izdanje 2013.
12. „Zaštita prirode I – zakoni i podzakoski akti“ i „Zaštita prirode II – međunarodni ugovori“, Hadrian d.o.o. Zagreb, 2010.
13. „Pravo i kultura“, Hadrian d.o.o. Zagreb, 2013. (e-izdanje)

Važniji članci i radovi:

1. “Cultural monuments’ legal protection system of the Republic of Croatia” - State Institute for the protection of cultural and natural heritage, Zagreb, 1995.;
2. “Ekonomska valorizacija nepokretnih spomenika kulture” magistarski rad, Ekonomski fakultet Osijek, Sveučilište J. J. Strossmayera Osijek, 1997.;
3. “The Fragility of Laws in a War Zone”, “Legal and Financial Aspects of Architectural Conservation”, Dundurn Press, Toronto - Oxford, 1997.;
4. “Nepokretni spomenici kulture i turizam”, Acta Turistica 9/1997 broj 2, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, 1997.;
5. “Primjena Konvencije o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba u Domovinskom ratu” - završni pisani rad na Diplomatskoj akademiji Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske, Zagreb, 1998.;
6. “Zakonska regulativa i proces revitalizacije kulturno-povijesnog nasljeđa” - prilog raspravi na temu “Kulturno-povijesno nasljeđe kao gospodarski potencijal”, Rijeka, 1998.;
7. “Ekonomika kulturne baštine” predavanje na Postdiplomskom studiju “Graditeljska baština” Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Osijek, 1999.;
8. “Protection and Preservation of Cultural Goods in the Republic of Croatia and Public Participation” pisani rad za znanstveni skup Međunarodnog komiteta ICOMOS-a za pravna, administrativna i ekonomska pitanja, Toledo, Španjolska, 1999.;
9. “Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara” – članak u Informatoru br. 4750 od 15. rujna 1999. godine, str. 1-4, Zagreb, 1999.;
10. “Financiranje zaštite i očuvanja kulturnih dobara” – članak u Informatoru br. 4756 od 6. listopada 1999. godine, str. 6, Zagreb, 1999.;
11. “Ekonomski učinci financiranja zaštite i očuvanja kulturne baštine” pisani rad za znanstveni skup Međunarodnog komiteta ICOMOS-a za pravna, administrativna i ekonomska pitanja, Brijuni, svibanj 2000.;
12. “Das Rechtssystem zum Schutz von Kulturgutern im Gebiet Kroatiens” pisani rad na Međunarodnom skupu Radne zajednice Podunavskih regija održanog u Vukovaru 3. i 4. listopada 2000.;
13. “Prilagodba propisa Republike Hrvatske o sprječavanju nezakonitog prometa umjetninama kao priprema za europske integracije” pisani rad na III. Konferenciji INTERPOL-a o nezakonitom prometu kulturnim dobrima ukradenim u srednjoj i istočnoj Europi održanoj na Brijunima, 29-31. svibnja 2001.;

14. "Kad kultura stvara poslove?" članak u časopisu "Ekonomist" br. 5-6/2001, str. 28-31, Zagreb, 2001.;
15. "Cultural Heritage Listing in Croatia", pisani rad i izlaganje na V. znanstvenom sastanku Međunarodnog komiteta ICOMOS-a za pravna, administrativna i ekonomska pitanja održanog u Georgii, SAD, travanj, 2002.;
16. "The Hague Convention – Croatian Experience", pisani rad i izlaganje na Međunarodnoj konferenciji o zaštiti kulturnih dobara održane u Bernu, rujan, 2002.;
17. "Zaštita i očuvanje graditeljske baštine – pravni i ekonomski aspekt", Zbornik radova savjetovanja na temu "Održavanje, obnova i namjena građevina u zaštićenim povijesnim cjelinama", Opatija, svibanj, 2003.;
18. "Značaj spomeničke rente za očuvanje kulturne baštine", Zbornik radova seminara na temu "Spomenička renta i očuvanje kulturne baštine", Stubičke Toplice, listopad, 2003.
19. "Spomenička renta u funkciji očuvanja graditeljske baštine", disertacija, Sveučilište u Rijeci Fakultet ekonomije i turizma Dr. Mijo Mirković Pula, lipanj, 2005.;
20. "Uspostava sustavnog ubiranja spomeničke rente – dosadašnje iskustvo", Zbornik radova seminara na temu "Upravljanje i održavanje zgrada", Tuheljske Toplice, listopad, 2005.
21. "Arheološki lokaliteti i turizam – planiranje istraživanja i prezentacije" Acta Turistica 18/2006 broj 1, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, 2006.;
22. „Prikaz Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektroničkim medijima“ – koautor s mr. sc. Tomislavom Jelićem - članak u Informatoru br. 5572-5573 od 1. i 4. kolovoza 2007. godine, str. 1-2, Zagreb, 2007.
23. „Monument Annuity as an Economic Tool, and Its Application to Croatia“ – Cultural Trends vol. 16 br. 4, Routledge, Taylor & Francis Group, str. 301-323., London, 2007.
24. „Uloga plana upravljanja u očuvanju nepokretnog kulturnog dobra“ –koautor članka, Zbornik radova Visoke škole za poslovanje i upravljanje Baltazar Adam Krčelić Zaprešić, str. 93-123., 2009.
25. „Upravljanje spomeničkom cjelinom Grada Dubrovnika“ – Obnova Dubrovnika, katalog radova u spomeničkoj cjelini Dubrovnika od 1979. do 2009., Zavod za obnovu Dubrovnika, 2009.
26. „Načela i smjernice za organizacije u kulturi“ – koautor članka, Ekonomski vjesnik Ekonomskog fakulteta u Osijeku, god. XXIII, br. 1/2010., str 152-170, Osijek, 2010.
27. „Uloga kulturne i prirodne baštine u razvojnim projektima“ – koautor rada, Zbornik radova znanstveno-stručnog skupa s međunarodnim sudjelovanjem Projekti i projektni menadžment, 25.-26. 02. 2011., str. 91-101; Zagreb, 2011.
28. „Monument annuity – the Croatian experience“ – autor rada i izlaganja na UNDP Međunarodnoj konferenciji Energy Mangement in Cultural Heritage, 6.-8. 04. 2011, Dubrovnik, 2011.
29. „Nova paradigma upravljanja ustanovama kulture – o menadžmentu u arhivima“ – rad i izlaganje na Međunarodna konferencija arhiva održanoj 10.-11.05.2012., Bihać, BiH.
30. „Odgovornost za poslovanje javnih ustanova“ – koautor rada i izlaganja na III. Međunarodnoj konferenciji „Razvoj javne uprave“, 19.-20.04.2013., Vukovar, Zbornik sažetaka str. 101-103, Veleučilište Lavoslav Ružička u Vukovaru, 2013.

Dr. sc. Jadran Antolović

Zagreb, 2013.